

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

*TÜRKİYE VE İNGİLTEREDEKİ SPORTİF REKREASYON
YÖNETİCİLERİNİN KAREKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ*

122701

DOKTORA TEZİ

HALİT SUIÇMEZ

**İ.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

**MART-2000
TRABZON**

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

***TÜRKİYE VE İNGİLTEREDEKİ SPORTİF REKREASYON
YÖNETİCİLERİNİN KAREKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ***

HALİT SUİÇMEZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü’nce Bilim Doktoru (Beden Eğitimi Ve Spor) Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir

Tezin Enstitüye veriliş tarihi: 20-02-2000

Tezin Sözlü Savunma tarihi: 31-03-2000

Tezi danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. Arslan KALKAVAN

Jüri Üyesi:

Prof. Dr. A. Faik İMAMOĞLU

Jüri Üyesi:

Yrd. Doç. Dr. Engin ERŞEN

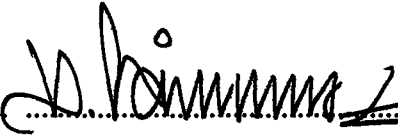
Enstitü Müdürü:

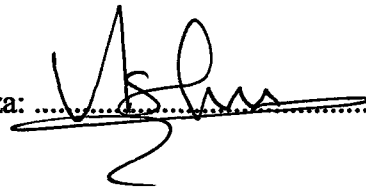
Prof. Dr. Zafer GÖKÇAKAN

**MART-2000
TRABZON**

Deklarasyon

Bu doktora tezinde yapılan çalışma aday tarafından yürütölmüş kendi araştırmasıdır. Bu tez henüz hiç bir doktora ve diğér bilimsel bir çalışma için kabul edilmemiştir. Bu doktora tezinde yapılan çalışma adayın bağımsız olarak yürüttüğü bir araştırmanın sonucudur.

İmza:  (Aday)

İmza:  (Danışman)

Bu çalışma
Eşim Sibel ve oğullarım
Soykan ve Anıl'a
ithaf edilmiştir

Teşekkür

Yoğun çalışma temposuna rağmen, bu çalışmanın tamamlanmasında ve yönlendirilmesinde benden yardımlarını esirgemeyen KTÜ Rektörlüğü Beden Eğitimi ve Spor Bölüm Başkanı danışmanım Sayın Yrd. Doç.Dr. Aslan KALKAVAN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İngiltere'de bulunduğum süre içerisinde benden yardımlarını esirgemeyen Brighton Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Alan TOMLINSON ve Dr. Joy STADEVEN'a teşekkür ederim. Ayrıca kısa adı ILAM olan Spor Yöneticiliği Enstitüsünün Eğitim Bölümü Başkanı Dr. Ian FLAMING'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Faik İMAMOĞLU'na, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Engin ERŞEN'e ve Rize Meslek Yüksek Okulu Müdürü Doç. Dr. Kadir SEYHAN'a çalışmama katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde yurtiçi ve yurtdışındaki araştırmanın her safhasında her türlü desteğini benden esirgemeyen kıymetli ağabeyim Ertöz Vahit SUIÇMEZ'e teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak bu çalışmamın her aşamasında payı ve katkısı olan en zor anımda imdadıma yetişen arkadaşım ve aynı zamanda sevgili eşim Sibel'e teşekkürü bir borç bilirim.

Önsöz

Çağımızın en önemli özelliklerinden birisi tüm alanlarda göze çarpan hızlı değişimdir. Zamanla yöntemler eskiyor, bazı kavramlar geçerliliğini yitiriyor. İzlemekte zorluk çekilen bu değişim, yaşam koşullarını da etkilemekte ve toplumsal ivmeye yeni boyutlar kazandırmaktadır. Bu değişimin doğul sonucu olarak da yeni sorunlar çıkıyor karşımıza. Hızlı değişimin gündeme getirdiği bu sorunlarda, yeni yaklaşımlar, yeni çözümler bekliyor. Kişi yaşamıyla özdeşleşen ve toplumsal dinamizmin kaynağı olan spor da yeni boyutlar kazanan ana konularımızdan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sporumuzla ilgili sorunlara çözümler ararken, geleneksel yaklaşımların dışında yeni boyutlarını da göz önüne alarak daha kapsamlı ve daha derinlemesine irdelememiz gerekecektir. Böylece sporu toplum katmanlarının süzgecinden geçirip, temel sorunlardan soyutlamadan değerlendirmek, sağlıklı sonuçlara varmanın önde gelen koşullarındandır.

Türkiye’deki sporcu, gelmiş olduğu nokta itibarıyla ele aldığımızda bir çok faktörün yanında göze ilk çarpan eksiklik yönetimseldir. Sporda yönetimsel açığın kapatılabilmesi için spor yönetiminde deneyimli, gelişmiş ilke sistemlerinin örnek alınması gerekmektedir. Bu düşünceden hareketle; Türkiye’deki ve İngiltere’deki spor yöneticilerinin karakteristik özelliklerini araştırmak yoluyla bir çalışmamı başlattım.

Bu çalışmadaki amaç; Türkiye ve İngiltere’deki sportif rekreasyon yöneticilerinin geçmişteki mesleki deneyimleri ve eğitim-öğretim durumlarının araştırılması. Bu yöneticiler şimdiki ve gelecekteki kariyerleri ile ilgili ne şekil bir eğitim öğretimin gerekli olduğunu düşünüyorlar? Yöneticilerin yapmış oldukları öğrenimle ilgili düşünceleri ve işleri ile ilgili beklentileri nelerdir? Spor yöneticisinin eğitim-öğretiminde spor yöneticilerinin rolünün ne olduğu gibi konularda görüşlerini öğrenmek.

Sonuç olarak; sporun bir ülkenin gelişmesinde gelmiş olduğu nokta itibarıyla çok önemli sosyal, toplumsal ve ekonomik bir faktör oluşu dikkate alınarak bu çalışma yapılmaya karar verilmiştir. Bu çalışma sonucunda İngiliz modeliyle Türk modeli karşılaştırılarak Türkiye için yararlı olabilecek unsurlar tespit edilip önerilerde bulunulacaktır.

İçindekiler

İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLO LİSTESİ	XIII
GRAFİK LİSTESİ	XV
ÖZET	XVII
SUMMARY.....	XVIII
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ VE AMAÇ	1
<i>Araştırmanın Amacı</i>	<i>2</i>
<i>Problem Cümlesi</i>	<i>2</i>
Alt problemler	2
<i>Hipotezler</i>	<i>4</i>
<i>Sınırlılıklar</i>	<i>6</i>
<i>Varsayımlar</i>	<i>6</i>
II. BÖLÜM KANYAKLARIN TARANMASI	7
TOPLUMSAL GELİŞME VE BOŞ ZAMAN KÜLTÜR İLİŞKİSİ	7
<i>Tarihsel ve Karşılaştırmalı Bir Bakış.....</i>	<i>7</i>
<i>Tanımlar ve Kavramlar</i>	<i>7</i>
<i>Basit Toplumlarda Boş Zaman.....</i>	<i>10</i>
<i>Yunanlılarda Boş Zaman Düşüncesi.....</i>	<i>11</i>
<i>Diğer Toplumlarda Çalışma ve Boş Zaman.....</i>	<i>13</i>
<i>Sanayi Toplumunda Boş Zaman.....</i>	<i>14</i>
<i>Bir Sosyal Kurumda Boş Zaman.....</i>	<i>14</i>
<i>Britanya'da Boş Zamanın Tarihi.....</i>	<i>16</i>
Britanya'da Boş Zaman ve Sosyal Tabakalar	18
Etnik Kimlik Ve Rekreasyon.....	19
İngiliz Sporundaki Siyahların Katılımı Fırsat Veya Kontrol.....	20

<i>Sanayide Boş Zaman</i>	20
<i>Kıtlık Açılık Zamanı</i>	21
<i>Sanayi Topluluklarından Değişiklikler</i>	22
<i>Boş Vakit Şekillerinin Sınıflandırılması</i>	23
<i>Göçmenler</i>	25
<i>Seçkin ve Kütle Kültürü</i>	27
<i>Kimlik Araştırması</i>	28
ÇALIŞMA VE BOŞ ZAMAN	30
<i>Günümüzde Çalışma ve Boş Zaman</i>	30
<i>Boş Zamana İşin Etkisi</i>	31
<i>Çalışmada Boş Zaman Etkisi</i>	33
AİLE VE BOŞ ZAMAN	34
<i>Ailede yapılan faaliyetlerin tarihi</i>	34
<i>Faaliyet tavırları (yöntemleri) açısından aile</i>	35
<i>Aile Boş Vakit Faaliyetleri</i>	36
<i>Çocuk-Oyun Ve Boş Zaman</i>	39
<i>Gençlik Ve Boş Zaman</i>	43
<i>Yetişkinlik Döneminde Boş Zaman</i>	46
<i>Yaşlılık ve Boş Zaman</i>	50
<i>Değişim Analizi İçin Bir Tasarı</i>	54
EĞİTİM VE BOŞ ZAMAN	54
<i>Eğitimin Boş Zamana Etkisi</i>	54
<i>Eğitimin Daha Geniş Amaçları</i>	55
<i>Otomasyonun Artması</i>	56
<i>Eğlence İçin Eğitim</i>	57
<i>Eğlence Gibi Eğitim</i>	60
<i>Hayat Boyu Eğitim</i>	60
REKREASYON YÖNETİMİ	62
<i>Genel Yönetim</i>	62
<i>Yönetim Teorilerinin Projesi</i>	63
<i>Yönetimin Fonksiyonları</i>	65
<i>Yönetim Stilleri</i>	67
<i>Amaçlı Yönetim</i>	67

Toplam Kalite Yönetimi (TKY).....	67
<i>Spor Ve Rekreasyon Yöntemi</i>	<i>68</i>
<i>Spor Ve Rekrasyon Yönetiminin Filozofisi.....</i>	<i>70</i>
<i>Spor Ve Rekrasyon Yönetimi Farklılığı.....</i>	<i>71</i>
<i>Profesyonellik.....</i>	<i>72</i>
Spor Ve Rekrasyonda Profesyonellik.....	74
<i>Serbest Zaman Kavramı ve sporla ilişkisi.....</i>	<i>75</i>
Tanımlar	75
Rekreasyonun Temel Özellikleri.....	78
Rekreasyonun sınıflandırılması	80
Rekreasyonun amaçlarına göre sınıflandırılması	80
Rekreasyonun özelliklerine göre sınıflandırılması	81
Rekreasyonun eyleme göre sıralanması.....	81
<i>Sporun serbest zaman etkinliği olarak önemi</i>	<i>82</i>
<i>Sportif Rekreasyonun Yaygınlaştırılmasında Devletin Ve Kurumlarının Rolü</i>	<i>86</i>
Türkiye’de Spor ve Rekreasyonun örgütsel yapısı	86
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü	87
Türkiye'deki spor yöneticilerinin karakteristik özellikleri.....	90
Spor Ve Boş Zamanların Büyük Britanya’da Örgütsel Yapısı.....	91
Devletin Spor Ve Boş Zamanların Değerlendirilmesine Bakış Açısı	91
Spor Ve Boş Zamanları Değerlendirmede Devlet Teşkilatlanması.....	91
A. Ülke Düzeyinde	91
B. Bölgesel Ve Yerel Düzeylerde.....	93
Devlet Dışı Teşkilatlanma.....	94
A. Ülke Seviyesinde :	94
B. Bölgesel Seviyede.....	96
C. Yerel Seviyede.....	96
D. Danışma Organları.....	96
III BÖLÜM MATERYAL VE YÖNTEM	97
<i>Araştırma Grubu</i>	<i>98</i>
<i>Verilerin Toplanması ve Uygulanan Teknikler</i>	<i>98</i>
<i>Türkiye İçin Uygulanan Anketi.....</i>	<i>98</i>

<i>İngiltere İçin Uygulanan Anketi</i>	98
<i>Anketin Geçerlilik ve Güvenliği</i>	98
<i>Anket Sonuçlarının Puanlanması</i>	98
<i>Verilerin Analizi ve İstatistiksel Yöntem</i>	99
<i>Araştırmada Kullanılan Terimler ve Kısaltmalar</i>	99
IV. BÖLÜM TARTIŞMA VE SONUÇ	99
BULGULAR	99
KİŞİSEL BİLGİLER	99
<i>Grup</i>	99
<i>Yaş grubu</i>	100
<i>Üye olduğu kuruluşlar</i>	101
GÖREVE İLGİLİ BİLGİLER	103
<i>Çalıştığı kurum</i>	103
<i>Sorumlu olduğu tesis</i>	104
<i>Görev süresi</i>	105
<i>Çalışma durumu</i>	106
<i>Görevi</i>	107
<i>Sorumluluk alanı</i>	108
<i>Sorumluluk alanında görev süreleri</i>	109
<i>Alanında çalışma sebebi</i>	110
<i>En önemli görülen 5 sorumluluk alanı</i>	111
<i>Çalışmanın tatminkarlığı</i>	116
<i>İş öncesi sahip olduğu diplomalar</i>	120
<i>İş öncesi sahip olduğu diplomanın ilgi düzeyi</i>	121
<i>İş sonrası sahip olduğu diploma</i>	125
<i>Sahip olduğu diğer belgeler</i>	127
MESLEK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER	128
<i>Meslek içi ve meslek öncesi eğitim karşılaştırması</i>	128
<i>Son olarak katıldığı 2 kurs</i>	129
<i>Son kursa katılma amacı</i>	131
<i>İleriye dönük bir kursa katılmayı düşünme</i>	132
<i>İleriye dönük bir kursa katılma türü</i>	133

REKREASYONLA İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	133
<i>Üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde etkisi.....</i>	<i>133</i>
<i>Rekreasyonun tanımı.....</i>	<i>135</i>
<i>Rekreasyon ve spor eğitimi farklı olmalı mı?</i>	<i>136</i>
<i>Rekreasyon ve spor eğitiminin farklı olma sebebi</i>	<i>137</i>
<i>Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olmalı mı?</i>	<i>138</i>
<i>Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olma sebebi</i>	<i>139</i>
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	141
KAYNAKLAR.....	148
EKLER.....	I
İstatistik sonuçlar	I
ANKET FORMU A	II
<i>TÜRK SPOR YÖNETİCİSİNİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ ANKET FORMU.....</i>	<i>II</i>
ANKET FORMU B.....	VII
<i>İNGİLİZ SPOR YÖNETİCİSİNİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ ANKET FORMU ...</i>	<i>VII</i>
VERİLER	XII
İSTATİSTİK SONUÇLAR.....	XIV
<i>Kişisel bilgiler.....</i>	<i>XIV</i>
Grup.....	XIV
Yaş grubu.....	XIV
Üye olduğu kuruluşlar.....	XIV
<i>Görevle ilgili bilgiler.....</i>	<i>XV</i>
Çalıştığı kurum	XV
Sorumlu olduğu tesis	XV
Görev süresi	XV
Çalışma durumu.....	XV
<i>Görevi.....</i>	<i>XVI</i>
Sorumluluk alanı.....	XVI
Sorumluluk alanında görev süreleri	XVI
Alanında çalışma sebebi	XVII
En önemli görülen 5 sorumluluk alanı	XVII
Çalışmanın tatminkarlığı.....	XVII

Çalışmanın tatminkarlığı	XVII
İş öncesi sahip olduğu diplomalar	XIX
İş öncesi sahip olduğu diplomanın ilgi düzeyi	XIX
İş sonrası sahip olduğu diploma	XX
Sahip olduğu diğer belgeler.....	XX
<i>Meslek eğitimi ile ilgili görüşler</i>	<i>XXI</i>
Meslek içi ve meslek öncesi eğitim karşılaştırması	XXI
Son olarak katıldığı 2 kurs.....	XXII
Son kursa katılma amacı.....	XXII
İleriye dönük bir kursa katılmayı düşünme	XXII
İleriye dönük bir kursa katılma türü	XXIII
İleriye dönük bir kursa katılma amacı	XXIII
<i>Rekreasyonla ilgili görüşler</i>	<i>XXV</i>
Üniversitelerin rolü.....	XXV
Rekreasyonun tanımı	XXV
Rekreasyon ve spor eğitimi farklı olmalı mı?	XXV
Rekreasyon ve spor eğitiminin farklı olma sebebi	XXVI
Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olmalı mı?	XXVI
Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olma sebebi.....	XXVI
ÖZGEÇMİŞ.....	XXVII

Tablo Listesi

TABLO 1; BOŞ VAKİT TİPLERİNİN 3 SINIFLANDIRMASI	24
TABLO 1; ANKETE KATILANLARIN CİNSİYET VE ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI.....	100
TABLO 2; ÜLKE VE YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIM.....	101
TABLO 3; ÜLKE VE ÜYE OLDUKLARI KURULUŞLARA GÖRE DAĞILIM.....	102
TABLO 4; ÜLKE VE ÇALIŞTIKLARI KURUMLARA GÖRE DAĞILIM.....	103
TABLO 5; ÜLKE VE SORUMLU OLDUKLARI TESİSE GÖRE DAĞILIM.....	104
TABLO 6; SORUMLU OLDUKLARI TESİSLERDE GÖREV SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIM.....	105
TABLO 7; ÇALIŞMA DURUMLARINA GÖREV SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIM.....	106
TABLO 8; GÖREVE GÖRE DAĞILIM.....	107
TABLO 9; SORUMLULUK ALANINA GÖRE DAĞILIM.....	108
TABLO 10; SORUMLULUK ALANINDA ÇALIŞMA SÜRESİNE GÖRE DAĞILIM.....	109
TABLO 11; ALANINDA ÇALIŞMA NEDENİ GÖRE DAĞILIM.....	110
TABLO 12; 1. ÖNEMLİ SORUMLULUK ALANI TABLO 13; 2. ÖNEMLİ SORUMLULUK ALANI.....	111
TABLO 14; 3. ÜNCÜ ÖNEMLİ SORUMLULUK ALANI TABLO 15; 4. ÜNCÜ ÖNEMLİ SORUMLULUK ALANI	114
TABLO 16; 5. İNCİ DERECEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN SORUMLULUK ALANI.....	116
TABLO 17; ÜLKEYE GÖRE İŞTEN TATMİN OLMA DÜZEYİ.....	117
TABLO 18; ÇALIŞMADA TATMİN OLMA DÜZEYİ.....	118
TABLO 19; ÜLKE VE ÇALIŞMADA TATMİN OLMA DÜZEYİ.....	119
TABLO 19; ÜLKE VE ÇALIŞMA ÖNCESİ SAHİP OLDUĞU DİPLOMALAR.....	120
TABLO 20; SAHİP OLDUĞU DİPLOMANIN İLGİ DÜZEYİ.....	121
TABLO 21; DİPLOMA TÜRÜNE GÖRE İLGİ DÜZEYİ.....	122
TABLO 22; ÜLKE VE DİPLOMA İLGİSİ TABLO 23; DİPLOMA TÜRÜNE GÖRE İLGİ DÜZEYİ.....	123
TABLO 24; ÜLKE VE DİPLOMA TÜRÜNE GÖRE İLGİ DÜZEYİ.....	124
TABLO 25; İŞ SONRASI SAHİP OLUNAN DİPLOMALAR.....	125
TABLO 26; İŞ ÖNCESİ VE SONRASI SAHİP OLUNAN DİPLOMALAR.....	126
TABLO 27; SAHİP OLDUĞU DİĞER BELGELER.....	127
TABLO 28; MESLEK ÖNCESİ VE MESLEK İÇİ EĞİTİM KARŞILAŞTIRMASI.....	128
TABLO 29; SON İKİ YILDA KATILDIKLARI İLK KURS KARŞILAŞTIRMASI.....	129
TABLO 30; SON İKİ YILDA KATILDIKLARI SON KURS KARŞILAŞTIRMASI.....	130
TABLO 31; KURSA KATILMA AMACI.....	131
TABLO 32; İLERİYE DÖNÜK KURSA KATILMA.....	132
TABLO 33; İLERİYE DÖNÜK KURS TÜRÜ.....	133
TABLO 34; ÜLKE BAKIMINDAN İLERİYE DÖNÜK KURSA KATILMA AMACI.....	134
TABLO 35; AMAÇLAR BAKIMINDAN KURSA KATILMA.....	135
TABLO 36; ÜLKE VE AMAÇLAR BAKIMINDAN KURSA KATILMA.....	136
TABLO 37; REKREASYON EĞİTİMİNDE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ.....	137

TABLO 38; REKREASYON EĞİTİMİNDE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ.....	138
TABLO 39; REKREASYONU TANIMLAMA.	139
TABLO 40; REKREASYONU VE SPOR EĞİTİMİ FARKLI OLMALIMI?.....	140
TABLO 41; REKREASYONU VE SPOR EĞİTİMİNİN FARKLI OLMA SEBEBİ.....	141
TABLO 42; REKREASYONU VE SPOR YÖNETİMİ FARKLI OLMALIMI?.....	142
TABLO 43; REKREASYONU VE SPOR YÖNETİMİ FARKLI OLMA NEDENLERİ.....	143



Grafik Listesi

GRAFİK 1; ÜLKE VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIM.	100
GRAFİK 2; ÜLKE VE YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	101
GRAFİK 3; ÜLKE VE ÜYE OLDUKLARI KURULUŞLARA GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	102
GRAFİK 4; ÜLKE VE ÇALIŞTIKLARI KURUMLARA GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	103
GRAFİK 5; ÜLKE VE SORUMLU OLDUKLARI TESİSE GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	104
GRAFİK 6; SORUMLU OLDUKLARI TESİSLERDE GÖREV SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	105
GRAFİK 7; ÇALIŞMA DURUMLARINA GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	106
GRAFİK 8; GÖREVE GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	107
GRAFİK 9; SORUMLULUK ALANINA GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	108
GRAFİK 10; SORUMLULUK ALANINDA ÇALIŞMA SÜRESİNE GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	109
GRAFİK 11; ALANINDA ÇALIŞMA SEBEBİNE GÖRE DAĞILIM (P<0.01).	111
GRAFİK 12; 1.İNCİ DERECEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN SORUMLULUK ALANI (P<0.01).	112
GRAFİK 13; 2.İNCİ DERECEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN SORUMLULUK ALANI (P<0.01).	113
GRAFİK 14; 3.ÜNCÜ DERECEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN SORUMLULUK ALANI (P<0.01).	114
GRAFİK 15; 4.ÜNCÜ DERECEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN SORUMLULUK ALANI (P<0.01).	115
GRAFİK 16; 5. DERECEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN SORUMLULUK ALANI (P<0.01).	115
GRAFİK 17; ÜLKEYE GÖRE İŞTEN TATMİN OLMA DÜZEYİ (P<0.01).	117
GRAFİK 18; ÇALIŞMADA TATMİN OLMA DÜZEYİ (P<0.01).	118
GRAFİK 19; ÜLKE VE ÇALIŞMADA TATMİN OLMA DÜZEYİ (P<0.01).	119
GRAFİK 19; ÜLKE VE ÇALIŞMA ÖNCESİ SAHİP OLDUĞU DİPLOMALAR (P<0.01).	121
GRAFİK 20; SAHİP OLDUĞU DİPLOMANIN İLGİ DÜZEYİ (P<0.01).	122
GRAFİK 21; DİPLOMA TÜRÜNE GÖRE İLGİ DÜZEYİ (P<0.01).	123
GRAFİK 22; ÜLKE VE DİPLOMANIN İLGİ DÜZEYİ (P<0.01).	124
GRAFİK 23; ÜLKE VE DİPLOMA TÜRÜNE GÖRE İLGİ DÜZEYİ (P<0.01).	125
GRAFİK 24; İŞ SONRASI SAHİP OLUNAN DİPLOMA TÜRÜ (P<0.01).	126
GRAFİK 25 - 26; İŞ ÖNCESİ VE SONRASI SAHİP OLUNAN DİPLOMALAR.	126
GRAFİK 27; SAHİP OLUNAN DİĞER BELGELER (P<0.01).	127
GRAFİK 28; MESLEK ÖNCESİ VE MESLEK İÇİ EĞİTİM KARŞILAŞTIRMASI (P<0.01).	129
GRAFİK 29; SON İKİ YILDA KATILDIKLARI İLK KURS KARŞILAŞTIRMASI (P<0.01).	129
GRAFİK 30; SON İKİ YILDA KATILDIKLARI SON KURS KARŞILAŞTIRMASI (P<0.01).	130
GRAFİK 31; KURSA KATILMA AMACI (P<0.01).	132
GRAFİK 32; İLERİYE DÖNÜK KURSA KATILMA (P<0.01).	133
GRAFİK 33; İLERİYE DÖNÜK KURS TÜRÜ (P<0.01).	134
GRAFİK 34; ÜLKE BAKIMINDAN İLERİYE DÖNÜK KURSA KATILMA AMACI (P<0.01).	135
GRAFİK 35; AMAÇLAR BAKIMINDAN KURSA KATILMA (P<0.01).	135
GRAFİK 36; ÜLKE VE AMAÇLAR BAKIMINDAN KURSA KATILMA (P<0.01).	136
GRAFİK 37; REKREASYON EĞİTİMİNDE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ (P<0.01).	137

GRAFİK 38; REKREASYON EĞİTİMİNDE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ (P<0.01).	138
GRAFİK 39A; REKREASYONU TANIMLAMA (P<0.01).	139
GRAFİK 40; REKREASYONU VE SPOR EĞİTİMİ FARKLI OLMALIMI? (P<0.01).	140
GRAFİK 41; REKREASYONU VE SPOR EĞİTİMİNİN FARKLI OLMA SEBEBİ (P<0.01).	142
GRAFİK 42; REKREASYONU VE SPOR YÖNETİMİ FARKLI OLMALIMI? (P<0.01).	143
GRAFİK 43; REKREASYONU VE SPOR YÖNETİMİ FARKLI OLMA NEDENLERİ (P<0.01).	144



ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve İngiltere'deki rekreasyon ve spor yöneticilerinin eğitim durumları, mesleki tecrübeleri, meslek içi eğitimleri ve rekreasyonla ilgili özelliklerinin araştırılmasıdır. Bu amaçla her iki ülkedeki rekreasyon ve spor yöneticilerinin geçmişteki mesleki deneyimleri ve eğitim-öğretim durumları araştırılmış ve bu yöneticilerin şimdiki ve gelecekteki kariyerleri ile ilgili nasıl bir eğitim-öğretimin gerekli olduğu sorusuna cevap aranmıştır.

Her iki ülke spor ve rekreasyon yöneticilerinin işe başlamada sahip olduğu diploma yada eğitim düzeyinin meslekle ilişkisi araştırılarak ülkeler arasında benzerlik yada farklılıklar olup olmadığına bakılmıştır. Yine aynı şekilde meslek öncesi ve meslek içi eğitimin önemi ile ileriye dönük bir eğitim amaçlı kurslara katılmada iki ülke rekreasyon yöneticilerinin düşünceleri araştırılmıştır. Bunların dışında yönetim, spor ve rekreasyon yönetimi farklılıkları konusunda ülke düzeyinde farklılıklar araştırılmıştır.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular İngiltere ile karşılaştırıldığında Türk rekreasyon ve spor yöneticilerinin mesleğe girişte ve meslek içersinde aldıkları eğitim ve sahip oldukları diploma bakımından kendilerini yeterli görmediklerini göstermektedir. Yine aynı şekilde Türk rekreasyon ve spor yöneticileri ileriye dönük mesleki bir kursa katılma, rekreasyon eğitimi ve yönetimi bakımlarından İngiliz yöneticilerden farklı bir görüş içersinde oldukları anlaşılmıştır.

Ülkemizde rekreasyon ve spor yöneticileri işe başlarken sahip olduğu diplomanın işle ilgisinin çok az olduğunu (%7), kendilerini mesleki bakımdan yeterli görmediklerini belirtirken, İngiliz yöneticilerin tamamının meslekleri ile ilgili diplomaya sahip oldukları ve meslekleri ile ilgili bir alanda eğitim aldıkları anlaşılmaktadır.

Ülkemizde büyük bir potansiyeli olan rekreasyon faaliyetlerinde büyük oranda kalifiye elemana ihtiyaç bulunmaktadır. Günümüzde önemli bir sanayi kolu haline gelmiş olan rekreasyon ve spor faaliyetlerine dönük kaliteli elemanların yetiştirilmesinde üniversitelerimize büyük görevler düşmektedir.

SUMMARY

The purpose of this study is to identify education level, career experience, inner career education and the main characteristics of recreation and sport managers in Turkey and England. In this purpose it is important that to investigate previous career experiences and education - instruction level of recreation and sport managers in both two countries. It is also important that to find out their requirement of sort of education - instruction concerned with post, present and future career.

The other important theme is to find out, what is the background of managers? what qualifications do they have? what kind of qualifications and training do they think is important or relevant to their present and future career/job? what is the manager's view of the appropriate of the education/training they received? what are their expectations with their job? what do they think about the role of the sport/recreation manager in sport/recreation management training?.

Another important matter is to investigate similarity or differences of recreation managers in order to degree's types they had before starting career and during present job in both countries. Turk recreation managers indicate that their degree level are not sufficient what they had before starting career and inner career education when compare with England managers. The result also show that Turk and England recreation managers have different opinion about to participate type of future career course.

The results of this study indicated the fact that recreation management has not yet been accepted as a profession - or even as an idea - in Turkey. Despite the fact that only % 7 of respondents had any sort of relevant degree Physical Education degree, the vast majority felt satisfied with their pre-career qualifications. Recreation and sports managements have great potential in our country. In this respect we need serious number of qualified employees. Nowadays recreation and sports managements have become important industry branch. Therefore Universities have very important responsibility for training quality staff in this area.

I. BÖLÜM

Giriş ve Amaç

Her yönüyle hızla gelişmekte olan dünya da, spor ve boş zamanları değerlendirmenin ne kadar büyük bir öneme sahip olduğu ortadadır. Spor ve boş zamanları değerlendirmenin bir ülkedeki boyutları, o ülkenin sosyal ve ekonomik yönden hangi noktada olduğunun bir göstergesidir. Artık günümüz dünyasında spor ve rekreasyon sıradan birer olay olmaktan çıkıp, başlı başına bir endüstri durumuna gelmiştir. Ülkelerin kalkınma düzeyleri bile, spordaki uluslararası başarıları ve boş zamanları değerlendirme faaliyetleri için yapmış oldukları yatırımlar ile anlaşılmaktadır. Spor ve rekreasyonun böylesine önemli olduğu çağımızda, Türkiye'nin neden sporda istenilen başarıyı yakalayamadığı sorusuna, Suiçmez (1993); spor ve rekreasyon kavramlarının ülkemizde henüz tam anlamıyla oluşmadığı, böylece spor ve rekreasyon yönetiminin herkes tarafından yapılabilir bir iş olarak kabul ediliyor olmasını en önemli nedenlerden birisi olduğuna işaretle cevap vermektedir. Sporun Türkiye'de yetersiz yönetiminden ve üretilen sporla ilgili politikaların uygulamaya yönelik eksikliklerinin ortaya konması bu çalışmada ele alındı.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki spor yöneticilerinin karakteristik özelliklerini araştırmaktır. Şöyle ki; spor yöneticilerinin geçmişteki mesleki deneyimleri ve eğitim-öğretim durumları nedir? Bu yöneticiler şimdiki ve gelecekteki kariyerleri ile ilgili ne şekil bir eğitim-öğretimin gerekli olduğunu düşünüyorlar? Yöneticilerin yapmış oldukları öğrenimle ilgili düşünceleri ve işleri ile ilgili beklentileri nelerdir? Spor yöneticisinin eğitim-öğretiminde, spor yöneticilerinin rolünün ne olduğu hakkında görüşleri nelerdir?

Bu araştırmanın sonucundan anlaşılmaktadır ki Türkiye'de henüz spor/rekreasyon yöneticiliği profesyonel anlamda bir meslek olarak kabul edilmemiştir. Bu anketi cevaplayanların sadece % 7 sinin spor/rekreasyon yöneticiliği ile ilgili en yakın diplomaya sahip (beden eğitimi ve spor bölümü) olmalarına karşılık, cevaplayanların büyük bir çoğunluğu yöneticilik görevleri öncesi sahip oldukları diplomaların yapmış oldukları iş için yeterli olduğu inancını taşımaktadırlar.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türk ve İngiliz rekreasyon-spor yöneticilerinin mesleki tecrübe, meslek içi eğitim ile rekreasyon ve spor eğitim ve yönetimi kavramalarına bakış açılarının araştırılmasıdır.

Problem Cümlesi

Türk ve İngiliz rekreasyon-spor yöneticilerinin mesleki tecrübe, meslek içi eğitim ile rekreasyon ve spor eğitim ve yönetimi kavramalarına bakış açıları arasında farklılıklar var mıdır ?

Alt problemler

1. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin yaşları arasında fark var mıdır ?
2. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin üye olduğu mesleki kuruluşlar arasında fark var mıdır ?
3. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalıştıkları kurumlar arasında fark var mıdır ?
4. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumlu oldukları tesis bakımından aralarında fark var mıdır ?
5. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin toplam görev süreleri arasında fark var mıdır ?
6. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışma statüleri arasında fark var mıdır ?
7. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin görevleri arasında fark var mıdır ?
8. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanları arasında fark var mıdır ?
9. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanlarında çalışma süresi bakımından fark var mıdır ?
10. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanında çalışma sebepleri arasında fark var mıdır ?

11. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin en önemli gördüğü 5 sorumluluk alanı arasında fark var mıdır ?
12. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışmaktan tatmin olma bakımından aralarında fark var mıdır ?
13. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek öncesi sahip oldukları diplomalar arasında fark var mıdır ?
14. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek öncesi sahip oldukları diploma ile meslekleri arasında ilgi bakımından fark var mıdır ?
15. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek içinde sahip oldukları diplomalar arasında fark var mıdır ?
16. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin sahip oldukları diğer mesleki belgeler arasında fark var mıdır ?
17. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek eğitiminin meslek öncesi ve meslek içi verilmesi konusunda görüşleri arasında fark var mıdır ?
18. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin son katıldıkları kurs türleri arasında fark var mıdır ?
19. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin son katıldıkları kursa katılma amaçları arasında fark var mıdır ?
20. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri ileriye dönük bir kursa katılma düşünceleri farklı mıdır ?
21. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri katılmayı düşündükleri kurslar arasında fark var mıdır ?
22. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri katılmayı düşündükleri kurs için amaçları farklı mıdır ?
23. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri rekreasyon eğitiminde üniversitelerin rolüne bakış açıları arasında fark var mıdır ?
24. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon yönetimi tanımları arasında fark var mıdır ?

25. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin spor ve rekreasyon eğitimi konusundaki görüşleri farklı mıdır ?
26. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin spor ve rekreasyon eğitiminin farklı olması gerektiğini ileri sürdükleri nedenler arasında farklı mıdır ?
27. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin spor ve rekreasyon yönetimi konusundaki görüşleri farklı mıdır ?
28. Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin spor ve rekreasyon yönetiminin farklı olması gerektiğini ileri sürdükleri nedenler arasında fark var mıdır ?

Hipotezler

1. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin yaşları arasında fark vardır.
2. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin üye oldukları mesleki kuruluşlar farklıdır.
3. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalıştıkları kurumlar arasında fark vardır.
4. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumlu oldukları tesisler arasında fark vardır.
5. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin görev süreleri arasında fark vardır.
6. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışma statüleri arasında fark vardır.
7. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin görevleri arasında fark vardır.
8. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanları arasında fark vardır.
9. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanlarında çalışma süreleri arasında fark vardır.
10. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanlarında çalışma nedenleri arasında fark vardır.
11. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin en önemli gördükleri 5 sorumluluk alanı arasında fark vardır.
12. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışmaktan tatmin olmaları farklıdır.
13. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek öncesi sahip oldukları diplomalar farklıdır.
14. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek öncesi sahip oldukları diplomaların meslekleri ile ilgi düzeyleri arasında fark vardır.

15. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek içi sahip oldukları diplomalar farklıdır.
16. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sahip oldukları diğer mesleki belgeleri farklıdır.
17. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek eğitiminin meslek öncesi ve meslek içi verilmesi görüşleri farklıdır.
18. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin son katıldıkları kurs türleri arasında fark vardır.
19. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin son katıldıkları kursa katılma amaçları farklıdır.
20. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük bir kursa katılma düşünceleri farklıdır.
21. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin katılmayı düşündükleri kurslar farklıdır.
22. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin katılmayı düşündükleri kurslara katılma amaçları farklıdır.
23. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerindeki rolüne bakış açıları farklıdır.
24. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu tanımlamaları arasında fark vardır.
25. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu ve spor eğitimi konusunda görüşleri farklıdır.
26. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu ve spor eğitiminin farklı olması gerektiğini ileri sürdükleri nedenler farklıdır.
27. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu ve spor yönetimi konusunda görüşleri farklıdır.
28. Rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu ve spor yönetiminin farklı olması gerektiğini ileri sürdükleri nedenler farklıdır.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma Türkiye’den katılan 43 ve İngiltere’den katılan 205 rekreasyon – spor yöneticisi ile sınırlıdır.
2. Anket formları rekreasyon – spor yöneticilerine postayla gönderilmiş, cevaplar aynı yöntemle alınmıştır.
3. Bu çalışmaya Türkiye’de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve taşra teşkilatı, Üniversiteler, belediye ve özel sektörde çalışanlar ile İngiltere’de İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri meslek kuruluşu (ILAM) mensupları rekreasyon – spor yöneticisi olarak katılmışlardır.

Varsayımlar

1. Ankette sorulan sorular çalışma amacına uygun olarak seçilmiştir.
2. Ankete katılan rekreasyon ve spor yöneticileri anketteki soruları doğru olarak anlamışlardır.
3. Rekreasyon ve - yöneticileri ankete ankete doğru cevap vermişlerdir.
4. Elde edilen veriler objektif kriterlere bağlı kalınarak değerlendirildi

II. BÖLÜM KANYAKLARIN TARANMASI

Toplumsal Gelişme Ve Boş Zaman Kültür İlişkisi

Tarihsel ve Karşılaştırmalı Bir Bakış

İnsanlar boş zaman hakkında konuştukları zaman genelde bu kelimeyi farklı şeyler anlatmak için kullanırlar. Bu yüzden öncelikle boş zamanın farklı tanımlarına ve serbest zaman, oyun ve eğlence gibi ilgili kavramlara bakacağız. Boş zamanla ilgili modern fikirlerimizi ve deneyimlerimizi daha geniş bir çerçeveye koymak için daha sonra daha basit, endüstriyel olmayan toplumlardaki insanlara göre boş zamanın ne anlama geldiğini araştıracağız. Boş zamanın ne olduğu veya ne olması gerektiğine dair çağdaş ifadelerin çoğu ilk olarak eski Yunanistan'da hazırlanan ve yeniden gözden geçirilen fikirlere dayanmaktadır. Son olarak ortaçağdan itibaren boş zamanlardaki tarihsel değişiklikleri, kullanılabilir zamana ve işle ilgili boş zamana özel bir dikkat göstererek özetleyeceğiz.

Tanımlar ve Kavramlar

Boş zamanı tanımlamanın üç geniş yolu vardır. Biri, bir günde 24 saati almak ve bunlardan boş zaman olmayan periyotları çıkarmaktır: çalışmak, uyumak, yemek, fizyolojik ihtiyaçları karşılamak vb.. Açıkça sadece boş zaman kalacak şekilde 24 saatten nelerin çıkarılacağı konusunda anlaşmazlık olacak alanlar vardır: örneğin arkadaşlarla birlikte ve konforlu çevrelerde yemek boş zaman olarak alınamaz mı? Sadece boş zamanı bırakmak amacıyla, toplam zamandan çıkarılabilecek diğer mümkün şeyler arasında işe gitmek ve hazırlanmak, diğer kişilere karşı olan sorumlulukları yerine getirmek ve içinde çalışmayı sayabiliriz. Bu tip bir tanım, "artan" olarak adlandırılabilir ve bunun tipik bir örneği Sosyoloji Sözlüğünde verilmiştir. Boş zaman, 24 saatten işe, uyumaya ve diğer ihtiyaçlara adanan zamanın çıkarılmasıdır ki bu artık zamanı verir.

Boş zamanın ikinci bir tanımı ise onun aslında bir zaman süreci olmadığı, aktivitenin veya aktivite ile meşgul olan kişinin bir niteliği olduğunda ısrar etmektedir. Bu tür tanımlar dini ve felsefe yazarları tarafından desteklenmektedir. Katolik Pieper (1952) boş zamanın zihinsel ve ruhsal bir davranış olduğunu düşünmektedir. Boş zaman basitçe dış etkenler sonucu değildir. O düşüncenin bir davranışı, ruhun bir durumudur görüşünü savunmaktadır.

Benzer olarak, boş zamana protestanca bir bakış onu saflık nitelikleriyle belirler ve sık sık sanatsal ve ruhsal değerlerle ilgili olduğundan eşsiz tutar. Aynı zamanda, bazı sosyologlar bu tür bir tanıma sık sık özgürlük niteliğini vurgulayarak kullanırlar. Touraine (1974) boş zamanı, kurallardan ve kabul edilmiş veya sosyal olarak empoze edilmiş davranış modellerinden özgür olmak olarak düşünür. Kaçınılmaz olarak bu tür bir tanım, değer-yargılarını, yani aktivite veya kişinin hangi özelliklerinin arzu edilir olduğu hakkındaki ifadelerini içermektedir.

Üçüncü bir tanım şekli, diğer ikisini birleştirecek bir etki araştırır. Bir artan veya zaman tanımı vardır ki bu tanıma boş zamanın ne olması gerektiği ile ilgili normatif (kuralsal) bir ifade de eşlik etmelidir. Mümkün olan bir çok örnekten ikisini almak gerekirse: boş zaman, "bir bireyin işten ve diğer görevlerden bağımsız olan ve rahatlama, eğlenme, sosyal başarı veya kişisel gelişme amaçları için kullanılabilecek zamandır. Veya bireyin kendi özgür isteğine bağlı olarak hem dinlenmek, eğlenmek hem de profesyonel ailesel ve sosyal görevlerini yerine getirdikten sonra bunlardan bağımsız diğer yeteneklerini geliştirmek için yaptığı bir dizi iştir.

Boş zamanın yerine bir yaklaşım hem zaman hem de aktivite boyutlarını hesaba katmayı gerektirir. Boş zaman olarak sahip olduğumuz zamanın miktarı, bu periyotta ne yapabileceğimizi belirler. Çok yoğun bir programdan sadece kısa bir ara koparabileceğimiz gibi, bir müzik aletini çalmayı öğrenmek veya dünyanın uzak bir bölgesine seyahat etmek gibi uzun bir işlemi üstlenebiliriz. Diğer taraftan boş zamanın sadece "serbest zaman" olduğunu düşünmek mantıksız olacaktır. İşsiz veya düşük gelirli emekli insanlar genellikle pek çok zamana sahiptirler ama gerçekten boş zamana sahip olduklarını düşünmezler. Dahl (1971) şöyle yazar: "Bugün insanların ihtiyaç duyduğu boş zaman, serbest zaman değil, serbest ruhtur; hobiler ve eğlencelerden öte bizi yoğun programımızdan koparabilecek şükran ve barış hissidir"

Bir kez boş zamana genel bir yaklaşım getirdiğimiz ve boş zamanın ne olup ne olmadığını nasıl ayırt edeceğimize dair bir fikir sahibi olduktan sonra değişik mümkün sınıflandırmaları yapmaya başlayabiliriz. Bu giriş bölümünde bunların ancak birkaçına dokunabiliriz ve aktivite tipleri ile boş zamanın fonksiyonları ve anlamlarına konsantre olabiliriz.

Amerika'nın başta gelen bilginlerinden biri olan Kaplan (1966), herhangi bir şeyin veya herhangi belirli bir aktivitenin boş zaman için temel olabileceği anlayışını sunmaktadır. Bunun bazı ana elemanları şunlardır: Ekonomik bir fonksiyon olarak çalışmaya bir antitez; gönüllü yapılmayan sosyal rol zorunlulukların minimumu, özgürlüğün psikolojik bir anlayışı, mantıksızlık ve anlamsızlıktan önemlilik ve ağırlığa kadar bir aralık.

Boş zaman aktivitelerini sınıflandırırken, Kaplan, şu tür sorular sormamızı tavsiye eder: Aktivitenin asıl ilgi alanı mı? (Hasta bir arkadaşını ziyaret etmek). Kurallar ne derece önemli? (bir oyun oynamak). Ve kişi deneyim için dünyaya mı gidiyor yoksa dünyayı ona geliyor? (izlemekten çok katılmak).

Boş zamanın sunduğu fonksiyonları veya amaçları, bireysel olarak veya parçası olduğu topluma göre analiz etmek mümkündür. Fransız sosyolog Dumazedier (1967) boş zamanın bireye üç ana fonksiyon sunduğuna inanmaktadır: Rahatlama, eğlence veya bilgisini ve kendiliğinden olan katılımı genişletmek. Rahatlama, günlük baskılardan kurtulma olarak görülebilir, eğlence can sıkıntısına çaredir ve üçüncü fonksiyon kişiliğin gelişmesini teşvik eder. Diğer taraftan, Gross (1961), boş zamanın sosyal grup veya toplumun kendisi için belirli fonksiyonları olduğunu göstermek için çalışmıştır: İş arkadaşlarının önemi ve bir grubun odağı ve aynı zamanda milli bir kimlik göstergesi olarak sporun önemi.

Araştırmalar, boş zamanın insanlara göre sahip olabileceği farklı anlamlar üzerinde yapılmıştır. Havighurst (1957) çalışmalarından, içerdikleri farklı bile olsa, farklı yaştan, cinsten ve sosyal sınıf grubundan olanların boş zamanlarından benzer değerler çıkarabildikleri sonucuna varmıştır. Temel anlamlar sıklık sırasına göre sıralar: Sadece onu yapmanın mutluluğu, işten farklı bir şey yapma sevinci, arkadaşlarla bağlantı getirmesi, yeni deneyimler vermesi, zaman geçirmesi ve yaratıcı olma hissi vermesi. Bulunan farklar arasında biri, çoğu kadının yaratıcılıktan bahsetmesi ve çalışan-sınıf insanların zamanı geçirdiğini söylemesiydi.

Oyun kavramı, boş zaman kavramı ile ilgilidir. Bütün oyunlar boş zamanın bir şeklidir, ancak bunun tersi için aynı şey söylenemez. Brightbill'e (1960) göre oyun, hayvanların özgür, zevk verici, ani ve doğal ifadesidir. Tarihçi Huzinga (1970) değişik kültürlerde oyun üzerine bir araştırma çalışması yapmış ve bütün insan uygarlıklarında vazgeçilmez bir unsur olduğu ve beş karakteristiğinin bulunduğu sonucuna varmıştır: Gönüllü ve özgürdür; günlük yaşamımızda bir perde arası gibidir ve önyargısız yaklaşılır; ticari olur ve tekrarlanabilir;

oyuncu topluluğunun varlığı için önemli olmaya başlayan emirler ve kurallar yaratır; ve böyle bir grup oyun bittikten sonra da kalıcı bir grup olmaya meyillidir.

Eğlence boş zamana benzer anlamda sıklıkla kullanılan bir terimdir. Eğlence her zaman bir tür aktivite gösterir ve boş zaman ve oyunda olduğu gibi, tek bir şekilde ortaya çıkmaz. Kelime olarak eğlenceye bakıldığında yeniden yaratım gibi bir anlam vermektedir. Boş zamanın fonksiyonlarından biri gibi kabul edilebilir. Kendini yenilemek veya iş için hazırlanmak. McCormack (1971) şöyle yazar: Eğlence bir sosyal kontrol sistemidir ve tüm sosyal kontrol sistemlerinde olduğu gibi, bir dereceye kadar el ile işletilebilir, zorunludur ve telkin edilebilirdir. Kalkavan (1998) boş zamanı kişinin ihtiyaçlarını karşılamak için yerine getirdiği veya zorunlu olarak yaptığı faaliyetlerden arta kalan ve kullanabileceği bir zaman dilimi olarak tanımlamaktadır.

Basit Topumlarda Boş Zaman

Yazı öncesi toplumların çoğunda insanların çoğu ailelerini ve kendilerini beslemek için çok sıkı çalışmışlardır ve hala çalışmaktadırlar. Bu yüzden modern olanlara göre hayatları boş zamandan yoksundu. Çoğunluk için boş zaman aşırı yorgunluk yüzünden biraz dinlenmek ve çoğunlukla bir tören havasında yapılan basma kalıp faaliyetlerden ibaretti. Bu tür törenlerde yer almak onlar için boş zaman veya serbest değil, hayatın düzenli bir parçasıydı. Köylünün hayatı ve insan türünün çoğunun hala köylü olduğu hatırlanmalıdır. İdlerin sürekli bir devridir. İbrani ticaretinin etkilediği ülkelerde Sebt günü (Kutsal dinlenme günü) vardır. Ancak bu da bir tür törensel hareketsizlik ve kendini tutma günü olduğundan boş zaman günü değildir.

Bununla beraber, buradan edineceğimiz fikir, yazı öncesi toplumların ve bugün endüstri öncesi toplumların bizim boş zamanımıza denk hiçbir şeylerinin olmaması haksızlık olacaktır. Muhtemelen bilinçli boş zaman ve bireysel seçimin sonucu olan bir çalışma yoktur. Bu tür toplumlarda zamanın çoğu, eğer işte kullanılmıyorsa, diğer kalıplaşmış aktivitelerde kullanılır. Evlilik, yılbaşı, doğum günü gibi festival olayları yaygındır, ama zorunlu bir karakter taşıdıkları halde yine de aynı zaman boş zaman aktiviteleri gibidir.

Daha basit toplumlarda iş ve boş zaman arasındaki çizgi keskin olarak çizilemez. İlkel insanlar günlük faaliyetlerinin bir çoğuna oyunmuş gibi yaklaşıma meyillidirler. Bu toplumlarda açıkça boş zaman olarak tanımlanabilecek periyotlar yoktur, sadece avlanma ve alış-veriş gibi ekonomik aktiviteler vardır. Eğlencelerinin de şarkı söylemek ve çalışırken

hikayeler anlatmak oldukları aşikardır. Zevk ve eğlence için yapılan şeyler olmasına rağmen, bu amaç için zaman ayırma fikri yaygın değildir. Daha basit toplumlarda yaşayan insanların günlük hayatları üzerinde çalışan antropologlar, modern endüstriyel toplumda olan bizlerin çoğuna göre daha entegre bir iş ve boş zaman kavramına sahip olduklarını göstermişlerdir. Nitekim, Maori kültürünün çarpıcı bir özelliği, ekonomik hayatlarının her yönünün belirli bir eğlence elemanı ile bileşik olmasıdır. Balık avlama, kuş yakalama, toprağın işlenmesi veya bir ev veya kano inşa etme olaylarının hepsinde eğlence olarak nitelendirilebilecek yönler vardır. Bu aktiviteler şarkı söylemek, sesli konuşmak, kahkaha-aynı zamanda, Afrika'nın pek çok kısmında bulunan ortak iş partilerinin de özellikleridir. Powdermaker (1962), Afrika kabile hayatında erkekler ve kadınlar boş zamanı saat zamanına göre değil de günlük hayatında rutin görevlerinden bağımsız oldukları zaman olarak kullanırlar. Doğum, evlilik ve ölüm olaylarındaki kabile törenleri dini hayatın önemli bir parçasıydı, ama festivaller, dans ve bira içmek, günlük hayatın monotonluğunda mutluluk verici molalar idiler. Ekonomik, törensel, dini ve boş zaman faaliyetleri, modern toplumda olduğu gibi keskin bir şekilde ayrılmıyordu.

Boş zamanın anlamındaki en büyük farklardan biri şehirli ve kırsal topluluklar arasındadır. Tarımsal topluluklarda boş zaman kavramı, gerekli günlük görevlerin ve mevsimlerin ritimleri tarafından yapılır ve hayatın ayırık bir parçası olmaktan ziyade hayatın içine gömülüdür.

Bununla birlikte bazı endüstri öncesi toplumlarda iş ve boş zaman arasında günümüz modern toplumlarındaki gibi bir ayırım yapılmıştır. Örneğin batı Pakistan'daki Baluchilerin yaşamları görev ve mecburiyet alanı ile kişinin kendi arzusu adını verdikleri bir akına bölünmüştür. İkinci alan kendi enerjilerini, hayallerini ve marifetlerini harcadıkları alandır. Bu tür bir yaşam modeli, boş zamanı bir odadaki işgal edilmeyen boşluk olarak algılayan bir Çin görüşü ile karşılaştırılabilir. Boş zaman, odayı yaşanabilecek yer haline getiren işgal edilmeyen yerdir, tıpkı hayatımızı dayanılır hale getiren boş zaman saatlerimiz gibi...

Yunanlılarda Boş Zaman Düşüncesi

Boş zaman kavramının sadece serbest zamandan daha fazla şey ifade ettiği düşüncesi eski Yunanistan'ın klasik filozoflarına, öncelikle de Aristo ve Eflatun'a kadar dayanır. Boş zaman üzerine yazan birçok yazar Yunan kavramlarına başvurmaktadır. Bu kavramlar, bazı araştırmacıların toplumsal ve bireysel yaşantılarımıza yeni bir yön vermemiz gerektiğini

düşündüğü materyalist çağda, hem sonraki felsefeleri anlamamız hem de mümkün bir çözüm yolu sunmamız için önemlidir.

Yunanların boş zaman görüşü serbest zamanlardan ziyade, kişinin eğitimiyle veya işlenmesi ile ilgiliydi. Yunanca orijinal (scholē) kelimesinin anlamı "durmak, duraklama" dır. Yani sessizlik ve barış anlamı verir. Daha sonra serbest zaman veya kişiye ait zaman anlamlarına gelmiştir. Fakat DeGrazia'nın (1962) bizi uyardığı gibi, bu eski Yunanların boş zamanı basitçe serbest zaman olarak gördükleri anlamına gelmez: Yanlış kullanıldığı zaman serbest zamanın boş zaman olmadığına dair bir ipucu, farklı bir unsur, manevi bir işaret hissedilmektedir. Boş zaman bir hal veya durumdur, iş mecburiyetinden özgür olma durumu.

Boş zaman sadece iş ile tezat içinde değildir aynı zamanda aksiyonla da bir tezat söz konusudur. Aristo, aksiyon hayatına karşı boş zaman hayatından bahsetmiştir. Ancak daha da ileri giderek hiçbir meşguliyetin boş zaman olmadığına ve boş zamanın da meşguliyetle ilgisi olmadığına ısrar etmiştir. Aristo'nun düşüncesine göre meşguliyetin amacı boş zamanı kazanmak olmalıdır veya şu şekilde tercüme edilebilir: Boş zamana sahip olmak için zamanımız yoktur. Bu görüşe göre, çalışma için gerekli olan iş ve hareketlerin hiçbir boş zamanda yapılamaz. Böylece eğlence ve dinlenme boş zaman olarak düşünülemez. Çünkü bunlar çalışma için gereklidir. Bundan öte, bunlar Aristo tarafından boş olmayan zaman olarak nitelendirilmiş ve stress ve acının tedavi edicileri olarak tanımlanmışlardır."

Boş zamanın Yunan görüşü, özgür bir adamın doğasının daha geniş bir düşüncesinin bir parçası-gerçekten oldukça merkezi bir parçasıdır. Yunanlılar boş zamanı kullanma kapasitesini doğrudan özgür insanın tüm hayatının temeli olarak görürler. Boş zaman olarak sınıflandırılan aktivitelerin asıl aralığı, bununla beraber şiddetle sınırlandırılmıştır. Aristo, sadece iki şeyin boş zaman olarak değer alabileceğini söylemiştir: Müzik ve derin düşünce. Bunlardan ikincisinin Yunan boş zaman düşüncesini anlamamızın anahtarı olduğu açıktır, çünkü müzikal aktivitelere düşüncenin işlenmesine katkısından dolayı değer verilmiştir. Aristo ve Eflatun'un her ikisi de derin düşünceyi diğer bütün aktivitelerden üstün tutmuşlardır. Derin düşüncedeki bir insan özgür bir insandır ve hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Bu yüzden düşüncesini hiçbir şey sınırlamaz ve saptırmaz. Yapmayı sevdiği her şeyi yapar ve yaptığı her şey kendini hatırı için yapılmıştır.

Bu fikirlerin sadece kişisel felsefelerin ürünü olduğunu ve sivil toplumun geri kalan kısmından izole edilmiş olduğunu öne sürmek yanlış olacaktır. DeGrazia (1962) politika ile

bağlantıyı şu şekilde açıklar. Eğer bir insan sadece serbest olduğu zaman boş zamandaysa, ona bu boş zamanı verecek iyi bir durum olmalıdır. Bu insanın bu boş zamanda yaptığı şey, bugün iyi yaşam olarak adlandırdığımız şey ile eşdeğer tutulabilir. Bir Yunan için boş zaman hayatı tek uygun hayattı.

Tabii ki, bu komple boş zaman kavramına karşı birçok itirazlar oluşmuştur. Bunlar arasında en göze çarpanı, Yunan toplumunun köle işçiliğine dayanması gerçeğidir. Özgür insana uygun yapılan boş zaman ve hayat stili tanımı, ayrıcalıklı, elit insanlar içindi. Geleceğin toplumunda teknolojik ve sosyal uygulamalar sayesinde insanların çoğu çalışma mecburiyetinden kurtulabilir ve böylece hayatlarını müzik ve derin düşüncelerle doldurabilirler. Ancak bu ikisi dışındaki diğer aktiviteleri boş zaman kavramından çıkarmak, boş zaman deneyimini gereksiz yere daraltmak olacaktır. Aynı zamanda, Yunan boş zaman görüşüne uygun daha geniş düşünce işlemleri göz ardı edilecektir.

Aynı zamanda tartıştığımız konunun, Yunan boş zaman pratiğine tam uymayan Yunan boş zaman düşüncesi olduğuna dikkat etmek gereklidir. Oyunlara katılım, boş zamanın eğitim kısmını oluşturur. Ordu; cesaret, doğruluk ve dayanıklılığın fiziksel başarısı için büyük bir baskı oluşturmaya ihtiyaç duyar. Eski olimpik oyunlara yürüme yarışları, güreş, boks, at arabası yarışı ve hitabet dahildi. Büyük stadyumlar ve spor salonları atletik aktivitelere ev sahipliği yapıyorlardı. Halbuki açık hava amfi-tiyatroları müzik, dans ve drama festivalleri ayrılmıştı. Akademi, entellektüel ve estetik aktiviteleri geliştirirken, forum veya halk alanı, halka tartışması için bir fırsat veriyordu. Halk kaplıcaları dinleme ve rahatlama sağlıyordu. Bu da o zamanlar bazı insanları ve bugün çoğu insan için boş zaman imkanları arasında fazla büyük bir fark olmadığını söylemek doğru olacaktır. Diğer taraftan, boş zaman düşüncesi o zamanlar bir azınlık içindi ve muhtemelen bugünde farklı bir azınlık için.

Diğer Toplumlarda Çalışma ve Boş Zaman

İlkeler toplumlarında hayat çalışan ve çalışmayanın birbirine karıştığı ilginç örnekleri takip eder. Wax (1958) çalışma ve boş zamanın kaynaşmasını şu şekilde belirlenmiştir: Bushmanin bize söylediği her şeye inanmıyorum. O sadece iş ve oyun aktivitelerini ele almıştır. Kırsal bölgelerde boş zaman ve iş daima birbirine bağlı durumdadır. Diğer toplumlarda bu durum devamlı olarak birbirinden ayrıdır. Ustalar ve sanatçılarda geleneksel olarak devamlı olarak bu iki kavramın uygulanmasını birbirinden ayrı olarak düşünürler.

Geleneklerin düzenlenmesinde çalışma ve boş zaman arasında bir mesafe vardır. Bu farklılık endüstriyel medeniyetlerin gelişiminde merkezi kısımlarda söz konusudur. Bölüm 1'de görüldüğü gibi eski yunanda boş zaman kavramı yoktu. Sadece çalışma ile ilgilendiler. Onlar için çalışma kötü bir materyal idi. Bu çalışmalar dinsel bir görev olarak sayılıyordu. Birinin diğerine hizmet etmesin de ibadet olarak sayıyorlardı. Eğer boş zaman yukarıda belirtildiği gibi ise bunun onarımına veya yeniden yaratılmasına ihtiyaç vardır.

Sanayi Toplumunda Boş Zaman

Sosyal bir kurum olan boş zamanı biz bu bölümde moderne endüstri toplumundaki yapı ve şekliyle inceleyeceğiz. Modern Toplumlarda, sosyal tabakalaşma önemli bir katkıdır ve kişilerin boş vakti onların sınıflarını ve statülerini etkiler, ve bu etkileşme geçmiştekinden daha azdır. Ticaretin büyümesi, boş zamanlarında oldukça eğlenen halkın yolunu belirlemesine yardım etti. Sanayi toplumunu dikkat değer tarafi “yiyecek kıtlığından” “zaman kıtlığına” geçilmesidir. Bu alışılmış boş vakit için özel bir dolaşımdır. Sanayi toplumları arasındaki boş zaman değişikliklerini kısaca gözen geçireceğiz ve görünen benzerlikler, farklardan daha çok göze batmaktadır.

Bir Sosyal Kurumda Boş Zaman

Geçmiş yıllarda yazılan yazılar ve yapılan araştırmalar, modern sanayi toplumlarındaki bir üretim için boş vakit parası talep edildiğini ortaya koymaktadır. Düşünce farklı yollarla ifade edilir ve önem verilen husustur. Farklı neticeler elde edilir. Fakat, temel konuların benzerlikleri çok sıkı değildir. Burns (1973) bunu çalışmanın dışındaki sosyal hayat ortaya çıkmamıştır diye tartışmaktadır. Sanayinin yeni yüzeyle kendi kendine şekillenerek yeniden yaratılmış. Üreten, gelişmeyle katkıda bulunması büyüten ve konuşmayı düzenleyen Dumanzedier (1960) sanayi ve sanayi sonrası toplumlarında var olan boş zamanın karını işçilerin çoğunluğu için mümkün olan şartlarla talep etmektedir. Geleneklere bağlı sosyolojik bir koridor içerisinde, Roberts, özel bir kurumda yer alan toplumla genel bir yöntemle oluşturulan bir yapı, çeşitli grup ve organizasyonlar tarafından yiyecek tedarik edilen, eğitim ve sosyal ihtiyaçları karşılanan kimseler sanayi devriminden beri bu kurumun içinde yer almışlardır demektedir. Boş vakit sosyal aktiviteleri olan insanla, farklı kuruluşları olan yöntemlerin tam arasındadır.

Bu üç yazıyı birlikte ele alalım, sanayi toplumunda boş vakit, endüstri toplumundaki çalışmayla eş değerdedir. Kişisel özgürlüklerin artması sonucu, sosyal bir kurum

karakteriymiş gibi gözetildi. Fakat bundan daha karmaşık bir yöntem hazırlanmıştır. İşle başlayan tepki sanayi serbestliğiyle aynı zamandır. Üretim ve işte etki değerlere alternatif bir kaynak bulundu. (Toplumsal sınıf yapısı dahilindedir) ve bunu aşağıdaki gibi görmeliyiz. Pazarlanan ve üretilenler tarafından mümkün olan en büyük üretim yardımı, aynı görünüş ve sosyal ilişkilerle sanayi dünyasının arasına girer. Standartlaşma alışılma, yoğun parayı yoğun işe yönlendirir. Çok sayıda katılanlar ve işimiz, onların iş ve dinleyenlerin hayatlarını boş vakitleri ve aynı zamanda sosyal yöntem ve makinelere boyun eğmede kontrol altındadır.

Sonuç olarak kurumlar ve kurumlardaki boş zaman bu yolun önemli belirtileridir. Halkı boş vakti harcar. Kurumlar sadece bu isteği karşılar. Fakat oyun yaratıcılıkta ve bir şeyin nasıl yapılacağına büyük bir rol oynar.

Aynı yöntemle kurumsal yaklaşımdan, kültürel yaklaşımın bir alternatifi olan temsili boş zaman analizine aşağıdaki bölümde değineceğiz. Burada, “kültür” ile “yapı” ya ters bakarsak daha eşit (düz) görürüz. Eğer boş zamanın sanayi toplumunda bir üretime ihtiyacı yoksa, toplumsal etkiler kişisellerden daha fazla olur ve yollar arasındaki benzerlikler, kişiye boş zamanının harcatır. Basit olmayan yol gösterilir, gerçekten çoğunluktan birinin sosyolojideki boş vakti değerlendirmesi, endüstri toplumundaki boş zamanını, endüstri toplumundaki üretimle ilişkili olduğunu gösterir.

Toplumsal en önemli özelliği, devlet ve yetkililer ve hatta toplumun temsilcileriyle kişiler arasındaki bağın şeklidir. Eğer sanayi toplumunda ekonomik anahtar ilişkisi iş ve para arasındaysa, politik anahtar ilişkisiyse kişiler ve politika arasındadır. (Kurumlar ve Toplumsal ilişkiler güçle (iktidar) ilgilidir). Boş vakit, kişi ve sosyal kurumların her ikisiyle de aynı ilişki içindedir. Sanayi öncesi toplumunda, gelenek ve uygulamalarla meydana gelen baskılar yayıldı. Sanayi toplumu da daha çok kişisel özgürlükler oldu. Baskılar daha az direkt olarak oluyor, yayılmacılık daha hızlı geliyordu.

Endüstri toplumunun özellikleri ve diğer toplum tiplerindeki boş zamanı tanımlamak gerekir. McCormack (1971) bunu şöyle görüyor. İhtilafli hürriyetler ve özel kapsamlarla harcanan zaman olduğunu soruyorum. :Baskı hoş görürüz bir tespitite uygunluk, boş zamanı yok edebilir mi? Bu yolda yapılan bir başka tanım, boş zamanın endüstri, toplumun tamamından değil, bir kısmından daha zordur. Damazedier (1967) aynı kültürel ilgiyle suçlanmıştır. Endüstri toplumlarındaki boş zaman tatil ve günler arasında yapılan karşılaştırmalar sosyolojik açıdan ele alınmalıdır. Bunlar geleneksel toplumlarda da

geçerlidir. Gelişmiş ekonomilerdeki boş zamanlar gelişmemiş ekonomilerdeki verimsiz zaman karşılaştırılmalıdır. Bunun cevabı sosyolojik değer olarak görülebilir. Endüstri ve endüstri sonrası toplumlarda kişisel seçimlerden daha, çok az gelişim ekonomilerdeki halkın çalışma zorunluluğudur.

Britanya'da Boş Zamanın Tarihi

Çalışma tarihten daha çok sosyoloji üzerine çalışma olduğundan boş zamanı son birkaç yüzyıl içinde Britanya'da geliştiği, gerilediği ve değişen kısımlarının ayrıntılı gözden geçirilişine değinilmeyecektir. Bunun yerine, daha geniş bir rapora sahip olacak ve bir iskelet oluşturabilecek bir dizi araştırmaların taslağı verilecektir. Bu araştırmalar esas olarak, boş zaman için ayrılabilir zaman miktarındaki değişimler ve işle ilişkili boş zaman tecrübeleriyle ilgilidir.

Eski zamanlarda düzenli çalışan insanların sahip olduğu boş zaman günlerinin (serbest zaman) sayısı endüstri devrimi zamanına göre çok daha fazlaydı. Yaklaşık üç günde bir gün bir nevi tatildi. On üçüncü yüz yılda şehirlerde çalışan ustaların boş zamanları ile günlük hayatta insanların boş zaman kavramları birbirinden farklıydı. Orta çağın sonlarından 1800'lü yıllara kadar fiziksel mesleklerindeki eğilim uzun saatler sürmekteydi ve 19. yy'ın ortalarında fabrika işçileri için haftalık çalışma 70 saat veya daha fazlaydı. Çiftlik işçileri bu eğilimdeki istisnalardı: Hesaplara göre bütün periyot boyunca uzun saatler çalıştılar, sadece 20. yy'da bu saatlerde biraz düşüş oldu. Bununla birlikte, ortaçağdan endüstri devrimine boş zamanlardaki azalma sadece çalışma saatlerindeki artma ile ölçülmemiştir. Endüstri öncesi toplumda çalışma her günlük hayatın bir parçasıydı ve boş zaman gününün ayrı bir kısmı değildi. Çalışma eve yakın alanlarda ve hatta evin içinde arkadaşlar arası konuşmalar ve köy hayatının işleri ile devam ediyordu. Ne zamanki iş özel bir yerde özel bir ayrık zamanda ve özel şartlar altında yapılmaya başlandı, o zaman boş zaman bir hak olarak talep edildi. Daha kesin ifade ile "çalışma harici zaman" talep edildi. Boş zaman ve hayat arasında endüstri öncesi ilişki 19. yy'ın fabrika kasabalarında kurulacaktı. Bu düşünceler özellikle fabrikalardaki ücretli işçileri etkiledi. Sanatkarlar ve endüstri işçileri arasında durum daha farklıydı ve öyle görünüyordu ki 19. yy'ın ortalarına kadar zamanlarının bir kısmını özgür olarak kullanmayı sürdüreceklerdi. Evde çalışanlar eğer cuma günü kendilerine ödeme yapıldıysa haftanın ilk günlerini boş zamana harcayarak ve içerek geçirebileceklerdi. Çarşamba gününe kadar da iş baskısıyla ancak kendilerine gelebileceklerdi. Benzer

davranışlar dokumacılık, çömlekçilik, atölye ve fabrikanın var olduğu herhangi başka bir alanda kaydedilmiştir. Bununla beraber, bunlar çalışan sınıf arasında şanslı bir azınlıklılar ve sonra, bugünde olduğu gibi, düzenli saatlerde fabrikaya veya ofis hayatına bağlı kalanlardan ayrıldılar.

Boş zamanın, aşırı uzun çalışma saatleri sonunda kazanılmadıkça, insanların çoğu için hiçbir zaman hayatın ayrı bir parçası olmadığını ileri sürmek mümkündür. Bu bakış açısından boş zaman endüstriyel toplumun bir ürünü olarak nitelendirilebilir ve çalışma saatlerindeki düşüşün ve sosyal yapının boş zaman anlayışına ve zamanın durumuna bağlı olduğu görülür. Yıllık yaz tatilinin icadı bir 19. yy icraatıdır ve fabrika sahipleri "uyanma haftalarını" tatilin düzenlenmiş haftaları olarak kabul etmişlerdir, ki bunlar işe düzenli katılım sağlayarak paraya dönüşmüşlerdir. Orta çağdaki, bir tür halk töreni veya kutlaması olarak ortaya çıkan "boş zaman" a karşıt olarak, çalışan sınıfın yeni boş zamanı büyük oranda eğlence endüstrileri ile doldurulmuştur. İçmek, lisanslı binaların açılması ile ticarileştirilmiştir ve bunlar da akşamlar harcanabilecektir, at yarışları popüler bir kitle eğlencesi olmuştur ve profesyonel futbol ve boksta aynı yolu izlemiştir.

Endüstriyel toplum bir toplu üretim ve tüketim toplumdur ve bu, boş zamanın içeriği gibi aşıkardır. Tarımın daha hakim olduğu ekonomi, kasabaların yükselmesine yol açmıştır. Wirth'in (1938) klasik tanımıyla şehirlilik bir hayat şekli olmuştur. Şehirli insan hem işte hem de oyunda oldukça paylaşımcıdır; Aynı zamanda ticari değildir. Bazı el sanatlarının hala bulunduğu gibi, bazı işçi grupları boş zamanın ticari şeklini kullanmaya devam etmektedir. Örneğin; Britanya'da ve Fransa'da maden işçileri güvercin yetiştirir ve yarıştırlırdı. Fakat insanların çoğu için zamanın büyük bölümünde boş zaman ticarileştirilmiştir ve topluluğun ve aile hayatının bir parçası olmaktan ziyade bireysel bir temelde yaşanmaktadır.

Boş zaman değerlerinin, iş değerleri ile bağlantılı olduğu yolları çizmek oldukça ilginçtir. Herhangi bir toplum belirli bir materyal ürünlerine ve deneyimlere olduğu kadar, uygun değerlere sahip olan veya en azından razı olan insanların çokluğuna bağlıdır. Fabrikalar ve ofisler, onlarda çalışmayı gerektirecek insanlar oluncaya kadar, yararsızdırlar. Boş zamanın protestan veya endüstriyel görüşü Yunan görüşünden oldukça farklıydı ve yaşadığı sürece öyle olacaktır- Protestan etiği, serbest zaman aktiviteleri eğer insanları iş için hazır hale getirmek için kullanacaksa değer kazanacağı halde, serbest zamanın statüsüne göre, iş ve azaltılmış boş zamanı kıymetlendirmiştir. Ancak, boş zamanın geleceği için geniş kapsamlara sahip bir başka kuvvet kapitalizmin içinde etki göstermektedir. Ekonomik

büyüme sonucu insanlar endüstrinin ürünlerini ve hizmetlerini tüketmeye istekli ve muktedir olmaya ihtiyaç duymuşlardır. Bu ürünler ve hizmetler için yeni ve kazançlı bir pazar, fazla boş zamanda bulunmuştur.

Britanya’da Boş Zaman ve Sosyal Tabakalar

Bugünkü, İngiltere’deki farklı fikirler bir bölünmüş toplumun inat ve mülkiyet kavramlarını sergiler. Onların farkları boş zamanlardaki sınıf durumunu farklı etkisini gösterir. Roberts boş zamanının dağıtılmasına kadar ilgili duyar, İngiltere uygun bir şekilde demokratik toplumun konuşabileceğine inanıyor. O uzun süren bir zenginliği muhafaza edemez. Vurguncu sınıfının boş vaktini üretici işçi sınıfının meyveleri oluşturur. Burada iki fark vardır. Boş zamanı olan veya olamayan sınıfların boş vakitlerinin eşit dağılımının olmaması ve bu toplumlarda eşit bir bölünmeyi kapsamayıdır. Boş vaktin ölçülmesinin tek yolu bunu kabullenmek ve işten arda kalan zamanı azaltmaktır. Resmi makamlar çalışma saatlerinin normal olduğunu göstermektedir. Çalışma saatleri dışında, madende 1975 yılında ortalama çalışma hafta da 36 saatken, tarım, orman ve deniz sektöründe 42 saattir. Diğer rakamlar, İngiltere’deki haftalık çalışma geçen yıllarda 42-44 saat civarındadır. Tabii, tüm bu rakamlar, tam gün çalışmanın memurlar için, farklı gruplara boş zamanı değerlendirdikler için destek verir. Boş vakitten, çalışma vaktine ulaşan en iyi rehberi bu soruyu soranı elde tut. Zaman bütçe kullanım metoduna Young ve Willmott erkekler için haftalık 32 saat bayanlar için 26 saat ve kadınlar için 44 saatlik, iş ödemesi yok. Maalesef, bu rakamlara ne işgale altındaki yerlerde ne de sosyal sınıfları uygun olan ülkelerde uyulmuştur. Kendi iş, hizmet, el işi düşünce mütaalası değişik gruplar arasındaki özelliğin toplamı bu düşüncesi boş vakti tanımlar, fakat bu farklar ekonomik veya sınıf durumunun çapraşık derecesi veya şeklinden daha uygundur. Kısaca, İngiltere’deki memurlar arasında eşit dağılmış boş vakit talep edildiğine açıkça destek verebileceğimizi söyleyebiliriz. Azınlıkta olan memurlar grubu, yaşlı, müzmin ve kullanılmazlar.

Boş zaman ve sosyal sınıflarla ilgili ikinci kısım, sosyal sınıf farkındaki bu kişi, hayal ve tecrübeyle boş vakti aynı kişinin oynar. Bu kısımlar birinciden daha çok savunulabilir. Şu bir gerçek ki, erken zamanla, hayali boş zamandan daha kullanışlıdır. Örneğin o muhtemelen sadece daha az abartılıdır. Birkaç ilkelin uzayda ve bir çok insanın da oyun sahasında başladığı değişiktir. Halkın büyük çoğunluğu boş vaktin kemirdiği iyi şeylere katlanabilmeli. İngilizler için boş zaman da sosyal eşitliğe sahip denebilir. Zenginlik için Norfolkda bir gün için 1972 fiatları 225 dolar, Scotlanda ise bir haftada 800 dolar gösterilmiştir. Aynı yıl

Fransa'da 3 aylık bir gemi seyahati 43500 dolardı. Aynı yılın sonunda, İngiltere'de her kişi 41 di. O yıl ve tatilimiz vardı ne evden çıkıyorduk.

İngiltere boş vakti akıllı kullanan bir ülkedir. Bu ülkede sanayi toplumunun tüm özellikleri görünür. Birleşik devletlerde boş vakit kaynaklarının kullanılmasının varlığını söyleyebiliriz. Mesela, bazı belediyeler kanun yapma hakkına sahiptirler. Bu diğerleri için mümkün değildir. Sınıfların belirsiz, meşguliyeti dışında, boş vaktin eşitsizliği, farklı işgal gruplarıdır. Bunu 5. kısımda ayrıntılarıyla göreceğiz. Fakat sınıflardaki çarpıklıklarda, kültürel ve ekonomik elemanlar vardır. Kişilerin boş zamanını birleştirebiliriz. Aynı kültür ve deneysel eğitim, bu deneylerin bir parçası değildir. Bundan başka bir yol değildir. Çalışan sınıfın boş vakti ve orta sınıf veya alt sınıfın boş vakti birer modeldir. Fakat farklı sınıf yaklaşımı yaşam ve çalışmayla ilgilidir. Sınıf ve boş vakit kavramı kesin bir değildir. Bu farklar her zaman tanımlanır. Fakat bu önemli görev, halkın çalışma hayatındaki boş vakit bir işçi için eğlence değildir bir işçi işi dışında da bazı mutluluk bulmalı. Bu kişisel ilişkilerinde olduğu gibi seks ilişkilerinde de olmalı. İş ve boş vakit arasındaki ilişkiler, birbirine bağlıdır. bu görüş Faunce (1959) tarafından ifade edildi. İnsanlık sorularının çözülmesi ve önemsiz işler, burada eğitim kavramıyla ilgili gerçekçilik arzusu var. İnsanı tekrarlarla eğitebilirsiniz!

Etnik Kimlik Ve Rekreyasyon

Parker (1972) yaptığı çalışmada Ottawa'da Yunan Birliği üyelerinin, Yunan kültürel aktivitelerine katılımını ve bakış açısı ele alınmıştır Ottawa'daki Helenik Birliğince sunulan rekreyasyon hizmetlerinden Yunan ikinci kuşağının yani Kanada'da doğanların ne kadar memnun olup olmadıklarını incelenmiştir. Bu incelenirken, etnik kimliğin korunmasında rekreyasyon aktivitelerinin rolünün ne olduğunu belirlemek üzere bu çalışma yapılmıştır.

Yapılan bu çalışma belirlemiştir ki; Kanada'da doğan Yunanlıların rekreyasyon ihtiyaçları artmış olmasına rağmen, karar verme yetkisine sahip olanlar Yunanistan da doğup sonradan Kanada'ya yerleşerek bu ülkedeki Yunan lobisini halen ellerinde tutmaya devam eden Yunanlı göçmenlerdir. Böylelikle anlaşılmıştır ki, eski kuşak ile yeni kuşak arasındaki kültürel farklılıkların var olduğu ve Kanada'da faaliyetlerini sürdürmekte olan Helenik topluluğunun faaliyetlerine daha çok Yunanistanda doğan Yunanlı göçmenlerin katıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu da Kanada'da organize edilen Helenik Birliklerinin yöneticileri Yunanistan doğumlu göçmenler olduklarından, Kanada'da doğan Yunanlıların rekreyasyon gereksinimlerine yeterince cevap verememektedir.

Bu araştırma sonucuna göre; etnik kültürü algılamada ve boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmada göçmenlerle Kanada doğumlu olanlarla Yunanistan'da doğup sonradan Kanada'ya yerleşenler arasında önemli derecede farklılıklar bulunmaktadır. Buda ortaya şunu çıkartmaktadır; rekreasyon hizmetleri verilirken daha geniş ve farklı grupların sosyo-kültürel durumları daha fazla dikkate alınmalıdır.

İngiliz Spordaki Siyahların Katılımı Fırsat Veya Kontrol

Sadece 20 yıl önce, iyi tanınan Amerikan Spor Sosyoloğu Edwards tüm dünyanın dikkatini siyahların spordaki ve organizasyondaki başarılarının en az hale getirildiklerine dikkati çekmiştir.

Siyahlar spora çok fazla katılmalarına ve çok başarılı olmalarına rağmen, spor kariyerleri sadece performans sporu ile sınırlı tutulmuştur. Yönetim ve antrenörlük alanlarında siyalara çok kısıtlı olanaklar sağlanmıştır. Buna paralel gelişme İngiltere'de olmuştur. Robinson'a göre siyahların spora katılımında çok önemli derecede artış olmasına rağmen ve belli sporlarda başarılı oldukları halde yönetim ve antrenörlük alanlarında çok küçük bir oranda siyahi temsilciler görülmektedir.

Siyahlar spordaki başarılarının dışındaki, antrenörlük ve yöneticilik gibi alanlarda ki başarılarında engellendikleri belirlenmiştir. Buda göstermektedir ki siyalara performans sporu dışındaki alanlarda görev verilmemesi onların görülmeyen kahramanlar olarak sosyal kontrolü sağlamak için kullanıldıklarıdır. İngilizler her ne kadar kabul etmeseler de sporda önemli derecede ırkçılığın olduğu yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Sanayide Boş Zaman

Sanayide işçilerin tüketim ihtiyaçları göz önüne alınarak, onların üretim ihtiyaçları karşılanmaları, böylece uzun çalışma saatleri azaltılır ve işçinin gücüyle işi şeyler, gerekli hizmetler satın alınır. Az gelişmiş sanayi tartışılabilir. Böylelikle pazarı olmayan üretim yaratılmış olur. 19. asrın ortalarından sonra çalışma saatlerinin azaltılması çalışan tabakaya boş zaman yarattı. Bu da sanayide eğlenceyi getirdi. 19. yüzyılın son çeyreğinde kar patlaması oldu. Halli kütleleri 1880'den sonra profesyonel futbol ve boks aynı yoldadır.

Sanayi toplumlarında boş zaman, sosyal güçler için daha genel gözlemler yapacağız. Bunun için ticari Pazar düzenlendi, bu düzenleme geniş fakat sınırlıdır. Burns (1973) sosyal

sınıflar arasındaki ilişkiler, girişimcilerle olan bağları açıkladı. Kişisel harcamalar ekonomik yayılmasıyla orantılı olarak uzanır. Böylece yeni sınıf sisteminin gelişmesi ve yapısal tanımı yapılır. Elbette bu son şekil tartışılabilir. Tüm çalışanlar etkili çalışan değildir. Bu da sanayide sınıf olma ve tam sınıf durumun değiştirir.

Boş zamanlı girişimcilerin bazı yollar daha uygundur bazı yollar ise uygun değildir. Bir elde, açık pazar olmalı, kişi yiyip içmeli, fakat, limitsiz uygulamalar, ne kadar çok kişi varsa o kadar para ödenmeli. Pazar elastik olmalı. Diğer elde hayali bir istek, hizmet üretimi medyatik etkilenme vardır. Girişimcilerin karları pahalı olabilir, sanayinin diğer sektörlerinde de aynı şey vardır. Üretici, pazarlamacı ve tüketiciler sosyal kontrol altındadır. Girişimcilerin ticari kaynak durumları açıklanmalı. Devlet veya yerel yetkililer halka doğruyu göstermeye devam etmelidir.

Değişik şirketler başarıyı arzu edilir standartlarda aramıştır. Mesela, kendi işleriyle, işlerinin dışındaki boş zamanlarını bazı hitap ve oyunları veya çocukların korunması sağlanmalıdır. Bununla birlikte, bu yayılmaya karşı artan yerel yönetimler vardır. Vücutla yapılan çalışanlar daha karmaşıktır. Halkın korunması istenen olan bir okulda, ticaretle ilgili de bir istek vardır. Fakat bir başka okulda, kişisel hakların korunması kendi isteğine bırakılır. Çünkü başkalarından hakları da aynıdır.

Kıtlık Açılık Zamanı

İlkel ve kırsal toplumlarda “Kıtlık” terimi açıkça yiyecek eksikliğine verilir. Modern sanayi toplumunda işi her zaman tamamlanmamış beslenme demektir. Bu zaman eksikliği Amerika ve İsviçre’deki orta sınıflarda görülür. Fakat İngiltere’deki eşit gruplarda başlamıştır. Bu olayın en iyi öğrenilmesinin biri onun analizinin çözmeliyiz ve İngiliz toplumunu gözlemlemeliyiz.

İleri sanayi toplumlarından halk bir baskı altında yaşar ve sınıflar arasındaki boş zaman problemi büyür, zengin toplumlarda genişler. Zira her şey iyi materyelden yapılır, özelliği ve parası üretim metodlarından daha çok tercih edilir. Fakat metod yardımı kişiselikten daha önce gelemmez. Çünkü insan vücudunun zamana, uykuya, yiyeceği ve ışığa ihtiyacı vardır.

Ev kadınlarının çalışmaları çamaşır makinesiyle basitleştirilmiştir. Kocanın elektrikli tıraş makinesi sabah tuvaletinde ona zaman tasarrufu sağlar. Bunun için mekanik yardımların insanlara ne kadar zaman kazandırdığına ve çalışma saati artırdığına dikkat edelim.

Aynı alışkanlıklar işte ve iş haricinde ya fiziksel veya zeka operasyonlarında da mantıki zorunluluklar taşır. Yiyecek pişmişten çok ısınmış olarak tercih edilir. Bazıları öğle yemeklerini tam vaktinde yerler. Çocuklar hemşirelik haricinde işe verilir. Ebeveynler elindeki madeni sıkılmasına dikkat verirler. Diğer taraftan hayatın sonumu, birkaç kişi, kutsayacak.

Boş zaman kavramı zaman kullanma ihtiyacından doğmuştur. Sevgi zamanı alır, bir enstrüman çalmayı veya bir yazmayı öğretir. Kısa sürelerde sek sek yapmakta zamanın boşa harcanmasıdır. Örnek genç nisanlar genellikle çocuk danslarını aceleyle yapabilirler. Psikolojik olarak harfi harfine değilse birle steps veya geleneksel halk danslarını öğrenebilirler.

Açlık vakti terimi ve gerçek bir sonuç, “boş zaman toplumu”, yarının geliştirebiliriz. Goolbey boş zaman-karşıtı, özel süreyi inceliyor. Fakat bu bugünkü Amerika ve İngiliz halkının çoğunluğunun karakteristik hayatının bir resmi değildir. Fakat bir işaret ve azınlığın büyümesi veya kapitalist sanayinin dinamiklerinin geleceğindeki yayılmasıdır. Onların geçmişindeki iş ve Londra bölgesindeki boş vakit yüksek sosyo-ekonomik göstergeler Young ve Willmot’u halkı çıkarttı. Boş zaman karşıtı boş zamanın dışında olacaktır.

Sanayi Toplamlarından Değişiklikler

Önceki bölümlerde, sanayi toplumları arasındaki değişiklikleri not etmiştik. Şimdi bu toplumlardaki değişiklerin sorunlarını gözden geçirelim. Bazı yorumcular, bu bağlamda sanayi toplum sonrası kavramı kullanırlar. Dumazedier (1967) bu toplum tipinin tanımını kısaca sunar. Bazı tercihler, farklı tanımları öne çıkarır. Bilimsel-teknik-sibermetik, iyi harcayan bir toplum evrensel eğitim, vs. endüstri toplumunda endüstri sonrası toplumunu geçen süreç farklı toplumlardaki boş zamanı mukayese rolünün analizinde kullanılır.

Boş zaman 12 ülke halkları arasında bir mukayesenin temeli olarak kullanılır. Bu halkların boş vakitleri arasında kendi ülkesine ait, yaş sosyo-ekonomik değişiklikler vardır. Bunların dramatik olmadığını söyleyebiliriz. Bu işten metodlu bir kriticizm doğmuştur. Yol ve boş vakit için zaman kullanımı toplumlar arasında farklılıklar oluşturmıştır. Boş vakitten, serbest zamana yaklaşım mümkün olan farklı sorun olmaktan çıkarmıştır. Marksist ve liberal yazarlarla, doğu ve batının boş ve serbest zaman kavramlarıyla ilgili görüşleri farklıdır. Marksistler, genelde boş zamana sosyal sınıflar arasındaki ekonomiyi temel olarak bakarlar ve kapitalizm geleceğini söylerler. Kapitalist toplumlarda halk boş vakti çok küçük bir güç

işareti olarak görürler. Diğer yandan, liberal yazarlar, çalışma saatlerini batıda olduğu gibi alışılmış bir izdüşümcülükle izlerler.

Aslında doğu ve batının boş zaman yaklaşımı geçmişte aynı idi. Bu Sovyetler Birliği'ni de kapsar. Sovyet vatandaşı eğlenmez ve her şeyi bu paralelde görür.

Kharehev ve Pergilyev halkın genç kısmının serbest zamanlarını ev ve arkadaş ziyaretleriyle geçirdiklerini saptadılar. Yine boş vakitlerinin büyük bir çoğunu da sokaklarda ve bahçelerde geçiriyorlar. Ve bazı yazarlar Rusya'da kulüpler ve kültür sarayları inşa edilmiş olduğunu ve bunun boş zaman için gerekli olduğunu bildiriyorlar.

Doğu ve batıda birbirine benzer boş vakit değerleri görülebilir. Sovyetler Birliğinde yapılan incelemelerde bunu görmüş ve boş zaman kavramında, okumanın, toplantılara katılmanın tiyatroya, konsere sergi ve müzelere, sanat ve spor aktivitelerine katılmasının çok ilişkili olduğu kanıtlanmıştır. Yine aynı şekilde radyo dinlemek, televizyon seyretmek veya sinemaya gitmekte aynıdır. Bu Amerika da ve Sovyetler Birliğinde birbirine benzerdir. Fakat İngiltere'de farklar bu iki ülkeye göre daha fazladır. Boş zaman seçiminde sosyal gruplar farklı yollar denerler.

Boş Vakit Şekillerinin Sınıflandırılması

İlk bölümde, terimlerin bağıni, görevlerini veya boş zamanın tanımını görebileceğiz. Ayrıntılı analizleri yapılacak. Kaplan (1966), sınıflandırma problemine dikkat çekiyor. Bunun için üç örnek veriliyor. Deneylerdeki boş zaman kategorileri çiziliyor.

1. Kişi diğer kişilerin kıymetini biliyor mu? Toplum hayatı, cemiyetleşme.
2. Geleneksel ve kırsal saplantıları aktivite olarak görüyorlar mı? Oyun/sanat.
3. Dünyadaki yeni ve direkt deneyleri araştırıyorlar mı? Evet-hareketli /hayır-hareketsiz

Sağlam hareketler sosyal oldukları kadar yaratıcı ve gerçekçidirler. Aynı zamanda ilkel ve geleneksel de olabilirler. Oyunlar ve sanatlar hoşgörölü ve kasvetli veya karmaşık hareketli ve hareketsiz olabilirler. Kaplan'ın 6 kategorisi diğer yol veya sınıflarla mukayese edilebilir.

Maw ve Birtee (1969) araştırma projesinin verdiği sorular aşağıdaki Tablo 1'dedir.

Kaplan	Maw	Bütçe zamanı
Hoşgörülülük	Konuşma hareketi	Sosyal hayat konuşma
Cemiyetleşme		Örgütlenme
Oyun	Spor ve aktif oyun	Sporlar
Sanat	Tiyatro	Tiyatro, sinema vs.
Hareket	Dışarı da kendi, kendine yiyip içme bahçıvanlık, araba kullanma.	Yürüme
Hareketsizlik	Kendini bırakma, pasif oyun, televizyon, radyo, okuma vs.	Oturma, TV, radyo, okuma, hobiler.
	Hobiler	

Tablo 1: Boş vakit tiplerinin 3 sınıflandırması.

Üç kaynaklı kategorilerin denk olan iyi yönleri vardır. Bütçe zamanı daha anlaşılır. Kaplan'ın (1966). şeması açık değildir. Maw ki ise açıkça şirketleşmeye müsaade vermemektedir. İnsan hareketlerini izlemeyi bırakmaya ihtiyacımız vardır. İkinci kısımdaki boş zaman ilişkisini göz önüne alacağız ve bazı halkları denemeyi tercih edelim.

Sınıflandırmaya yaklaşmanın diğer 3 yolu, kişisel hizmetlerle olur, Damazedier (1967) bunun için görev belirlemiştir. Bunlar dinlenme (gevşeme), eğlenme, kişinin gevşeme ile bu görevlere ulaşıyor. Diğer zorunlu aktivitelerle, çalışmanın nöbeti arasında bir mesafe gereklidir. Farklı çocukların güçleri ve görünüşlerine de ihtiyacımız var. Baskın değerler cesaretli toplumlarda başarıyı getirir ve boş zamanı kendilerine göre kendileri yaratırlar. Aktiviteler dışındaki boş zamanın toplamının bir parçasının sadece sınıflanması mümkündür. Caillons oyunun 4 temel parçasını göstermiştir. Birincisi mücadele etmelidir. Oyunda seçilmiş bir grubun başka bir karşısında galip gelem arzusudur. (Futbol, satranç), ikincisi geniş alanlı oyuncular, oyunda bağımsız kadar temel alınır. (rulet, milli piyango gibi). Üçüncüsü taklitçilik (tiyatro ve karnaval). Dördüncüsü, düzensiz hareketli oyunlar (akrobasi, kızak kayma).

Collion, ikincide olduğu gibi çok az veya seyircisiz sporları, veya taklit sporlarını öngörüyor. Çalışmanın değeri düşüyor mu? Bir açıklamayla başlayan ve "halkın kendi tecrübelerini tanımlayan en önemli nokta boş vaktidir. Eğer boş zaman zamanın anasıysa, eğer "serbest zamanla" eşdeğerse, boş saatleri geçmiş olan hallerin boş vaktini de tamamen kabul etmek gerekir. Fakat serbest zaman daima boş vakit olarak hissedilmelidir. Michail Smith yeniden yaratılmış ve seçilme kolaylığını, kendi kendine gerçekleştirme ve açıklama kapasitesinin, halkın eğlenmesini tanımlıyor.

İş ve boş vakit arasındaki ilişki 19. yüzyılda ve şimdiki asırda çalışma değeri, boş vakit değeriyle yer değiştirdiğini göstermektedir. Bu gerçeğe ne kadar uzak? Bununla ilgili benzer

eleştirel yaklaşımlar bulacağız. Eğer boş vakit gerçekten işten arda kalan zamansa, gözleme açık diğerlerine veya başka zeki insanlarla iletişim kurulur. Bununla birlikte boş zaman için planlanmış sanayi için yapılır. Fakat boş vaktin gerçeği nedir, günlük hayatın bir parçası mı?

Bu sorunun cevabını sosyologlar duruma uygun olarak verir. Dumazedier (1960) boş vakti yeni ilişkilerde derinlere giren olarak tanımlar. Bu sonuç kültür devriminin bir kısmını da gözler önüne serer. Dumanzedier sunduğu aydınlık, sanayi sonrası toplumunda, serbest zaman toplumu arasındaki bağı açıklar. Boş vermişlik düşüncesi boş zaman kavramı karşına uygun olmuyor. O hareketliliği tercih ediyor. Uçtaki en yüksek dereceyle karşıtlık bileşimini görebilir. Kuzey Amerika, İsveç, İngiltere'nin bir kısmı boş zaman kullanımı yaklaşımını gösteriyor. Bu da boş zaman sorununu açmakla olur. Aristotelen'in fikri, Berto'nun zaman kullanma fikri bize bunların yabancı olduğunu hatırlatır. Kalite ve kültürel temel çekicidir. Bu hitabın gelecek sayfalarında bunları daha ayrıntılı bir şekilde göreceğiz. Çalışmanın şartları ve doğan bir toplumun kültürü arasında vardır. Ayrıca bunda sanatın kalitesi genel sosyal ve ekonomik örgütlerde bulunur.

Göçmenler

Rekreasyon Hizmetlerinin Verilmesinde Unutulan Müşteriler Değişik etnik gruplardan oluşan Kanada, gittikçe sayıları artan yaşlı bir nüfusa sahiptir. Kanada nüfusunun üçte-birini oluşturan göçmenler ve onların yaşlı kesimi, Kanada'ya gelirlerken geleneklerini ve kültürel miraslarını da beraberlerinde getirmişlerdir.

Kanada'da rekreasyon ihtiyaçlarının ve politikalarının belirlenmesi sırasında göçmen nüfusun bu kesimi yeterince dikkate alınmamıştır. Son birkaç yıldır yaşlılarla ilgili bilimsel veriler hızlı bir şekilde arttıysa da, yaşlı göçmenlerin rekreasyon ihtiyaçlarını anlamak üzere yeterli olmayacak derecede araştırmalar yapılmıştır.

Rekreasyon alanında yaşlı göçmenlerin ihtiyaçları en düşük düzeyde ele alınmıştır. Buna ilk neden olarak; genelde rekreasyonla etnik köken arasındaki ilişkileri belirleyen araştırmaların eksikliği gösterilmektedir. Bunun dışındaki diğer nedenler ise şunlardır;

1- Geçmişteki ve şu andaki yaşlı göçmenlerin rekreasyon aktivitelerine katılım oranın düşüklüğü,

2- Rekreasyon hizmetlerinin daha çok baskın gruplara yönelik olarak planlanması ve sağlanması,

3- Göçmen grupların değerlerinin, gelenek ve kültürlerinin aynı etnik gruptan olan yaşlı dominant gruptan farklı olduğunun anlaşılmasındaki eksiklikler.

Böylece bu çalışmanın amacı, yaşlı göçmenlerin varlığının ve onların rekreasyonel gereksinimlerinin dikkate alınmasını sağlamaya yöneliktir. Buda iki şekilde olabilir;

- ◆ Yaşlı göçmenlerin varlığına dikkati çekmek,
- ◆ Onlar için sağlanan rekreasyon olanaklarının, onların yararlanabileceklerini tanıtıcı bir şekilde dikkatlerine sunulmasının sağlanması.

Bu araştırmanın sonucunda altı tane tavsiye belirlenmiştir;

1- Çok kültürlü Kanada ve diğer benzer organizasyonlar yaşlı göçmenlerin rekreasyon ihtiyaçlarının daha fazla bilincinde olmalılar.

2- Etnik grup organizasyonları kendi etnik gruplarındaki yaşlı göçmenlerin ihtiyaçlarını gruptaki diğer üyelerden farklı olduğunun bilincine varmalı ve yöneticiler plan ve programlarını yaşlı üyelerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidirler.

3- Devlet veya özel sektöre ait emekli evleri, bakımevleri gibi yerlerde yaşlı göçmenler ve onların endişelerinin daha fazla önemsenmesi gerekmektedir.

4- Akademisyenler ve araştırmacılar yaşlı göçmenlerin rekreasyonel ihtiyaçları doğrultusuna yönelik yapılması artırılmalıdır.

5- Rekreasyon yöneticileri yaşlı göçmenlerin ihtiyaçlarını anlayacak şekilde eğitilmelidirler.

6- Eğitim kurumları ve medya çoğulcu ve farklı bir bakış açısını genişletmelidirler.

Seçkin ve Kütle Kültürü

Sanayi toplumlarında özellikle ekonomik ve sosyal örgütler temel oluşturur. İş ve hayatın bu bölünüşünün bir sonucu, grupların referans değişikliklerini ve değer anlaşmazlıklarıdır. Toplumun sosyo-ekonomik yapısı ve kültürü arasındaki ilişkiler çalışmayla, boş zaman arasındaki ilişkiye benzer. Toplumdaki ekonomik yapıya operasyon gereklidir. Nuttall göre, insan ihtiyacının statüğü etrafındaki yapı, ekonomik çalışmayı ortaya kor. O merkezîyetçiliktir. Merkezdeki kuvvetli kültür değişikliği insanın iştahını değiştirir. Bu merkez kaçtı. Fakat kültür toplumun yapısı ve özel sosyal ilişkilerinden etkilenir. Burada ilkelik veya sınıfsal ilkelik veya ekonomik görevlere saygı gösteren gruplar vardır. Bunlar seçkin ve uygun kültürünün basitleştirirler. Geçmişteki yüksek kültüre dayanan “boş vakit

sınıfı”, siyasi demokrasi ve halk eğitimi olarak önemini kaybetti. Monopol kültürü oluştu. Fakat bizler seçkinler kültürüne kavuşurken yığın kültürü ürünlerinden bazısını kaybettik.

Touraine (1974) aktif ve pasif boş vakit hareketleri arasındaki ayırım veya seçkin veya yığın kültürünü tercih ediyor. “aktifle, seçkin, pasifle bugün tartışılabilir. Elitler aktif, yığınlar ise pasiftir. Onun için kültürel hareketlilik sosyal katılımlarla tanımlanır.

Kitle kültüründe katılanların, kazancı üretim ve patronlarla, ücret kazanmayla kültür mesaisi açıktır. Ustaların hepsi kültürel hareketliliğe bağlıdır. Touraine kitle toplumun hakkında kötümser değildir. O, işletme kültürünün gücünü yazıyor. Fakat halkın inancı bazılarını etkiledi. Deneysel boş vakit ve etkileri ve kültürel açıklamalar, diğer ve son iyimserlikler Frommleridir. Touraine’in pasif kitle kültürü hakkındaki değerlendirme eleştirisi, Fromm’un tasvir ettiği kabullenme uyumu andırır.

Eğer bir insan ne yaptığını bilerek çalışıyorsa ve kolayca sakin oluyor ve harcıyorsa boş vaktini de kolayca harcayabilir mi? O oyun toparını, hareketli resimleri, gazeteleri ve dergileri hitapları, konferansları tabi ve sosyal bilimleri bugün, onun serbest zamanı yok baş zamanı var. Zaman harcama sanayi ile belirlenmiştir. O görmek ve işitmek istiyor. Görme ve işitme şartları nedir?

Kitle kültürüyle ilgilenmeli, uyum üretimiyle, kapitalist toplumun uyum şekli çelişkilidir. Trouaine ve Fromm (1974) pasife razıdır. Tancred (1992) kişisel tabası yapar. Fromm’un kastettiği sosyal devrim gereklidir. Bu durumlar gerçekçi bir çizgide bulunur. Bununla birlikte biz en iyi rehberiz, özel alanlardaki kültürde, sporda, organize şekli, toplumda bir küçüklüktür. Dramatik ve dinsel yönden bu sporu çoğu kez yararlar. Dinsel elemanlar sadece kısmen, sportif olaylar kitlesini düzenlerler. Onlar daha sosyo-psikolojik görevlere hizmet ederler. Dramlar, spor olayları bir eğlence ve oyundur. Kimlikleri, karakterleri, hayali ve fantastiktir, abartılıdır. Bunlar günümüzün tiyatrolarında spor seyircidirler ve aynı geleneği yaşatırlar.

Bununla birlikte spor toplumumuzda bahis olan değerdir. Sosyal kontrolü olan açık bir olaydır. Bu spor okullarındaki öğrenmenin kısmi uygulamasıdır. Spor bugünkü devlet okullarındaki, eğitimin değeri fikrini halk içinde gelişmesi ve karakter oluşumudur. Hargolaves, göre, siyasal değerler sporun geleceğini de gösterir. Cesaretli oyuncular fair play, bilir ve kabul ederler. Bu kurallar konulardan önce toplumlarda kabul görürler. Ve takım ruhunun gelişmesi sadece oyun için iyi değildir. Fakat ilgili ülkelerin ekonomileriyle de

ilgilidir. Kültürel değişimin büyüklüğü, bazı sanat formları sporla mukayese edilir. Sinema tiyatro, televizyon, sosyal eleştirisiyle medya görevini yaptı. Burada kültürel sınıflandırma vardır. Clarke bu durumu görür. Kültürel bölünmeyle baskın kültür arasında olayı anlatır. Toplum üyeleri ve ikinci derecedeki kültürler daha yerel ve sınırlıdır ve sadece üstün güçlüdür. Burjuva kültürünün kurum anahtarı töresel eğitimedir. Örneğin ikinci derecedeki kültür, işçi örgütlerinin kurumlaşmasıyla oluşur.

Biz spora sanatı ve diğer boş vakit formlarını tercih ederiz. Bu iki kültüründe güçlükleri vardır. Kültürün temel bileşiminde dikkatle çizilecek durumları sayabiliriz. Bu konuya tekrar döneceğiz.

Kimlik Araştırması

Yalnızca terimlerdeki anlayış boş zamanın kullanımına uygun yaklaşır. Açık hareketler yeterli değildir. Aynı hareketi yapanlar boş vakit olan veya olmayanlardır. Kendimize soralım. Ne yapabiliriz veya kim alabiliriz? “Anormallik” kişinin psikolojik muamelelerinden daha çok toplumun sembolik sorunlarıdır. Elbette bazı kimlikler çalışmada bulunurlar. Pek çok modern kullanım da rutinleşme pek az kişide olanaksızdır. “Boş zaman eğitimi” sanayideki boş zaman ile hayalciliği yaratır. Klapp yeni romantizmi ve oludğunu söyler, kendini bulma kendi gerçeğini gerçekleştirilmeye yarar.

Klapp 8 yolu gösteren bir liste hazırlamıştır. En yüksek hareket noktasından halka bir duygu verilir. 1. Kendisiyle ilgili yeni kapasitelerin sıralanması, 2. Bir mistisme sahip olarak boş vakit geçirme, 3. Elbise değiştirme (spor için kostüm), 4. Uyarı en yoğunluk, 5. Öyle güçlü bir ilgiyle kendi gücünü ölçme, 6. Başkasının yerine heyecanlanan seyirci, 7. Bir tapınakta ibadet etme, 8. Zevkten kendini men etme. Bazı hareketler gelenekler üzerine kurulmuş toplumlarda uygun görülmez ve toplamlarda çatışma olur. Örneklerden bazıları kısa ömürlüdür ve kendilerini yok ederler. Ve bilgisizlik deneysel boş vakiti engeller.

Lolasser, Klapp'lerine benzer bir sonuç elde etti. Kişi ve grupların araştırılması neticesinde, bu arzu ortaya çıkmıştır. Fakat Glasser, Klapp'ın tahmin edilmeyen kimlik arayışı yolundaki inandırıcı rolüne önem vermiştir. Glasser'in önem verdiği bu yollar boş vakti kadar uzanmaktadır. Seçilmiş olan son serbestlik kullanılabilir. Kişi ve grupların kimliklerinin araştırılmasında dışı akseder. Bu kimlik araştırılmasındaki fikir aydınlığı tüm boş vakit belirlenmesinde abartılır. Fakat bu oyun fark edilebilecek bir parçadır.

Kimlik arayışın bir kısmı, mantıksal sorunların, seçilmiş boş zaman ilişkileriyle, gelenekler üzerinde kurulmuş toplum şekillerinde boş kaldırış olarak ihtiyaç duyar. Klapp geleneksel olmayan toplum ve kimlik arayış arasındaki ilişkiyi görür. Bir zamanlar eğlencenin başladığı yerde halkın rahatlığı ve zevkin çalışma ve kimlik arayıştan daha ön plana çıkardı. Stres toplumun yaşamına öyle girmiş ki, onların boş vakit seçimini yapmasına imkan bırakmamıştır. Bunun için deneyler, şiir, ibadet ve gülünç oyunlar ön plana çıkar.

Klapp'ın savında "Squar" lar (rüşvet, dört köşe-doğru) bir firma kimliği ve durumun hayal perestliği ile memnundurlar. Kişilerin problemleri bir oyunu andırır. Bu noktadan bakıldığında temel bir inancın sapışını görürüz. Doğrular farklıdır. Her hangi bir gayenin motivasyonu ailenin düzeninin gördüğü saygı kadar tepki görmez. İşteki boş vaktin geleneksel formlara ve kendini doğrulamadır. Katılanların gayelerinin birbirine uyumu, "doğru ve normal davranış" şekli, boş vakte bakışta bir giriş gibidir. Turizm örneğinde olduğu gibi, Coken, bazı rutin hareketler değişimler, eski ve yenilikler seyahatle günlük yaşamı farklı kılacağını yazıyor. Alışılmış değişimler, alışılmışsa dönüş geri gelmeyi görev sayar. Turizm hareketleri geleneksel ve kanun toplumlarında aşırılığa kaçmaz. Kaçarsa toplumun şiddet ve kanunsuzluğu götürür. Doğru ve normal davranış, biçimsel bir başka örnek, aynı temel hareketler şehirdeki toplantılarda olur. Katılanlar sorunları sadece durup dinler ve seyrederek. Yerel yetkililerle halk ilişkileri iyidir. Başka çevrelerde bu devrim hareketlerine dönüşür.

Bir sosyal evi ziyaret bir boş vakit şeklidir. Wilders sosyal toplum gençlerin yanında olduğunu ve sanayide boş vaktin toplamının yüzde 30'unu oluşturduğunu söylemektedir. Sosyal çevre, hayatın fiziksel ve psikolojik rahatlamasını ister. Bu boş vakit için önemlidir. Geleneksel formlar içinde domino tavlâ, bilardo, ayrıca striphi, go-go tansı ve araba yarışı vardır. Yasal olmayan hareketler içinde öldürücü boks, köpek dalaşı, bunlar bugünde yasal değil fakat halk rahatladığı için yapılır.

Boş vakit için bazı şekiller doğrudur. Young göre, düzenin olan geleneksel toplumlarda bu söylenenler doğrulardır kısa-deyim olarak, hazzılık haz veren şeye karşıdır. Yeni kültür fikri, yarı-kültürün ve dini töreni karıştırır. Yasal ve illegal girişimler karmaşıktır. Doğrular doğru olmayanlarla aynı sanayi içinde bulunur. Uyuşturucu trafiğinde, iradesiz insanı kanunsuzluğun önüne koyar. Bu iki şeyin bir ucunda kanun diğerkinde ahlak değerleri vardır. Bunlar girişimciler tarafından karıştırılır. Gerçek bir dünyadan hoşlanmayan

halk, bu dünyayı hayal dünyası tarafından unutturulur. Yapmacık eğlenceyle kendinize daha çok şey vermiş olmazsınız.

Çalışma Ve Boş Zaman

Birçok yönden boş zaman çalışma ile bağlantılıdır. Basit olarak boş zaman, çalışmanın tersi olarak düşünülür. Ya da çalışmadan geri kalan zaman olarak tanımlanır. Bu iki kavramın ilişkisi daha derine dayanır. Modern endüstriyel toplumlarda ve insan topluluklarında bu ilişki bu şekilde değerlendirilmemiştir. Tarihin değişik zamanlarında dünyanın farklı yörelerine bakıldığı zaman, bu iki kavramın bugünkü anlamında geniş farklılıklar olduğu görülmektedir. Çalışma, boş zamanı birçok alanda etkilenmektedir. Bazı gözlemciler bu iki kavramın zıt etkili olduklarını gözlemişlerdir ve buna inanmışlardır. Yakın zamanlarda bu iki kavramın ilişkisi hakkında iş üretmemeyi beraberinde getirdiğini dikkate almalıyız.

Günümüzde Çalışma ve Boş Zaman

Modern toplumlarda boş zaman ve iş arasında 3 yaklaşım bulabiliriz. 1. si yukarıda belirtilen dinsel geleneklerdir; çalışmayı ciddi bir iş olarak ele alır, boş zamanı ikincil olarak ele alır veya ele almaz. 2. yaklaşım tamamen bir sarkacın salınımı gibidir; boş zaman hayatın hedefi olarak tanımlanır ve iş ise bitirmek için vardır. 3. yaklaşım iş ile boş zaman arasında daha komple bir ilişki olduğunu gösterir. Dengeyi savunur.

Bu terimlerden anlaşılacağı gibi iş ve boş zaman arası ilişkiyi ayırt eden önemli 3 ana özellik vardır: 1. İşin Üstünlüğü, 2. Boş zamanın üstünlüğü 3. İkisi arasındaki denge. Şehir hayatında bu örneklerin nasıl olduğuna dair bir çok çalışma yapılmıştır. Robert Dubin sosyal deneyimlerin çeşitli alanlarda öneminde söz etmiş ve bu terimler açıklanmıştır. Cevapları 3 seçenekli sorular haline getirmiş. Bu seçenekler, meslek yönlendirmesi, meslek yönlendirilmesi ve farklılaşmama idi. Biri için 3 sorunun sınırları şehir hayatını yaşayan endüstrii işçileri için bulunmuştur. Şehir hayatı bunu kısmen doğruluyordu. Orzack Dubin's'in açıklanmasını doğrulayan açıklama yaptı. Bunun için uzman hemşireleri kullandı.

Bu araştırmalar çalışma veya çalışmamanın günlük hayattaki yerini belirtmiştir. Çalışmanın daha önemli olduğunu söyleyen kişiler yaşamlarında boş zaman olmayan kişilerdi. Belki de bu kişiler yaşamlarında boş zamanları olan kişilerden daha üstün ve yetenekli olduklarını düşünüyorlardır. Bunun nedeni kültürel yaşamlarında meydana gelen

değişmeler ve akışkanlıklardı. Japonlar 1967'de yaptıkları çalışmada, iş üstünlüğünü ortaya koymuş ve yarıdan fazlası iş üstünlüğünü savunurken diğerleri dengeli olduğunu ortaya koymuştur. 1971'de benzer çalışma yapılmış % 89'u üstünlüğü dengeden yana kullanmışlardır. Bu iki örnek farklı kültürlerin boş zaman ve işe bakış açısını yansıtmaktadır.

İkinci bir ipucu, daha fazla boş zamanı savunan hakkın görüşleridir. İkisi arasında ilişkide, boş zaman için para gerektiğini ve çalışmak zorunda olduğunu bu yüzden ayrılmaz iki kavram oldukları belirlenmiştir. Bazı ekonomistler daha rahat yaşamak için ek iş aradığını belirtmiştir. Bu durum endüstriyel olmayan toplumlarda söz konusudur. 1969'da Amerika'da yapılan araştırmada düzenli harcamalar için ilâve gelirlere ihtiyaç olduğu savunuldu.

Boş Zamana İşin Etkisi

Çalışmalar için boş zamanı bir çok yönden etkilediğini ortaya koymuştur. Çalışma programı ne kadar boş zaman kalacağını belirler. Ayrıca çalışma temposu boş zaman için kalan enerjiyi belirler. Kültürel farklılıklar ülkeden ülkeye boş zaman süresini farklı şekillerde etkiler. Bazı meslekler diğerlerine göre boş zamanı fazla olan mesleklerdir.

Child ve Macmillan, İngiltere'de Amerika'da ve diğer ülkelerde idarecilerin boş zamanlarını değerlendirmişlerdir. Amerikan idarecilerinin sonuç olarak mesleklerindeki boş zamanlarını farklı şekilde belirlediği fikrine vardılar. Bunun kanıtı olarak Amerikan idarecilerinin işlerini daha çok sevdiğini ortaya koydular ve işleri ile boş zamanlarını ayırt ettiklerini belirlediler. Bu durum İngilizlerde oldukça farklı idi. İş daha uzun zamanlarını alıyordu. Genelde boş zamanlarını evlerinde harcıyorlardı. Bu aktivitelerini de yine kariyerlerini artırmak için yapıyorlardı.

Değişik çalışmalar yapılmış ve beden gücüyle çalışan işçiler ele alınmıştır. Richard Brown ve çalışma arkadaşları tersane işçilerinin boş zamanlarının, sürekli evine gidip elen işçilerden daha azdır sonucuna varmışlardır. Mott (1967), madenci ve dokumacıların tarihsel gelişimde boş zamanlarında güvercin yarıştırdığı ve beslediği belirlenmiştir. Cunstall, açık deniz balıklarının boş zamanlarını değerlendirmelerini şu şekilde açıklamıştır : Yılda sadece 3 ay karada geçen kimseler yaşamlarında sert içkilere ihtiyaç duyarlar.

Blum paketlenme evindeki işçilerin boş zaman ve işleri arasındaki ilişkiyi inceledi. Bu işçiler 8 saat aynı hassasiyetle çalışıyorlardı ve bu imkansız bir olaydı. Balık tutmak onların en iyi zaman geçirme eğlenceleri idi. Etzkorn boş zamanları geçirmek için halk kamplarına

katılmanın, özellikle halk kamplarından çölde yapılanlarına katılmanın iş verimini artıracakını ortaya koydu.

Amerikalıların farklı çalışmalarında işin çeşidi ve boş zaman aktiviteleri arasında ilişki incelendi. Yüksek popülariteli işlerde çalışanlar ile düşük popülariteli işler çalışan sosyal kesimde Reisman bir çalışma yapmış ve yüksek zümrenin boş zaman aktivitelerinin daha fazla olduğunu ortaya koydu. Graham çalışmasında, yorucu çalışmalarda uzman işçilerin, deneyimsiz işçilerden daha az, yaklaşık yarı yarıya az yorulduklarını ortaya koymuştur. Clarke ve Burdge çalışmalarında bazen mesleki prestijin değişken olduğunu ortaya koydular. Genel sonuç olarak yüksek zümrenin boş zamanlarda çok çeşitli aktiviteler yaptığını, düşük zümrenin ise bowling ve bahçe işleri gibi faaliyetlerle boş zaman geçirdiği ortaya çıkmıştır.

Meissner işin diğer yönü adlı çalışmasında şu soruyu sormuştur. Çalışma boş zamanı nasıl etkiler? Çalışma ve boş zamanın 3 farklı boyutu ile ilgilenmiştir: Sosyal ilişkilerin gereksinimleri, sağduyu ve seçilen işin türü. Çalışma metotlarında işçilerin kapasiteleri zorlandığı zaman, boş zaman aktiviteleri azalacaktır. Onları amaçlı çalışmalarda, koordinasyon ve zorluk derecesi yüksek işlerde az çalıştırdı, daha sosyal baskılı çalışmalarda çok çalıştırdı. İşlerde söz sahibi olma oranı, toplumsal aktivitelerde daha azdır.

İşin boş zamanı etkileme örnekleri Amerika ve İngiltere'de göz önüne alınmıştır. Fakat bu etkilerin kültürel geçişlerini Orta sınıf Japonları üzerinde Vogel yapmıştır. Japon işadamları, Amerikan işadamları gibi boş zamanlarından, çalışma zamanına daha fazla yer ayırırlar. Müşterileriyle gaf kurslarına veya Japon hizmetçi kızlarıyla partilere giderler. Başarılı işadamları gibi doktorlar da boş zaman ve iş arasında ayırım yaparlar. Çalışma saatleri hastaların durumu ile belirlenir. Doktor haftanın belirli günlerini ailesine, ayırır. Günün belirli saatlerine göre plan yapar. Zamanını planlamak zorundadır.

Yukarıdaki çalışmaların tümü statik durumlarda belirlenmiştir. Çalışmada rutin değişiklik olduğu zaman, boş zamanda ne gibi değişiklik olur? Meyerson Amerikan uçak fabrikasında çalışanların boş zamanlarının her hafta sonu için 3 gün olduğuna dikkat çekti. Bu değişikliğin ilk sebebi favori bir iş olmasıydı. Fakat insanlar gelecekte bu üç günü nasıl geçireceklerini düşündüler. Bu bir önyargı olabilir. Çünkü ekonomik gerilemenin söz konusu olduğu bir anda düşünüldü. Blakelok boş zaman faaliyetlerinde çalışmanın rotasının etkisini denedi, ve bu işçilerin boş zamanlarındaki faaliyetlerinde eğer işçilerden daha az olduğunu ortaya koydu ve boş zamanlarını daha ziyade evlerinin etrafında geçirdiklerini belirledi.

Düzenli olarak haftanın 4 günü çalışmak için ve boş zaman için bir yeniliktir. Poor 1970'de bunun üzerine bir kitap yazdı. Zamanlarını geçirmeleri konusunda 36 firmaya (4 gün çalışan) 7000'den fazla 4 gün çalışan işçiye ve bir kaç tanede 3 gün çalışan firmayı incelendi. Kitabın daha sonra basımında konuyu yazmak için 4000 firmayı ele almak istedi. Fakat bu kaynağı bulamadı.

Çalışmada Boş Zaman Etkisi

Birleşik özetlerin diğer yarısı, işin boş zamanla olan ilgisini ortaya koyar. Kariyer süresince, ara basamaklarda, çalışma günlerinde boş zaman oluşturmak için bir çok kanıt ortaya çıkarılmıştır. Bu konuda kayda değer bilgiler ele geçirilmese de, bugün, kahve araları oldukça sıktır ve ortalama öğle yemeği zamanı daha uzundur. Yedi yılda bir gelen tatil yılı akademik personele artık fazla gelmektedir. Bir Amerikan firması servislerinde on yıldan fazla çalışanlara bazen 12 ay tatil veriyordu. Diğer servisler de çalışanlar beş yıl için üç aylık tatil yapıyorlardı. İş-boş zaman ilişkisinin diğer bir türü cinsiyete bağlı olarak Marcuse tarafından kaydedildi. Laboratuarda bir alet kullanmaksızın vücut her gün çalışmada cinsiyet özelliklerini ortaya çıkarıyordu ve iş gücü ile bağlantılı idi.

Yukarıdaki değişiklikler kendi kendisine çok önemli sayılamazlar. Fakat, toplu olarak ele alındıklarında modern toplumlarda boş zaman ve iş ilişkisini ortaya koyuyordu. Dumazedier (1967), Fransa da, iş üzerine boş zamanın etkisi konusundaki fikirleri desteklemek için, kendi çalışmalarından bir dizi bulgular ele geçirdi. Bir çok genç insan, seçtikleri işlerde boş zaman fırsatı, aramaktadır. Yöneticiler ve eşleri, iş sonrası yaşamın gelişmekte olduğu yerel bir durumu kabul etmemektedirler. Şirket organizasyonu, kendi kendine, yarışma, ortaklık ve sporlardan elde edilen rekabete, iş gelişimi hakkında çeşitli yöntemlere dayanır ve eğitim spor hocaları tarafından iyi bilinen yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Dumazedier, bu gelişmelerin çoğunu destekler gibi görünürken, dikkatleri resmin negatif tarafına çekmektedir.

Bir başka yaklaşım da, Fransa'da yapılan boş zaman ve iş ilişkisi yaklaşımıdır. Britanya'da ele alınan tarımsal aktiviteler ve endüstri aktiviteleri arasındaki ilişkiyi farklı şekilde sonuçlandıran bir yaklaşım olmuştur.

Çalışmaya işin etkisi büyüyen toplumlarda bir gerçek olarak görülmüştür. Bu endüstriler; eğlenceler, spor ve kumar faaliyetleri, tatil kampanyaları, eğlence materyalleri, seyahat kitap okuma, evcil hayvan yetiştirme ve bahçe işleri idi. Herkes kendi işine göre boş

zaman aktivitelerini seçiyordu. Diğer mesleklerde çalışan personel , diğer kişilerin boş zamanları hakkında bilgi alıyorlardı. Düzenli çalışılan mesleklerde yapılan bir karşılaştırma kişisel performans dikkate alınarak yapıyordu. Bu rol sonunda tansiyon ve özel gerginlik örneklerle kuaförler ve komedyenler üzerinde yapılmış ve müşterilerle rekabetleri incelenmiştir.

Aile Ve Boş Zaman

Aile çerçevesinde boş vakit geçirmenin boyutları tarih boyunca değişime uğramıştır. Halen günümüzde aile kendi genç fertleri için boş vakit geçirmede geliştirilecek yöntemler için esas olarak ele alınmaktadır.

Ailede yapılan faaliyetlerin tarihi

Yakın tarihimize kadar ailede yapılan faaliyetler diye bir şey yoktu. Geçmişte kadının ve erkeğin kullandıkları çok kısıtlı boş zaman kendi temsilcileri arasından seçilirdi. Eğer erkek bir kadının arkadaşlığını (sohbet etme manasında) arzu ederse bunu karısında bulamazdı çünkü karısı ayrı bir dünyada yaşıyordu. Hemen hemen bütün toplumlar erkek egemenliğinde oldukları için, kadınlar erkeklerle arkadaşlık etmenin sağlayacağı eşitlikten çok uzaktılar. Erkeklerin bu çok özel isteklerini tatmin etmek için, eski Yunanistan'da Heterae Japonya'da Geisha gibi evlenmemiş kadınlar erkekleri entelektüel estetik ve seksüel konularda tatmin ederlerdi.

Daha yakın geçmişte yüz veya daha fazla yıl önce, aile işlevinin maksimum derecesine ulaşarak, aile fertlerine zaman ayırmaya ve faaliyetler yapmaya başladı. Küçük toplumlarda, çocukların oynaması veya büyüklerin birbirlerinin evlerinde bir araya gelerek toplantılar düzenlenmesi, boş vakit faaliyetlerinin başında geliyordu. Tabi ki bu durumda, 19. Yüzyılda aile faaliyetlerinin altın çağının yaşandığı anlaşılmamalıdır. Aksine şu söylenebilir, 19. Yüzyılda ailelerin faaliyetlerine bir çok yenisi eklenmiştir. Fletcher, aile faaliyetlerinin artışı oranında, ailenin toplumdaki fonksiyonunda (işlevinde) doğru orantılı bir azalma olduğunu savunur ve bu iddiasında endüstrileşme öncesi İngiltere de toplumsal faaliyetlerine aile içinde değil de daha büyük guruplar arasında yapıldığını söyler. Vincan bu iddiaya, Amerikan toplumu atıldığını söyler. Vincan, yüzyıl önceki ailenin kendi faaliyetlerini üretme bakımından daha üretken olduğunu söyler. Ama tüketim açısından bu günkü aile çok

fazla tüketicidir. Şöyle bir düşünelim, her yıl milyonlarca pound spor, oyun, camera camping gibi aile yapılan faaliyetlere harcanır.

Faaliyet tavırları (yöntemleri) açısından aile

Aile sosyalleşmenin temel unsuru-çocuklar toplumsal kurumlara, faaliyetlere ve oyunlara karşı geliştirdikleri tavırların ilk belirlediği, temel normları aldıkları yerdir. Aile içerisinde iyi ve kötü davranışlar belirlenir. Kiminle nasıl oyun oynanacağı ve ne yapılması gerekirken, ne yapılması gerektiği aileden öğrenilir. Bazı aileler boş vakit geçirilirken yapılan faaliyetler ciddi bir yaklaşım içerisindeyler. Kaplan (1966), müzik derslerini örnek olarak inceler; bazı aileler bu dersleri iyi olduğu için ve gelecekte onlara zevk vereceği için düzenlerler. Fakat bir çok çocuk bu özel derslere iyi tepki vermez ve bu yolla müzik ve sanat dersleri okulda gurup ortamında (sınıf olarak) almayı yeğler çünkü bu sosyal bir faaliyettir.

Çocukların bu tür faaliyetlere olan tavrı aile tarafından fazla vurgulanmaz. Eğer Gençlik denen şeyi kabul edecek olursak hemen şunu fark ederiz. delikanlılık çağındaki çocuklar daha fazla kendi yaşlılarıyla yarattıkları toplumu yaşarlar. Aileyi daha az tatmin eden bir psikolojik ortam olarak kabul eder. Bunun en önemli nedenlerinden biri, görev olarak ailenin değişkenliği bir yerden bir yere göç etme olasılığı ve boşanma olaylarının mümkün olmasıdır. Bu gibi olaylar da çocukları çok rahatsız eder. Bütün bu saydıklarımız orta sınıf, yeni çalışan sınıf içinde daha fazla geçerli iken, geleneksel çalışan sınıf için daha az geçerlidir. Bu koşullar altında, söz edilen boş vakitlerde aile ile çocuklar arasında “anamlı” bir iletişim eksikliği olabilir. Bunun çaresi de ancak şu olabilir, çocukların kişilik geliştirmeleri konusunda endişeli olanlar bu zamanlarda çocuklara daha yakın ve sürekli iletişim kurmak ve faaliyetleri sürekli kılmalıdır. Belli tipte faaliyetlerin belli zamanlarda belirli ailelerde uygulanması ise bütün bunların doğru olabileceğini, gösteriyor.

Zuncher ve Mealov farklı kültürlerde gelişen farklı sosyalleşme süreçlerinin farklı milli sporların gelişmesine neden olup olmadığını tartışılar. Meksika da aile erkek egemenliğinde ve aşırı derecede otoriterdir. Genç erkekler, babalarının zulmüne öbür kardeşlerini kontrol altında tutmakla karşılık verir, aynı şekilde ve kız çocuklar da kendilerine has bir”ilişkileri koruma topluluğu” oluştururlar. Boğa güreşleri, Zuncher ve Mealov’a göre bir tatminsizliğin tekrar yaşanmasıdır. Aynı zamanda toplumsal olarak kabul gören bir öfkenin dışa vurumu olarak boğa babayı, matadorda oğlunu temsil eder. Boğayı yenen matadoru

seyretmek, Meksikalı erkek için, bir nevi, babasından gördüğü eziyeti bu şekilde giderme veya tatmin etmedir, çünkü matador boğayı yener, bu arada kadın izleyiciler de erkeklere duydukları şiddet duygularını bu şekilde ifade ederler. Belki de matadorun veya boğanın mümkün bir ölümü, bilinçsiz bir isteğin sonucu olabilir.

Buna karşıt, tipik Amerikan ailelerinde, sözde eşitlik veya yetki, düşündürücüdür. Anne ve babalar çocuklarının arkadaşı olduklarını umarlar, fakat aynı zamanda onları toplum değerlerine hakim kılmak isterler.

Bu hala yetki ister ve onları bazı engellemelere ve saldırganlığa götürür. Basketbol yüksek özenle hazırlanmış bir oyun ki bu oyunda eşitlik merkez ahlak ve terbiye kurallardır. Sessiz saldırganlığın arkasındaki reçete, kurallar, kayıtlar ve dini törenler gelmekte. Belki bu söylenti müphem ve dahiyane mücadele Amerikalı ailelerin içerisinde yetkililere karşı düşmanlığın yüz ifadeleriyle belli olmamasında yerleştirilmiş bir araçtır.

Aile Boş Vakit Faaliyetleri

Ev bir aile üyelerinin, bir çok boş vakitlerini geçirdiği yerdir. Bunlar televizyon seyretmek, kitap okumak hobiler ve genel dinlenme olarak sıralanabilir.

Bir çok sosyal temas akrabalar ve arkadaşlarla evde yapılmaktadır. Her ne kadar evde boş vakit geçirme yeni ise de, kati olarak büyük kıyaslama yapılabilir. Geçmişte evin erkeği köşedeki mağazaya, berber dükkanına, bara, kahveye giderdi, çocuklar eve sadece yemek yemek ve uyumak için gelirlerdi. Bu esnada anne sandalyesini diğer kadınlarla oturmak için kaldırıma çıkarırdı.

Bu gün ortalama bir ev, boş vakit geçirmek için daha davet edici bir duruma geldi. Yüksek hayat standartları, boyutlarda, görünüşte ve mobilyadan evlerin gelişmesine imkan vermiştir. Ev mobilya sanayinin reklamlarla yüksek baskı sağlaması ve güzel eve ilgi bu süreçte büyük rol oynadılar ve aynı zamanda bazı okul kursları ve diğer eğitim çabaları çok büyük katkı sağladı.

Kaplanın ilgi çekici sorusu, aile içerisindeki sosyal faaliyet, nasıl bir boş vakit şekli alır? Kendisi sosyal faaliyeti kaliteli bir ilişki olarak görür ki bu diğer insanları sevmek ve beraberliklerinden hoşlanmak sadece anne ve baba birbirlerini kişilik olarak seçtiler. Ailenin diğer fertleri kaliteli beraberliklerden daha çok eğlenceli beraberliklere dikkat ederler.

Bu aile fertleri arasında uzatılmış yada sık sık sohbet anlamına gelmez. Bazı durumlarda ki her şahıs diğerlerinin mevcudiyetine değer verir sembolik iletişim normal sohbetlerden belki daha önemlidir. Küçük şeyler, tahminler, küçük duygular daha temiz ve sıklıdır. Kaplan'ında dikkat çektiği gibi, ayrılan çiftlerin, birbirlerine daha kavuştuğunu diğer çiftlere oranla gösteren herhangi bir istatistik veriler yoktur. Belki daha çok konuşurlardı.

Carlsona (1972) göre eğlence, aile bağlarını ya güçlendirir yada zayıflatır. Anne babalar ki çok meşguller ve evden uzaktadırlar çocukların kendi ayrılmış yönlerine eğitmesine, vade vakit onlar için boş vakit organizasyonlara çok memnuniyet vericidir. Her neyse eğlencenin amacı aile bağlarını güçlendirmek, aileyi birlikte tutmak, belki de boş vakit geçirmek aile yapısını tamir edebilir. Sorumluluk ve düşünce diğer aile üyelerine karşı, çocuk eğlence sayesinde öğrenebilir. Örneğin aile korosu.

Hayat sürecinin bütün kademelerinde sadece evlenmemişler için boş vakit faaliyetleri aile çevresinde olur. Bunlar evde aile yaşantılarını anne ve babalarla paylaşırlar. Bunlar genelde biraz kendin yap faaliyetlerine ev geliştirme gibi katılırlar. Kendi anne, babalarıyla aile arabasıyla yolculuk yapmazlar, bazen arabayı ödünç alırlar eğer kendilerinin vasıtası yok ise eskiden olduğu gibi, yalnız seyahat etmeyi yeğlerler. Kendi guruplarıyla, eğlence yerlerine, diğer yaş guruplarına nazaran daha sık çıkarlar. Anne, baba ve genç çocuklar için aile süreci en önemli boş vakit faaliyetidir.

Milli araştırma verilerine göre İngiltere de araba ve televizyon en etkili boş vakit davranışdır. Araştırmacılar dikkat çekti bu etkiler bazılarını dışarıya iterken bazılarını da eve çekti. Fakat her ikisi de aileyi birlikte tutmak ve aileyi kitle olarak güçlenmesini sağlamıştır. Boş vakit faaliyet imtihanları diğer aile bireyleriyle gösterdi ki yüzde elli dokuz birey ki kampa gitti aile üyesi olduğu için. Yüzme daha çok aile sorunudur. Özellikle bu araştırma sadece ev dışı faaliyetler içinde fakat genelde birçok ev içi faaliyet örneğin kağıt oyunu da aileyi sarar.

1950'lerden beri televizyon boş vakit saatlerini birçok insanın doldurmaya başladı. Bu yıllarda televizyon aileyi salonda birlikte tutacağına inanılıyordu. Fakat daha öncede olduğu gibi radyo ile yüksek malzeme, birçok aileyi bir vericiden daha fazla alınmayışına sebebiyet vermiştir.

Son araştırmalara göre televizyon Parker'in (1972) aile eğlencesi istekleri için önce ve sonra aile yapısına göre araştırılması. Geçmişte, kitap okumayı, radyo dinlemeyi ve sinemayı

seçen aile, aynı zamanda televizyonu da aynı eşitlikte seçerler. Geçmişte aile ki dış faaliyetleri taklit ederlerdi aynı zamanda televizyonu da takip ederdi.

Diğer ailelerde televizyon eğlence numunelerini çoğalttı. Birçok geniş boş vakit seçmekle, örneğin sanat ve diğer kanallarla. Televizyon evlere girdiğinden beri sansürden daha dikkatli geçmeye başladı. Çünkü televizyon seyretme saatleri, tüm aileyi kapsıyor. Televizyon aile yaşamına tartışmalarla birlikte girdi, ki bunlar bir televizyonlu aileler ve iki televizyonlu aileler.

Televizyon aynı zamanda çocukları eğitmekte kullanıldı fakat genelde televizyon aileleri birbirlerine daha çok yakınlaştırdı. Televizyon aile eğlencelerine imkan verdi. İngiltere’de hayat standardı, Amerika’ya kıyasla daha düşüktür, oyunlar ve hobi odaları ki pek yok aile hayatı televizyona daha bağlı oldu. Bazı ailelerde ev hobileri hala daha devam ediyor. Televizyonla birlikte birçok karı kocalar evde daha çok vakit geçirmeye başladılar. Boş vakitlerini dışarıda geçirme arayışları ve arkadaş ziyaretleri azaldı. Orta sınıf bir evde, bütün aile fertlerine daha rahat izleme mekanı ve imkanı verdi. Daha düşük sınıflarda bazı aile fertleri dışarı gitmek zorunda kaldılar.

Orta sınıf insanları golf oynamak, tiyatroya gitme de sportif faaliyetlere başladı fakat ile boyu değil, örneğin çocuklar bunları yapamadıkları için neneleriyle çocuk bakıcısı ile kalmak zorunda kaldılar.

Daha düşük sınıflarda işe aileler daha çok toplum işleriyle uğraşmaya başladılar. Örnek bölüşümlü çocuk bakıcılığı, sabah kahveleri ve genel yardımlaşmalar böylelikle orta sınıfa nazaran bir birleriyle daha sıkı ve yakın kaldılar. Aile boş vakit zamanı, aile fertlerinin ilgisine kaldı, Eğer eğleniyorlarsa bütün aile katılır.

Kadınlar geleneksel ev kurucuları oldukları için boş vakide daha az zaman ayırırlar, erkeklere nazaran. Erkekler boş vakit faaliyetleriyle uğraşmaya daha çok vakit bulurlar. Örneğin oyun, politika vs. Kadınlar ise daha çok kiliseye gitmek ve sosyal gruplara katılmaya özen gösterdiler. Örneğin dikiş dikmek yemek pişirmek vs. Bazı kadınlar ev işleriyle daha az ilgilendikleri için daha çok boş vakit bulurlar.

Çok yakın geçmişte evlilikler geleneksellikten demokratikleşmeye başladı, fakat düşük sınıflarda bu öyle değil hala kadın ev işleriyle uğraşırken erkek dışarı çıkar. Kayıp veya boş vakit çok az seçenek verir. Demokratik evliliklerde, aile fertleri daha çok boş vakit bulur. Bu da ekonomik yönden güçlü aileler eve yardımcı (hizmetçi) çocuk bakıcısı alırlar. Şimdi

bu kadınlar golf, tenis oynamaya başladılar. Kendi işini kendin yap uzmanı oldular, halbuki erkekler daha çok eve ve çocuklara bağlandılar. Bu her iki tarafa da hürriyet getirdi ki, böylelikle daha çok boş vakit faaliyetleri bulmaya başladılar.

Çocuk-Oyun Ve Boş Zaman

Okul öncesi çocuklar için bütün zamanı boş zaman olarak isimlendirmek veya bu şekilde değerlendirmenin tam olarak doğru olup, olmadığı şüphelidir. Çünkü bu zaman zarfında okul öncesi çağı çocuk için henüz zaman mecburi olarak katıldığı aktiviteler (örnek, okul) veya bu mecburi aktivitelerin dışında kalan bir takım aktiviteler olarak kesin olarak bölümlere ayrılmamıştır. Okul çağına gelen çocuk için boş zaman kavramı anlayışı daha uygun hale gelmektedir. Yani bu çocuklar için boş zaman kavramı okul çağı ile başlamaktadır. Boş zamanın değerlendirilmesi her ne kadar aileler tarafından sınırlandırılmış olsa da veya bu çocuklara verilen cep harçlıklarının aileler tarafından tespit edilmesine rağmen okul çağından başlayarak boş zaman kavramının değerlendirilmesi ve buradan itibaren boş zaman nedir, ne değildir tartışmasının başlatılması daha mantıklıdır.

Okul çağına gelmemiş okul öncesi çağındaki çocuklar için oyun olarak isimlendirilen kavram ki, bunu çocuğun yapması için hiç bir zorunluluk yoktur. Sadece kendi isteği ile başlatıp, sonuçlandığı bir tür aktivitedir. Bunu yapması için hiçbir şartlandırma ve zorlama yoktur. Okul öncesi çağda bu oyun olarak isimlendirilen bu kavram diğer yaş grupları için boş zaman olarak isim değiştirmektedir. Pratikte bunu düşünecek olursak okul öncesi çağında çocuğun oyun ve boş zamanı hemen hemen aynı tür aktiviteleri içermektedir. Çünkü çocuk boş zamanında oyun oynamaktadır. Yani bu iki aktivite birbirine geçmiş durumdadır.

Çünkü çocuk ve boş zaman konusunu düşündüğümüz zaman birbiriyle ilgili olan 3 tip büyük ve önemli teori bulunmaktadır: Fizyolojik, biyolojik ve psikolojik. Fizyolojik teoriler öncelikle açığı çıkan enerji fazlasının değerlendirilmesiyle ilgilidir. Spencer anne ve babayı yani ebeveynleri çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayan kişiler olarak görmekte ve bu şekilde çocuk ise ortaya çıkan enerjisini hiç bir amaca hizmet etmeyen aktivitelerde bulunurken harcamaktadır veya yaratıcı aktivitelere yönelmekte olduğunu belirtmektedir. Lazarus bu aktiviteleri şu şekilde açıklamaktadır. Çocuk enerjisini harcayıp yorgun hale geldikten sonra daha çok enerjisini yeniden toplamak maksadıyla fazla enerji harcamayı gerektirmeyecek değişik oyunlar oynamaktadır. İşin içine çocuklar girdiği için bu fizyolojik teorilerin çoğu çocuğun değişik davranışlarını açıklayamamaktadır.

Biyolojik teoriler ise özetleyici ve oyun öncesi kavramlara bağlı olarak değişik sınıflara ayrılmaktadır. Spencer'in aksine Groos (1961) oyunu genel etki şeklinde tanımlamakta, bu da yetişkin hayatında başarılı olması için gerekli olan içgüdüler olarak tanımlamaktadır.

Spencer ise oyunu tamamen ileride bir amaca yönelik aktivite olarak görmektedir. Hall ise çocuğun değişik yaşlarda veya değişik dönemlerdeki gelişimini onun yani insanlık tarihi boyunca geçirmiş olduğu değişik evrelerdeki tecrübesine bağlı olarak tanımlamakta ve görmektedir. Bunu bir örnekle açıklayacak olursak örneğin, ağaca tırmanan bir çocuk insan evrimindeki maymun evresini özetlemektedir. Bu teoriler göz önüne alındığında endüstri öncesi dönemde yaşayan bir çocuğun hareketlerini açıklamak açısından Groos'un teoremlerinden faydalanılabileceği kolaylıkla anlaşılabilir. Fakat bu konuda Hall'n teoremlerinin pek faydalı olabileceği söylenemez.

Çocuğun oyununun sosyolojik olarak açıklanması çoğu zaman Freud ve Piaget'in teorileriyle açıklanmaktadır. Freud, oyun olayının iki önemli fonksiyondan meydana geldiğini söylemektedir: Bu fonksiyonlardan birincisi çocuğun yetişmesi veya tecrübe kazanmasını sağlayacak olan onun pek zevk alıcı olmayan ve hoşuna gitmeyen aktiviteler (repetition compulsion) ve diğeri de çocuğun yapmaktan zevk alacağı bir takım aktiviteler ve olaylardır(wish fulfilment). Yani bir tür kendi zevkini tatmin etme olayı olarak iki fonksiyona ayırmaktadır. Piaget'e göre ise oyun bir nevi öğrenme ve taklit etme olayıdır ve bu aynı zamanda asimilasyon işlemine de yardımcı olmaktadır. Piaget'in asimilasyondan kastettiği şey oyun olayını çocuğun kendisine mal etmesi için bir kültürel malzemeler ve sinyallerle bunu entegre etmesi ve sindirmesidir. Yine de bu teoriler çocuğun oyuna motivasyonunda diğer yetişkinlerde arkadaşlarına karşı davranışlarındaki nedenleri kısıtlı olarak açıklasalar da, tam manasıyla pratikte karşılaşılan değişik oyun davranışlarını açıklamakta yeterli olmamaktadır.

Çocukların oyunlarındaki farklılıkların açıklanmasında yardımcı olabilecek temel değişkenler kısaca cinsiyet, yaş, sosyal sınıf ve kültürdür. Çocukların oyunları konusunda kitap yazmış olan çoğu yazarlar özellikle cinsiyet farklılığına ayrı önem vermişlerdir. Bu yazarlardan bazıları erkek ve kız çocukların hoşlandığı farklı aktiviteleri tartışırken, bir kısmı da bu değişik cinslerin farklı oyun oynayış tarzlarını ele almışlardır. A.B.D.'de özellikle erkek çocukların yetiştirilmesinde elde edilen başarılarla büyük önem verilirken aynı zamanda A.B.D.'deki okul dönemindeki erkek çocukların daha çok fiziksel yeteneklere bağlı bir takım oyunları tercih ettikleri görülmüştür. Kız çocukları ele alındığında ise bunların daha

çok otoriteye boyun eğmeye ve stratejiye dayalı oyunları oynamaya daha eğilimli oldukları görülmüştür. Buna karşılık son zamanlarda yapılan araştırmalarda elde edilen kanıtlara göre, kız çocukların artan sayıda daha önce erkek çocukların tercih etmiş oldukları aktivitelere doğru yönelmeye başladıkları fark edilmiştir. Bunun sonucunda; geleneksel olarak tamamen erkeklere özgü oyunlar olarak atfedilen baseball ve kamp gibi aktiviteler günümüzde artık belirli bir cinsiyete mal edilmemektedir.

Bu değişiklik kız çocuklarının boş zamanlarını değerlendirme aktivitelerinin gittikçe genişlediğini ve değişik alanlara doğru yayıldığını gösterirken değişik cinsiyetlerin oynadığı rol arasında bir farklılaşmayı temsil etmemektedir. Farklı yaşlardaki kız ve erkek çocukları değişik tarzdaki oyunları tercih etmektedir. Bunlar kendi aralarında üç kategoriye ayrılabilir. Birincisi fiziksel olanlar, ikincisi yaratıcı olanlar, üçüncüsü hayal gücüne dayalı olanlar. Child tarafından yapılan bir çalışma bize göstermektedir ki, kız çocukları değişik yaş gruplarında bu üç tip aktivite içinde de yer almaktadır. İlk üç yılda örneğin, boyama, resim yapma gibi aktiviteler önemli bir rol oynamaktadır. Daha sonra hayal gücüne dayalı oyunların rolü artmakta, 6. ve 12. yıllar arasında ise fiziksel güce dayalı oyunlar daha popüler hale gelmektedir. Bunun tam tersine erkek çocuklarını ele aldığımız zaman 3 ve 4 yıllar arasında katıldıkları aktivitelerin büyük bir çoğunluğu fiziksel aktivitelere dayanmakta, ikinci kategoride yaratıcı aktiviteler gelmekte, en son ve en düşük grupta ise hayal gücüne dayalı aktiviteler yer almaktadır. Diğer çalışmalar bize göstermektedir ki, her iki cinsiyet grubunda yer alan yüksek IQ'ye sahip çocuklar daha çok hayal gücüne dayalı aktiviteler içinde yer almaktadır.

Değişik sosyal sınıflar ise oynanan bu oyun türleri üzerinde önemli etkilere sahiptir. İki ana önemli faktör ise burada geniş oyun alanlarının ve değişik bir tarzda yetiştirme yönteminin var olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışan ebeveynlerin çocukları orta sınıf aile çocuklarıyla karşılaştırıldıklarında, genellikle daha az oyun alanına sahip oldukları görülür. Özellikle şehir ortamında yaşayan çocukların hayatlarındaki kısıtlamalar göz önüne alındığında, eğer bu çocuklar dar apartman blokları arasında yaşıyorlarsa, bunlar oyun alanlarına gitmek için oldukça önemli bir mesafe katetmek zorunda kalmaktadırlar. Özellikle bu durum okul öncesi çocuklar için büyük bir şanssızlıktır. Çünkü bu çocuklar genellikle kendi evlerinde oyun oynayabilmek için çok dar bir alana sahip olmakta ve ebeveynleri ise onların tek başına dışarı çıkmalarına razı olmamaktadır. Sosyalleştirme ve çocuğun

yetiştiriliş tarzı özellikle çocuğun oyunlarını etkileyen sosyal sınıf ile bir bağlantı oluşturmaktadır.

Sosyalleşme türü, bunun kısıtlı ve izne dayalı olan tamamen özgürlüğe bağlı olması düşünüldüğünde değişik sınıflar arasında zaman zaman farklılıklar gösterebilmekte, çoğu çocuk ebeveynlerin etkisi altında, onların cesaretlendirmesi bir tür oyun tarzını diğerine tercih etmektedir. Çalışan anne ve baba çocukları genellikle kendi başlarına göre mücadele etmek zorunda kalmakta ve bu nedenle oyunlarda daha saldırgan davranışlar göstermektedir. Bunun tam tersine orta sınıfa ait olan çocuklar karşılaştıkları güçlüklerde genellikle ebeveynlerinden destek gördükleri için gerek ev gerekse bahçelerinde oynadıkları oyunlarda daha az saldırgan tavırlar sergilemektedirler. Grammar veya orta modern okullara çocuğun gitmesi, bu aynı zamanda çocuğun değişik sınıflara mensup olmasıyla da bağlantılıdır, değişik okuma alışkanlıklarına, farklı kulüp üyeliklerine ve okul dışından tercih ettiği aktiviteler üzerinde de rol oynamaktadır.

Belki de çocuğun oyunlarını etkileyen en önemli faktör çocukların yetişmiş olduğu değişik kültürlerdir. Roberts ve -Smith kültür çatışması (conflict-enculturation) olarak adlandırdığı hipotezinde oyundaki farklı kültürel varyasyonları göz önüne almakta ve önem vermektedir. En önemli hedefi başarı olarak kabul eden toplumlarda yaşayan bireyler veya çocuklar daha çok fiziksel yeteneklere dayalı oyunlar oynamakta ve başarıyı elde etmek yani galip gelebilmek için büyük miktarda hırs ve enerji göstermektedir.

Bu sınıfa giren bireylerde veya çocuklarda çocuğun sosyalleşme işlemi sırasında meydana gelen iç gerilimleri açığı çıkarmak veya bunlardan kurtulmak maksadıyla oyun oynanmaktadır. Diğer farklı kültürlerde yaşayan çocuklar ise onları oyun oynamaya iten değişik motivasyonlara sahip olmaktadır. Hobi yerlilerinin çocukları genellikle yetişkinleri taklit etmektedirler.

Gençlik Ve Boş Zaman

Çocukluk ve tam yetişkinlik arasındaki zaman gençlik olarak isimlendirilir. Her ne kadar bu süre için başka isimler kullanılsa da genel olarak gençlik olarak adlandırılır. Bazı kültürlerde ise bu süre çok kısa veya hemen hemen hiç olmayabilir. Bireyler doğrudan çocukluktan yetişkinliğe geçiş yapabilirler. Bizim kültürümüzde bile (Amerikan kültürü) gençlik olarak isimlendirilen bu dönem orta sınıf ile çalışan sınıf karşılaştırıldığında orta sınıfta çok daha uzun sürelidir. Yaşam boyunca bu aşamada boş zamanın oynadığı rolü

anlamak için Smith (1970) tarafından gençlik üzerine önerilen üç bakım açısını akılda tutmak oldukça faydalı olacaktır: Kesin çizgilerle belirlenmiş yetişkinlerin rolleri ve davranışları bu sosyalleşme periyodunda incelendiğinde rollerde ve statüde değişik geçiş periyotları görülür. Aynı zamanda genç kültürün yetişkinlerin değerleriyle bir takım çatışmalar içine girmesi etkileri de görülür.

Bu gençlik periyodu süresince boş zaman alışkanlıkları içerisinde birey sosyalleşmektedir. Bu alışkanlıklar, davranış kalıpları iki önemli faktörden etkilenmektedir. Bunlardan birincisi kendi ailesi, diğeri ise enstitüler olarak isimlendirilen okullar ve gönüllü organizasyonlar gelmekte, aile ve bu organizasyonlarla kurduğu ilişkiler sayesinde boş zamanlarda yapmış olduğu faaliyetler ve davranışlar da şekillenmektedir. Bu, kişinin boş zamanlarını değerlendirmesinde ailesinin etkisi bir takım faktörlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar arasında kişinin sürekli (Full Time) gün boyu eğitim içinde olması ailesiyle birlikte veya ailesinden ayrı olarak yaşaması en önemli faktörlerdir. Okul veya kolej çağındaki bir genç erkek veya kız aynı zamanda ailesiyle (ebeveyn) birlikte yaşamakta ise boş zamanlarını değerlendirmede katıldığı aktiviteler açısından önemli ölçüde kısıtlamalara maruz kalmaktadır. Buna karşılık modern aileler kendi çocuklarına özellikle henüz çalışmaya başlamamış gençlere kendi arkadaşlarını seçmekte özgürlük tanımayı ve ayrıca cep harçlığı ile de bu boş zamanlarını yani tüketime yönelik olarak daha verimli boş zamanlara çevirmesine imkan tanımayı kendileri için zorunluluk olarak görmektedirler. Diğer gençler, özellikle evlerinden uzak yaşayan veya para getiren bir işe sahip olan bu gençler, diğerlerine göre kendi boş zamanlarını harcayacakları aktiviteleri seçerken daha iyi bir pozisyona sahip olabilmekte ve bu konuda da ailelerinin yönlendirmelerinden uzak olmaktadırlar. Çoğu şehirde yaşayan ve ekonomik bağımsızlığını kazanmış olan gençler boş zamanlarını değerlendirmede daha reklamize edilen bir takım aktivitelere katılmakta ve bu konuda da yine ebeveynlerinin oldukça az miktarda etkisi bulunmaktadır.

Daha sonraki alt başlıklarda daha detaylı olarak göreceğimiz eğitim ve dini enstitüler günümüzde özellikle bu genç insanların boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve davranışları konusunda gittikçe azalan bir etkiye sahiptirler. Bu gençlere ulaşabilmek için bu enstitüler ve organizasyonlar bir nevi ödünler vererek gençlerin veya kendi üyelerinin eğlence beklentileriyle kendi liderlerinin ciddi beklentileri arasında orta yolu bulmaya çalışmaktadırlar. Eğer bu beklentiler arasındaki farklılık az ise daha iyi bir çalışma ortamı ve daha iyi bir anlayış geliştirilmektedir.

İkinci konu olarak gençlerin davranış değişiklikleri veya karakterlerindeki değişiklikler, dönüşümler bizim dikkatimizi bu gençlerin kesin olmayan veya kesin çizgilerle ifade edilemeyen davranışlarındaki çocukça değişiklikleri ve kendi hareket ve davranışlarını kontrol edememelerindeki başarısızlıklarına dikkatimizi çekmektedir. İlkokuldan-ortaokula-liseye ve belki de üniversiteye geçiş süresince gençlerin statülerinde kendi yeteneklerini kullanmada gösterdiği başarı ve hareketlerindeki özgürlükleri kendilerini tanımlarında da kayda değer bir gelişim gözlenmektedir. Sosyalleşme ile daha çok genç insan üzerinde iş hayatına girilmesiyle birlikte ebeveynlerin yönlendirmesindeki değişim uygulanmakta, buna karşılık geçiş teorisinde ise daha çok gencin yaşamından ve boş zamanlarını değerlendirme kalıplarındaki değişiklikler vurgulanmaktadır. Okul hayatının sonuna gelinmesiyle birlikte öğrenci gittikçe artan bir baskı ile rekabet ve sınavlardaki başarı için rekabetin baskısı altında kalmakta ve yüksek bir eğitim kurumuna girmesiyle birlikte ise boş zamanları gittikçe azalmakta ve sınırlanmaktadır.

Yüksek eğitim kurumuna girememiş bir genç için ise çalışma hayatına girmesiyle birlikte yine var olan boş zamanı gittikçe azalmaktadır. Çalışan insan işe gitmek için evden daha erken ayrılmakta ve okul ile kıyaslandığında daha geç eve dönmekte ve böylece boş vakti tamamen ortadan kalkmaktadır. Çalışan kişinin hafta sonları çok etkilenmemekte fakat tatilleri çok daha kısa olmaktadır. Bu telafi eden bir faktör gelirinde büyük oranda bir artış ortaya çıkmaktadır. Çalışsın veya çalışmasın kızlar için genelde erkeklerle kıyaslandığında erkeklere göre daha fazla ev içi iş yapma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar göstermektedir ki, genç kızlar erkeklerle kıyaslandığında çok daha az akşamları dışarıya çıkmakta fakat bu fark gençliğin son dönemlerine doğru gittikçe azalmaktadır. Aynı zamanda sosyal sınıflar arasında da fark göze çarpmaktadır. Orta sınıftan gelen çalışan annelerin yetişkin kızları organizeli ve organize olmamış boş zaman aktivitelerine daha çok katılmaktadırlar. Alt gelire ait çalışan annelerin kızları bunun tam tersi olarak ev içinde daha fazla sorumluluklar yüklenmekte ve daha az boş zamana sahip olmaktadır.

Gençlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri açısından üçüncü önemli perspektif ise kültürdür. Yetişkinlerden ayrı olarak gençler bir araya geldiklerinde daha çok kendilerine özgü bir yaşam tarzı geliştirme eğiliminde oldukları gözlenmektedir. Bunlardan, yetişkin erkeklerden çalışan sınıfın yetişkin erkekleri bir farklılık göstermekte, bunlar tipik köşebaşı kültürünü (sokak çocukları) üretmektedirler. Gençlerin yetişkinlerden ayrılıp, kendi kültürünü oluşturması özellikle son zamanlarda tüm sınıflar arasına yayılmaktadır. Yoğun

iletişimin genişlemesi gençlerin hiç ihtiyacı olmayan sembolik fiziksel birliktelikleri de mümkün kılmaktadır. Aynı zamanda gençlik bireyin aile hayatına katkısının en zayıf olduğu dönemi içermektedir. Boş zamanlarını nasıl değerlendireceklerine karar vermeleri konusunda geçici toplumlarda yaşayan gençler genelde ailelerinden daha çok çevrelerindeki insanların görüşlerinden etkilenmektedir. Bu gençler özellikle farklı yeni alışkanlıklar geliştirmeye çalışmakta, farklı tatlar, farklı tecrübeler, yaşamaya istek duymakta ve bunun sonucunda kendi boş zamanlarını çok daha renkli ve değişik şekillerde değerlendirmekte ve özellikle bu daha yaşlılarla karşılaştırıldığında belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Genç kültürü aynı zamanda eğlence kelimesi ve özellikle son zamanlarda protesto kelimesiyle birlikte tanımlanmaktadır. Aslında bu ikisi birbiriyle bağlantılıdır. Bu nedenledir ki, bazı komedyenler aynı zamanda sosyal protesto konusunda önde gelen kişiler olmaktadır. Bu genç kültürün ortaya çıkışı sadece popüler bir pazar oluşturmakla kalmayıp, aynı zamanda endüstriyel toplumların karakterlerini de değiştirmekte, tabuları zorlamaktadır. Bu başkaldırı özellikle farklı ırklar arasındaki ilişkiler konusu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle son zamanlarda ise daha basit daha saf bir yaşam tarzı geliştirilmesi konusunda kafa yormaktadır. Marsland genç kültürü bir nevi sosyal yapının birleştirici unsuru olarak görmekte ve aynı zamanda yeni sosyal tiplerin ve yeni sosyal kültürlere geçişte de bir nevi ara bağlantı olarak değerlendirmektedir. Genç kültür yetişkin dinleyiciler için farklı pop müzik ve eğlence karakterleri geliştirmekte aynı zamanda gençlerin dışında değişik yaş gruplarının giyim ve saç stillerini etkilemektedir. Buna karşılık boş zamanları değerlendirme açısından gençlerin daha büyükler ve yaşlılar üzerindeki etkisi çok fazla da büyütülmemelidir. Yetişkinler halen eğlence pazarının önemli hatta en büyük kısmını oluşturmakta ve ekonomik olarak bu pazarın ayakta kalabilmesi tamamen yetişkinlerin katkılarıyla olabilmektedir.

Yetişkinlik Döneminde Boş Zaman

Çalışma dönemi öncesinde çocukluk, gençlik ve 3. yaş denem emeklilik arasında önemli bir yaşam süreci bulunmaktadır ki bu dönemde çoğu yetişkin ya çalışmakta, ailesi ile meşgul olmakta veya her ikisini birlikte yapmaktadır. Bu genelleme dışında kalan bir takım gruplarda bulunmaktadır. Bazı yetişkinler ve bazı şahıslar emeklilik yaşını geçtikten sonra da para kazandıran bir takım faaliyetlerde bulunabilmektedir. Fakat çoğumuz için yetişkinlik

yılları yaklaşık olarak 20 yaşından 65 yaşına kadar uzanmakta ve bu dönemde şahıslar daha öncesi ve daha sonraki dönemlerle kıyaslandığında daha aktif olmaktadır.

Kaplan gösterdi ki statik aile konusunda değişmeyen görüş gerçekçi çalışmalarda çoğunlukla göz ardı edilmektedir (boş zamanların değerlendirilmesi de dahil). Aile kavramı çocukların yaşları ilerledikçe baba kendi kariyerinde veya anne evde veya evin dışında yaptığı işler değiştikçe değişken bir yapıya sahip olmakta ve aile yapısı da değişmektedir. Bunun neticesinde değişik yaşlardaki yetişkinler diğer aile fertlerine farklı sorumluluklara sahip olmaları ile beraber bireylerin boş zaman etkinlikleri faaliyetleri de değişebilmektedir.

40 yada daha fazla yılı içine alan yaşama süresi göz önüne alındığında açık bir şekilde yaş, şahısların boş zaman aktivitelerindeki tercihleri etkileyen önemli bir faktördür. Kronolojik olarak yaş sadece bu farklılıkları açıklamakta yeterli olmamaktadır. Bu aynı zamanda ele alınan yaş kalıplarındaki insanlardan bazılarının evli, bazılarının bekar, bazılarının çocuksuz, bazılarının çocuklu, bazılarının daha küçük çocuğa, bazılarının daha büyük çocuğa sahip olduklarını da göz önünde bulundurmak zorundayız. Bu dört boyutu da içine alan anlayış yaş, cinsiyet, evlilik durumu ve çocuk durumu evcil yaş olarak adlandırılmaktadır. Araştırmacılar bu anlayışı özellikle boş zamanlardaki faaliyetleri araştırma sonuçlarının değerlendirilmesinde ve analiz edilmesinde faydalı bulmuşlardır. Bizde kendi sonuçlarımızı özetlerken aynı şekilde bundan yararlanacağız.

1965 ve 1966 yılları arasında değişik yaş gruplarının boş zamanlarını değerlendirme konusunda önemli ölçüde bilgi sağlayan büyük Britanya'nın şehir kesimlerinde önemli sayılabilecek bir araştırma yapıldı. Tüm yaş grupları içinde genel olarak boş zamanların daha çok TV seyredilerek değerlendirildiği her ne kadar görülmüş olsa da bunun tüm hayat süresi boyunca böyle olmadığı fark edildi. Yaşları 15-22 arasında değişen genç bekar erkekler arasında boş zamanları değerlendirmede en büyük önemin fiziksel aktivitelere verildiği tespit edildi. Bunun özellikle genç erkekler için evliliklerinin ilk yıllarına kadar en önemli aktivite olmaya devam ettiği tespit edildi ve baba oluncaya kadar devam ettiği ve daha sonra TV'nin arkasından ikinci sıraya düştüğü tespit edildi. Bu tür değişiklikler kadınlar arasında değişimin daha yavaş olduğu tespitler arasındadır. Kadınlarda evlilikle beraber fiziksel aktivitelerin 4. sıraya düştüğü, bunun da hobiler, TV ve sosyal aktivitelerin arkasından geldiği belirlendi. Erkekler için bahçe ile uğraşmak dekorasyon ve diğer kendi el becerilerine dayalı görevlerin evlilikten sonra daha da belirgin faaliyetler arasında yer aldığı tespitler arasındadır. 46-60 yılları arasında çocuklar büyüdükten sonra erkekler arasında TV seyretmeye daha az zaman

harcandığı ve yeniden fiziksel aktivitelere doğru ilginin belirgin bir şekilde arttığı gözlemlendi. Kadınların el işi ve hobileri özellikle örgü 23 ve 45 yaşları arasında evli kadınların temel boş zamanlarını değerlendirme aktiviteleri arasında yer aldığından bahsedilmektedir. Tüm yaş gruplarında ise kadınlar ile erkekler kıyaslandığında kadınların sosyal aktivitelere erkeklere nazaran daha sıkça katıldığı tespitler arasındadır.

Diğer daha küçük çapta bir çalışma özellikle Londra'nın kuzeyinde bir toplumda 17-32 yaş grupları arasında boş zamanları değerlendirme üzerinde yoğunlaştırıldı. Yapılan bu araştırma daha önce tespit edilen bulguların çoğunu doğrulamakla birlikte yeni bir takım bulgularda ekledi. Bekarlar evlilerle kıyaslandığında ev dışında daha çeşitli aktivitelerde yer aldıkları görüldü. Bayan veya erkek bekar iken cinsiyetler arasında boş zamanlarını değerlendirmelerindeki tercihler ve uygulamaların daha çok benzer ve eşit olduğu, büyük önemde bir farklılığın olmadığı bulundu. Sosyal sınıfın tüm yaş grupları içinde boş zamanları değerlendirme açısından belirleyici bir unsur olduğu görüldü: Buna bir örnek verecek olursak, beyaz yakalı ve profesyonel kariyere sahip insanların daha çok kulüplere, bazı gruplara ve organizasyonlara üye oldukları ve bunun mavi yakalıları (çalışan kesim) göre oldukça farklı olduğu tespit edildi. Daha doğrusu beyaz yakalıların daha çok bu tip grup ve organizasyonlara üye oldukları belirlendi. Yapılan bu araştırmadan da görüldüğü gibi araştırmayı yapanlar kendi bulgularının daha önce yapılan araştırmalara tam bir destek verdiği ve doğrulayıcı yönde olduğuna inanmaktadırlar.

Şimdi daha detaylı olarak ikinci yaş grubunda yani yetişkinler yaş grubunda daha dönemlerde boş zamanların nasıl değerlendirildiğine dikkatlice göz atalım. Geçtiğimiz yıllarda evlilik yaşının önemli ölçüde düştüğü ve çoğu genç çiftlerin daha önceki yıllarla kıyaslandığında 20'li yaşlarda kendilerini anne ve baba olarak buldukları görüldü. Evlilikten önce genç çiftler boş zamanlarının çoğunu birlikte harcamaktaydılar. Eğer genç koca boş zamanlarının çoğunu bekarlık günlerindeki arkadaşları ile geçirmek isterse bu evde gerilimle sonuçlanabilmektedir. Aynı şekilde bir başka problem ise genç gelinin zamanının çoğunu annesiyle geçirmek istediğinde ortaya çıkmaktadır. Daha da önemlisi bu genç çiftin boş zamanlarını nasıl geçirecekleri konusundaki karar büyük ölçüde kadının çalışıp, çalışmadığına bağlı olmaktadır. Eğer kadının çalışmasında temel neden bir ev satın almak için para biriktirmeye bağlı ise bu sefer boş zamanı geçirmek için yapılan harcamalar ikinci sıraya veya daha alt sıralara düşmektedir. Evin lüks olmasını problem haline getirmeyen genç

çiftler için ise boş zamanlarını geçirme veya boş zamanlarını geçirmek için daha fazla para harcama gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Buna bir örnek olarak pahalı tatiller verilebilir.

Ebeveyn (çocuk sahibi) olmak ise bu genç insanların boş zamanlarını geçirme alışkanlıklarından çok önemli ölçüde değişikliklere yol açmaktadır. Bunun sonucu kendilerinin ev içindeki sorumlulukları artmakta ve bu da boş zamanlarını değerlendirmek için daha az para ve zaman ayırmalarına neden olmaktadır. Bu durumda bu genç ebeveynler boş zamanlarının çoğunu ev içinde harcamakta ve dışarıdaki zamanlarını geçirdikleri grup arkadaşlarına ilgileri giderek azalmaktadır. Evlilik sonrası ise birkaç yeni boş zamanı geçirme aktivitesi ortaya çıkmaktadır. Bunlardan en önemlisi bahçe ile uğraşmak diğerleri ise daha çok ev merkezli aktivitelerdir. Evli çiftlerin danışmanları daha çok genç çiftlerin küçük çocukları tarafından neredeyse eve hapsedildiklerini ve kendi evlerinde birer mahkum haline geldiklerini söylemektedirler. Bunlar çoğu zaman daha önceki ilgi alanlarını eski arkadaşlarını kaybetmekte ve akşamları ise dışarıya eğlenmeye gidememektedirler. Bir açıdan çocuk bakıcılığı bütün problemlere bir cevap olabilir. Fakat bu tüm çiftler için ekonomik olan bir seçenek değildir.

İnsanlar orta yaş grubuna doğru ilerledikçe ve çocuklar evi terk etmeye başladıkça çiftlerin ev içi sorumlulukları gittikçe azalmaktadır. Ev içinde yapılan işler azalmakta bunun neticesi olarak boş zamanları değerlendirme için daha çok para ortaya çıkmaktadır. Hayatın bu döneminde boş zamanı değerlendirme ile ilgili aktivitelerin yeniden canlandığı, ortaya çıktığı ve insanların daha çok ev dışında bir takım aktivitelere dahil oldukları eklenmektedir. Özellikle hanım için ebeveynlik sorumluluklarından kurtulmak ona daha çok boş zaman imkanı tanımaktadır. Aslında bu dönemde topluca yapılan grup aktivitelerine katılma isteği çok fazla görülmemektedir. Bazı insanlar topluma dayalı organizasyonlarda yer almak isteyebilmektedir. Bunlara örnek olarak kilise ve sivil organizasyonlar verilebilir. Özellikle bu orta yaş grubu insanlarda daha çok gözlemlenmektedir. Fakat herkes için karakteristik bir özellik değildir. Bu genel eğilim yani boş zamanları değerlendirme ve aktivitelere katılma konusundaki genel eğilim genellikle yaş ile sınırlandırılmakta, kişinin sorumluluklarının azaldığı da gözlemlenmektedir.

Roberts boş zamanları değerlendirilme konusundaki bu ilgi azalmasını iki şekilde açıklamaktadır: Bunlardan birincisi, orta yaş grubuna giren insanlarda fiziksel ve zihinsel aktiviteler yaşlanmakta ve bu da yeni boş zamanı değerlendirme faaliyetlerine karşı bir ilgi azalmasıyla sonuçlanabilmektedir. Özellikle bu dönemde insanlar evliliklerinin ilk yıllarında

yapmış oldukları ve alışkanlık haline getirdikleri rutinlerin dışına çıkmayı istememekte ve bunun için bir heves duymamaktadır. Diğer ikinci açıklama ise çoğu boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik sanayi ve endüstri kuruluşlarının daha çok genç yaştaki insanları hedef grup olarak seçmeleridir. Bunlar için genç insan imajı günümüzde daha çok eğlence arayan, yaşadığı günü değerlendirip zevk alan ve başka şeylere aldırış etmeyen insan imajıdır. Bu da özellikle yaşlı insanlar tarafından pek hoş karşılanmamakta veya cazip gelmemektedir. Roberts'in teorisine göre özellikle bu faktörler, bu nedenler orta yaş üstü insanlar için her ne kadar aile sorumlulukları azalmış olsa da yeni bir takım ilgi alanlarına doğru kaymalarını önleyici faktörler veya nedenler olabilmektedir.

Daha önceki paragraflarda biz sürekli olarak evli insanların durumunu tartıştık. Fakat gözden kaçan bir diğer konu ise bekar insanlardır. Buna aynı zamanda dulları yani tekrar evlenmeyen insanları da katabiliriz. Boş zamanlarını değerlendirmede para harcama yönünden bekar olanlar evli olanlara göre daha şanslı durumdadırlar. Bunlar aynı gelir grubundan olan evli çiftler ile karşılaştırıldıklarında tatiller için daha çok para harcamayı ve daha sık dışarıya gitmeyi gerçekleştirebilmektedirler. Çoğu bekar, kadın ve erkek boş zamanlarında daha çok yalnız kalmaktan yakınmaktadırlar. Bu bazı durumlarda sinirsel bozukluklara hatta intihara kadar gidebilmektedir. Bu durum özellikle büyük şehirlerde yaşayan insanlar için doğrudur. Büyük şehirlerde yaşayan insanlar kendilerini daha çok yalnız hissedebilmekte fakat şehirden uzaklaşmak da buna bir çözüm olamamaktadır. Çoğu bekar insanlar özellikle bayanlar yalnızlıklarını daha çok tek başına tatile çıkararak gidermeye çalışmaktadırlar veya bu insanlar kendilerini daha çok gönüllü işlere adamaktadırlar.

Yaşlılık ve Boş Zaman

Tıp biliminde veya insanların veya insanların sosyal düzeylerinde görülen iyileşme sayesinde çoğu insan geç emeklilik dönemini ve bu eskiye nazaran eskisiyle kıyaslandığında daha uzun bir süreyi kapsamaktadır. Çoğu insanın kafasında olan düşünceye göre özellikle iyi bir sağlığa sahip olan ve artık çalışmayan yaşlı insanların önemli oranda boş zamana sahip oldukları düşünülmektedir. Bu düşünüş tarzı ne yazık ki önemli ölçüde yaşlı insanlar için doğru değildir. Uluslararası yapılan bir araştırma özellikle 3 ülkede, A.B.D, Büyük Britanya ve Danimarka'da yapılan araştırma göstermektedir ki % 24-31 arası erkek 70 yaşında halen çalışmakta, %15-19 arası ise 75 yaşında halen çalışmakta oldukları tespit edilmiştir. Diğer

Çalışmalarda gösterdi ki yaşı insanların %5'ı hastanelerde veya huzurevlerinde kalmaktadır. nemli bir oran olan %8-13 ise tamamen yatağa veya eve bağımlı olarak yaşamaktadır.

Sağık ve ulaşım özellikle iki önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar yaşı insanların boş zamanlarını değerlendirmelerinde veya boş zamanların olup, olmamasında ve bu boş zamanlarını geçirmedi ki kaliteyi önemli ölçüde etkilemektedir. Boş zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmek elbette kötü bir sağığa sahip olan ailesini ve arkadaşlarını kaybetmiş olan veya emekli maaşı yetersiz olan insanlar için mümkün değildir. Özellikle bu yaştaki insanlar için en büyük problem olan artık işe yaramaz haline gelme, hiç bir amacının kalmadığı gibi duygularda bu dönemde önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. İyi bir sağığa sahip olan, rahatça hareket edebilen insanlar için ise emeklilik, yeni fırsatları yakalayabilme, daha çok zamana sahip olabilme ve daha geniş manada boş zamanlarını daha iyi değerlendirebilme amacına hizmet edebilmektedir. İyi bir sağığa sahip olmayan yaşı insanlar için ise boş zamanlarını değerlendirme bir açıdan kendi ihtiyaçlarını karşılaması daha uzun zaman aldığından kısmen bu şekilde boş zamanlar doldurulmaktadır. Sakatlar ve yetersiz insanlar üzerinde yapılan bir çalışma gösterdi ki bu konumda olan yaşı erkekler daha çok bahçe ile uğraşmakta ve spor gibi faaliyetlerden vazgeçmek zorunda kalırken, yaşı kadınlar ise daha çok yürüyüş,alış veriş,el becerileri gibi bir takım uğraşlardan vazgeçmektedir. Bu çalışmadan ortaya çıkan sonuç ekstra boş zamanlarını iyi değerlendirebilmek için fiziksel olarak, evre etmeni olarak, zihinsel olarak ve parasal olarak tamamen tükenmiş bir nüfus grubunu sakatlar ve yetersiz insanlar oluşurmaktadır.

Emekli olan insanların en büyük problemleri sahip oldukları bu extra zaman içinde ne yapacaklarıdır. Bu problem özellikle erkekleri etkilemektedir. Çünkü kadınlar gerek işlerinden emekli olmaları ile veya kendi çocuklarından olan sorumluluklarının azalması ile doğan boşluğu bir yönüyle kendi torunlarıyla dolduracaklarından bu boşluğu erkekler kadar hissetmeyebilirler. Değişik sosyal sınıflar arasında da önemli ölçüde farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Özellikle bunlar emekliliğin insan yaşamı üzerindeki etkileri ve bu dönemde insanların ne yapacakları, bununla nasıl başa çıkacakları konusunda görülmektedir. Özellikle profesyonel veya idari kısımda çalışan erkekler emeklilik yaşlarından sonra bir tür aynı konuda veya farklı işlerde çalışmaya devam etmektedir. Bu durum işçi veya el emeğine bağılı olarak çalışan insanlar için pek fazla mümkün olmamaktadır. Orta sınıftan gelen yaşı kadınlar aynı yaştaki çalışan sınıftaki kadınlarla kıyaslandığında, orta sınıf yaşı bayanlar hala hazırda bazı gönüllü organizasyonlarda yer aldıklarından veya yesi bulunduklarından kendi

işlerinden emekli olduktan sonra veya kendi işleri son bulduktan sonra gönüllü organizasyonlardaki faaliyetlerine devam edeceklerinden hayatlarındaki değişikliğin çok fazla etkisinde kalmayacaklardır.

Boş zamanlardaki faaliyetlere katılmak söz konusu olduğunda bu faaliyetlerden yavaş yavaş çekilmeye başlamak orta yaşta başlamakla birlikte daha ileri yaşlarda da devam etmektedir. Bunun bir nedeni şüphesiz ki ekonomik durumdaki değişikliktir. Parasal yönden zayıflamaları ile birlikte bazı yaşlı insanlar eğlence yerlerine veya diğer aktivitelere katılmayı durdurmaktadır. Çünkü parasal olarak bunu karşılayamamaktadırlar. Bazıları 50 yaşından sonra hobiye dayalı aktivitelerin artmakta olduğunu düşünmekle beraber özellikle 70 yaşlarından sonra insanın fonksiyonlarının zayıflaması ile birlikte hobiye dayalı bu faaliyetlerin de normal olarak azaldığı gözlemlenmektedir. Daha önceki temel araştırmalar göstermektedir ki, yaşlı kuşaklarla genç kuşakların boş zamanlarını değerlendirme kalıpları bir kaç önemli hususta farklılık göstermektedir. Tam gün çalışsın veya çalışmasın 61 yaş ve üstü erkekler zamanlarını daha çok bahçe işleri ile uğraşarak geçirmektedir. Diğer emekli grupları arasında ise özellikle park ziyaretleri ve yürüyüşler hızla artmaktadır. Buna karşılık yaşı 61 ve üstündeki yalnız bayanlar zamanlarını daha çok sosyal aktivitelere katılarak değerlendirmektedir.

Günümüzde İngiltere ve Galler'de yaşlı insanlar için aktif halde 7000 kulüp bulunmaktadır. Bunlar ayda bir toplanan kilise gruplarından günlük faaliyetlerde bulunan çok iyi şekilde düzenlenmiş ve donatılmış sosyal aktivitelere kadar uzanmaktadır. Buna karşılık bütün bu kulüplerin tüm yaşlı insanlara hitap ettiği de söylenemez. Herhangi bir hafta baz alındığında %7'den daha az miktarda yaşlı insan bir kulübe katılmaktadır. Belirtilen miktarın da ancak %15-20'si bu kulübü bir kez veya daha fazla kereler kullanmaktadır. Bu kulüplere erkeklere oranla daha çok kadınlar rağbet etmekte ve erkekler daha çok yaş sınırlaması getirmeyen kulüpleri tercih etmektedir. Bu kulüplerin gerçekten iyi veya faydalı olup, olmadıkları ise boş zaman aktivitelerine katılımın pasif veya aktif olarak tercih edilmesine bağlıdır. Aynı zamanda kulüp faaliyetlerine katılmayı arzu edenlere daha uygun faaliyetler sağlamak için her türlü neden vardır. Bir diğer soru ise buna ihtiyaç duymayan insanlar acaba bu tür kulüplere katılmak için bir nevi sosyal baskı ile karşı karşıya bırakılmalı mıdır sorusudur.

Yaşlı insanların boş zamanları sorusu hiç bir zaman bu insanların emeklilik hayatına uyum sağlaması ile bağlantılı olmamalıdır. Bu insanların boş zamanlarındaki faaliyetlerinin

(emeklilik ve yaşlılıkla birlikte) değişmesinin anlaşılması aynı zamanda emeklilik ile birlikte bu insanların statülerindeki değişiklik ile bağlantılı olarak irdelenebilir. Bu konuda Cumming ve Henry'nin teorisi olan Sorumluluklardan kurtulma teorisi (Disengagement theory) bu alana önemli 3 ölçüde katkıda bulunmuştur. Bu teori şu şekilde açıklanabilir:

Yaşlılık yaşam içinde ortaya çıkan önlenemez bir geri çekilmedir veya bu kişinin ait olduğu sosyal sistem ile olan bağlantılarının temasının gittikçe azaldığı bir dönemdir. Bu süreç birey veya duruma göre diğerleri tarafından başlatılabilir. Yaşlanan kişi bazı insan sınıflarından belirgin bir şekilde elini eteğini çekerken diğerleriyle daha yakın ve sıcak ilişkiler içinde bulunabilir. Kişinin kendini geri çekme olayı kendi iç ve kendi fiziksel dünyasına olan ilginin artmasının bir sonucu olabilir. Eğer topluluktan bu şahsa yardımcı olabilecek bir takım enstitüler varsa bu geri çekilim fert için daha kolay olabilir.”

Bu teorinin neticesinde çok sayıda bu konuda araştırmalar yapıldı ve bazı araştırmalar bu teoriyi kabul edip, kanıtlarken diğerleri ise reddettiler. Bu teori çok büyük tartışmalara yol açtı ve geniş çapta eleştirildi. Bu eleştirilerin başında ise tartışma teorinin A.B.D. kültürünün dışında yaşayan kültürlere uygulanamayacağı idi. Aynı zamanda diğer karşı bir tez ise bu yaşlanma teorisinin veya yaşlılık teorisinin daha çok zengin, sağlıklı ve ekonomik olarak güvenlik içinde olan insanlar için geçerli olduğu idi. Bu teorinin örneğin fakir, tamamen eve bağımlı veya tamamen toplum dışına itilmiş yaşlı insan grupları için tam olarak geçerli olamayacağı idi. Streib ve Schneider bu yaşlılık ve faaliyetlerden kendini çekme eğilimini iki önemli kategori içinde açıkladılar: Bunlardan birincisi boş zamanın rolü(hayatın geri kalan kısmını boş zaman yılları olarak görmektedir), diğer kategori ise vatandaşlık servis rolü (özel veya devlet acentalarının uyguladığı bir programdır. Bunlar daha çok arkadaş bulma servisleri, veya bir çocuğa büyükanne, büyükbabalık yapma gibi aktivitelerdir).

Bu teori özellikle sınıfa dayalı olarak bir takım açıklamalar getirmektedir. Yani bazı sınıflar için geçerli olmaktadır. Crawford ise emeklilikten sonra bu tür aktivitelere katılmada keskin bir sınır olmayıp, bir takım değişiklikler olduğunu kanıtladı. Marion'un çalışmasında orta sınıf erkekler (arkadaş ve işçiden) daha çok bir boş zaman kullanıcı olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışan sınıftan gelen erkekler içinde aynı şey düşünülmektedir. Orta sınıftan gelen kadınlar içinde temelde aynı şeyler geçerli olup, bunlarda işçiden daha çok bir boş zaman kullanıcı olarak tahmin edilmektedir.

Çalışan sınıfa ait kadınlar ise daha çok ebeveyn olarak ortaya çıkmakta, işçi veya komşu olarak faaliyetlere fazla katılmamaktadır. Bu nedenle çalışan sınıftan gelen kadınların pek çok şeyden elini eteğini çektiği bu teoriyle kanıtlanmaktadır (Sorumluluktan kurtulma teorisi). Bunların hayatları daha çok aile ve komşuluk ilişkileri içinde geçmekte ve bu insanlar hiç bir zaman boş zaman olarak isimlendirilen farklı veya ayrı aktivitelere sahip olmamaktadır. Fakat çoğu yaşlı kadın ve erkeklerde gerçek problem ise kendi iradeleri ve istekleri dışında toplum içinde oynadıkları bir rolü kaybetmeleri ve bir diğerini bulmaları konusunda karşılaştıkları güçlüklerdir.

Değişim Analizi İçin Bir Tasarı

Yaş, cinsiyet, evlilik durumu gibi statik, değişmeyen kategoriler bir nevi kişilerin boş zaman alışkanlıklarını ve değerlerini anlamak için yetersiz kaldıklarından bu değişimin ve varyasyonun analizini yapabilmek için bir nevi başka bir tasarıma gerek duyulmaktadır. Rapoports, bu konuda aile yaşantısının bir çatı olarak kullanılmasını uygun buldu. Bireyler kendi hayatları boyunca bir aşamadan bir aşamaya doğru geçtikçe kendi ilgi alanları, aktiviteleri, meşguliyetleri de değişmektedir. Bu konu ile ilgili olarak, özellikle boş zamanlar ve aile yapısı altıncı konuda işlenmiştir.

Yaşam boyunca insanlar değişik meşguliyetlerle uğraşabilmelerine karşılık bazen bunlardan bir veya birkaçı hayatın belirli dönemlerinde baskın hale gelebilmektedir. Bu meşguliyetler ilgi alanları insan hayatının değişik aşamalarında veya tüm aşamalarında kişinin kendi sosyal çevresi ve meşguliyetleri arasındaki temaslar sonucunda değişmekte, olduğu gibi kalmakta veya başka formlara girebilmektedir.

Eğitim Ve Boş Zaman

Bu eğitim felsefesinin pratik tarafı, okuldaki gençleri, şu anda ve hayat boyunca, kendilerinde var olan boş vakit tecrübelerinin türlerine, hazırlamaktır. Eğitim ve boş vakit arasındaki ilişkisinin bir başka türü, bu çocukların kendilerine zevk verici şeylerle, ve böylece bu işlerden tecrübe kazanmasıdır. Bu tür eğitiminin sebepleri, sadece okulda değil, bütün hayat boyunca sürececek bir faaliyetlerinden ibarettir.

Eğitimin Boş Zamana Etkisi

Okullarımız, kolejlerimiz ve üniversitelerimiz, gençleri kariyerlerine veya en azından hayatı kazanma öğrenmelerini esas olarak alınarak, organize edilmiştir. Okulda, çalışmaya,

boş vakit geçirmeden daha fazla önem veriliyor. İnsanlarına çoğu, okulda spora büyük önem vermenin öğrencilerin hedeflerine engel olduğunu, fkrindeler. Bazı Amerikan Araştırmacılar, bu korkularının giderilebilmesini gösteriyorlar. Schafer ve Armer, iki lisedeki 585 ve daha yeni mezun olan, erkek üzerinde araştırma yapmışlar. Sportmen öğrencilerinin, spor yapmayan öğrencilerden daha başarılı olduğunu bulmuşlar. Ayrıca, okulda, erkeklerin başarılı olmaları, bunların spordan en çok faydalanmalarına neden olduğunu görmüşler, araştırmacılar, başarıya Motivasyonu'nun aşağıdakilerin olabilecek bir açıklama olarak geliştirilmişler: Genel, başarı için istekler, okul veya spor başarılarından birisine yansıtabilir. Buna bakarak, akademik eğitiminin ve sporun (veya bir başka boş-vakitlerin) birbirine karşı düştüğünü savunan teorinin, tamamen yanlış olduğunu görebiliriz.

Yüksek seviyeli eğitim, gençlerin çeşitli boş-vakit değerlendirme türlerine özen göstermelerine, neden oluyor. İngiltere ve Birleşik Devletlerinin incelemeleri boş-vakit aktivitelere ilgi gösterme ve katılma, insanların eğitim alma sürelerinde yakından bağlıdır. Amerikan çalışmaları, diğer faktörleri hesaba kattıktan sonra, eğitimin açık hava rekreasyonda ayrı bir manasının var olduğunu gösteriyorlar.

Benzer eğitimi alan insanlar, aynı sınıf fakat farklı tür eğitimi alan insanlardan, sporda daha iyi birbirini anlıyorlar. Bütün spor ve açık hava rekreasyon türleri, iyi eğitim seviyesine bağlı değil ki. Örneğin güreş, düşük eğitim seviyesini alan insanlara daha uygundur. Bir araştırma, kendilerini güreş hayranları olarak tanıtan insanların genelde düşük eğitim seviyesinin var olduğunu göstermiştir.

Genelde, eğitimin, insanların isteklerine çok bağlı olduğuna, az da olsa kuşku duyulabilir. Fakat ilerleme, 'Gizli' diye açıklanabilir boş-vakit aktivitelere bağlıdır. Boş-vakit değerlendirmelerinin istenmeyen yolları, bunlarla ilgilenenlerin herhangi bir eğitim seviyesine bağlı olmamasıdır. Eğitimin etkisi, Boş-vakit aktivitelere katılımın artırmasından bu aktivitelere katılma isteğinin artırmasından daha fazladır. Yüzme, örneğin, düşük eğitim seviyesini olan insanlarda daha az popüler, ucuz bir eğlencedir. Araştırmasında maddi durumu ve eğitim seviyesi iyi olan insanlar için yüzme bir aktivite olduğunu, diğer tarafta ise sadece %5-10 olduğunu göstermiştir. Yine, uzun yürüyüş için gerekli olan malzemelerin ucuz olduğu halde, yürüyüş yapanlar genelde daha fazla para ve daha kaliteli eğitimi olanlar yapmaktadır.

Eğitimin Daha Geniş Amaçları

Boş-vakit fonksiyonlarından biri, insanlarda kişiliğini ve boş vakit amaçlarının eğitim amaçlara aynı anda ulaşabileceğini, geliştirmektir. Carlson (1972) söylediği gibi, ikisi aynı anda insanların hayatlarına yol verdikleri için, rekreasyon ve eğitim hedefleri bir birinden ayrı olarak düşünülmez. Ders çalışma, zevkli olduğu zaman, çok daha kalitelidir ve en iyi eğitim (sonuçları) tecrübeleri rekreasyondan kaynaklanır. Bu tür boş vakit değerlendirmelerin, işten farklı bir şey değil ve insanlara bu tür şeylerin yapmasını daha kolaylaştırıyor. Bagrit'in düşüncesi. Boş vaktin hedefi insanlara kendilerinde var olan yetenekleri geliştirmektir. Eğitimden, eğlence için ayrılan zamanın amacı, çocuklara ve büyüklere değerli vakit geçirmesini ve değerli olmayan vakit geçirmesini göstermektir. Şimdiki anlayışlara göre, kültürel faaliyetlerle (tiyatro, klasik müzik gibi) vakit geçirmeniz lazım, çünkü bunların büyük bir değer taşıdıklarını biliyoruz. Sanat ve kültür, insanın vakit geçirmek için uğraştığı aktivitelerden çok daha farklı ve uzaktır. Basini söylediği gibi, eğlence için eğitimin amaçları toplumda ekonomik ve politik gücü var olanların, değerlerini ortaya çıkarmak ve yansıtmaktır.

Otomasyonun Artması

Artmakta olan boş- zamanın miktarı ve teknik ve diğer çeşitli işler için eğitiminin, esas eğitimi ile arasındaki farkları (değişiklikleri) görebilmesini sağladı. Her ne kadar, çalışma saatlerinin indirilmesine, iyimser tahminler varsa, eğlencenin, eğitime bağlı olduğuna dair düşünceler hala ve gelecekte aktüel olacaktır. Faunce söylediği gibi, sonunda okulların esas sorumluluğu, Boş vaktinin yaratıcılığına izin veren ilgilerin, ve meslek değil eğlence doğruları için eğitiminin üzerinde olabilir. Eğitim ve boş-vakit arasındaki yakın ilişkisince ilgili söylentiler, bunun üzerinde yapılan detaylı araştırmalar için farklı görüşler için bir ortam oluşturuyor. Eğitimi zevkli yapmak için ne kadar uzağa gidebilir ve gitmeliyiz. İnsanlara, eğlence türlerini istemelerine bağlı olan eğitimi vermeye kalkmamız mı? Bütün sorulara ve cevaplara bakmadan, iki yazarının, (Biri Amerikan biri de İngiliz) görüşlerini ele alalım. Brightbill (1960) boş vakit üzerinde birkaç kitap yazmıştı, ve bunlardan birisinde eğitim ve/ boş vaktile ilgili bir bölüm vardır. Başlangıçta bizi, gelecek için diploma üzerinde değil de onun (geleceğin) derin ve en iyi anlamları, düşünme ve öğrenme aktivitelerin üzerinde düşünmeye davet ediyor. Bol Boş-vaktiniz varsa, insanlara bunları öğretmeliyiz. Eğer Boş zamanın nasıl kullanacağımızı öğrenemezsek hayatta olmamalıydık. Brightbill'in sözlerinden birisidir. Bu boş vaktinin ön plana çıkarmasının anlamına gelmez. İnsanların kütüphaneleri,

parkları ve sahilleri kullanması o kadar önemli değil. Daha önemli, bu ortamların yaratıcı ve zevkli yollarının kullanmalarının öğretmesidir.

Brightbill, eğlence için eğitiminin, insanların, okul, ev ve toplumda, boş-vakti artan süresinin, yeni unsurları geliştirmelerinin anlamına geldiğini savunuyor. Boş vakit için eğitiminin, usullerini işine katarak ve bunları uygulamaya hazır olmak, yavaş bir metoddur. Boş-vakit diğer eğitim amaçlarına da etkili olabilir sağlığın, ruhsal dengesini, güzelliğini ortaya çıkararak etkili oluyor. Demek ki eğlence, eğitiminin zorluklarından kaçış değil, eğitimin bir parçasıdır. Brightbill bu konuda pek iyimserdir. Fakat 'Okuldaki boş-vakit eğitiminin izolasyon etme politikasında vazgeçilmeli ve bu eğitimi okulların bir parçası olarak yerine getirilmeli', düşüncededir.

Simpson, İngiliz bir eğitimcidir, ve görüşleri Brightbill'e bazı konularda benzer, bazı konulardada farklıdır. Boş-vakit için eğitiminin fikrini kuşatan üç tehlike ve zorlukları vurguluyor. Birincisi, eski fikirlere yeni markaları takmaktır. Öğretmenlerinin pratik taraflarını değiştirmeksizin, var olan eğlence için eğitimi restore etmektedir. Üçüncüsü olarak, Simpson'a göre boş-vakit probleminin çözülmesi için eğitime başvurmaktan korunmalıyız.

Brightbill, Simpson ve diğer yazarlar, eğitimin insanların boş-vakitlerini daha iyi bir şekilde değerlendirmelerinde yardımcı olmasının, düşüncededirler. Bunun güç tarafı da, eğitimcilerin insanlara hangi tür eğlencesinin onlar için en iyi olduğuna karar verebilmektedir. Brightbill'e göre okullar daha çok güvenli, inandırıcı ve ahlaki olmalıdır. Simpson ise, ahlakın esasları üzerinde çalışma düşüncesini savunur ve içimizde olan kalitelerimizi göstermesi ile ilgili düşüncesine pek iyimser gözüyle bakmıyor. Brightbill ve Simpson'un düşünceleri esasında demokratiktir. Bu konu üzerinde olan tartışmalara teşekkür etmemiz lazım, çünkü farklı görüşleri meydana getiriyor.

Eğlence İçin Eğitim

Eğlence eğitiminin geniş etkilerinden söz etmek istediğimiz zaman, daha fazla ilerleme niyetlerinin ve bunların içinde var olan problemlerin gelişmelerine bakmalıyız. Birleşik devletlerinde rekreasyon aktiviteleri hemen hemen tüm eğitim merkezlerinde yer alıyor, İngiltere'de durum aynıdır. Rekreasyon objeleri ve aktiviteleri okul hayatına bir parça olarak konulmuştur, çünkü sağlıklı bir rekreasyon, öğrencilerin hareketleri ve moral düzeylerine etkilidir. Bugün, rekreasyon bir bütün olarak görünür, ve okulların çoğu bu tür şeyler için

özel yapılar geliştirilmiştir. Bunların sayesinde öğrenciler, literatür, sanat, müziğin çeşitli türleri, ve diğer şeylerle tanışıp, boş-vakitlerini değerlendirebiliyorlar.

Roberts, öğrencilerinin gelecek eğlence hayatı için yapılan çalışmalarının güçlüklerine etkili olan faktörleri açıklıyor. Rekreasyon türlerinin çoğu, insanların fiziksel, ruhsal ve sosyal açısından olgunlaştıktan sonra ancak yapılabilir. Çocuklarda edebiyat için ilgisini geliştirmek olağanüstü güçtür. Teknoloji ve sosyal gelişmeler, sürekli değişmektedir ve insanların Boş-vakit miktarlarına etkilidir. Bu nedenle insanları gelecek için hazırlamak okullar için çok zordur. Sonunda, endüstriyel tekrar düzenleme birçok işveren tarafından kaçınıldığı gibi çünkü onlara işi hatırlatır-, buna benzer şekilde fazladan aktiviteleri birçok öğrencinin kaçındığı bir şey olur, çünkü onlara okulu hatırlatır.

Boş zamanlardaki eğitim için uygulanacak politikanın tasarlanmasındaki ana sorunlardan biri ders içeriklerinin yaşama nasıl uydurulacağı ve dinlenme şartlarında öğrenciler için nasıl ilginçleştirileceği ve eğer genişletilmesi mümkünse, tüm ilişkiler tarafından hangi değerlerin düşünüleceğidir. (Uzun vadede, eğer başlangıçta değilse). Krovo'un düşüncesine göre eğer eğitim öğrencilerin tekrar düzenlenen yaşamlarıyla ilişkilendiriliyorsa, insanları zamanlarını akılcıca ve yapıcı bir şekilde değerlendirmeye hazırlayabilir. Birisinin hayatındaki boş zaman rolünün kaydedilmesi ile arasında doğrudan ilişki olabilir. Okullar sıklıkla hünerlerdeki büyük değişimlerde deneyim kazanılmasını sağlayabilir ve hayatın sonuna kadar zengin deneyi sağlayan düzenleyici işlerde yararlılığı ilgene kılabilir. Bazıları bu uzun ve sürekli değişen politikacıyı kabul etmez fakat bizim için akılcı ve verimli safhalarına dikkat edilmesi gerekiyor. Kim başka birisi için onun boş zamanlarında akıllının ne olduğunu ve çalışma zamanının boş zamandan daha fazla verimli olmadığını söyleyebilir?

Tekrar, uyarıcı bir İngiliz görüşü Amerikan düzenlemesinin bazı aşırılıklarını ve güvenilirliğinin kesinliğini tartışabilir. Peterson sanatların ve sporların her ikisinden hoşlanabilmesinin rehberliğinin canlandırılmasının ilginçleştirilmesine, boş zaman eğitiminin şekil verebileceğini bu düşünceyle kabul edilmesini belirtmektedir. Halen biz bir değer yargıçlığına bağlıyız. Eğer insanlar iki işi birden yapmayı tercih ederlerse ve banyoları için 3. TV setini alırlarsa, tek işi yapmaktan ziyade ve 4 kişilik çalışmayı veya boş zamanlarında denize açılmayı tercih ederlerse, bizim bu örneği değiştirmeyi denemekte eğitimciler kader haklı mıyız? Bu sorunun cevabı hayır olabilir. Eğitimciler haklı olmayabilir fakat onlar

yapmış oldukları gibi devam etmekten şüphe duymazlar, çünkü insan uzun ve bazen başka insanları “göstermek” için gösterdiği gayretin asıl tarihine sahiptir.

Genel eğitim prensiplerinin türetilmesinde bazı usuller vardır fakat boş zamanların özel bir cimlerine uygulanabilir. Böylece “iyi zevk ve sesin geliştirilmesi için gerekli olan esaslar vardır”. Karar verme ve yetiştirmenin istekle olması mümkündür. (Kısmi iyileştirilmesi ve kısmi yargıların dışa vurulmasına ilişkin insanların yaşama ortamı için olduğu sürece). Bu genel eğitimde eşitlik ve kısmi boş zaman için eğitim sorunlarını doğurur. Frederick, Amerikan devlet okullarının boş zaman geliştirmesinin hiç değilse 4 kademeli olmasını öne sürmüştür. Kalanı dönemi süresince zevklerden uzak durulduğu için çocuklar daha fazla ders alırdı. Sonra dini dönemin gelişimiyle çocukların dans, parti v.s. düzenlemelerine izin veriliyordu. 3.safhada okullar fazladan ders programları geliştirdiler. Dördüncü ve çağdaş safhada 3.safhanın devamıdır ve düzeltilmiştir ve akademik kredilerin “Boş zamanlardan ayrılması sağlanmıştır.

Carwin bu düzeltmenin bazı etkilerini eleştirir. Muhakkak ki boş zaman aktiviteleri diğer şeyler ihmal edildiği sürece okulların bir parçası haline gelmiştir. Sempatı kazanmış durumlar için çabalamak değişken aktiviteler için öğretmenler arasında sorumluluğu getirmiştir. (Okul müzik grubu, spor veya tiyatro grubu gibi) Bir kez aktivite organize olunca öğrenciler bazen kendi faydalarında daha çok grubun faydaları için iyileştirilecektir. Boş zaman aktivitelerinin kademeli itibarı bölümler arası çabalarda gelişir ve bu kademedен çocuklar hangi aktivitelerin iyi, hangisinin kötü olduğunu öğrenirler. Belki en önemli seri eleştiri varolan sistemin boş zaman düzenlemesinin çocuklara bu durumları eşit olarak ayıracak cesareti verdiğidir” belirtilen aktiviteler keşfedilmek için, boş zaman tasarımları ve alternatif kullanımlarının çokluğundan daha iyidir. Bu eşitlik insanlara daha sonraki hayatlarında bu zamanlarını organize etmek için yol gösterir ve boş zamanlarında kendi kendilerinden ve yalnızlıktan kurtulabilme alışkanlığı kazandırır.

Okullarda düşünülen boş zaman değerlendirme yolu dahi eleştirilir. Eğitim içine boş zamanların dahil edildiği öğretmensiz kurallar vardır. Bunu savunanlara göre şimdiki öğretmenli derslerin içerikler, boş zaman için eğitim materyalinin diğer kuralların içinde olduğunu belirtir. Bu kurallardaki performansın kusursuzluğu, performansın uygulanmasında daha çok önemlidir. Müzikte, sanat ve tiyatro bölümlerinde Carbin ve Tait şuna inanır ki öğretme bu aktivitelerin eğlenceli olmasını ve sadece yetenekli olanların değil herkesin katılmasını sağlayabilir.”

Eğlence Gibi Eğitim

Eğitimin boş-vakit (eğlence) için hazırlamadır. Buna ilave olarak, eğitimi bazen eğlence karakteristiklerini (özelliklerini) alabilir. Genelde eğitim, çalışma anlamına geliyor. Fakat modern eğitimcilere göre, öğretme ve öğrenmelerinden ikisine boş-vakit (eğlence) özelliklerine sahip olabilirler. Genel eğitimin gelmesiyle, okuldaki öğrenciler, eğlence sınıfının önemli bir parçası olmuş. Devlet okullarının ilk hedefi ise boş-vakit problemlerini kendilerine (öğrenci)tanıtmaktır.

Bilindiği gibi, oyunun, aslında kendi- eğitimi denilen şeye yaratıcı rolü vardır. İlerleyen eğitim olarak bilinen hareketinin, okulları zamanı değiştirmesine adapte etmek anlamına geliyor. Zaman boyunca ilerlemiş eğitimciler, eğitim yöntemlerinin zihinsel olduğu kadar fiziksel amaçları, olmalarının düşüncesini savunuyorlardı. Çocuğun hayatla deneme düşüncesi, bizim için rehber olmalıdır. Bunları, bir kaç okuldan başka, okullarda hayata geçirmek düşüncesi biraz aceleci olabilir, fakat birkaç radikal denemelerinin, gelecekte, belki değişik bir şekilde, daha geniş kapsamlı bu şeylerin ve bazı ilginç sonuçlar vermiştir.

Eğlencenin eğitimin içinde olma, sadece okul seviyesine değil, yetişkin eğitim seviyesine de bağlıdır. Bazı meslek olmayan okullar (özellikle sanat, sosyal bilimler) - Büyük boş-vakit aktivitelerini teşkil eder. Genellikle, aktivite mesleki ilerleme için kullanılıyorsa, bu güçlü bir yetişkin eğitimidir. Eğer hünerlik için ve boş-vakit değerlendirmede kullanılıyorsa, bu yetişkin için rekreasyondur.

Jary, Britanya'da, liberal yetişkin eğitimiyle ilgili yaptığı araştırmada, bunun (Liberal yetişkin eğitiminin) boş-vakit aktivitelerinden kazandırılan memnuniyetten, eğitiminin etkileri üzerinde daha sık araştırma yapıldığını söylüyor. Yetişkin eğitim hareketi ile ilgili olan ideoloji, ciddi ve kuvvetli çalışma (Ders Çalışma) boyunca sosyal sebeplerinin buluşmasıdır. Jary'nin araştırması, öğrencilerin dersleri dikkatli takip etmelerinin sebebi, eğlence aktiviteleridir. Eğitim metotları, geniş sınıf iştirak etme, ve uzun tartışma süreçleri, tipik örneklerdir. İngiliz edebiyatı tarih ve sosyoloji, üniversitelerde gösterilenlerden daha farklıdır. Jary, liberal yetişkin eğitimin, eğlence aktivitelerinin gizlenmemesi ve bunlar için affedilmemesi gerektiğini savunuyor. Bunun keşfedilmesi ve gösterilmesi lazım.

Hayat Boyu Eğitim

Eğitimin sadece küçük yaşlarda değil, devamlı bir usul olduğuna bağlı düşüncesi, yavaş yavaş anlam kazanıyor, ve tamamen eğitim boş-vakit arasındaki ilişkilerine bağlıdır.

Tüm hayat seviyelerinde, eğitimin rolü; insanları boş-vakitlerini en iyi şekilde değerlendirmek için hazırlamaktır. Okul,kolej ve üniversitede, seçimlerini öğrenebilir ve bunları istediği şekilde uygulayabilirler. Yetişkin hayatında, boş-vakit değerlendirmesinin yeni türlerinin ve bunları zevkli bir şekilde kullanmasının çeşitli yolları vardır. Emeklilik için hazırlanmada esas, insanların iş hayatları bittikten sonra hangi boş-vakit aktiviteleri yapacaklarının karara vermesindedir. Sonunda emeklilik döneminde eğitimin motivasyonu vermesinin devam edebilir ki, bu ihtiyarlık döneminde çok önemlidir.

Hayat boyu eğitim için kampanya, uygun bir hayat stili için geniş hareketinin bir parçasıdır. Eğitim eksikliği ve motivasyon çalışmaları insanın gördüğü boş vakit aktivitelerinin çeşitlere indirebilir. Wilenski, insanın bu şeylere alışık olmadığı zaman, uzun ve pahalı bir eğitimi görür ve sonunda fakir bir hayat sürdürmektedir. İtiraf etmeliyiz ki, boş vakti modern toplumunda, paraları olanlar değerlendirmektedir. Kendiliğinden olan yaratıcılık, sunulmuş seçimlerinin standartları belli olduğu zaman ortaya çıkar. Örneğin, müzik ve ya tiyatroya ilgisi çok büyüktür. Johnstone'e göre, tipik bir düşük seviyeli adam, eğitimi kendisinin büyümesinde ve kişiliğinin yapılmasında önem taşıyan bir şey olarak görmez. Bu nedenle de kendisini mesleğe kadar rekreasyona vermez. Genel eğitim seviyesinin gösterdiği gibi, insanların çoğu, boş-vakit aktivitelerle dolu olan bir hayat isterler ki, bu aktiviteler onlara zevk ve memnuniyet verici bir şeydir. Bu örnek, endüstriyel dönem öncesi dönem için uygundur. Geçmişte, çoğu topluluklar çocuklara temel eğitim vermek için çok fakirdi. Bugün ise, dünyanın ekonomik açısından gelişmiş ülkelerde, bu ülkelerin kendi halklarına uzun ve boş-vakit aktiviteleri var olan eğitimini verebilmektedir. Toynbeg Danimarka örneğini veriyor. Burada liseler çocuklar için değil büyükler içindir. 'Danimarkalı çiftçiler 6 veya 12 aylık kursa yazılabilmek için, kendi kültür seviyesini yükseltmek amacıyla, (Ekonomik durumunu garanti altına almak amacıyla değil) yıllarca para biriktirecek. Daha fazla insanlara böyle bir imkanın, sağlamak için, okullarımızı ve diğer eğitim merkezleri bütün yaşlara devamlı eğitimi imkanları verecek şekilde düzenlemeliyiz. Aslında bütün yaşlarda öğreniyoruz, ve gelecek için eğitim düşüncesi, yıl boyunca,herkes için devamlı eğitim' cümlesiyle değiştirilmelidir.

Rekreasyon Yönetimi

Spor, rekreasyon ve leisure İngiltere ve bütün dünyada hızla gelişen bir endüstri koludur. Gelecek için en önemli endüstri olacağı belirtilmektedir (Tafer,1988). Sosyal

açından olağan yaklaşan Tancred (1992) İngiltere’de bu olayın önemli bir sektör olduğunu belirterek İngilizlerin iş ve evin dışında da güzel yaşamın gerekçelerini yerine getirmekte olduklarını belirtmektedir.

Gelişmiş toplumlarda spor ve rekreasyon da orta bir talep vardır. Bu da boş zamanları değerlendirme spor ve eğlence kombinasyonu ve bol para harcama zaman olarak kendini göstermektedir. Bu nedenle insanların ihtiyaç ve beklentilerini hazırlamak ve durdurmak hususlarla gerekenler yapılmalıdır.

Kapalı alanda spor ve rekreasyon alanlarının artması ile 1960’lardan beri spor rekreasyon ve leisure yönetimi önem kazandı. Dahası 1975’den beri yerel yönetimlerin dikkatini çeken ve önem verdiği konuların başında gelmiştir. Spor ve rekreasyon ekonomik ve sosyal önemi vardır. Buna bağlı olarak Duffield (1988) de Spor-rekreasyon olayların sosyal ve ekonomik yapının değişiminde kritik bir önemi olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla spor ve rekreasyon yönetimi bu servislerin sağlıklı ve iyi çalışması için gerekli olduğu görülmektedir. Çünkü iyi bir yönetimin iyi bir spor ve rekreasyon olanağı sağlayacağı bununda toplumu (yaşamı) daha zenginleştireceği bir gerçektir. Spor ve rekreasyon çok değişik aktiviteleri içerir ve insanla iştigal eyleyen bir iş kozu olur. Bu nedenle spor ve rekreasyon yönetimi kendine has yönetim biçimi ve şeklini içermektedir.

Birinci dünya savaşı sonrası spor, rekreasyon ve leisure öğretme çocuk bakımı yanında profesyonel bir iş olarak düşünüldü. Spor, rekreasyon ve leisure işi eğitim ve yetiştirme işi ile birlikte özellikle savaş sonrası yıllarda yarı profesyonel bir iş olarak düşünülmektedir. Ancak şimdi İngiltere’de önemli bir profesyonel olarak telakki edilmektedir. Bu çalışma genel idarede trend lee ve spor-rekreasyon ve leisure endüstrisinde profesyonelliği incelemektedir.

Genel Yönetim

Spor ve rekreasyonda yönetimini tartışmak için yönetim esaslarını genelde tartışmak lazımdır. Daha sonra ise bu tür kesimde olayı incelemek gerekmektedir. Ancak yönetimin tanımı zamanla değişti. Torkildsen, e (1992) göre kelime anlamını şöyle izah etmek mümkündür; yönetmek, eğlendirmek, etki etmek, ekonomik kullanmak, kontrol, kazanmak. Torkildsen’in tanımı şöyledir; insan ve organizasyonların yarar sağladığı işlemlerde insanoğlunun egemenliğidir.

Durcker (1955) ise yönetimi şöyle tanımlamıştır. Yönetim bir işi yöneten, yöneticiyi yöneten, çalışamı yöneten ,iş idare eden bir çok amaçlı organdır. Gregory’e (1981) göre ise

yönetim hedeflenen amaca ulaşmak için insanın ve meteryal kaynaklarının kontrolü ve planlanması içindir. Bu anlamda yöneticilere sağlanan kaynaklar 3 gruba ayrılır; *İnsan, Malzeme, Fikirler*, Yönetimin bu parçaları birleştirilip amaçlara ulaşılır. Mckenize e (1969) göre yönetimin ne bir sanat ne de bir bilim olduğunu beyan etmiştir. Yönetimin insanları düşünen, onların etki ve saygınlığını sağlayan aynı zamanda teknik konuları da dikkate alan önemli görüşür.

Esas ana kaynak insandır. Ancak insan davranışları sabit değildir. İyi yönetimin önemli özelliklerinden biri değişikliklere karşı ayak uydurma sanatıdır. Drucker (1955) Yönetiminde temel amacın geleceğe bakışın olduğunu, yoksa mevcut patlama ve devam ettirmek olmamalıdır demektedir. Bu nedenle yönetim esnek olmalıdır. Torkildsen (1992) de yönetimin değişim koşullarını düzenlemesi olarak görülmesi hususunda fikir beyan etmiştir. Buda kesin ve net yönetim için bir çok fırsat vermektedir.

Yönetim Teorilerinin Projesi

Yönetim bilimsel yönetimin babası diye bilinen Taylor ile 20. yüzyılın başlarında başladı. Taylor Bilimsel yönetimin teorisini geliştirdi ve bu teoride üretimin maximal olması için bilimsel prensipleri kullanmanın gerekli olduğunu belirtti. Aynı zamanda performansın artırılması ve verimin max. olabilmesi için gerekli yolun yönetici tarafından bulunması gerektiğini savundu.

Taylor'a göre (1911) insanlar maddiyattan dolayı çalışmak zorundadırlar bu nedenle verimin maksimum kullanmak için çalışanlara yol göstermek ve onları çalışmaya azmettirmek zorundadır. Taylor Bilimsel yönetimin endüstride bir çok problemin çözümünü sağladığını belirtmektedir. Birebir yönetimin ününü kalite ve kalitesini arttıracak işveren daha fazla kazanç elde edecek ve böylece çalışanlarda daha fazla kazanç elde edeceklerdir.

Taylor'un düşünceleri bir çok yönetici tarafından kabul gördü ne de fikirleri eleştirilmiştir. Taylor'un fikirleri insanların ekonomik ihtiyaçları için çalıştıkları konusu üzerinde gelişmiştir ki bu red edilmiştir. Diğer bir nokta ise Taylor çalışanları bir birey olarak ele almış ancak üniformal, iş gruplarının bireyler üzerine yaptığı etki dikkate alınmamıştır.

1920 ve 1930 'ların başlarında insan ilişkileri hareketi daha önceki yönetimin tamamlamalarını yetersiz bulmalı çalışanların sosyal kanunları ve durumları da fiziksel şartlar gibi önemli olduklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmaların en önemli bulgusu sosyal ilişkilerin çok önemli olduğu yönde olmuştur. (Cole, 1984)

İnsan ilişkileri hareketi bilimsel yönetimi çok dar açıdan baktıkları için eleştirmektedir. Çünkü çalışan insanların işlevlerinden memnun olmaları gerekmektedir. Burada çalışanların psikolojik durumları ile ürettikleri iş oranının da yoğun bir ilişki vardır. Bu nedenle yönetici bu ihtiyacı kabul etmesi gerekmektedir. Bu da üretimi maksimum kullanmaktadır. Ancak çalışan insanlarda insan ilişkilerinde her zaman verimliliği arttırmadığını iddia etmektedir.

İnsan ilişkisi teorisi klasik yönetimin teorisi tarafından değişiklik yapıldı ve Taylor teorisini geliştirerek yönetim düşüncesine önemli etki oldu. Bu nedenle modern yönetim teorisinin babası sayılmaktadır. Taylor 5 idari aktivite ortaya koydu bunlar tüm yönetim şekillerinde kullanılabilir. Bunlar; *Planlama, Organize etme, Yönetme, Koordinasyon ve Kontrol etme* diye sınıflandırılabilir.

Klasik yönetim teorileri yapı ve hiyerarşi üzerine oturmaktadır. Bu teori organizasyonun etkili bir şekilde dizayn edilmeli ve çalışanların ne yaptıkları ve iş gereklerinin yerine getirmeleri gerekmektedir. Ancak bu teori çalışanların o iş yerindeki oryantasyona hiç değinmediği için çok eleştiri aldı.

Bunun yanında 1950'lerde davranışçı yönetim teorisi adı ile başka bir teori ortaya atıldı. Bu teori insan davranışları üzerine daha çok oturtulmuş teori olup Maslow (1954), McGregor (1966), Herzberg (1959), Argyris (1957) ve Likert (1967) tarafından ortaya atılmış ve geliştirilmiştir. Maslow insan yaşamının ihtiyaçlarının bir hiyerarşisini ortaya çıkardı ve işte yada oyunda iş ve eğlence insanların ilgi gösterecekleri bir yer olarak tanımlandı.

McGregor (1971) Maslow'ın fikrini geliştirdi ve motivasyon teorisini ortaya attı. Ve modern yönetimin teorisinin de başlangıcı olarak kabul edilmektedir. X teorisine göre insanlar zorunlu oldukları için çalışırlar, amaçlara ulaşmak için bu insanların çoğu kontrol edilmesi, yönetilmesi ve ölçülmesi gerekmektedir. Bazıları bu insanların kendilerine sorumluluk verilmektense yönetilmelerini tercih ettikleri de söylenmektedir. Bu anlamda Yöneticinin görevi ise bu insanları çalıştırmak, disipline etmek ve ücretlerini ödemektir. Ancak McGregor bu teorinin eskidiğini ve yeni bir teorinin gelmesi gerektiğini belirtmektedir. (teori Y). Bu teoriye göre bireylerin ve iş yerlerinin amaçları entegre edilmesi gerekmektedir. İnsanların eksersiz etmeye ve kendi kendilerine kontrol etmeye hazır oldukları belirtilmektedir. Yöneticinin rolü ise bu bireyleri desteklemek ve bunları yönetmektir.

Likert (1967) McGregor'un çalışmasını geliştirerek 4 yönetim şekli önerdi. Bunlar;

- 1- Exploitative sistem
- 2- Benevolent sistem
- 3- Consultative sistem
- 4- Participative sistem

Torkildsen'e (1992) göre 4. sistem yüksek moral, daha pozitif davranış ve daha iyi ilişki üretmektedir. Aza mal olup çok kazançlıdır. Böylece iş yeri daha üretken hale gelir (Sistem 1'e göre) sistem 1 de düşük üretim ancak daha pahalıya mal olur. Sonuç olarak ilişkiler daha zayıf olacak ve moral de zayıflayacaktır.

Herzberg (1959) göre motive edenler üzerine kurulu bir teori geliştirdi. Bu teori de iki parametresi vardır. Hijyen faktörleri işin bir parçası olmamakla beraber çalışma ile yakından ilişkilidir. Motivasyonlar ise işin kendisi ile bağlantılıdır. Herzberg teorisi iş enrichment ile ilgilidir. Ancak iş verme koşullarının 2 standardı ile daha çok iştigal eylemektedir.

Argyris (1957) iş Enrichmenti iş veren ve self direction ile artan bir faktör olarak ele aldı. Onun düşünceleri daha çok Maslow'un kendi gerçekliği teması üzerine kurulu olur. Yakın dönemlerdeki yönetim teorileri iş genişletmek ve zenginleştirmek ve kendi kendine gerçekleştirme prensibi ile bağlıdır. Böylece yönetim sistemleri iş merkezli den insan merkezliye doğru bir gelişme gösterdi. Bu da yöneticinin rolünü zorlayıcıdan katılımcıya yönetmektir. Motive etmeye, emretmeden koordine etmeye doğru bir değişimini beraberinde getirdi. Bugün ise yönetim çok daha ileri düzeyde olup daha çok ve prosedürlere bağlı olmayan daha iyi ve ileriye dönük çalışmalardır (Kraus & Curtis, 1986).

Yönetimin Fonksiyonları

Geleneksel yönetim fonksiyonları Fayol'un yönetim prensiplerine göre tertip edilmişlerdir.(Steward, 1985). Fayol endüstriyi 1.; teknik üretimi 2.; ticari satma-alma ve değiştirme işlevini 3.; para bulma ve paranın optimum kullanımını 4.; güvenliği 5: bankacılığı 6:ve yönetim olarak gruplandırdı (Koontz & Weihrich, 1988)

Fayol yönetim elementlerini 1: Planlama, 2: Organizasyon, 3: Yönetim 4: Kontrol olarak gruplandırdı. Bunuda yönetim fonksiyonlarının anayasası olarak değerlendirdi. Aynı zamanda yönetim işlerinin bütün durumlarda uygulanabilir olduğunu belirtti. (Torkildson, 1992)

Ancak yönetim fonksiyonlarının her zaman aynı kalacağını söylemek söz konusudur. Dolayısıyla diğer fonksiyonlar Fayol'un orjinal modeline eklendi. Bunlar motivasyon, iletişim, bütçe, eleman bulma ve geliştirme olarak özetlenebilir. Ancak tüm yeni fikirler planlama, organizasyon, eleman bulma ,yönetme ve kontrol etme başlıkları adı altında toplanabilir. Dolayısıyla yönetim fonksiyonları şu şekilde özetlendi; *Planlama, Organizasyon, Eleman bulma, Yönetim, Koordinasyon, Rapor etme ve Bütçe* (Eaterby-Smith, 1987).

Bunların tüm koşullarda kullanılabileceği de söylenmektedir. Rekreasyon yönetim eğitimi üzerine yapılan YATES raporu spor ve rekreasyon içeriğinde bir çok yönetim elementlerini açıkladı. Bunlar idari yönetim, endüstriyel ilişkiler, personeli motive etme becerisi, yeni kaynaklar ve eğitim, personel seçimidir. Ayrıca iletişim, tartışma, yorum, planlama, bütçe, analiz ve araştırma geliştirme, organizasyon ve metodları politik geliştirme, idare ve politik organizasyonu da ilave edebilmelidir.

Yönetim stratejisi amacı yakalamak ve performansı yükseltmek için 4 ana kriter ortaya koymuştur. Bunlar; operasyon, para, insan ve bilgi ve bunlar MCI standardı olarak bilinmektedir. Bütün bu basamaklarda yönetim basamakları değiştikçe beceri ve bilgi kullanımı değişmelidir.

Mackenzie'nin (1969) insan, eşya ve düşünceleri modeli 3 ana öge bilgi ve beceriye dayanır.

- 1- Konsept becerisi, her durum , problem ve kompleks yapının anlaşılması
- 2- İnsan becerisi, seçme becerisi, geliştirme ve motive etme, liderlik, karar verme, kontrol etme ve performans izleme
- 3- Teknik beceri, işin teknik kısmı

Yönetim stiline yönetim şekline (pozisyonuna) bağlı olarak değiştiği açıktır.

Karts yönetimin en düşük seviyesinde konsept becerisi daha önem arz ederken yönetim seviyesi yükselirken belirtmektedir. Bu arada cove bilgi ve beceriler yöneticinin pozisyon ve organizasyona göre değişmektedir.

Yönetim Stilleri

Yönetim herhangi bir durumun değişmesine ve talep'e karşı yeterice arz olmalıdır. Bu nedenle bir çok yönetim sistemlerinin olması ile değişik sayıda yönetim stillerinin olması doğaldır. Bromley (1990) ve Cartwringht (1968) farklı yönetim stili önermiştir. Bunlar;

Seçilen yönetim stili her yöneticiye göre değişir kuşkusuz her yönetici farklı durumlarda değişik yönetim stili kullanmaktadır. Torkidsen (1992) sadece 1 yönetim stili olan yöneticileri değişik insan ve durumları çözmek için hasta donanımlı olarak yorumlamaktadır.

Yönetim projelerini anlayabilmek için yönetim sistemlerini anlatmak gerekir. Buna karşın bu yönetim pratikleri klasik hareketlere dayanmaktadır. Son 20 yıldır popüler olan 2 yönetim sistemi vardır. Bunlar; MBO amaçlı yönetim, Total yönetim. Bunlar yeri geldiğinde detaylı bir şekilde tartışılacaktır.

Amaçlı Yönetim

Son bir kaç 10 yılda çok popüler olmasına karşın Karlis (1989) yönetim projesine ait olmak üzere olduğunu beyan etmiştir. MBO'nun bir çok prensipleri vardır. Zaten MBO tanımlar manzumesi olarak bilinmektedir (Ordiorne, 1965). MBO yönetimin tamamını içeren bir sistemdir. Bu yöntemin amacı yönetim organizasyonunun her saniyede amaçları ortaya koymak ve amaçlara ulaşmak için çalışmaktır (Karlis, 1989). Yöneticinin rolü ise elemanlara hedeflerin açık bir şekilde ortaya çıkarılması için yardımcı olmalı ve yapılan tüm işleri yönlendirmek olmalıdır (Bounday, 1990).

Toplam Kalite Yönetimi (TKY)

Toplam kalite yöntemi çok yıldan beri bilinmesine rağmen endrüstide de geçerli olduğu yakın zamanda ortaya çıktı. Leisue endrüstrisi yakın zamana kadar yerel yönetimler tarafından idare edilmiştir. Ancak yakın zamanlarda özel sektörlerde bu konuya ağırlık verir duruma gelmişlerdir. CCT ye ilave olarak Kalite müşteri beklentileri için çok önemli bir konuma geldi. 1988 'de çıkarılan bir yasa ile eğitim sektörü içinde değilse tüm yerel yönetimler (kısım center'leri olan) CCT ye uymak zorundadırlar. Bu anlamda tüm yerel yöntemler ortaya konulan yönetim stratejilerini uygulamakla yükümlüdürler (Elvin 1993:38). Böylece bir TKY yaklaşımı sadece müşteriler için değil yönetim şekli ve biçimi icra edildiği yöntemin bile temelden değiştirmeyi sağlar (Masscrop & Stores, 1990).

İngilizler TKY yi iş yönetimini müşteri ihtiyaçları ve iş amaçlarının birbirinden ayrılmaz olduklarını belirtmektedir. Bu durum hem ticarete hem de endüstriye uygulanabilmektedir. Bunun nedeni de işin verimliliğini artırmaktadır. Bunu elde etmenin ilk

yolu da müşteri gereksinimlerini tespit etmektir. Daha sonrada işi bu amaca göre organize etmektir (Tokildsen, 1992). Mossçap & Stores (1990) TKY yi şöyle tanımlamışlardır.

- 1- Mükemmellik amaçtır
- 2- Herkes ya müşteri ya işverendir.
- 3- Müşteri ihtiyaçları hususunda açık olmak
- 4- En üst amirden aşağıya doğru teşebbüs
- 5- Bütün çıktıların değerlendirilmesi
- 6- Suçlama yok koruma var
- 7- Tepeden dipe kadar eğitim
- 8- Kalitenin iş de entegrasyonu sağlaması lazım.

Ana yönetim amaçları 3 ana prensipte ilerleme yapmasını sağlamak lazım.

- 1- Tüketiciye ihtimam
- 2- İşlemin anlaşılması
- 3- İnsanlarla iştiğal

Spor Ve Rekreasyon Yöntemi

Bundan önceki bölümlerde yönetim ve onun temel elementleri tartışıldı. Ancak spor ve rekreasyon yönetimin incelemek ve bu alanda özel bir form gerekli olup olmadığını da incelemek gerekmektedir. Bu konuda bazı tartışmalar mevcuttur. Bunlardan bir tanesi bir yöneticinin endüstri (sanayi) yi dikkate almadan yöneticilik yapması gerekmektedir demektir. Bu görüşe göre yönetim prensipleri bütün alanlarda aynıdır. Foyal 14 prensip sıralamıştır. Bunlar;

- 1- İş bölümü
- 2- Sorumluluk
- 3- Disiplin
- 4- İdare
- 5- Yönlendirme

Bunun yanında bazı temel elementler vardır. Bunlar Liderlik, motivasyon, iletişim, finans ve pazarlamadır. Bunlar bütün sahalarda geçerlidir. Buna mukabil bir başka görüş daha vardır. Bu görüşe göre farklı yöneticiler de bazı önemli yeteneklerin yada bilgilerin mevcudiyeti zorunludur. Bu nedenle bir yönetici başka bir sahada etkin yöneticilik yapamayabilir. Spor ve rekreasyon yönetiminde temel özellikler, elementler çok önemlidir (Yate, 1984, Torkildsen, 1993, Gunn, 86)

Yates raporu (1984) spor ve rekreasyon yönetimi arasında hiç bir farklılık görmemektedir. Aynı zamanda Yates raporu bazı yönetimin fonksiyonel alanla sanayi ilişkilerinin önemli elemanlar olduklarını belirtmiştir. İngilizler için Yates ve İskoçya için Gunn'u her ikisi de spor ve rekreasyon "Genel Yönetim" bir ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Özellikle Yates 1980 ve sonrasının yöneticileri spor ve rekreasyon yönetimi ile donatılmalıdır. Yates planlama, tahmin, bütçe kontrol, iş organizasyonu, pazarlık, organizasyon, iş çalışmaları, personel yönetimi, insan kaynakları, bilgisayar sistemleri. Toplantıya katılma ve organizasyon rekreasyon yönetimi için gerekli olduğunu belirtmiştir.

Hay ve Batterill (1984) spor ve rekreasyon yönetiminin diğer yönetim şekilleri ile aynı olduğu yönündeki fikirleri desteklememektedir. Bunlara göre spor ve rekreasyon farklı olup genel yönetim biçimi ile yönetilemezler. Farklı söyleyenlerin konuyu bilmediklerini savunmuşlardır. Hay & Botlerill spor ve rekreasyon için uzman değil genel yöneticileri çağırmışlardır.

Doggett ve Mahoney (1991) spor ve rekreasyon yönetimin ihtiyaçlarına baktı ve diğer endüstrilerde gerekli olanların bu alanda da aynı olduğu sonucuna varmıştır. Bunun yanında yazarlar plan, uygulama, yönlendirme ve kontrol etme, liderlik gibi vasıfların sektör fark etmeksizin gerekli olduğunu beyan etmişlerdir.

Torkildsen (1993) spor rekreasyon ve leisure yönetimini genelin bir parçası olarak mufalaa etti ve aynı zamanda uzman akışın işlemlerinde dikkate alınabileceğini belirttiler. Sporda, rekreasyon ve leasurede yönetim dolayı kolay değildir. Yönetim ve idare tüm kompleks'in üstesinden gelebilecek şekilde esnek olmalıdır. Bu çalışma spor ve rekreasyon yönetiminde temel yönetim biçimlerine ihtiyaç duyulurken diğer taraftan spor- rekreasyon ve leisure de; toplumsal rekreasyon, eğlence merkezleri, buz pistleri, eğlence ve genel teşebbüsler, halkla ilişkiler, bilgi teknolojisi, sağlık ve stres, ülke hakkında bilgi, promosyon, toplumda leisure, toplumsal bağlantılar, sportif faaliyetler ve özel yasa, bakımından da özel bir yapısı vardır. (James, 1985). Bu açıdan yöneticiler değişik spor ve rekreasyon şekillerini anlamaları bilmeleri gerekir.

Borrett (1992) de yöneticilerin spor ve rekreasyon konusunda imkanların anlaması, amaç, yaş, beceri vs donatılmaları gerekir. Ayrıca gelir-gider konumlarında da bilgi sahibi olması gerekmekte, ilaveten spor / rekreasyon yönetiminde

- ◆ Spor ve fiziksel rekreasyonel aktivitelerde yol göstericilik yapmalı.

- ◆ Spor yada aktiviteyi idare etmek
- ◆ Ekipman kiralamak
- ◆ Yemek vs.
- ◆ İçecek vs.
- ◆ Pazarlama ve promasyon imkanları
- ◆ Rezervasyon işleri
- ◆ Ücret toplama vs.
- ◆ Aydınlatma ve diğer servislerde sorumluluk alma
- ◆ Güvenilir kılma
- ◆ Temizlik vs.

Böylece spor ve rekreasyon yönetiminde gerekli iş uğraşlar diğer yöneticilerden pek farklı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Ancak, kuşkusuz bazı farklı özel konularda mevcut değildir denemez.

Spor Ve Rekrasyon Yönetiminin Filozofisi

Spor ve rekreasyon yönetiminin filozofisi diğerlerinden ayrılır. Çünkü insanlara yönelik ve onların ihtiyaçlarına yöneliktir. Bu tip yönetim bu ihtiyaçların tespit edilmesi ve gerekli imkanların tedarik edilmesini sağlamaktadır. Torkildsen (1993) spor ve rekreasyon yönetiminin insanların kendi ile suni tanımlarına yardımcı olmak ve onların hedeflerinin de ötesine geçmelerine yardımcı olmaktır. Böylece yönetici insanlara bu alanda yardımcı olur ve bu sahada insanların ihtiyaçlarını tespit eder.

Spor, rekreasyon ve leissue yönetimi halk için imkanlar yaratır ve bu imkanla geçerli olur. İnsanların sporda, rekreasyon ve leisure beklentileri de ihtiyaçları karşılanmış olur.

Başarılı endüstri ve ticari yöneticiler için başarı yapılan kar ile ölçülür. Fakat burada ekonomi daha az önemlidir. Kar ise yönetimden gelen bir gelir olarak düşünülmelidir. Bunun yanında halka olan katkı, fiziksel, sözel ve psikolojik katkı da arzeden gelirlerdir. Tancred (1991) bu alandaki yönetimin başarısı insanların ihtiyaçlarının karşılanması ile doğru orantılıdır.

Ekonomik ve public sektörler arasında spor ve rekreasyon yönetimi açısından bazı farklılıkların olduğu görülmektedir. Public sektörde, zorunlu rekabet yüzünden ticari yeteneklerinde bahis konusu olduğu genel yönetim esasları vardır. Diğer taraftan pazarlama

ve insan yönetimi becerisi de önemli olmaktadır. Ticari sektör temel yönetimi becerileri ve spor, rekreasyon ve leisue becerileri esasında bir oluşturma eğilimi göstermektedir (Refort, 1990)

Bir çok raporda belirtildiği ve Yates'in de belirttiği gibi, genel yönetimden, teknik özel yönetimden spor, rekreasyon ve leisue yönetiminde bir söz vardır. Daha yakınlarda yayınlanan bir raporda rekreasyon leisue lisans kurslarında ekonomik etki ve ticari davranışların artması ile lokal yönetimler daha fazla genç yönetim becerisini gösteren yöneticilere ihtiyaç duymaktadırlar.

Spor Ve Rekrasyon Yönetimi Farklılığı

Spor ve rekreasyon yönetiminde eğitim ihtiyacı bir çok yıldan beri komite toplantılarında ve raporlarda bahis konusu edildi. (1969,1984,1986,1990). Bu eğitimin ilerletilmesinin gerekliliği de açıktır. Ancak bu eğitimin değer yönetim eğitiminden farklı olmalıdır? Bazı tartışmalar eğitim için iki faktörün olduğunu söyler. 1-Yönetim teknikleri 2- Spor ve rekreasyon açısından gerekli bilgi çoğu akademik bilgiler için temel teşkil etmektedir. Buna karşın genel yönetimin spor ve rekreasyon yönetiminde içerdiğini söylemektedir. Bazıları ise yapmak farklılıklardan dolayı spor ve rekreasyon eğitiminin değer yönetim eğitimden farklı olması gerektiğini söylemektedirler. Ancak burada imkanların insandan daha önemli olduğu gibi bir tehlike ortaya çıkarmaktadır (1993). Bu nedenle genel yönetim elemanları düşünülmeli fakat başarı, üretim ve karlığın filozofisi farklı olduğundan yönetim de farklı olmalıdır.

Bu çalışma bu fikri desteklemektedir. Rekreasyon yöneticiler ve öğrencilere eğitimin farklı olması yada olmaması sanıldığında öğrencilerin % 66 evet, % 23 hayır demiş yöneticiler de 64 evet, 25 hayır demişti. (Suiçmez, 1993)

Spor gibi rekreasyon ve leisue da insanlarla iştigal eyleyen bir iştir. Eğitim içinde insanla ilgilidir (ticari olaydansa). Bu anlamda fizyoloji, piskoloji, sosyal piskoloji, sosyoloji, toplum ve çevre konusu daha fazla önem kazanmaktadır. Torkildsen (1993) spor, rekrasyon leisue yönetimin mevcut kurslarda inceledi. Pratikte CCT içeriğinde rekreasyon ve leisure işi, sektörü, yönetim becerisi ve ticari bilgi gerektirmektedir (1991). Bu da kamu ve özel sektör yönetimi için farklı eğitimci gerekli olup olmadığı sorusunu otaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla özel ve tüzel (kamu) yöneticiler çalışılan işin yapısına bağlı olarak farklı yöneticilik eğitimi almak zorundadırlar (1991). Ancak Yates (1984) bu görüşle aynı çizgide

değildir. Bu şekilde farklılık olsa da ortak yönlerinin de çok olduğunu beyan etmektedir. Her ikisi de en belirgin ortak yapısı Kamuya hizmet etmeleridir. Yates (1984) raporunda sektörler arasında farklılığı kaldırarak bir eğitim sistemi önermiştir. Doppet (1991) Yates raporunu destekleyerek genel farklılık ne olursa olsun modern leisure ve rekreasyon yönetimi aynı eğitim sistemine ihtiyaç duymaktadır ve gereklidir.

Sonuç olarak farklı yöneticiler farklı eğitime ihtiyaç duydukları güven eksilmelidir. Genel yönetim becerilerine her düzeyde ihtiyaç duyulurken daha üst kademelerde daha fazla yönetim becerisi gereklidir. Özellikle pratik eğitim düşük ve orta kademelerde gerekliken ileri düzeylerde ise daha geçerli eğitim gereklidir.

Profesyonellik

İş sahasında profesyonelliğin son yüzyılda en hızlı büyüyen bir sektör oldu. Profesyoneller 1922 de % 4.05 iken 1971 de 11.07 % ye çıktı. 1971 den sonrada artmaya devam etti ve Bu durum diğer gelişmiş batı ülkelerinde de aynıdır. Profesyonellerin sayıca artması ve profesyonelliği de aynı şeyin göstermesini sosyal bilim adamları tarafından da tamamlamasa da kabul edilen bir gerçek olduğu bir çok bilim adamı tarafından dile getirilmektedir. Burton (1988) de profesyonelliği için gerçeklerini ful karşılayan ve pratiğe döken bir iş grubu olarak tanımlamaktadır. Profesyonelliğin karakteristiğini de şöyle belirtmiştir.

- Otonomi
- Kapsamcı
- Kendine yeterli ve uygulayıcı
- Yasal korumacı
- Yüksek düzey

Bütün olarak ilk 3 tanesi büyük bir gücün belirleyicisidir. Diğer 2 si de kamuda yüksek oranda etki sahibi olduğunu göstermektedir.

Horloubos & Holborn (1990) profesyonelliği üretim ve üreticiler olarak tanımlamaktadırlar. Marksistler ise yatırımdan maksimal düzeyde kar getirenler ise endüstriyel profesyoneller demektir. Eğer toplumda sosyal sırayı etkilerse Liberal refah profesyonelleri olarak tanımlanmaktadır.

Liberalizmde ise profesyonellik elementleri hakkında tartışma mevcuttur. Otoriteler kesim önemli karakterlerini tamamlamaya çalışmaktadırlar. (Vollmer 1966, Mill 1964) sosyoloji literatürünü inceleyerek 23 element sıraladı. Süpriz olarak hiç biri tüm yasalarca ortak olarak kabul edilmedi. Ancak 2 noktada birleştiler ki bu aynı element konbinozonlar profesyonel iş olarak tanımlanabildi (Johnson, 1986).

Johnson profesyonelliği karakteristiğini kurulundaki bu karışıklığı göre tarif etti. Bu karışıklığı azaltmak için mevcut yaklaşımları 2 genel başlık altında topladı. Bunlar; Trait ve fonksiyonel traittir (Milleson, 1964).

- 1- Teorik bilgiye dayalı beceri
- 2- Eğitim ve öğrenme bölümü
- 3- Üyelerin test edilmesi
- 4- Organizasyon
- 5- Planlama
- 6- Değerlendirme

Fonksiyonellik açısından profesyonellik4 ana konuda temellenir.

- 1- Sistematik ve genel bilgi
- 2- Kişisellikten ziyade kamu yararı gözetme
- 3- Yüksek derecede davranış kişisel kontrol
- 4- Maddi yada manevi açıdan yüksek ödüllü

Profesyonellik öyle bir prosedür ki bazı işler biterken düzgünleri gelebilir. Bu nedenle bazı işler profesyonellik bakımından ileri düzeyde kabul edilirken (öğretmenlik, vs.) diğerleri Örneğin hukuk (avukat) ve tıp tam profesyonel statüye yakındırlar. Horalubos &Holben (1990) profesyonelliği yüksek alçak tanımlarken; Yüksek için örneğin hukuk, mühendislik, düşük için hemşirelik ve sosyal kurum çalışanları belirtmektedir.

Buna karşın Etzioni (1969) hemşirelik ve sosyal kurum çalışanları için yarı profesyonel tanımını kullanmaktadır. Bu bağlamada spor ve rekreasyon yönetimi yarı- profesyonellik olarak mutlaka edilmektedir.

Wilensley profesyonelliği sağlamak için bazı aktiviteler sıralandı. Bunlar;

- ◆ İşin içeriğini ,detayını yazılı olarak geliştirmek
- ◆ Bu işi ful time aktivite olarak ayarlanması
- ◆ Yüksek düzeyde eğitim gerekli

- ◆ Geniş bir kitleye hitap edecek şekilde de organize edilmeli
- ◆ Diğer ilişkili alanlarda işlerle kontak kurmak
- ◆ Politik lobi oluşturmak ve dolayısıyla mevcut içeriğin planın baki kalmasını gerçekleştirmesini sağlamak.
- ◆ Yazılı hale getirmek kodlamak (Barton, 1986)

Bu tezin düşüncesi ise spor ve rekreasyonun profesyonel bir düzeye ulaşması için daha uygun bir yol olduğu yöndedir. Spor otoriterleri profesyonelliği 19. yüzyılda pozitif bir rol oynadığını söylemektedirler.

Souders (1928) profesyonelliği karlı bir iş olarak gördü diğer taraftan bazı yazarlar profesyonelliğin bayağılığa sebebiyet verdiğini de belirtmişlerdir.

Sanders profesyoneller tarafından sağlanan bilgi ve becerileri toplum için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Böylece ilk görev kamuya yararlı olmaktır. Bunun yanında Henry (1993) düşüncesine sahip olanlar profesyonelliğin kendi üyelerine öncelik tanımasını sağlayan bir baskı grubu olduğunu söylemektedirler.

Spor Ve Rekrasyonda Profesyonellik

Genellikle profesyonelliği tartıştıktan sonra profesyonelliğinde leissue, rekreasyon ve sporun da işlevlerinin tartışılması gereklidir. Savaş yıllarından sonra bir küçük yarı profesyonel Liberal refah grupları kuruldu. ki bunlar İngiltere’de sosyal yardım sisteminin temel taşları olarak kabul edilmelidir. (Henry, 1993). Bunlar öğretme, çocuk bakımı, konut ve planlamayı vermektedir. İngiltere ‘de profesyonel statüye ulaşmak için özel bilgi ve tam gün eğitim programlarına sahip olmak ve politik olarak tanınmak gereklidir. İngiltere’de leissue denemesi ne kadar profesyonel oldu ve .bu iş hukuk ve sağlıkta dahil mi? Bu konuda bazı büyük problemler var. Buda yarı profesyonellikten profesyonelliğe doğru kayınca kendini göstermektedir.

Spor, rekreasyon ve leissue yönteminin en hızlı büyüyen sanayilerden biri olduğu hakkında kuşku yok. Çok büyük sayıda insan bu endüstri de çalışmaktadır (Bacon, 1989). Ki kesin sayıyı belirtmek mümkün değildir. 1988 de 16 milyon olduğu hesaplandı. Bu rakamların içinde gönüllüler yoktur. (Torkildsen, 1993)

İngiltere’de yerel yönetimlerin 1974’deki rekreasyon organizasyon hareketi bu sektörün bünyesinin başlangıç noktası oldu. (Henry, 1993) 70’li yılların başında imkanların artması ile sosyalleşme Leissue profesyonelliği arttı. Geniş yerel yönetim bölümlerinin

açılmasıyla önemli bir yer tutmaktadır. Böylece yeni bir leisure grup hizmette çalışmaya başladı. Rekreasyon ve spor organizasyon çalışmalarından sonra bu sektörün kurulması ve çalışması ilk ana konu olmuştur. 1990 lı yıllarda spor ve rekreasyon başladı ve nüfusun çok az bir kısmı iştirak etmekteydi. Daha sonra sistemin mükemmelleştirilmesinden ziyade katılımın artırılması çalışmaları yapıldı. 1980 'li yılların başında ise devlet imkanlarından ziyade farklı grupların bu işte iştirak etmesi için hükümet çalışmaları yaptı.

1980'den sonra CCT ile birlikte ekonomi ile spor ve rekreasyon faaliyetleri artmak zorunda idi. Burada şu sonuç çıkabilir? İngiltere'de spor, rekreasyon profesyonelliği geleneksel profesyonelliğe ulaştı mı? Geleneksel profesyonellik ise şöyle tanımlandı.

- 1-Üyeler tarafından paylaşılan teorik bilgilere bağlı özel beceriler.
- 2- Meslekte ihtisaslaşma
- 3- Uzun süreli eğitim
- 4- Merkezi bağımsız organizasyon
- 5- Sektörü kontrol etmek için bir sınav sistemi

Serbest Zaman Kavramı ve sporla ilişkisi

Rekreasyonla ilgili değişik tanımların verilmesi, temel kavramlar, amacı, gelişimi, oyun-spor ve beden eğitimi ile ilişkisi, serbest zaman kavramı, rekreasyona katılımda sosyal çevre, rekreasyonun toplumsal işlevi, rekreasyonu teşvik eden sosyal ve ekonomik nedenler, sanayileşme sürecinde rekreasyon ve sosyal problemler gibi alanlarda bilgi aktarımı.

Tanımlar

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince *recreate* kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde *serbest zamanları* veya *boş zamanları değerlendirme* olarak kullanılmaktadır. Bu ise kişilerin yada toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır.

Rekreasyon, günümüzde birçok otorite tarafından değişik tanımların yapıldığı ve bünyesine çok değişik faaliyetlerin alındığı sıkça söylenen bir kavramdır. Edginton ve Ford'a göre *rekreasyon*; işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, kişinin pek çok önemli ihtiyacını karşılayan, dolu ve mutlu bir yaşam aracıdır. Bu yaklaşımla rekreasyon, en yaygın olarak, insanların gönüllü olarak boş zamanlarında katıldıkları ve kişisel olarak doyum sağladıkları faaliyetler olarak tanımlanabilir (Karaküçük, 1995).

Genel anlamda rekreasyon, insanların boş zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak etkinliklere katılımı olarak açıklanmaktadır (Sağcan, 1986). Rekreasyon, boş zaman içinde ve onunla ilişkili eylem ya da önceden planlanmış bir hareketsizlik anlamına gelen serbest durgunluğu da içeren eylemlerin tamamıdır (Akesen, 1978).

Diğer bir yaklaşımla rekreasyon; kişilerin boş zamanlarında yaptıkları, zorunlu çalışma faaliyetlerinden bağımsız olarak, kişinin boş zamanını serbest olarak ve dilediği gibi kullandığı fiziksel gücünü onarmaya ve ruhsal kapasitesini zenginleştirmeye yönelik zorunlu faaliyetlere karşıt, özgürce seçilen ve fiziksel ve sosyal çevrenin değişmesi anlamına gelen faaliyetler olarak da tanımlanmaktadır.

Glikson'a göre; rekreasyon, nasıl olursa olsun, insan yaşamının canlandırılması anlamına gelmektedir (Karaküçük, 1995).

Karaküçük'e göre ise rekreasyon; insanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir. Rekreasyonun tanımını değişik perspektiflerden yaptıktan sonra *serbest zaman* kavramının ne olduğunu ve rekreasyon kavramı ile ilişkisini belirtmeye çalışalım.

Serbest zaman, çok kısa yaklaşımla; kişinin günlük yaşamı içerisinde yapması zorunlu olduğu işleri veya ihtiyaçlarından arta kalan zamandır. İnsanın yapmakla yükümlü olduğu, daha katı bir ifadeyle zorunlu olarak yapması gereken işler şunlardır; günün belli bir bölümünü uykuda geçirmek, mesleği veya işi için ayırmış olduğu zaman ve yaşamını sürdürebilmesi için gereksinim duyduğu fizyolojik ihtiyaçların (yemek yeme, tuvalete gitme gibi) yerine getirilmesi için harcanan zaman. İşte kişi yaşamını sürdürebilmesi için zorunlu olarak yapması gereken işler için ayırmış olduğu zamanın dışındaki zaman dilimine *serbest zaman* ve bu zaman dilimi içerisinde gönüllü olarak yapmakta veya katılmakta oldukları faaliyetlere *rekreasyon* denir.

Rekreasyonun tanımını yukarıda olduğu gibi çok genel olarak açıkladıysak da, insan yaşamında, toplumların yapılanmasında ve ülkelerin sosyo-ekonomik kalkınmalarında çok büyük rolü vardır. Rekreasyon, ansiklopedi anlamıyla dinlenme, eğlenme veya hoş vakit

geçirme olarak belirtilmiş olsa bile, o çok geniş kitlelere hitap eden çok önemli bir etkinlik biçimi olmuştur. Günümüz dünyasında çok büyük bir endüstri, önemli bir iş ve sosyal olay olarak kabul edilmiş ve kendini kanıtlamıştır. Ülkelerin spordaki başarıları, rekreasyon alanında ne kadar ileri olduklarıyla bağlantılıdır.

Rekreasyon genelde *aktif* ve *pasif rekreasyon* olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Pasif rekreasyon: yukarıda tanımını yaptığımız serbest zaman tanımının içerisinde bir etkinlik alanı olup, rekreasyonun pasif olarak katılım biçimidir. Kişiler ilgi alanlarına göre gönüllü olarak rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarına göre bir kısmı pasif rekreasyonu tercih edebilirler. Örneğin; Televizyon izleme, örgü örme, sinemaya - tiyatroya gitme gibi.

Aktif rekreasyon (fiziksel rekreasyon): Serbest zaman dilimi içerisinde bir etkinlik alanı olup, rekreasyonun aktif olarak katılım biçimidir. Toplum bireyleri ilgi alanlarına göre gönüllü olarak rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarına göre bir kısmı aktif rekreasyonu yani fiziksel rekreasyonu tercih edebilirler. Örneğin; Tenis oynamayı, yüzmeyi, kayak yapmayı kısacası, adındanda anlaşılacağı gibi fiziki güce dayalı yani sportif oyunları seçebilirler.

Spor serbest zamanları değerlendirme faaliyeti olarak ele alındığında buna fiziksel rekreasyon veya sportif rekreasyon diyoruz. Spor tanımlarken onun en önemli özelliğinin yarışmacı bir yapıyı içermesi, onun bir iş, bir meslek olarak seçilebilir olması idi. Oysaki sportif rekreasyon, yani sporun daha az iddialarla ve kişilerin serbest zamanlarında gönüllü olarak yapmış oldukları fiziksel faaliyetler, amaç olarak, bir iş veya bir meslek olarak değil de, amaçları farklı olan ve özgürce seçimi yapılan faaliyetlerdir. Bunlar şu şekilde sıralanabilirler;

- *Sosyal bir çevre edinebilmek amacıyla*
- *Hoş vakit geçirebilmek amacıyla*
- *Sağlık problemleri nedeniyle*
- *Formda ve sağlıklı kalabilmek amacıyla*
- *Toplum içerisinde kendisini kanıtlamak amacıyla*
- *Fiziksel yeteneklerini geliştirmek amacıyla*
- *Bedenini eğitmek amacıyla*

İşte spor, bu amaçlarla yapıldığında bir iş, bir meslek olarak değil de, toplumu oluşturan bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları toplumsal ve sosyal bir etkinliktir. Bu etkinliklere yukarıda da açıklamaya çalıştığımız gibi sportif rekreasyon veya fiziksel rekreasyon diyoruz. Sportif rekreasyon unda özünde yarışma, kazanma, üstün gelme ve rekabet gibi faktörler varsa da, spor da olduğu gibi çok ağır ve katı değildir.

Rekreasyonun Temel Özellikleri

Kişilerin ilgi, dürtü, amaç ve katılım şekillerine ve daha bir çok faktörlere göre değişik anlayışlar sergileyebilen rekreasyonun özellikleri konusunda, ortak bir noktaya ulaşma zorlukları bulunmaktadır. Ancak, rekreasyonun birçok araştırmacı ve diğerleri tarafından kabul edilen bazı temel özellikleri vardır. Bunlar rekreasyonu, diğer faaliyetlerden ayıran temel özelliklerdir.

- **Rekreasyon seçimi gönüllü olmalıdır:** Kişi hiçbir zorlamaya maruz kalmadan katılacağı rekreasyon faaliyetini kendi özgür iradesiyle seçebilmelidir.
- **Rekreasyon serbest zamanda yapılır**
- **Her yaşta ve cinsiyetteki kişilerin faaliyetlere katılmalarına imkan verir:** İnsanlar açısından hiçbir sınırlama yoktur.
- **Faaliyetlere devam ve katılım zorunluluğu bulunmamalıdır:** İnsanın en fazla yapmak istediği etkinlikler, en fazla becerebildiği, yapabildiği faaliyetlerdir anlayışına da uygun olarak, bazı etkinliklere, daha fazla mutluluk elde etmek için daha iyi öğrenmek amacıyla devam etmek zorunluluğu doğabilmektedir. Bu durumda bile katılanın tercihi ön planda olmalıdır.
- **Rekreasyon tercihi kişiye bırakılmalıdır:** Rekreasyon faaliyetlerine katılım yönetmelik veya politika zoruyla olmamalıdır.
- **Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir:** Faaliyetler, oyun, spor, güzel sanatlar veya el sanatlarından oluşabilir.
- **Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir:** Rekreasyonel faaliyetler esnek, her ortam ve koşullarda yapılabilir.
- **Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır:** Ortak yapılan bir faaliyetde bile bireylerin amaçları değişik olabilir. Bir etkinliğin rekreatif özellik taşıması, kişinin o etkinlikteki rolüyle ilgili tavır ve algılaması ile de ilgili olmaktadır. Örneğin; bir beden eğitimi öğretmeni için sınıfa yaptırdığı bir voleybol dersi onun

için bir rekreasyon faaliyeti değildir, çünkü o, voleybol dersini işinin gereği olarak yapmaktadır.

- **Rekreasyon kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine olanak sağlayan faaliyetler içermelidir:**
- **Rekreasyon neşe ve mutluluk veren bir faaliyettir:** Zaten rekreasyonun asıl amacında kişiye hoş vakit geçirme ve onu ruhsal ve bedensel yönlerden belli ölçülerde mutlu kılmadır.
- **Rekreasyon çok değişik faaliyetler içerir:** Kişilerin kendi serbest zamanlarında uğraşmaktan hoşlandıkları faaliyet çeşitlerine eşit bir zenginliği gösterir. Rekreasyon tek bir eylem şekli değildir.
- **Rekreasyon, toplumların gelenek, görenek, örf ve adetlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir:** Rekreasyon faaliyetleri ve uygulama biçimleri genellikle o toplumun kültürel değerlerini yansıtmaktadır. Diğer toplumlarla olan kültür, eğitim ve gelişmişlik gibi farklılıkları da ortaya çıkarmaktadır. Bundan dolayıdır ki bir başka toplum için hazırlanmış rekreasyon örnekleri, diğer bir toplum için kabul edilebilir özellikte bulunmayabilir.
- **Rekreasyon faaliyetleri katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir:** Bireysel tatmin ve mutluluk toplum içindeki amaç ve hedeflerden sonra yapılan rekreasyon etkinlikleri bir yan ürün olarak değerlendirilmekte ve kişilerin psikolojik yapılarını, sosyal ve fiziksel bünyelerini, sağlıklarını, vatandaşlık duygularını ve diğer insanlık kalitelerini geliştirici özellikler taşımaktadır.
- **Rekreasyon bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkanı verir:** Örneğin; dağcılık yapan bir kişinin aynı zamanda fotoğrafçılık da yapması gibi.
- **Rekreasyon etkinlikler, katılımcı tarafından üstlenilir:** Yani, bu etkinlikler ve uğraşlar bir başkası tarafından yerine getirilemez.
- **Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, becerili veya beceriksiz kişilerle ya da organize ya da organize olmamış mekanlar da yapılabilmektedir.**

Yukarıda açıklanmaya çalışılan rekreasyon un temel özellikleri, etkinliklerin değerlendirilmesin de göz önüne alınmalıdır. Bunlar, rekreasyonu diğer kavramlardan veya faaliyetlerden ayıran temel özellikleri oluşturmaktadır.

Rekreasyonun sınıflandırılması

Bu konuda dikkate alınması gereken prensip, genellikle, kişinin rekreasyon faaliyetlerine katılmasına neden olan amaçlardır. Rekreasyonun sınıflandırılması, rekreasyonun fonksiyonlarına veya çeşitli kriterlerine bağlı olarak şekillenmektedir. Kişi hangi amaç ve istek doğrultusunda bir rekreatif faaliyete katılmaya karar vermiş ise, buna uygun bir rekreasyon çeşidi ortaya çıkmaktadır. İnsanların her biri için ayrı ayrı amaçlar ve isteklerin bulunabileceği, buna paralel olarak da çok çeşitli rekreatif etkinliklerin olduğu düşünülürse, kesin bir grupta veya çeşitlendirme yapmanın zorluğu da ortaya çıkacaktır. Bu sınırlamalar içerisinde rekreasyonu öncelikle; amaçlarına, özelliklerine ve eylem sırasına göre üç farklı sınıflama yapılabilir.

Rekreasyonun amaçlarına göre sınıflandırılması

Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri. Serbest zamanın tamamen dinlenmek, yani beden ve ruh sağlığının devam ettirilmesi veya korunması için yapılan etkinliklerle değerlendirilmesidir.

Kültürel amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri. Boş zamanın, eski sanat ve tarihi eserlerin, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetlerle değerlendirilmesidir.

Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri. Toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacıyla yönelik boş zaman değerlendirme etkinlikleridir.

Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri. Aktif spor yaparak, veya pasif şekliyle seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde boş zamanın sportif etkinliklerle değerlendirilmesidir.

Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri. Öncelikle tatil dönemlerinde bulundukları yerden başka yerlere gitmek, görmek amacıyla giderek boş zamanı değerlendirmektir.

Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri. Sanatın birçok dalından biri veya birkaçı ile uğraşarak serbest zamanların değerlendirilmesidir.

Rekreasyonun özelliklerine göre sınıflandırılması

Yaş faktörüne göre: Çeşitli yaş gruplarının kendi özelliklerine göre tercih ettikleri etkinliklerdir.

Katılanların sayısına göre: Ferdi, grupla, kitlesel veya aile olarak katılan rekreatif etkinlikler.

Zamana göre: Yazın, kışın veya başka bir mevsimde yapılabilen rekreatif etkinlikler. Ayrıca günlük ve hafta sonları ile emeklilik dönemlerini kapsayan serbest zamanlarda gerçekleştirilen etkinlikler.

Kullanılan mekana göre: Açık veya kapalı alanlarda yapılan etkinlikleri kapsamaktadır. Genel boyutları ile açık havada yapılan tüm rekreasyonel kullanımları içeren bir rekreasyon tipi olarak tanımlayabileceğimiz açık hava rekreasyonunun başta temel fonksiyonlarını ormanlar, dağlar ve su bölgeleri oluşturmaktadır. Kapalı mekan sporları, sinema, tiyatro, toplantı ve diğer benzeri faaliyetler ile radyo dinlemek, TV izlemek, kitap okumak, arkadaş ziyaretleri, dinlenmek gibi ev içi eylemler kapalı alan rekreasyonel faaliyetlerini oluşturmaktadırlar.

Sosyolojik statüye göre: Lüks, geleneksel yada belirli halk kesimlerinin desteklenmesiyle katılımın sağlandığı rekreasyon etkinlikleri.

Ayrıca rekreasyon özel işlevleri dikkate alınarak belirli eylem ve durgunluk hallerine göre de sınıflandırılabilmektedir.

Rekreasyonun eyleme göre sıralanması

Ticari Rekreasyon: İnsanlar rekreatif gereksinimlerini çeşitli kurum ve kuruluşların sunduğu hizmetlerden masrafsız olarak giderebilecekleri gibi kar amacıyla sunulan hizmetleri de aynı amaçla satın alabilir.

Sosyal Rekreasyon: Çeşitli şekillerde insanların bir araya gelerek yemek yemeleri gibi eylemleri içerir. Bu tür eylemler gelir düzeyi ile ilgilidir. Gelir düzeyi arttıkça sosyal rekreasyon faaliyetleri de artmaktadır.

Uluslararası Rekreasyon: Gelişen serbest zaman anlayışı ile beraber, şehir içi rekreasyondan sonra kırsal rekreasyon ve daha sonrasında da eylemler, uluslararası seyahatler ve etkinlikler olarak kendisini göstermeye başlamıştır.

Estetik Rekreasyon: Pasif bir nitelik taşıyan bu eylemler, daha çok sanatsal yönü kuvvetli olan insanları içermektedir. Onlar için sanatsal olayları izleme veya müzik dinleme rekreatif faaliyetleri oluşturmaktadır.

Fiziksel Rekreasyon: Açık veya kapalı alanlarda yapılan tüm spor çeşitlerini kapsar. Oldukça masraflı bir katılım şeklidir. Ancak yüzme havuzu, spor sahaları gibi tesisleri daha çok insanın yararlanacağı şekilde düzenlemek bu masrafi azaltmaktadır.

Orman Rekreasyonu: Arazi ve su kullanımı rekreasyon faaliyetlerinin çoğunda önemli bir yer tutmaktadır.

Sporun serbest zaman etkinliği olarak önemi

İlk kez İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ele alınan gençlik ve boş zaman faaliyetleri *toplumun güvenlik içinde gelişmesi ve sosyal refahı* bölümünde değinilmiş ve gençliğin boş zamanlarının, verimsiz ve olumsuz sonuçlara sürükleyecek tutum ve davranışları giderecek şekilde değerlendirilmesi, bu konuda yapıcı bilgi ve kabiliyetler kazandıracak faaliyetlere ağırlık ve yer verilmesi vurgulanmıştır.

Serbest zamanları değerlendirmenin etkin alanlarından biri ve kuşkusuz başta geleni spordur. İnsan gücünün gelişmesinde, gençlerin yetişmesinde gerekli olan eğitim dalları arasındadır. Fiziksel rekreasyonun kavramı açıklanırken geline nokta spor ve sportif oyunlar olmaktadır. Bu bakımdan öncelikli olarak spor tanımlanmalı, sonrada sportif oyun veya fiziksel rekreasyon ilişkisi açıklanmalıdır.

Spor: Spor kelimesi latince kökenli olup, İngilizlerin yardımıyla dünyaya tanıtılmıştır. Orta Çağlarda latince nin etkisi altında kalan bütün dillerde bazı küçük farklılıklarla, spor; dinlenme, eğlenme, neşelenme, hoş vakit geçirme ve genel olarak efkar dağıtma için yapılan her türlü faaliyetleri ifade eden bir anlam taşıyordu. Zamanla bütün dillerde içinde yarışma, kazanma ve üstün başarı elde etme çabası olan her türlü vücut faaliyetlerini belirten ve günümüzün yaygın terimi olan spor (sport) kelimesi türemiştir.

Spor kelimesi çağlar boyunca çok değişik tanımlamalarla geliştirilerek, yukarıda bahsedildiği gibi dar bir anlamda kalmayıp kişilerin ve toplumların yaşantılarına derinlemesine girerek onları, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yönlerden de etkilemiştir. Bununla ötesinde ülkelerin gücünü ortaya koyduğu en önemli propaganda aracı olarak devletler politikası haline dönüşmüştür. Böylece spor, oyun ve eğlence olmanın ötesinde kişiler, gruplar, toplumlar ve hatta ülkeler arası bir üstün gelme, kazanma, kendini kabul ettirme gibi çok önemli bir yarışma şekline dönüşmüştür. Böyle olunca da spor un özünde var olan eğlence ve hoş vakit geçirme artık önemli bir rol üstlenerek ağır ve yorucu bir

çalışmayı gerektirdiği ortaya çıkmıştır. İşte spor un bu aşamaya gelişi değişik otoriteler tarafından ele alınarak spor un eğlence mi yoksa iş mi olduğu tartışılmaya başlanmıştır.

Spor uzun tartışmalardan sonra, kitleleri arkasından sürükleyen en önemli bireysel ve toplumsal olay olarak kabul edilmiştir. Bütün sporların doğuşunda mutlaka bir mücadele, bir kazanma hırısı, üstün gelme, kendini kanıtlama ve yaşam mücadelesi vardır. Böyle olunca da spor ulusal arenanın dışına taşarak, ülkelerin birbirlerine karşı sergiledikleri bir güç gösterisi haline gelmiştir. Bu kimlik spor un önemini her geçen gün daha da artırarak ülkeleri spor tesisleriyle, araç-gereciyle, malzemesiyle, ulusal ve uluslararası büyük organizasyonlarıyla çok büyük yatırımlar yapmaya yöneltmiştir.

Sporun önemi bireysel ve toplumsal olarak bu noktaya ulaşmasıyla, onu aktif olarak yapanlar daha çok çalışmak ve başarmak, mükemmel olamı yapmak zorunda olduklarını her geçen gün daha fazla anlamaya başladılar. Böyle bir azmi, bazen üstün gelme arzusu, bazen bulunduğu çevre, bazen sağlayacağı ekonomik kazanç, bazen izleyiciler ve bazen da milli duygu teşvik ettiği gibi, bu etkenlerin tümünü bir arada düşünmek ise işin önemini daha da artırarak bu yöndeki motivasyonu sağlamaktadır. Böyle olunca da spor, artık bir eğlence veya hoş vakit geçirme değil, gerçek anlam da, çok büyük bir gelir sağlayan bir iş, bir kazanç, bir endüstri olduğu kabul edilmiştir.

Çağlar boyu spor un amacı, daha hızlıyı, daha yükseği, daha güçlüyü elde etmek olmuştur. Sporun doğuşunda ve gelişmesinde insanın doğayla savaşı rol oynamıştır. Bu savaşı kazanmak, doğaya egemen olmak için harcanan çabada, duyulan mutlulukta sporun yeri vardır.

Spor, bedensel ve ruhsal yetenekleri, düzenli, dengeli, amaca uygun olarak geliştirmek ve gereğinde bunlardan en iyi biçimde yararlanmak için yapılır. Bedensel gücün gelişmesi ve yeteneklerin ortaya çıkması, gence güven kazandırır.

Özellikle son yıllarda gelişmiş ülkeler de gençlerin sağlıklı ve güçlü yetiştirmeleri, güvenilir kuşakların oluşması için spora çok daha önem verilmiş, küçük yaşlardan başlayıp, her yaşta spor yapma olanağını veren yaygın spor kuruluşları sağlanmıştır. Böylece spor bir çok ülke için bedensel ve ruhsal eğitimde en iyi, geçerli ve yaygın yöntemlerden biri durumuna girmiştir.

Çocukluk ya da gençlik çağında başlayıp sürdürülen sporun kişilik gelişmesine katkıları çok önemlidir. Gençlik çağındaki özdeşleşme, toplumsal rol üstlenme, özerklik ve sorumluluk kavramlarının gelişmesinde en etkin eğitim yollarının başında spor gelmektedir.

Hangi spor dalı içinde olursa olsun, bedensel gücü ve yetenekleri yarışmalarda en iyi biçimde kullanmak için harcanan çaba, düşüncenin gelişmesinde olumlu rol oynar. Bilindiği gibi spor yapan kişi, sadece bedensel yetenekleriyle başarı kazanamaz. Bu yetenekleri düzenli ve dengeli olarak amaca en uygun geliştiren ve gereğinde bunlardan en iyi biçimde yararlanmasını bilen insan başarıya ulaşır. Bu, zeka, düşünce ve kişiliğin gelişmesiyle olur. Büyük önder Atatürk bunun önemini şu sözlerle açıklamaktadır; *Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim*

Spor gençlik çağında özdeşleşme sorununa en önemli yardımcıdır. Gence, bir amaç uğruna çaba harcanmasını bunun için iradesini kullanmasını, fedakar ve sebatlı olmasını öğretir. Başarının ancak çalışma ile olabileceğini, başarıya ulaştıkça çevrenin ilgisini ve beğenisini kazanacağını öğrenir.

Bireysel ya da grup içinde yapılan sporlarda, gencin kendine düşen görevi en iyi biçimde yapması onda sorumluluk duygusunu geliştirir. Özerkliğin alabildiğine sınırsız olmadığını, içinde bulunduğu çevrede yüklendiği sorumluluk oranında özerkliği olduğunu en somut biçimde anlar.

Diğer yandan spor, gençlik çağının en önemli sorunlarından biri olan arkadaşlığı, en iyi, olumlu, güvenilir olarak geliştiren bir araçtır. Ortak bir amaca, çalışmaya, gelişmeye, başarıya yönelmiş, sevgiye saygıya dayanmış arkadaşlık ilişkileri, hem çok sağlam olur, hem de gencin kişilik kazanmasına büyük katkılar yapar.

Büyük önder ve Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu *Mustafa Kemal Atatürk*'ün, herkes için spor düşüncesiyle, Türk Milletinin milli, ahlaki, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan, geliştiren, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı, görev ve sorumluluğunu bilen, hür ve bilimsel düşünceye açık, geniş ve engin bir dünya görüşüne sahip, topluma karşı sorumluluğunu bilen, beden ve ruh sağlığı yerinde, yapıcı, yaratıcı, üretici, ahlaki değerleri yüksek, fikri terbiyede olduğu gibi beden terbiyesinde de erdemli bir nesil yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Her ne kadar insanlar boş zamanlarını çok değişik rekreatif etkinliklerle değerlendirse de, boş zamanları değerlendirmedeki en önemli ve etkili yol sportif rekreasyon yani fiziksel rekreasyondur.

Değişik gruplardaki insanların, boş zaman etkinlikleriyle gidermek gereğini duydukları ihtiyaçları için spor; bir çok etkinlik çeşidi ve özelliğiyle önemli bir araç durumundadır.

Spor rekreasyonel bir araç olarak insanların; endüstrileşmeyle beraber açıkça hayat ve iş biçimlerini değiştirmeleri sonucu, şehir ve endüstriyel ortamlara taşınmaları, bir taraftan uygarlaşma ve hayat standartlarının yükselmesi, diğer taraftan da negatif olarak zihinsel ve fiziksel eksikliklerin ortaya çıkardığı olumsuzluklarını gidermek için önemli fonksiyonlar üstlenmiştir (Karaküçük, 1995). Endüstrileşmenin getirdiği değişikliklerle iş gücünün ve süresinin azalmasıyla boş zamanların artması, kentleşmenin ve iş huzursuzluklarının verdiği sıkıntıların strese dönüşmesi, yaşam standardının yükselmesi gibi değişik faktörler, kişileri serbest zamanlarında değişik etkinlikleri yapmaya yönlendirmektedir. Bu noktada spor rekreatif bir etkinlik olarak, kişinin yaşamının bir bölümünü oluşturması, kişiyi yaşama bağlayan, onun daha mutlu olmasını sağlayan, iş gücünü ve verimini artıran, sosyal çevresi ile ilişkilerini iyi tutabilen bir birey olmasına katkıda bulunan özellikleri, onu serbest zamanları değerlendirmede en önemli aktivite olarak ön plana çıkartmıştır.

Sporu, sadece serbest zamanları değerlendirme aktivitesi olarak ele almak elbette yanlış olur. Spor, günümüzde ulaştığı nokta itibarıyla sosyal, ekonomik, politik ve yarışmaya yönelik haliyle toplum üzerinde bıraktığı etki, yarattığı iş alanlarıyla çok farklı bir yerdedir. Ancak spor bu fonksiyonlarının yanında, insanların boş zamanlarında, dinlenme, eğlenme, yarışma, sosyal ilişki, sağlıklı ve zinde kalma ve benzeri nedenlerle uğraştıkları gerek aktivite gerekse yapılabilecek ortam çeşitliliği bakımından ilgi duydukları bir işlevi de içermektedir. Spor, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel koşullardan etkilenmektedir. Nitekim son yıllarda spor aktivitelerine olan ilgilerdeki değişimler, spor kavramının boyutlarının genişlemesi, sosyal ve kültürel yapılar ile spor aktiviteleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bu durumda toplumun değişik gereksinimlerini karşılamakla yükümlü olan devletin ve kurumlarının rolü gündeme gelmektedir.

Sporun insan yaşamında ve dolayısıyla serbest zamanların değerlendirilmesin de böylesine önemli olduğu durumda, devlete ve onu oluşturan kurumlara çok büyük görevler düşmektedir.

Sportif Rekreasyonun Yaygınlaştırılmasında Devletin Ve Kurumlarının Rolü

Türkiye’de Spor ve Rekreasyonun örgütsel yapısı

Türkiye de boş zamanların, çeşitli toplum katmanlarına yayılmış şekliyle ve genellikle fazla olarak görülmesi, sorunun bir yönünü oluşturmaktadır. Sorunun ikinci yönü ise, fazlaca boş zamana sahip Türkiye de, bu boş zamanların nasıl değerlendirileceği oluşturmaktadır. Boş zamanların değerlendirilmesinin önemi Türkiye gibi kalkınmakta olan ve her kesimdeki insanların sahip oldukları boş zaman miktarının çokluğu nedeniyle, daha fazla bir değer taşımaktadır. Bu noktada, boş zamanları aktif ve etkin değerlendirme suretiyle, aktif nüfusun topluma yararlılık derecesini yükseltmek, pasif durumda olan nüfusu da aktif hale getirmek, ayrıca çalışan nüfusun iş saatleri dışında karşılaşacağı can sıkıntısı ile savaşıma ve böylece kişisel ve toplumsal mutluluk duygusunu elde etmek gibi değerler önem kazanmaktadır.

Türkiye de, orta öğretim ve üniversite gençliği üzerinde ve diğer bazı araştırmalar, öğrencilerin ve halkın çok büyük bir bölümü, genellikle boş zamanlarında pasif etkinlikleri tercih etmektedirler. TV izlemek, radyo dinlemek, sinemaya, tiyatroya, maça gitmek, arkadaşlarla amaçsız dolaşmak, kahvehanelere, birahanelere gitmek, gazete okumak, örgü yapmak gibi etkinlikler birkaç örnek oluşturmaktadır (Karaküçük, 1995). Birinci Gençlik Şurası'nda gençliğin boş zaman faaliyetleri ile ilgili olarak, gençlerin pasif rekreatif etkinliklere yönelmelerinde üç neden ileri sürmektedir.

Ekonomik Yetersizlik: Ailelerin ve devletin ekonomik yönden istenilen düzeye ulaşamamış olmaları.

Organize olamama: Gençlerin aktif faaliyetlere katılması bir ölçüde de, bu amaçla organize olmaya bağlı görülmüştür. Organize olma; amaca uygun hizmet sunma, çalıştırıcı lider bulma, bina, ara-gereç, malzeme sağlama ile gerçekleşir. Kamu, özel kesim ve gönüllü kuruluşlarca, bu çeşit organizasyonlar yeterli derecede gerçekleşmemektedir.

Boş zaman eğitim eksikliği: Boş zaman eğitimi, kişinin serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirebilme alışkanlığı kazanmasıdır. Bu eğitim aile de, okulda, çevre de, TV de ve diğer kurum ve kuruluşlarda verilebilmektedir. Çoğu aile tarafından bu eğitim, genci derslerinden geri koyacak bir olgu olarak gereksiz görülürken, okullar ise konuya gereken önemi hiçbir zaman gösterememişlerdir. Oysaki, asil önemli olan, özellikle

toplumun dinamik kesimini oluşturan gençlerin boş zamanlarını aktif rekreasyonla yani sportif etkinliklerle doldurabilmektedir. Burada da etkin görev devlete ve onun kurumlarına düşmektedir. Şöyle ki; Türkiye de insanların çalışma dışı zamanlarını planlamak, aynı zamanda çalışmalarını da planlayan devlet, belediyeler, sendikalar ve özel sektör kuruluşlarına düşmektedir.

Çalışma dışı zaman planlamak, insanlara yemek-içmek, uyumak gibi zaruri ihtiyaçlarının dışında, rahatça ve istedikleri etkinlikleri yapabilecekleri boş zamanlarını planlamak anlamını taşımaktadır. Türkiye de, boş zamanların planlanmasında ve insanların boş zamanlarında katılabilecekleri hizmetleri sunabilecek ve bu olanağı verebilecek en büyük gücü bugünkü sistem içerisinde devlet oluşturmaktadır. Devlet, insanların boş zamanlarında olumlu ve etkin faaliyetlerle uğraşabilmeleri için spor, kültürel ve sanatsal ortamları hazırlar. Bunun için tesisler kurar, malzeme, araç-gereç sağlar, personel çalıştırır ve hepsinden önemlisi politikalar oluşturur. Devletin bu olanaklarını insanlara ulaştıracak kurumların başında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü gelmektedir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

1986 yılında, 3530 sayılı kanunun yerine çok fazla bir yenilik taşımayan 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu yürürlüğe sokarak, ağırlıklı görevin, boş zamanların değerlendirilmesine yönelik olduğu görülmektedir. Vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral, güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun jimnastik ve spor gibi etkinlikleri sevk ve idare etmek, gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri kursları düzenlemek, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli önlemleri almak. Gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi konusunda diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak. Üniversite sporlarını organize etmek. Gençlik Merkezleri, kamplar yapmak, yaptırmak, işletmek ve bunları halkın hizmetine sunmak. Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin görevleri de yine boş zaman değerlendirme uygulamaları ağırlıklıdır. Tüm vatandaşların spor yapmalarını teminen kitle sporunun yaygınlaştırılmasını sağlamak. Boş zamanlarını işi ve okulu dışında geçiren gençliğin spor alanlarına ve faaliyetlerine çekilmesini sağlamak. Okul sporlarına destek olmak gibi.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, bütün birimleriyle bu görevleri yapma sorumluluğu taşırken, buna ilaveten, Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı ve Herkes İçin

Spor Federasyonu gibi ayrıca tamamen boş zamanın değerlendirilmesine yönelik görevler üstlenen birimleri de bulunmaktadır. Oysaki bünyesinde böylesine birimleri bulunduran, azımsanmayacak kadar bütçesi, bütün ülke sathına yayılmış örgütü, çok sayıda personeli ile görevi; ilgili olduğu spor branşlarını yaygınlaştırmak, bunlarla ilgili ulusal ve uluslar arası organizasyonları yapmak gibi sadece sınırlı bir kesimin spor yapmasını sağlamaktan öteye gidilememiştir.

Edinilen bilgilere göre 1992 yılı sonu itibarıyla Türkiye de, GSGM, ancak 279.554 kişiye spor yaptırabilmiştir. Halbuki Türkiye de sadece ilk ve orta öğretimde okuyan 6-15 yaşları arası 15 milyon civarında adresi belli olan bir gençlik vardır (Karaküçük, 1995). Adresi belli ve okullu olmaları nedeniyle örgütlü sayılabilecek ve spora yönlendirilmeye çok müsait durumdadırlar. Ancak rakamlardan anlaşılmaktadır ki, bu kitle ve daha birçok kesim, devletin spor ve boş zaman politikalarını hayata geçirmekle sorumlu GSGM tarafından dikkate alınamamaktadır. Kitleye dönük spor politikalarından sürekli bahsedilmesine rağmen, uygulamalar istenilen düzeyde spora katılımı gerçekleştiremediği gibi, gelişmiş ülke standartlarının çok altında kalmıştır.

Burada katılımı istenilen düzeye çıkartamadaki en önemli etkenlerden biri tesis yetersizliği diye düşünülebilir, ancak tesise gerek olmadan yapılabilecek birçok doğa sporları bulunmaktadır ve ülkemizin hemen hemen bütün bölgeleri bu tür bir uygulamaya çok elverişlidir. İşte uygulamadaki yetersizlik burada ortaya çıkmaktadır.

Aslında serbest zamanları değerlendirme hizmetlerini vermekle sadece GSGM nü ele almamak gerekir. Bunun yanında seçimle başa gelen ve halkın bu yöndeki gereksinimlerini karşılamakla görevli olan belediyelere çok önemli görevler düşmektedir. Gelişmiş ülke örneklerine bakıldığında (İngiltere, Kanada, Amerika, Almanya vb.) belediyelerin bu yöndeki hizmetleri çok büyüktür. Bu ülkelerde serbest zamanları değerlendirme devlet politikası haline gelmiş ve halkın en önemli bir gereksinimi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Turizm Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gönüllü kuruluşlar ve özel sektör bu yönde daha etkin hizmet vermeleri için devlet tarafından teşvik edilmelidirler.

1993 yılında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yapılan bir araştırmaya göre; Türk halkının serbest zaman etkinliklerine katılımı şu şekildedir;

Ev içi boş zamanları değerlendirme faaliyetleri diye adlandırdığımız, kitap, dergi, gazete okumak, müzik dinlemek, TV seyretmek, radyo dinlemek, arkadaşlarla sohbet

etmek, dinlenmek ve el işi yapmak gibi etkinliklere katılmak kırsal kesimde % 67, kentsel kesimde ise % 75 oranındadır. Sinemaya, tiyatroya, konsere gitme, kütüphaneye gitmek, parka gitmek, kır gezintisi yapmak, çarşı pazara, kahvelere gitmek, aktif spor yapmak gibi ev dışı faaliyetlere katılmanın oranı ise kırsal kesimde % 28, kentlerde ise % 21 dir. Ancak aktif olarak spora katılım ise % 1 gibi yok sayılabilecek kadar azdır (Karaküçük, 1995).

Öte yandan üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmelerine yönelik yapılan bir araştırmada da; öğrencilerin % 77 sinin boş zamanlarında müzik dinledikleri, % 66 sinin kitap, %62 sinin gazete ve dergi okuduklarını, % 50 sinin her gün mutlaka TV izlediklerini, % 22 sinin ise bar yada gece kulübüne gittiklerini ortaya koymaktadır. Araştırmada serbest zamanlarını spor yaparak değerlendiren, sadece durumları biraz daha iyi, fakat, sayıları hiç sayılacak kadar az bir grubun belirttiği üzülmektedir. Bu rakamlarla Türkiye de aktif rekreasyonun hangi düzeyde olduğunu açıkça anlayabilmek mümkündür.

Diğer yandan gelişmiş ülkelerden bir kaç örnek verildiğinde; Avrupa ülkeleri arasında 1983 yılı itibarıyla % 1 oranla genel bütçesinden spora en az para ayıran ülke olduğumuz görülmektedir. Bu oran; Belçika gibi küçük bir ülkede, % 5.01 olduğu gibi, bu ülkede düzenli olarak spor yapanların sayısı da ülke nüfusunun % 70 ini oluşturmaktadır. Yine küçük bir Avrupa ülkesi olan Finlandiya da 4.8 milyon olan nüfusunun yaklaşık % 50 si sporla uğraşmaktadır. ve bu ülkede spor yapılacak tesis sayısının 6800 civarında olduğu bilinmektedir (İller ve Belediyeler, 1996). Buna karşılık ülkemizde aktif olarak spor yapanların sayısı çok iyimser bir rakamla sadece % 8 dir ve bu oranla Avrupa da sporla en az ilgilenen ülke durumundayız. 60 milyonun üzerinde bir nüfusa sahip olan Türkiye deki toplam spor tesisi sayısı ise 1993 yılı verilerine göre sadece 10.000 dir (İller ve belediyeler, 1996).

İngiltere ile ilgili 1986 yılında yapılan bir araştırmada elde edilen verilere baktığımızda 16 yaş grubunun üzerindeki 23 milyonluk nüfus üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, aktif spora katılım ortalama % 40 gibi çok önemli bir orandır. Ve bu ülkede sporu büyük ölçüde örgütleyen kesim belediyeler ve gönüllü kuruluşlardır (Kamphorst, 1989).

Öte yandan Kuzey Amerika ülkesi olan Kanada da 1991 yılında yapılan bir araştırmada, sporun Kanada halkı için sanat, müzik, tiyatro gibi bir kültür olduğunu benimseyenlerin oranı % 90 gibi inanılması zor bir orandır. Nüfusu 26 milyon civarında olan

Kanada da 10 yaş üzeri nüfusu oluşturan 15 milyon insanın, her iki günde bir en az 30 dakika veya daha fazla spor yaptıkları belirlenmiştir. Bu sayının yarısı yani 7.5 milyonu sağlık durumlarını daha da geliştirmek amacıyla, 4.5 milyonu yarışma sporcusu olarak ve geri kalan 3 milyon ise, değişik amaçlarla boş zaman etkinliği olarak aktif sporla değerlendirmektedirler (Minister of Supply and Services of Canada, 1992).

Türkiye'deki spor yöneticilerinin karakteristik özellikleri

Her yönüyle hızla gelişmekte olan dünya da, spor ve boş zamanları değerlendirmenin ne kadar büyük bir öneme sahip olduğu ortadadır. Spor ve boş zamanları değerlendirmenin bir ülkedeki boyutları, o ülkenin sosyal ve ekonomik yönden hangi noktada olduğunun bir göstergesidir. Artık günümüz dünyasında spor ve rekreasyon sıradan birer olay olmaktan çıkıp, başlı başına bir endüstri durumuna gelmiştir. Ülkelerin kalkınma düzeyleri bile, spordaki uluslararası başarıları ve boş zamanları değerlendirme faaliyetleri için yapmış oldukları yatırımlar ile anlaşılmaktadır. Spor ve rekreasyonun böylesine önemli olduğu çağımızda, Türkiye'nin neden spordaki istenilen başarıyı henüz yakalayamadığı, Suiçmez'e (1993) göre, spor ve rekreasyon kavramlarının ülkemizde henüz tam anlamıyla oluşmadığı, böylece spor ve rekreasyon yönetiminin herkes tarafından yapılabilir bir iş olarak kabul ediliyor olması, bunun en önemli nedenlerinden birisi ve hatta en önemlisidir. Sporun Türkiye'de yetersiz yönetiminden ve üretilen sporla ilgili politikaların uygulamaya yönelik eksikliklerinin ortaya konması için bu çalışma dizayn edilmiştir.

Spor Ve Boş Zamanların Büyük Britanya'da Örgütsel Yapısı

Büyük Britanya birleşik bir devlettir. Bu devletler; İngiltere, İskoçya, Kuzey İrlanda ve Galler'den oluşmaktadırlar. Bu devletler yüksek yasama makamı olan Westminster Parlementosunda temsil olunurlar. Yasaların çoğu, Krallığın tümü için geçerli olmakla birlikte, bazı alanlarda İngiltere, İskoçya ve Galler için kurumlar, gelenekler ve yaşam koşulları arasındaki farklılıkların dikkate alınması amacıyla ayrı yasal tedbirler alınmıştır. Ayrıca Kuzey İrlanda içinde bazı özel düzenlemeler mevcuttur.

Devletin Spor Ve Boş Zamanların Değerlendirilmesine Bakış Açısı

Biritanya'da merkez hükümetler gerekli olan spor ve boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili tesisleri sağlamakla yükümlü değildir. Fakat tesislerin yapımı için gerekli olan teşvik

ve yardımı en iyi şekilde sağlar. Sporun istenilen düzeye gelebilmesi için gerekli olan sporla ilgili birimleri oluşturur, bu birimlerin faaliyet gösterebilmeleri için gerekli olan parasal kaynağı sağlar, sporun ve boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili tesislerin yapılması için bu yönde ilgisi olan kurum ve kuruluşları destekler; halk ile gönüllü spor çalışanları arasında koordinasyonu sağlar. Yerel yönetimleri spor tesislerinin yapımı için teşvik eder ve gerekli yasal parasal yardımı sağlar. Ayrıca yabancı ülkelerle olan her çeşit spor olayı ile ilgili ilişkilerde bulunur.

Bunların dışında görevlerinin en önemlisi, olabildiğince fazla sayıda insanların spor ve boş zamanların değerlendirilmesi aktivitelerine katılımını sağlamaktır. Bu katılımı en başarılı bir şekilde sağlayabilmek için oluşturulmuş değişik kategoriler için seri kampanyalar organize edilmiştir : gençler, yaşlılar, kadınlar ve sakatlarla ilgili gruplar gibi. Devletin oluşturduğu bu konudaki ilgili politikalar bütün partiler tarafından benimsenir durumdadır.

Spor Ve Boş Zamanları Değerlendirmede Devlet Teşkilatlanması

Büyük Britanya’da spor ve boş zamanların değerlendirilmesi, örgütsel anlamda iki şekilde ele alınmaktadır; ülke düzeyinde ve bölgesel-yerel seviyelerde olmak üzere:

A. Ülke Düzeyinde

Büyük Britanya’da sporun ve boş zamanların değerlendirilmesinin örgütlenmesi sadece bir bakanlığı değil birkaç bakanlığı ilgilendirmektedir. Ancak bazı dairelerin sporun gelişimi ve altyapıyı ilgilendiren görevleri söz konusudur. Spor ve boş zamanların değerlendirilmesi ile yükümlü kuruluşlar Bakanlık ilgili daireleridir. Bunlar, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda Ofisleri, Spor Konseyi, Galler Spor Konseyi, İskoçya Spor Konseyi ve Kuzey İrlanda Spor Konseyleridir. Yerel makamlar, milli kuruluşlar, federasyonlar, gönüllü kesim ile ticari sektöründe bunlara ilave edilmesi gerekir.

Eğitim Dairesi: Okul ve Üniversitelerde spor tesislerinin geliştirilmesinden sorumludur. Bu daire gençlik ve alt yapının gelişimi alanında görevleri olan “Bölge Eğitim Üniteleri” aracılığı ile faaliyetlerini sürdürür. Okullara ait tesislerin kullanımıyerel öğretim makamlarının yetkisi içerisinde. Bunlar tesislerin halka açılmasına ilişkinolarak diğer yerel makamlarla işbirliği yaparlar.

Tarım Bakanlığı: Dinlendirici amaçlarla tarım sahalarının kullanımından sorumludur. Orman bölgelerinde gayri resmi boş zamanları değerlendirme tesislerini yapan İskoçya’nın

en büyük toprak sahibi “Orman Komisyonu” ile bağlantılı çalışır. Kırsal kesimdeki spor ve boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili faaliyetlerden sorumludur.

Ulaştırma Dairesi: Şehirlerde ve kırsal kesimde dinlendirici trafikte, bisiklet yollarından ve bisikletle ilgili yarışmaların organizasyonundan sorumludurlar.

Yabancılar Ofisi: Uluslararası sportif olaylardan sorumlu.

Ticaret Dairesi: Britanya Turizm Teşkilatına İngiltere, İskoçya ve Galler ülkesi benzer kuruluşlarına mali yardımda bulunur. Bu kuruluşlar turistler için dinlendirici hizmetler, mevcut tesisler konusunda bilgi yayımı ve bu alandaki ihtiyaçlar hakkında incelemelerden sorumludur.

Çevre Dairesi: Spor ve boş zamanların değerlendirilmesi konusunda sorumlu belli başlı Bakanlık birimidir. Spor Bakanı Krallığın tümü için görev yapar. Bu daire Londra’da bulunan ve hem İngiltere ve hem de Britanya sporu konusunda görüş bildiren “Spor Konseyi”ne para yardımında bulunur. Yerel yönetimler ve kırsal kesimlerdeki spor ve boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili faaliyetlerden sorumludurlar. İlişkili olduğu birimler şunlardır:

Doğayı Koruma Konseyi ve Açık Hava Komisyonu; Bu kuruluşlar çevre korunması ile görevlidirler.

Kalkınma Komisyonu; Kırsal kesim ekonomisinin gelişimi için kurulmuştur. Yetki alanları içerisinde boş zamanları değerlendirme tesis araç gereçleri de girmektedir.

Planlama Müdürlükleri; Boş zamanları değerlendirme ve doğayı koruma konularında Milli Parkların, kıyı bölgelerinin ve kırsal kesimin planlama ve yönetiminden sorumludur.

İç İşleri Dairesi: Spor tesislerinin güvenliği ile polis tarafından düzenlenen Yangınlarla ilgili sertifikaların verilmesinden sorumludurlar.

Savunma Bakanlığı: Silahlı Kuvvetlere ait spor tesisleriyle yükümlüdür. Bu tesislerin yönetimleri ise ilgili komutanlıklara bağlıdır.

Bunlara ilaveten; İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda’da spor ve boş zamanların değerlendirilmesi kendi bünyelerindeki ilgili birimlerin sorumluluğundadır. Yukarıda belirtilen birimlerin dışında Birleşik Krallık’ın çeşitli Spor Konseyleri de vardır. Britanya Spor Konseyi, İskoçya Spor Konseyi ve Galler Ülkesi Spor Konseyi Kraliyet Yasası ile

özerk icra organları olarak kurulmuşlardır. Mali kaynakları hükümetçe sağlanır ve yukarıda sıralanan birimlerden para yardımı alırlar. Londra'da bulunan Spor Konseyi, Britanya seviyesindeki işlerden sorumludur. Spor Konseylerinin amaçları birbirine benzer ve dört alanı kapsar:

1. Spor ve boş zamanların bedensel faaliyetlerle değerlendirilmesinin yaygın hale getirilmesi,
2. Gerekli spor ve boş zamanların değerlendirilmesi tesislerinin yapımının teşvik edilmesi,
3. Spor ve boş zamanların değerlendirilmesine ilişkin her seviyede yükümlülükler alınmasının teşviki,
4. Spor ve bedensel olarak boş zamanların değerlendirilmesi faaliyetlerine katılımın artırılmasını sağlamak.

Ayrıca konseyler;

- Antrenman ve yarışmalar için ülke çapında tesisler yapar ve yönetirler; Bu seviyelerde tesislerin geliştirilmesi için para yardımlarında bulunurlar;
- Gelişimleri amacıyla milli spor federasyonlarını desteklerler;
- Planlama ve tesis dağılımı konularında tavsiyelerde bulunurlar;
- Spor ve boş zamanlar konularında hükümete danışmanlık görevi üstlenirler.
- Ayrıca "Avrupa Herkes için Spor Yasası"nın uygulanmasında denetlerler.

B. Bölgesel Ve Yerel Düzeylerde

Birleşik Krallık'ta yerel iktidarlar bazı ulusal farklılıklarla genelde üç kademede yer alır. Bu sebeple Konseyler; bölgeler, iller ve ilçelerde de kurulurlar ve spor ve boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili tesislerin kurulması ve sayılarının artırılması için büyük ölçüde katkıda bulunurlar.

Büyük Britanya 63 bölgeye bölünmüştür. Bunlardan Londra en büyük olanıdır. Her bölgede seçilen üyelerden oluşan ve çeşitli idari işlevlerden sorumlu bir bölge konseyi mevcuttur. Bunlar açık havada boş zamanları değerlendirme faaliyetlerinin resmi olmayan planlamasını yapar; gençliğin ihtiyaçlarına uygun eğitici spor tesisleri inşa ederler. Tesisler, il konseyleri ile ortak projeler uyarınca genişletilebilir. Bunların dağıtımı tüm Spor Konseylerini ilgilendiren bir husustur.

Birleşik Krallık Bölgeleri'de, her biri İl Konseyi ve kendisine has yönetim biçimi olan 422 ilçeye ayrılmıştır. Bunlar statülerine göre "Şehir Konseyi" gibi değişik isimler alabilirler. Gerekli spor tesislerinin inşaatlarından sorumlu oldukları gibi bunların çoğunu yaptırır ve

yönetebilirler. İl Konseyleri genelde boş zamanları değerlendirme servisleri veya komiteleri aracılığı ile yönetirler. Burada servis yada komitelerin, spor ve boş zamanlar dışında turizm, kültür, dinlenme, gençlik ve mezarlıklar gibi çok geniş bir faaliyet alanına sahiptirler.

İlçe Konseyleri; bazı yerlerde İl Konseylerinin yerel yetkilerini üstlenen küçük idari birimlerdir. Daha çok kentsel ve kırsal bölgelerde mevcut olup, yerel küçük spor tesisleri ile meşgul olurlar.

Devlet Dışı Teşkilatlanma

Devlet dışı teşkilatlanmayı da yine iki şekilde ele almak gerekir; ülke seviyesinde ve bölgesel-yerel seviyelerde olmak üzere.

A. Ülke Seviyesinde :

Bağımsız Ulusal Spor Federasyonları; kendi spor dallarının sorumlusudurlar. Bunlar Birleşik Krallık seviyesinde bir üst teşkilatın üyesi olabilir veya olmayabilir. Resmen tanınan 64 daldan 26 sı tüm ülke adına sorumludur. Spor Konseyinin para yardımıyla bulunduğu Spor Federasyonu sayısı 141 dir. Galler Ülkesi Spor Konseyi için bu sayı 74, İskoçya Spor Konseyi için 75 tir.

Her spor federasyonu özerk bir yapıya sahiptir ve tamamen bağımsız hareket ederler. Faaliyetlerinin düzenlenmesinden, yönetiminden, kurallarından yarışmalara katılma yönetmeliğinin uygulanmasından ve bölge kulüp ve kuruluşları yoluyla spor dallarının gelişmesinden sorumludurlar. Büyüklükleri, etkileri değişiktir. Bazıları yarışmaya yönelmezken, diğerleri yerel, ulusal ve uluslararası yarışmalara katılırlar. Pek az federasyonun kendi tesisleri vardır yada düzenlemesi ile meşgul olurlar.

Spor Federasyonlarına ek olarak, milli federasyonlar için bağımsız bir forum teşkil eden 3 hükümet dışı kuruluş mevcuttur. Bunlar milli ve yerel seviyedeki kamu yönetimleri karşısında ortak hareket ederler:

Bedensel Rekreasyon Merkez Konseyi; Birleşik Krallığın tümünden sorumlu Spor Federasyonları ile İngiltere Spor Federasyonlarını bünyesinde toplayan Spor Konseyinin danışma organıdır.

Galler Spor Birliği; Galler Ülkesi Spor Federasyonlarının çıkarlarını temsil eder ve ülkenin Spor Konseyinin bir Komitesidir.

İskoçya Daimi Spor Encümeni; İskoçya’da bulunan 75 Milli Spor Federasyonu arasındaki etkin işbirliğini gözetir ve İskoçya Spor Konseyinin danışma organıdır.

Biritanya Olimpiyat Komitesi; Birleşik Krallık’ta olimpiik hareketin gelişiminden sorumludur. Olimpiik dallara ait federasyonlar, ordu temsilcileri, öğrenci spor kuruluşları ile diğer kayıtlı teşkilatlardan oluşur. Spor Federasyonları ile işbirliği yapmak suretiyle Olimpiyat Oyunlarına katılacak takımların sayılarını belirler ve gerekli organizasyonu yapar.

İngiliz Uluslar Topluluğu Oyunları Konseyi; Birleşik Krallığın, amatör sporun geliştirilmesi ve her dört yılda bir oyunların düzenlenmesiyle görevli 7 konseyden oluşmaktadır.

Özürlüler Spor Organizasyonu; İngiltere, İskoçya ve Galler Ülkesinin 3 Milli Koordinasyon Kuruluşu olarak görev yaparlar. Tüm özürlü kategorilerinde spor ve boş zamanları beden ve spor faaliyetleriyle değerlendirilmesinin gelişiminden sorumludurlar. Yerel makamlar ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapar ve Spor Konseylerinden para yardımı alırlar.

İngiltere, İskoçya ve Galler Ülkesi Okul Sporları Milli Konseyleri; Okul sporları milli kuruluşlarının çalışmalarını koordine ederler. Mevcut olmayan yerlerde yeni teşkilatlanmanın kurulmasını teşvik eder ve hükümet makamları nezdinde de üyelerinin görüşlerini temsil ederler. Bu kuruluşlar öğretmenlerin gözetim ve denetimindedirler.

B. Bölgesel Seviyede

İngiltere’de “Spor ve Rekreasyon Bölge Konseyleri” mevcuttur. Bunlar özerk olup danışma görevi yaparlar ve diğer kuruluş yada makamların görev ve faaliyet alanlarına müdahale etmezler; sadece yerel makamlar, altyapıdan istifade edip diğer ilgili taraflar için “danışma forumu” teşkil ederler. Spor ve Rekreasyon Bölge Konseyleri, kabul edilen siyasetlerin gelişimi çerçevesinde, boş zamanların değerlendirilmesi amacıyla stratejiler oluştururlar. İskoçya’da ise bazı spor dalları Bölge Spor Federasyonlarınca temsil olunur.

C. Yerel Seviyede

Yerel spor kulüpleri, yerel seviyede gönüllülük esasına dayalı spora katılmanın esasını teşkil eder ve futbol, rugby, kriket, tenis, bowling, golf, kano ve yelken gibi faaliyetler için tesislerin önemli bir bölümünü yapar ve yönetirler. Uygulamada, isteyen herkes kulüp üyesi olabilir. Kulüpler kar amacı gütmeyizler.

D. Danışma Organları

İngilter, İskoçya ve Galler’de, ülke düzeyinde, bölgesel düzeyde ve yerel düzeyde danışma organları mevcuttur. Bunlar bir nevi danışma konseyleridir ve sporun bu ülkelerde gelişimi için gerekli olan danışmanlık görevini üstlenmişlerdir. Sadece İngiltere’de yerel Spor Danışma Konseyleri yaklaşık 400 tanedir. İskoçya’nın ise yaklaşık %75 inde yerel makamlar ve kulüp temsilcilerinden oluşan Yerel Spor Konseyleri kurulmuştur. Bunlar sporun gelişmesinde hayati rol oynarlar.



III BÖLÜM MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma şu ana konuları içermektedir;

- Yöneticilerin geçmişi,
- Bu yöneticilerin sahip oldukları vasıflar,
- Yöneticilerin şimdiki ve gelecekteki başarıları için ne çeşit bir eğitim ve yeterlilik sertifikası gerektiği konusundaki görüşleri,
- Mevcut eğitimin yeterliliği hakkındaki görüşleri,
- İşlerinden beklentileri,
- Daha ileriye dönük eğitim istemelerinin nedeni,
- Spor/rekreasyon yönetimi hakkındaki görüşleri.

Bu anketin hazırlanmasında aynı konuda daha önce İngiliz Spor/rekreasyon yöneticileri ile, ilgili yapılan anketlerden yararlanılmıştır. İngiltere’de spor/rekreasyon yöneticileri ile ilgili olarak yapılan daha önceki çalışma bu anketin hazırlanmasında bir ön çalışma olarak kabul edilmiştir.

Anket çalışmasında İngiltere’de rekreasyon ve spor yöneticileri derneği (ILAM) üyelerinin tamamı anketör olarak kabul edilmiş ve mektupla ek 3’deki anket formları gönderilmiştir. Ülkemizde ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatı, Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversitelerin Beden Eğitimi bölümleri başta olmak üzere Ankara, İstanbul, İzmir, Trabzon, Rize, Erzurum, Giresun, Samsun’da Beden Eğitimi ve spor yönetici-idarecilerine posta ile anket formları gönderilmiştir. Her iki ülkede de anket formlarının büyük çoğunluğu posta ile alınmış, pek azı ise elden toplanmıştır.

Bu araştırmayı yapmak için düzenlenen anket dört bölümden oluşmaktadır;

1. Kişisel bilgiler
2. Görevle ilgili bilgiler
3. Mesleki eğitimle ilgili görüşler
4. Rekreasyonla ilgili görüşler

Araştırma Grubu

İngiltere’de rekreasyon ve spor yöneticileri derneği üyeleri (ILAM) Türkiye’de ise Üst kademe olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okulîçi Spordan sorumlu birimi, Orta kademe olarak İstanbul, İzmir, Ankara ve Trabzon ilinde bulunan üniversitelerin, spor daire başkanlığı ve Gençlik ve Spor il müdürleri, alt kademe olarak da bu illerdeki merkez belediyelerin, ve milli eğitim müdürlüklerinin spordan sorumlu birimleri, Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği ve Spor Yazarları Derneği yönetim kurulu üyeleri ile gençlik ve spor il müdürlüklerinde tesis amiri durumunda bulunan yöneticiler

Verilerin Toplanması ve Uygulanan Teknikler

Ek 1 ve ek 2 de belirtilen anket formlarının cevaplanması suretiyle veriler derlenmiştir.

Türkiye İçin Uygulanan Anketi

İngiltere için hazırlanan İngilizce anket formu burada eğitim görmekte olan araştırmacı Türk bir grup tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve İngilizce anket formu ile aynı ölçüm değerine sahip olduğu varsayılmıştır (Ek 1).

İngiltere İçin Uygulanan Anketi

İngiltere için hazırlanan anket formunda daha önce İngiliz Spor/rekreasyon yöneticileri ile ilgili yapılan önceki çalışmalar referans olarak kabul edilmiştir (Ek 2).

Anketin Geçerlilik ve Güvenliği

İngiltere için hazırlanan anket formunda daha önce İngiliz Spor/rekreasyon yöneticileri ile ilgili yapılan çalışmaların geçerlilik ve güvenliği referans olarak kabul edilmiştir (Ek 2).

Anket Sonuçlarının Puanlanması

Ek 2 ve ek 3 de belirtilen anket formlarının cevaplanması suretiyle derlenen veriler daha sonra Microsoft Excel tablolama programında sayısal verilere dönüştürülmüştür (bak Ek IV).

Verilerin Analizi ve İstatistiksel Yöntem

Microsoft Excel tablolama programında sayısal verilere dönüştürülen veriler daha sonra istatistik işlemler için SPSS paket programı için düzenlenmiştir. Windows ortamında SPSS paket programı kullanılarak istatistik işlem uygulanmıştır. İstatistik işlem olarak araştırılan maddenin türüne bağlı olarak; t-testi, tek yönlü anova, tekrarlı anova, çift yönlü anova, korelasyon, regresyon, ki,kare ve çapraz tablolama (cross tabulation) testleri uygulanmıştır (Ek V).

Araştırmada Kullanılan Terimler ve Kısaltmalar

İlam : Britanya Spor Yöneticiliği Cemiyeti

Leisure : Boş zaman

Recreation : Boş zaman faaliyeti

IV. BÖLÜM TARTIŞMA VE SONUÇ

BULGULAR

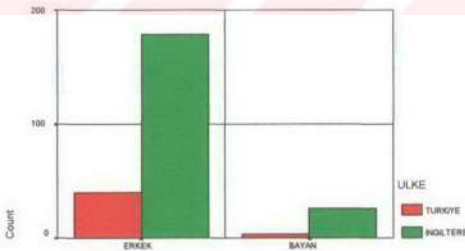
Kişisel bilgiler

Grup

Anket formlarının incelenmesi sonucunda Türkiye (n1=43) ve İngiltere'den (n2=205) bu çalışmaya katılanların çoğunluğunu (248) erkeklerin oluşturduğu gözlemlendi (%88.3). Her iki ülkede bayanlar azınlıkta olmasına rağmen (%11.7) bu oran Türkiye'de (erkek=%93, bayan=7) İngiltere'ye oranla (erkek=87.3, bayan=16.7) çok daha düşük bulundu (bak tablo 1, grafik 1).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
CINSİYET	ERKEK	Count	40	179	219
		Column %	93,0%	87,3%	88,3%
		Total %	16,7%	72,2%	88,9%
	BAYAN	Count	3	26	29
		Column %	7,0%	12,7%	11,7%
		Total %	1,2%	10,5%	11,7%
Total		Count	43	205	248
		Column %	100,0%	100,0%	100,0%
		Total %	17,3%	82,7%	100,0%

Tablo 1: Ankete katılanların cinsiyet ve ülkelere göre dağılımı.



Grafik 1: Ülke ve cinsiyete göre dağılım.

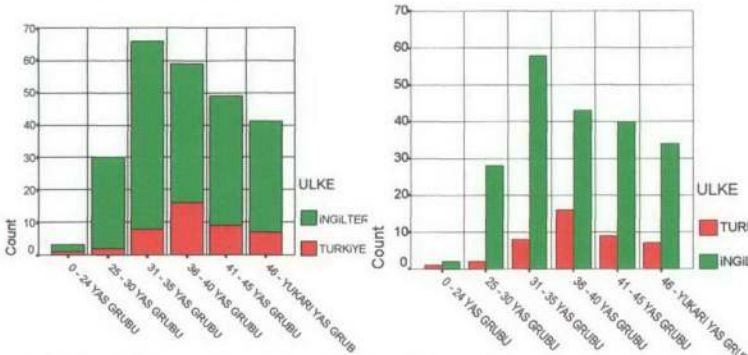
Yaş grubu

Yaş grupları ve ülkeye göre yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları yaş grupları ve ülkeye göre yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu

gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 62.355, P < 0.01$). Ankete katılanların büyük çoğunluğunu sırası ile 31-35 yaş grubu (%26.6), 36-40 yaş grubu (%23.8) ve 41-45 yaş grubu (%19.8) oluştururken, en düşük yaş grubunu 0-24 yaş grubu (%1.2) oluşturduğu saptandı. Ülkeye ve yaş grubuna göre en çok denek Türkiye'de 36-40 yaş (%37.2), İngiltere ise 31-35 yaş grubunda (%28.3) olduğu saptandı (bak tablo 2, grafik 2).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
YAS_GRUB	0 - 24 YAS GRUBU	Count	1	2	3
		Column %	2,3%	1,0%	1,2%
		Total %	,4%	,8%	1,2%
	25 - 30 YAS GRUBU	Count	2	28	30
		Column %	4,7%	13,7%	12,1%
		Total %	,8%	11,3%	12,1%
	31 - 35 YAS GRUBU	Count	8	58	66
		Column %	18,6%	28,3%	26,6%
		Total %	3,2%	23,4%	26,6%
	36 - 40 YAS GRUBU	Count	16	43	59
		Column %	37,2%	21,0%	23,8%
		Total %	6,5%	17,3%	23,8%
	41 - 45 YAS GRUBU	Count	9	40	49
		Column %	20,9%	19,5%	19,8%
		Total %	3,6%	16,1%	19,8%
	46 - YUKARI YAS GRUBU	Count	7	34	41
		Column %	16,3%	16,6%	16,5%
		Total %	2,8%	13,7%	16,5%
	Total	Count	43	205	248
		Column %	100,0%	100,0%	100,0%
		Total %	17,3%	82,7%	100,0%

Tablo 2: Ülke ve yaş gruplarına göre dağılım.



Grafik 2: Ülke ve yaş gruplarına göre dağılım ($P < 0.01$).

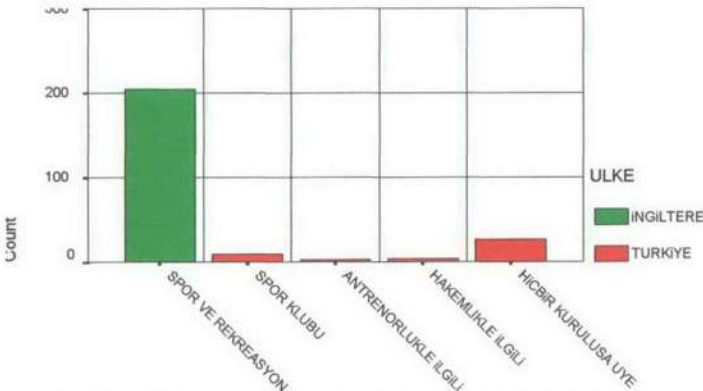
Üye olduğu kuruluşlar

Ankete katılanların üye olduğu kuruluşlar ve ülkeler arasında üye olduğu kuruluşlar bakımından önemli farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları katılanların üye olduğu kuruluşlar ve ülkeye göre üyelik arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 616.113$, $P<0.01$). Test sonuçları en yüksek oranda üyelikleri sırası ile rekreasyon (%82.7) ve spor kulübü (%3.6) olduğunu gösterdi. Hiçbir kuruma üye olmayanların oranı (%10.9) çıkarken en düşük üyelik oranını antrenörlükle ilgili (%1.2) kuruluşlar olarak gösterdi.

			ÜLKE		Total
			TÜRKİYE	İNGİLTERE	
ÜYELİK	SPOR VE REKREASYON	Count		203	203
		Column %		100.0%	82.7%
		Total %		82.7%	82.7%
	SPOR KULÜBÜ	Count	9		9
		Column %	20.9%		3.6%
		Total %	3.6%		3.6%
	ANTRENÖRLÜKLE İLGİLİ	Count	2		2
		Column %	7.0%		2.2%
		Total %	2.2%		2.2%
	HAKEMLİKLE İLGİLİ	Count	4		4
		Column %	9.7%		1.6%
		Total %	1.6%		1.6%
HİÇBİR KURULUŞA ÜYE DEĞİL	HİÇBİR KURULUŞA ÜYE DEĞİL	Count	27		27
		Column %	62.8%		10.9%
		Total %	10.9%		10.9%
Total	Total	Count	43	203	248
		Column %	100.0%	100.0%	100.0%
		Total %	17.3%	82.7%	100.0%

Tablo 3: Ülke ve üye oldukları kuruluşlara göre dağılım.

Türkiye’de ankete katılanların büyük bölümünün hiç bir kuruluşa üye olmadıkları (%62.8) belirlenirken, en fazla üyelik spor kulübüne (%20.9), en düşük üyelik ise spor ve rekreasyon üyeliği olduğu belirlendi (%0). İngiltere’de ankete katılanların tamamı ise (%100) spor ve rekreasyonla ilgili bir kuruluşa üye oldukları gözlemlendi (bak tablo 3 grafik 3).



Grafik 3: Ülke ve üye oldukları kuruluşlara göre dağılım ($P<0.01$).

Görevle ilgili bilgiler

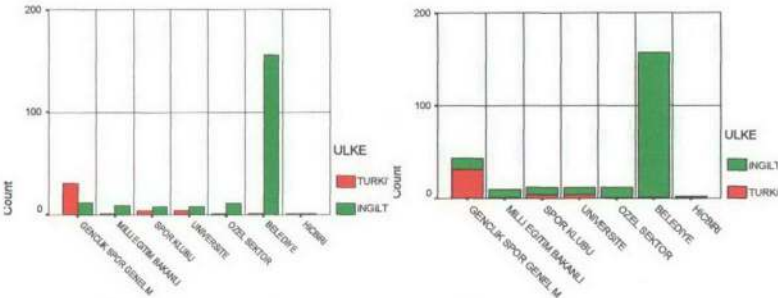
Çalıştığı kurum

Ankete katılanların çalıştığı kurum ve ülkeye göre çalıştığı kurumlar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları çalıştığı kurum ve ülkeye göre çalıştığı kurumlar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{(6)} = 515.056$, $P<0.01$). Ankete katılanların büyük çoğunluğunu sırası ile belediye ve yerel yönetimlerde çalışanlar (%63.3), gençlik ve spor müdürlüklerinde çalışanlar (%17.3) meydana getirdiği gözlenirken, milli eğitim bakanlığında çalışanlar en düşük oranda olduğu belirlendi (%4).

		Oran			
		Türkiye	İngiltere	Oran	Oran
Kurumlar	Gençlik Spor Hizmetleri Bakanlığı	Genel	17	17	17
		Oran (%)	12.7%	12.7%	12.7%
	Milli Eğitim Bakanlığı	Genel	4	4	4
		Oran (%)	2.9%	2.9%	2.9%
	Spor Bakanlığı	Genel	2	2	2
		Oran (%)	1.4%	1.4%	1.4%
	Yerel Yönetimler	Genel	4	4	4
		Oran (%)	2.9%	2.9%	2.9%
	Maden Bakanlığı	Genel	2	2	2
		Oran (%)	1.4%	1.4%	1.4%
	Özel Sektör	Genel	2	2	2
		Oran (%)	1.4%	1.4%	1.4%
	Milli Savunma Bakanlığı	Genel	2	2	2
		Oran (%)	1.4%	1.4%	1.4%
	Diğer Kurumlar	Genel	2	2	2
		Oran (%)	1.4%	1.4%	1.4%
Toplam		133	133	133	
		Oran (%)	100.0%	100.0%	100.0%

Tablo 4: Ülke ve çalışılan kurumlara göre dağılım.

Ülke ve çalıştığı kurum da ise Türkiye'den katılanların büyük çoğunluğunu gençlik ve spor müdürlüklerinde çalışanlar (%72.1.5) olduğu gözlenirken en düşük oranın milli eğitim bakanlığında çalışanlar olduğu gözlemlendi (%2.3). İngiltere ise en yüksek oran belediye çalışanları olduğu gözlenirken (%76.1), en düşük oran spor kulübü (%3.9) ve üniversitede (%3.2) çalışanlar olduğu saptandı (bak tablo 4, grafik 4).



Grafik 4: Ülke ve çalışılan kurumlara göre dağılım ($P<0.01$).

Sorumlu olduğu tesis

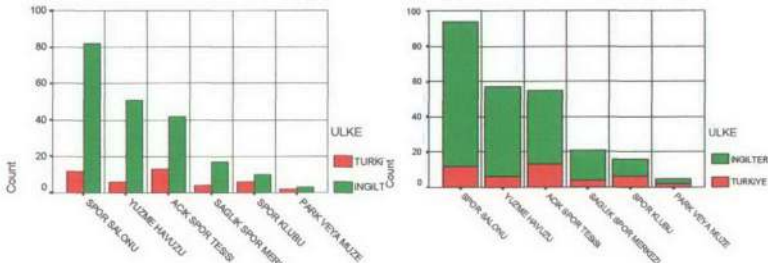
Ankete katılanların sorumlu oldukları tesis ve ülkeler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları sorumlu oldukları tesis ve ülkeler arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 135.032, P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
CAL_YERI	SPOR SALONU	Count	12	82	94
		Column %	27.8%	40.0%	37.9%
		Total %	4.8%	33.1%	37.9%
	YUZME HAVUZU	Count	8	31	37
		Column %	14.0%	24.8%	23.0%
		Total %	2.4%	20.6%	23.0%
	ACIK SPOR TESISI	Count	13	42	55
		Column %	30.2%	20.5%	22.2%
		Total %	5.2%	16.9%	22.2%
	SAGLIK SPOR MERKEZI	Count	4	17	21
		Column %	9.3%	8.3%	8.5%
		Total %	1.6%	6.9%	8.5%
	SPOR KULUBU	Count	8	10	16
		Column %	14.0%	4.9%	6.5%
		Total %	2.4%	4.0%	6.5%
	PARK VEYA MUZE	Count	2	3	5
		Column %	4.7%	1.5%	2.0%
		Total %	.8%	1.2%	2.0%
Total		Count	43	203	246
		Column %	100.0%	100.0%	100.0%
		Total %	17.5%	82.7%	100.0%

Tablo 5: Ülke ve sorumlu oldukları tesise göre dağılım.

Test sonuçları ankete katılanlar arasında spor salonu (%37.9), yüzme havuzu (%23) ve açık spor tesisi sorumlularının (%22.2) en yüksek oranlarda olduğunu gösterdi. En düşük sorumluluk alanları ise park-müze (%2) ve spor kulübü (6.5) olarak belirlendi.

Türkiye'den katılanlar arasında en yüksek oranda sorumluluk alanı olarak açık spor tesisi (%30.2), en düşük oranda sorumluluk alanı olarak park ve müze (%4.7) saptanırken, İngiltere'de ise en yüksek oranda sorumluluk alanı olarak spor salonu (%40), en düşük oranda sorumluluk alanı olarak park ve müze (%1.5) belirlendi (bak tablo 5, grafik 5).



Grafik 5: Ülke ve sorumlu oldukları tesise göre dağılım ($P<0.01$).

Görev süresi

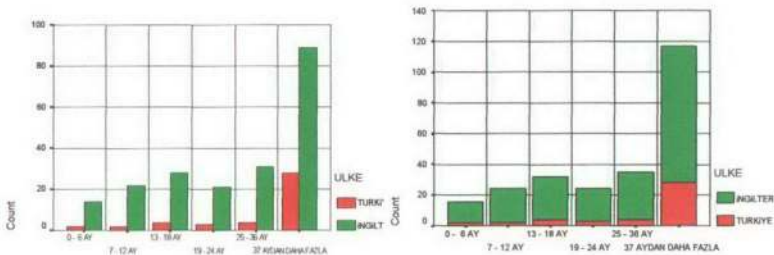
Rekreasyon ve spor yöneticilerinin toplam görev süreleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin görev süreleri ve ülkeler arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 171.661, P<0.01$).

		ULKE		Total	
		TURKYE	INGiltere		
GÖR. SÜRESİ	0 - 6 AY	Count	2	14	16
		Oranlar %	6.7%	6.8%	6.5%
		Total %	6%	16%	8.5%
	7 - 12 AY	Count	2	22	24
		Oranlar %	6.7%	10.7%	9.7%
		Total %	6%	9.8%	9.7%
	13 - 18 AY	Count	4	28	32
		Oranlar %	8.3%	13.7%	12.9%
		Total %	16%	12.3%	12.0%
	19 - 24 AY	Count	3	21	24
		Oranlar %	7.0%	10.2%	8.7%
		Total %	1.2%	8.3%	9.7%
25 - 30 AY	Count	4	51	55	
	Oranlar %	8.3%	24.7%	14.7%	
	Total %	1.6%	22.3%	14.3%	
31 AYDAN DAHA FAZLA	Count	28	89	117	
	Oranlar %	65.7%	43.4%	47.2%	
	Total %	12.3%	33.9%	47.2%	
Total	Count	43	203	248	
	Oranlar %	100.0%	100.0%	100.0%	
	Total %	17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 6: Sorumlu oldukları tesislerde görev sürelerine göre dağılım.

Toplamda sorumlu oldukları tesislerde en fazla görev yapanlar 37 ay ve daha fazla görev yapanlar (%47.2) olduğu gözlenirken, en kısa süreli görev yapanların 0-6 ay arasında görev yapanlar olduğu gözlemlendi (%6.5).

Türkiye'de ki yöneticilerde en uzun süre görev yapma 37 ay ve daha fazla (%65.1) bulunurken en kısa süreli görev yapma 0-6 ay (%4.7) olarak saptandı. İngiltere'deki yöneticilerde en uzun süre görev yapma Türkiye'dekine benzer şekilde 37 ay ve daha fazla (%43.4) olarak belirlenirken, en kısa süreli görev yapma 0-6 ay (%6.8) olarak saptandı (bak tablo 6, grafik 6).



Grafik 6: Sorumlu oldukları tesislerde görev sürelerine göre dağılım ($P<0.01$).

Çalışma durumu

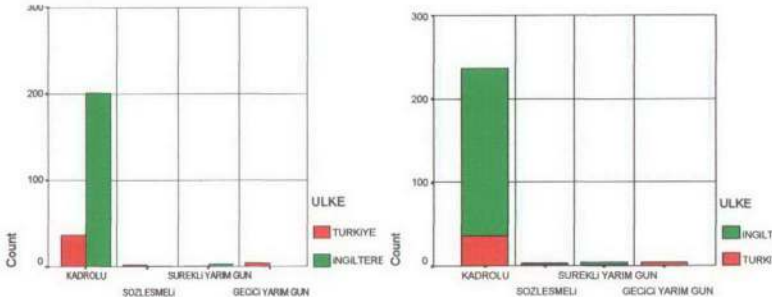
Ankete katılan rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışma durumları ve ülkeler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışma durumları ve ülkeler arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05} (5) = 658.613, P<0.01$).

			ÜLKE		Total
			TÜRKİYE	İNGİLTERE	
ÇAL. STAT.	KADROLU	Count	38	207	245
		Column %	83.7%	96.0%	93.6%
		Total %	14.3%	81.0%	95.6%
	SOZLESMELİ	Count	2	1	3
		Column %	4.7%	.5%	1.2%
		Total %	.5%	.4%	1.2%
	SÜREKLİ YARIM GÜN	Count	1	3	4
		Column %	2.3%	1.3%	1.6%
		Total %	.4%	1.2%	1.6%
	GEÇİCİ YARIM GÜN	Count	4		4
		Column %	9.3%		1.6%
		Total %	1.6%		1.6%
Total	Count	43	203	248	
	Column %	100.0%	100.0%	100.0%	
	Total %	17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 7: Çalışma durumlarına görev sürelerine göre dağılım.

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin çalışma durumlarına göre kadrolu statüde çalışanların en yüksek oranda olduklarını (%95), geçici (%1.6) ve geçici yarım gün (%1.6) çalışanların en düşük oranda olduğunu gösterdi.

Çalışma durumlarında Türkiye'den katılanlar arasında en yüksek oran olarak kadrolu çalışanlar (%8307), en düşük oranda ise sürekli yarım gün çalışanlar (%1.6) olarak saptanırken, İngiltere'de ise en kadrolu çalışanlar aynı şekilde yüksek oranda (%98) ve sürekli (%04) ve geçici yarım gün çalışanlar (%2) en düşük oranda olduğu saptandı (bak tablo 7, grafik 7).



Grafik 7: Çalışma durumlarına göre dağılım ($P<0.01$).

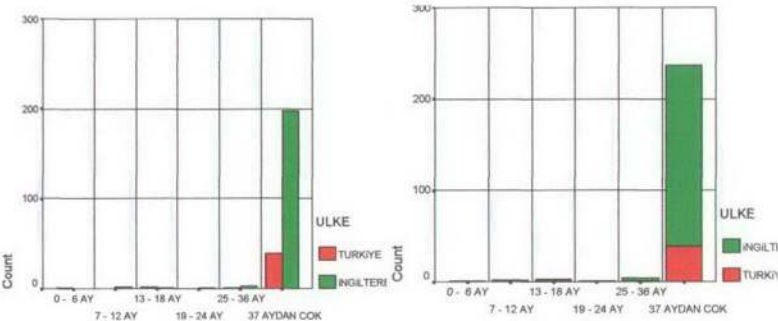
Sorumluluk alanında görev süreleri

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanlarında yaptıkları görev süresi bakımından anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin sorumluluk alanlarında yaptıkları görev süresi ve ülkeler bakımından anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 1111.677$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGILT	
BIR CAI	0 - 6 AY	Count	2		2
		Column %	2.27%		.47%
		Total %	.47%		.47%
	7 - 12 AY	Count		2	2
		Column %		2.27%	.47%
		Total %		.47%	.47%
	13 - 18 AY	Count	2	1	3
		Column %	2.27%	1.13%	2.27%
		Total %	.47%	.47%	2.27%
	19 - 24 AY	Count		2	2
		Column %		2.27%	.47%
		Total %		.47%	.47%
	25 - 36 AY	Count	1	3	4
		Column %	1.13%	3.33%	2.67%
		Total %	.47%	2.27%	2.67%
37 AYDAN COK		Count	33	237	270
		Column %	88.77%	91.13%	91.13%
		Total %	77.77%	93.33%	93.33%
Total		Count	43	203	246
		Column %	100.00%	100.00%	100.00%
		Total %	17.5%	82.5%	100.00%

Tablo 10: Sorumluluk alanında çalışma süresine göre dağılım.

Sorumluluk alanında en fazla görev yapanlar 37 ay ve daha fazla görev yapanlar (%95) olduğu gözlenirken, en kısa süreli görev yapanların 0-6 ay arasında görev yapanlar olduğu gözlemlendi (%04). Türkiye’de ki yöneticilerde en uzun süre görev yapma 37 ay ve daha fazla (%90.7) bulunurken en kısa süreli görev yapma 0-6 ve 19-24 ay (%203) olarak saptandı. İngiltere’deki yöneticilerde en uzun süre görev yapma Türkiye’dekine benzer şekilde 37 ay ve daha fazla (%96.6) olarak belirlenirken, en kısa süreli görev yapma 0-6 ay (%04) olarak saptandı (bak tablo 10, grafik 10).



Grafik 10: Sorumluluk alanında çalışma süresine göre dağılım ($P<0.01$).

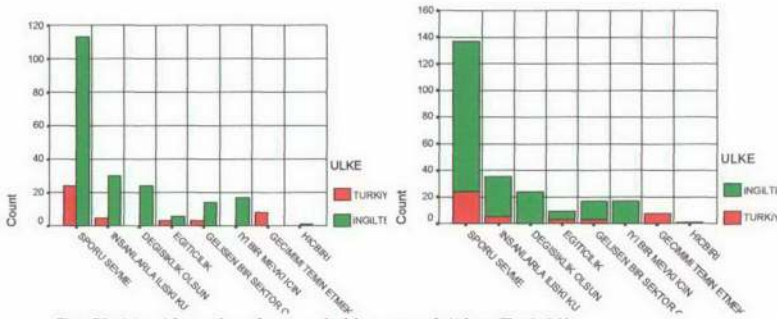
Alanında çalışma sebebi

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin alanda çalışma sebebi ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin alanda çalışma sebebi ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(7) = 438.903$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
CAL_SBEP	SPORU SEVME	Count	24	113	137
		Column %	55,8%	55,1%	55,2%
		Total %	9,7%	45,6%	55,2%
	INSANLARLA ILISKI KURMA	Count	5	30	35
		Column %	11,6%	14,6%	14,1%
		Total %	2,0%	12,1%	14,1%
	DEGISIKLIK OLSUN	Count		24	24
		Column %		11,7%	9,7%
		Total %		9,7%	9,7%
	EGITICILIK	Count	3	6	9
		Column %	7,0%	2,9%	3,6%
		Total %	1,2%	2,4%	3,6%
	GELISEN BIR SEKTOR OLDUGUNDAN	Count	3	14	17
		Column %	7,0%	6,8%	6,9%
		Total %	1,2%	5,6%	6,9%
	IYI BIR MEVKI ICIN	Count		17	17
		Column %		8,3%	6,9%
		Total %		6,9%	6,9%
	GECIMINI TEMIN ETMEK ICIN	Count	8		8
		Column %	18,6%		3,2%
		Total %	3,2%		3,2%
	HICBIRI	Count		1	1
		Column %		,5%	,4%
		Total %		,4%	,4%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 11: Alanında çalışma nedeni göre dağılım.

Test sonuçları alanında çalışma sebebi olarak en yüksek oranda sporu sevmeye (%55.2) ve insanlarla ilişki kurma (%14.1) olduğunu gösterirken, en düşük neden olarak da eğiticiilik (%3), ve geçimini temin etme (%8) olduğunu gösterdi. Türkler alanında çalışma nedeni olarak sporu sevmeye en yüksek (%55.8), iyi bir mevki ve değişiklik olsun diyenler ise (%0) en düşük olarak saptandı. İngiltere’de çalışma nedeni olarak en yüksek oranda sporu sevmeye (%55.1), en düşük oran ise geçimini temin etme (%0) olduğu saptandı (bak tablo 11, grafik 11).



Grafik 11: Alanında çalışma sebebine göre dağılım ($P < 0.01$).

En önemli görülen 5 sorumluluk alanı

Ankete katılan rekreasyon ve spor yöneticilerinin en önemli gördükleri 5 sorumluluk alanı tablo 12, 13, 14, 15 ve 16 da özetlenmiştir.

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin en önemli gördükleri 5 sorumluluk alanı ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı.

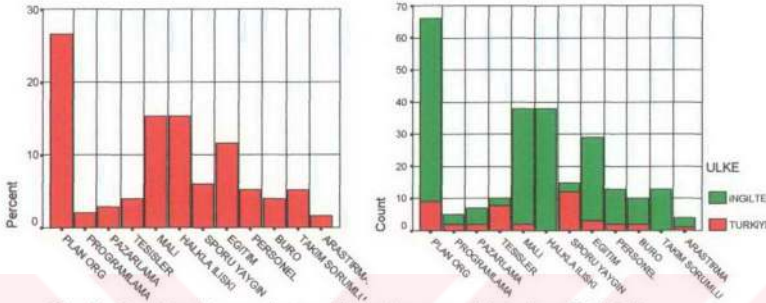
		ULKE		Total
		TURKIYE	INGILT	
ALANI	PLAN ORU	Count: 27 Column %: 20.0%	Count: 27 Column %: 27.8%	Count: 54 Total %: 20.0%
	PROGRAMA	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	PAZARLAMA	Count: 2 Column %: 4.7%	Count: 2 Column %: 2.4%	Count: 4 Total %: 1.0%
	TEKLER	Count: 8 Column %: 15.0%	Count: 8 Column %: 8.0%	Count: 16 Total %: 4.0%
	BAKLI	Count: 2 Column %: 6.7%	Count: 2 Column %: 2.4%	Count: 4 Total %: 1.0%
	HALKLA İLGİ	Count: 8 Column %: 15.0%	Count: 8 Column %: 8.0%	Count: 16 Total %: 4.0%
	SPORU YATIRI	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	EĞİTİM	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	PERSONEL	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	BÜRO	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	TAKIM DÜZENİ	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	ARAŞTIRMA	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	Total	Count: 43 Column %: 100.0%	Count: 43 Column %: 100.0%	Count: 86 Total %: 100.0%

Tablo 12: 1. önemli sorumluluk alanı

		ULKE		Total
		TURKIYE	INGILT	
ALANI	PLAN ORU	Count: 27 Column %: 20.0%	Count: 27 Column %: 27.8%	Count: 54 Total %: 20.0%
	PROGRAMA	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	PAZARLAMA	Count: 2 Column %: 4.7%	Count: 2 Column %: 2.4%	Count: 4 Total %: 1.0%
	TEKLER	Count: 8 Column %: 15.0%	Count: 8 Column %: 8.0%	Count: 16 Total %: 4.0%
	BAKLI	Count: 2 Column %: 6.7%	Count: 2 Column %: 2.4%	Count: 4 Total %: 1.0%
	HALKLA İLGİ	Count: 8 Column %: 15.0%	Count: 8 Column %: 8.0%	Count: 16 Total %: 4.0%
	SPORU YATIRI	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	EĞİTİM	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	PERSONEL	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	BÜRO	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	TAKIM DÜZENİ	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	ARAŞTIRMA	Count: 3 Column %: 4.7%	Count: 3 Column %: 3.3%	Count: 6 Total %: 2.0%
	Total	Count: 43 Column %: 100.0%	Count: 43 Column %: 100.0%	Count: 86 Total %: 100.0%

Tablo 13: 2. önemli sorumluluk alanı

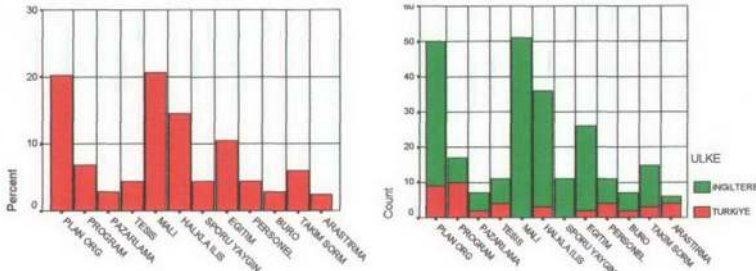
Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin en önemli gördükleri 1.inci sorumluluk alan ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}$ (11) = 184.484; $P < 0.01$).



Grafik 12: 1.inci derecede önemli görülen sorumluluk alanı (P<0.01).

Rekreasyon ve spor yöneticileri planlama ve organizasyon en önemli sorumluluk alanı olarak görülürken (%26.6), halkla ilişkiler (%15.3) ve mali konular (%15.3) diğer önemli alanlar olarak görüldü. En önemsiz alanlar olarak araştırma (%1.6), büro (%) ve tesisler (%) olduğu saptandı. Ülkeler düzeyinde ise Türkiye’de sporu yaygınlaştırmaya (%27.9), plan organizasyon (%20.9) ve tesisler (%18.6) en önemli alanlar olarak görülürken, İngiltere’de ise plan organizasyon (%27.8), halkla ilişkiler (%18.5) ve mali sorumluluk (%17.6) en önemli alanlar olduğu saptandı (bak tablo 12, grafik 12).

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin 2.inci en önemli gördükleri sorumluluk alanı ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}$ (11) = 143.161; $P < 0.01$). Genelde mali sorumluluk en önemli ikinci sorumluluk alanı olarak görülürken (%26.6), planlama ve organizasyon (%16.5) ve halkla ilişkiler (%13.3) diğer önemli alanlar olarak görüldü. En önemsiz alan olarak araştırma (%2.4) olduğu saptandı.



Grafik 13: 2.inci derecede önemli görülen sorumluluk alanı (P<0.01).

Ülkeler düzeyinde 2. önemli sorumluluk alanı olarak Türklerde programlama (%23.9), plan org. (%20.9) en önemli alanlar olarak görülürken, İngiltere’lerde mali sorumluluk (%24.9) ve planlama organizasyon (%20) en önemli alanlar olduğu saptandı (bak tablo 13, grafik 13).

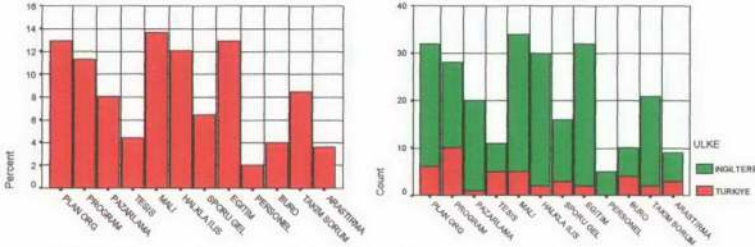
Rekreasyon ve spor yöneticilerinin 3.üncü en önemli gördükleri sorumluluk alanı ülke bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları spor yöneticilerinin 3.üncü en önemli gördükleri alan ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05} (11) = 57.419$; $P<0.01$). Genelde mali sorumluluk (%13.7) en önemli 3. sorumluluk alanı olarak görülürken, eğitim (%12.9) planlama ve organizasyon (%12.9) diğer önemli alanlar olarak görüldü. En önemsiz alan olarak personel (%2) olduğu saptandı.

			ÜLKE		
			TÜRKİYE	İNGİLTERE	Total
ALANI	PLAN ORG.	Count	8	29	37
		Column %	14.0%	12.7%	12.9%
		Total %	2.4%	10.3%	12.9%
	PROGRAM	Count	30	25	55
		Column %	23.3%	9.8%	11.3%
		Total %	4.0%	7.3%	11.3%
	PAZARLAMA	Count	1	29	30
		Column %	2.3%	9.3%	5.1%
		Total %	.4%	7.7%	8.1%
	TESSİ	Count	3	8	11
		Column %	11.6%	2.9%	4.4%
		Total %	2.0%	2.4%	4.4%
	MALİ	Count	3	29	32
		Column %	11.6%	14.1%	13.7%
		Total %	2.0%	12.7%	13.7%
ALANI	HALKLA İLİŞ.	Count	2	38	40
		Column %	4.7%	13.7%	12.1%
		Total %	.8%	12.3%	12.2%
	SPORU GEL.	Count	3	12	15
		Column %	7.0%	4.3%	6.3%
		Total %	1.2%	3.2%	4.3%
	EĞİTİM	Count	2	30	32
		Column %	4.7%	14.6%	12.9%
		Total %	.8%	12.1%	12.9%
	PERSONEL	Count		3	3
		Column %		2.4%	2.0%
		Total %		2.0%	2.0%
	BÜRO	Count	8	8	16
		Column %	9.3%	2.9%	4.0%
		Total %	1.6%	2.4%	4.0%
ALANI	TAKİM SÜRECİ	Count	2	19	21
		Column %	4.7%	9.3%	8.3%
		Total %	.8%	7.5%	8.3%
	ARAŞTIRMA	Count	3	8	11
		Column %	7.0%	2.9%	3.4%
		Total %	1.2%	2.4%	3.4%
	Total	Count	83	203	286
		Column %	100.0%	100.0%	100.0%
		Total %	17.3%	82.7%	100.0%

Tablo 14: 3.üncü önemli sorumluluk alanı **Tablo 15:** 4.üncü önemli sorumluluk alanı

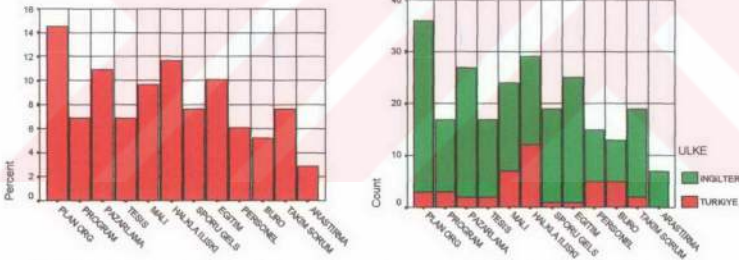
			ÜLKE		
			TÜRKİYE	İNGİLTERE	Total
ALANI	PLAN ORG.	Count	3	33	36
		Column %	7.0%	16.1%	14.3%
		Total %	1.2%	11.1%	14.3%
	PROGRAM	Count	3	14	17
		Column %	7.0%	6.9%	6.9%
		Total %	1.2%	3.6%	4.8%
	PAZARLAMA	Count	2	23	25
		Column %	4.7%	12.2%	10.9%
		Total %	.8%	10.1%	10.9%
	TESSİ	Count	2	13	15
		Column %	4.7%	7.3%	6.9%
		Total %	.8%	6.0%	6.9%
	MALİ	Count	7	17	24
		Column %	16.1%	8.3%	9.7%
		Total %	2.8%	6.9%	9.7%
ALANI	HALKLA İLİŞ.	Count	12	17	29
		Column %	27.0%	8.9%	11.7%
		Total %	4.8%	6.9%	11.7%
	SPORU GEL.	Count	3	19	22
		Column %	7.0%	9.5%	7.7%
		Total %	1.2%	7.3%	7.7%
	EĞİTİM	Count	1	29	30
		Column %	2.3%	12.7%	10.1%
		Total %	.4%	9.7%	10.1%
	PERSONEL	Count	3	10	13
		Column %	11.6%	4.9%	6.0%
		Total %	2.0%	4.0%	6.0%
	BÜRO	Count	3	8	11
		Column %	11.6%	3.9%	5.2%
		Total %	1.6%	3.2%	5.2%
ALANI	TAKİM SÜRECİ	Count	2	17	19
		Column %	4.7%	8.3%	7.3%
		Total %	.8%	6.9%	7.3%
	ARAŞTIRMA	Count		7	7
		Column %		3.4%	2.8%
		Total %		2.8%	2.8%
	Total	Count	43	203	246
		Column %	100.0%	100.0%	100.0%
		Total %	17.3%	82.7%	100.0%

Ülkeler düzeyinde ise Türkiye’de program yapma (%23.3) ve plan organizasyon (%14) en önemli alanlar olarak görülürken, İngiltere’de ise eğitim (%14.6) ve halkla ilişkiler (%13.7) en önemli alanları olduğu saptandı (bak tablo 14, grafik 14).



Grafik 14: 3.üncü derecede önemli görülen sorumluluk alanı ($P<0.01$).

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin 4.üncü en önemli gördükleri sorumluluk alanı ve ülke bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) sonucunda anlamlı farklılıklar saptandı ($\chi^2_{.05} (11) = 33.129$; $P<0.01$). Genelde planlama ve organizasyon (%14.5) en önemli 4.üncü sorumluluk alanı olarak görülürken, halkla ilişkiler (%11.7) ve eğitim (%10.1) diğer önemli alanlar olarak görüldü. En önemsiz alanlar olarak araştırma (%2.8) olduğu saptandı.

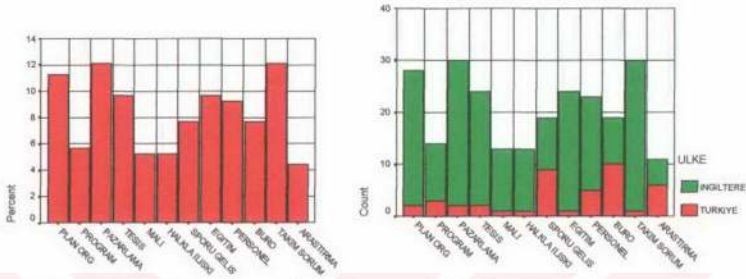


Grafik 15: 4.üncü derecede önemli görülen sorumluluk alanı ($P<0.01$).

Ülkeler düzeyinde en önemli 4.üncü alan olarak Türk'ler halkla ilişkileri (%27.9) ve mali sorumluluğu (%16.3) en önemli alanlar olarak görülürken, İngiliz'ler ise planlama organizasyonu (%16.1) ve pazarlamayı (%12.2) en önemli alanları olarak gördükleri belirlendi (bak tablo 15, grafik 15).

Ankete katılan rekreasyon ve spor yöneticilerinin 5.inci en önemli gördükleri sorumluluk alanı ve ülke bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) yapıldı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin 5.inci en önemli gördükleri sorumluluk alanı ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05} (11) = 25$; $P<0.01$).

Genelde pazarlama (%12.1) ve takım sorumluluğu (%12.1) en önemli 5.inci sorumluluk alanı olarak görülürken, planlama ve organizasyon (%11.3) diğer önemli alan olarak görüldü. En önemsiz alanlar olarak araştırma (%4.4) olduğu saptandı.



Grafik 16: 5. derecede önemli görülen sorumluluk alanı ($P<0.01$).

Ülkeler düzeyinde en önemli 5.inci sorumluluk alanı olarak Türk'ler büro işlerini (%23.39) ve sporu geliştirmeyi (%20.9) en önemli alanlar olarak görürken, İngiliz'ler ise takım sorumluluğu (%14.19) ve planlama ve organizasyon (%12.7) en önemli alanları olarak gördükleri saptandı (bak tablo 16, grafik 16).

			ÜLKE		Total
			TÜRKÜYE	İNGİLİZİYE	
ALAN	PLAN ORG	Count	2	28	30
		Column %	6.7%	12.7%	11.3%
		Total %	.8%	10.2%	11.3%
	PROGRAM	Count	2	11	13
		Column %	7.0%	3.4%	3.6%
		Total %	1.2%	4.6%	3.6%
	PAZARLAMA	Count	2	28	30
		Column %	6.7%	12.7%	12.1%
		Total %	.8%	11.3%	12.1%
	TAKIM	Count	2	22	24
		Column %	6.7%	10.7%	8.7%
		Total %	.8%	8.8%	8.7%
	MALİ	Count	1	12	13
		Column %	2.3%	5.9%	3.2%
		Total %	.6%	4.6%	3.2%
	HUKUKİ İŞLER	Count	1	12	13
		Column %	2.3%	5.9%	3.2%
		Total %	.8%	4.6%	3.2%
	SPORU GELİŞ	Count	9	10	19
		Column %	20.9%	4.9%	7.7%
		Total %	3.6%	4.6%	7.7%
	EĞİTİM	Count	1	23	24
		Column %	2.3%	11.2%	8.7%
		Total %	.6%	8.8%	8.7%
	PERSONEL	Count	3	18	21
		Column %	11.8%	8.8%	8.8%
		Total %	2.0%	7.3%	8.8%
	BÜRO	Count	10	9	19
		Column %	23.3%	4.6%	7.7%
		Total %	4.0%	3.6%	7.7%
	TAKIM SORUMLU	Count	1	29	30
		Column %	2.3%	14.7%	12.7%
		Total %	.8%	11.7%	12.7%
	ARAŞTIRMA	Count	6	3	11
		Column %	14.0%	2.4%	4.4%
		Total %	2.4%	2.0%	4.4%
Total	Count	41	203	249	
	Column %	100.0%	100.0%	100.0%	
	Total %	17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 16: 5.inci derecede önemli görülen sorumluluk alanı.

Çalışmanın tatminkarlığı

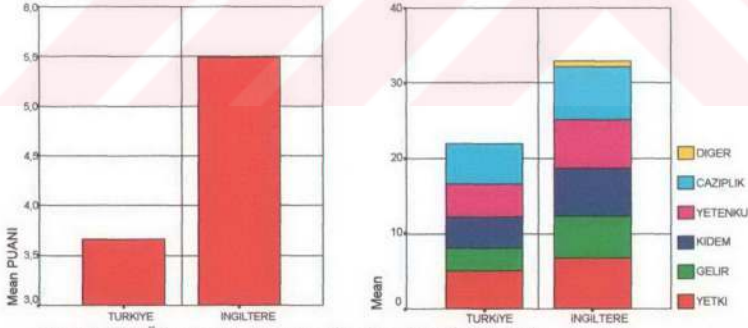
Ankete katılan rekreasyon ve spor yöneticilerinin yetki, gelir, kıdem, yetenek kullanma, iş cazibesi ve diğer nedenlere bağlı olarak tatmin olma düzeyleri ve bunların ülke bazında farklılıklar gösterip göstermediğini araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tekrarlı anova testi uygulandı. (anova repeated measure).

Measure: MEASURE_1

		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
ULKE	TURKIYE	3,667	,202	3,269	4,064
	INGiltere	5,492	,092	5,310	5,674

Tablo 17: Ülkeye göre işten tatmin olma düzeyi

Tekrarlı anova sonuçları toplam dedenler bakımından (yetki, gelir, kıdem, yetenek kullanma, iş cazibesi ve diğer) ülkeler arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($F_{1,246}=1703.281$; $P < 0,001$). Bulgular İngiliz'lerin genel olarak tatmin olma düzeylerini ($x_2=5.492$) Türk'lerden ($x_1=3.667$) daha yüksek olduğunu gösterdi (bak tablo 17, grafik 17).



Grafik 17: Ülkeye göre işten tatmin olma düzeyi ($P<0.01$).

Spor ve rekreasyon yöneticilerinin işten tatmin olma nedenleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde yapılan tekrarlı anova testi sonucunda önemli farklılıklar olduğu saptandı ($F_{5,1230}=265.165$; $P < 0,001$).

Saptanan anlamlı farklılıkların hangi nedenler arasında olduğunu belirlemek için daha sonra ikinci seviye testi olarak (follow-up) Tukey's testi uygulandı.

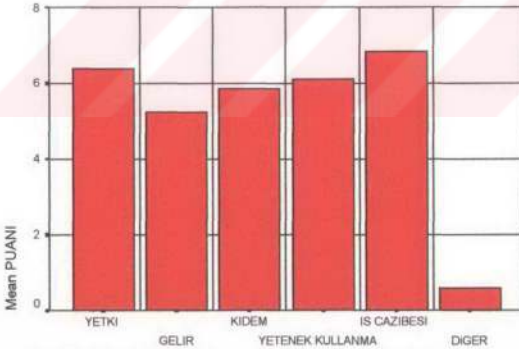
Measure: MEASURE_1

		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
SEBEP	YETKİ	5,851	,163	5,529	6,173
	GELİR	4,386	,162	4,066	4,705
	KIDEM	5,150	,174	4,808	5,492
	YETENEK KULLANMA	5,443	,173	5,103	5,784
	CAZİPLİK	6,292	,151	5,994	6,589
	DiĞER	,354	,163	3,171E-02	,676

Tablo 18: Çalışmada tatmin olma düzeyi

Tukey's testi sonucunda iş cazibesi nedeni ($x_5=6.292$) sırası ile gelir ($x_2=4.386$), kıdem ($x_3=5.15$) yetenek kullanma ($x_4=5.443$) ve diğer nedenlerden ($x_6=0.354$) daha yüksek bulundu.

Yine yetki kullanma nedeni ($x_1=5.851$) sırası ile gelir ($x_2=4.386$), kıdem ($x_3=5.15$) ve diğer faktörlerden ($x_6=0.354$) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu saptandı. Üçüncü yüksek neden olarak bulunan yetenek kullanma da ($x_4=5.443$) gelir nedeninden ($x_2=4.386$) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu saptandı (bak tablo 18, grafik 18).

**Grafik 18:** Çalışmada tatmin olma düzeyi ($P<0.01$).

Türkiye ve İngiltere'deki spor ve rekreasyon yöneticilerinin işten tatmin olma nedenleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde yapılan tekrarlı anova testi sonucunda önemli farklılıklar olduğu saptandı ($F_{5,1230}=5.791$; $P < 0,001$). Saptanan anlamlı farklılıkların hangi nedenler arasında olduğunu belirlemek için daha sonra ikinci seviye testi olarak (follow-up) Tukey's testi uygulandı.

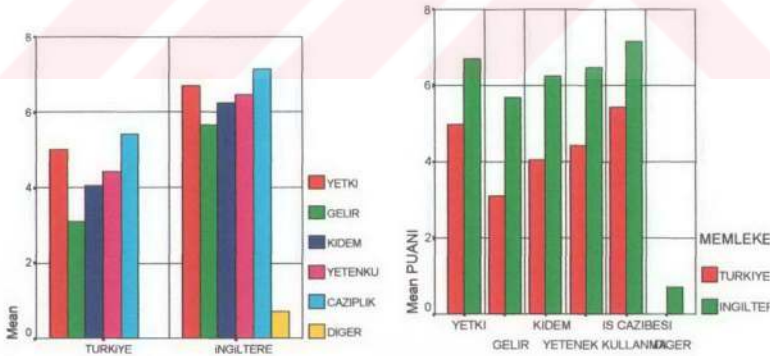
MEASURE: MEASURE_1

			Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
TÜRKİYE	YETKİ		5,000	,297	4,414	5,586
	GELİR		3,093	,295	2,513	3,673
	KIDEM		4,047	,316	3,424	4,669
	YETENEK KULLANMA		4,419	,314	3,800	5,037
	CAZIPLIK		5,442	,275	4,901	5,983
	DİĞER		,000	,297	-,585	,585
İNGİLTERE	YETKİ		6,702	,136	6,434	6,971
	GELİR		5,678	,135	5,412	5,944
	KIDEM		6,254	,145	5,969	6,539
	YETENEK KULLANMA		6,468	,144	6,185	6,752
	CAZIPLIK		7,141	,126	6,894	7,389
	DİĞER		,707	,136	-,439	,975

Tablo 19: Ülke ve çalışmada tatmin olma düzeyi

Tukey's testi sonucunda İngiliz spor-rekreasyon yöneticilerinin iş cazibesi ($\chi^2=7.141$), yetkili olma ($\chi^2=6.702$), yetenek kullanma ($\chi^2=6.468$) ve kıdem ($\chi^2=6.254$) nedenleri Türk'lerin tüm nedenlerinden daha yüksek bulundu.

İngilizlerde en yüksek neden olarak iş cazibesi ($\chi^2=7.141$) ve en düşük neden olarak gelir (5.678) görülürken, Türk'lerde en yüksek neden olarak iş cazibesi ($\chi^2=5.442$) ve en düşük neden olarak gelir (3.093) olduğu saptandı (bak tablo 19, grafik 19).

**Grafik 19:** Ülke ve çalışmada tatmin olma düzeyi ($P<0.01$).

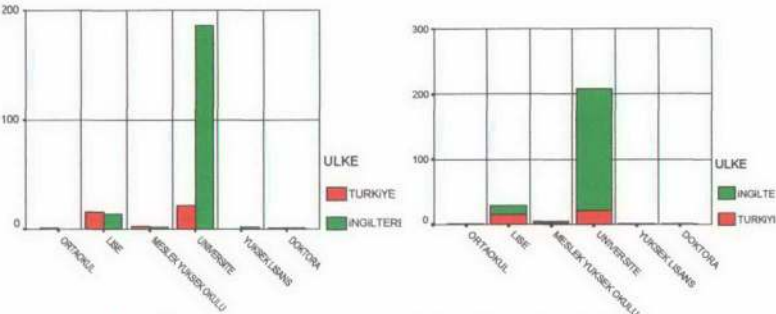
İş öncesi sahip olduğu diplomalar

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş öncesi sahip oldukları diplomalar ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş öncesi sahip oldukları diplomalar ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 821.307$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
OKUL ON	ORTAOKUL	Count	1		1
		Colomun %	2,3%		,4%
		Total %	,4%		,4%
	LISE	Count	16	14	30
		Colomun %	37,2%	6,8%	12,1%
		Total %	6,3%	3,6%	12,1%
	MESLEK YUKSEK OKULU	Count	3	2	5
		Colomun %	7,0%	1,0%	2,0%
		Total %	1,2%	,8%	2,0%
	UNIVERSITE	Count	22	180	202
		Colomun %	11,2%	90,7%	91,9%
		Total %	8,9%	73,0%	81,9%
	YUKSEK LISANS	Count	2	2	4
		Colomun %		1,0%	,8%
		Total %		,8%	,8%
	DOKTORA	Count	1	1	2
		Colomun %	2,3%	,3%	,8%
		Total %	,4%	,4%	,8%
Total		43	203	246	
		Colomun %	100,0%	100,0%	
		Total %	17,3%	82,7%	100,0%

Tablo 19: Ülke ve çalışma öncesi sahip olduğu diplomalar.

Test sonuçları iş öncesi sahip oldukları diploma bakımından en yüksek oranda üniversite diploması (%83.9) olduğunu gösterirken, en düşük diploma oranında ise ortaokul (%04) diploması olduğunu gösterdi. Ülkeler bazında Türk'lerde üniversite diploması en yüksek oranda bulunurken (%51.2), yüksek lisans diploması en düşük bulundu (%0). İngiliz'lerde de benzer şekilde en yüksek diploma oranı üniversite diploması (%90.7) olarak saptanırken en düşük diploma oranı ise ortaokul (%0) olarak saptandı (bak tablo 19, grf.19).



Grafik 19: Ülke ve çalışma öncesi sahip olduğu diplomalar ($P<0.01$).

İş öncesi sahip olduğu diplomanın ilgi düzeyi

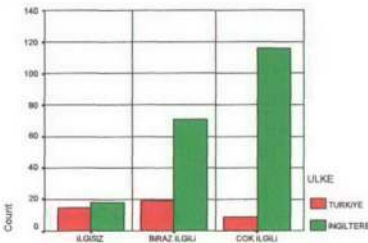
Rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş öncesi sahip oldukları diplomaların işle ilgisi ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş öncesi sahip oldukları diplomanın işle ilgisi bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 52.169$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
ILGIGRUP	ILGISIZ	Count	15	18	33
		Column %	34,9%	8,8%	13,3%
		Total %	6,0%	7,3%	13,3%
	AZ ILGILI	Count	19	71	90
		Column %	44,2%	34,6%	36,3%
		Total %	7,7%	28,6%	36,3%
	COK ILGILI	Count	9	116	125
		Column %	20,9%	56,6%	50,4%
		Total %	3,6%	46,8%	50,4%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Table 20: Sahip olduğu diplomanın ilgi düzeyi.

Ankete cevap veren her iki ülke yöneticileri iş öncesi sahip oldukları diplomanın % 50.4 oranında çok ilgili olduğunu, % 36.3 oranında biraz ilgili olduğunu ve % 13.3 oranında ilgisiz olduklarını belirttiler.

Ülkeler düzeyinde Türk'ler sahip oldukları diplomanın % 44.2 oranında az ilgili olduğunu, % 34.9 oranında ilgisiz olduğunu ve % 20.9 oranında çok ilgili olduğunu belirtirken, İngiliz'ler sahip oldukları diplomanın % 56.6 oranında çok ilgili olduğunu, % 34.6 oranında biraz ilgili olduğunu ve % 8.8 oranında ilgisiz olduklarını belirttiler (bak tablo 20, grafik 20).



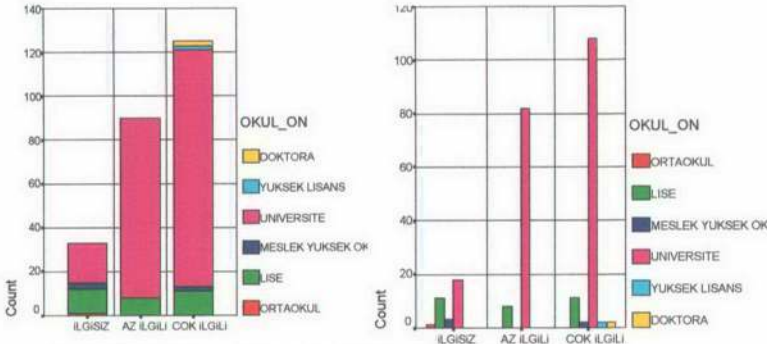
Grafik 20: Sahip olduğu diplomanın ilgi düzeyi ($P<0.01$).

Diploma türüne göre diplomaların işle ilgisi bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları diploma türünün işle ilgisi bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 821.307$; $P<0.01$).

			İLGİ GRUPl			Total
			İLGİSİZ	AZ İLGİLİ	ÇOK İLGİLİ	
OKUL ON	ORTAKUL	Count	1			1
		Row %	100.0%			100.0%
		Total %	.4%			.4%
	LİSE	Count	11	8	11	30
		Row %	36.7%	26.7%	36.7%	100.0%
		Total %	4.4%	3.2%	4.4%	12.1%
	MESLEK YÜKSEK OKULU	Count	3		2	5
		Row %	60.0%		40.0%	100.0%
		Total %	1.2%		.8%	2.0%
	ÜNİVERSİTE	Count	18	82	108	208
		Row %	8.7%	39.4%	51.9%	100.0%
		Total %	7.3%	33.1%	43.5%	83.9%
	YÜKSEK LİSANS	Count			2	2
		Row %			100.0%	100.0%
		Total %			.8%	.8%
	DOKTORA	Count			2	2
		Row %			100.0%	100.0%
		Total %			.8%	.8%
Total	Count	33	90	123	248	
	Row %	13.3%	36.3%	50.4%	100.0%	
	Total %	13.3%	36.3%	50.4%	100.0%	

Tablo 21: Diploma türüne göre ilgi düzeyi.

Üniversite diplomasına sahip olanlar diplomasını işle çok ilgili olduğuna % 51.9, yüksek lisans ve doktora diplomasına sahip olanlar % 100 olarak en yüksek düzeyde belirtirlerken, ortaokul (% 100), lise (%36.7) ve meslek yüksek okulu diplomasına sahip olanlar (%60) en yüksek oranda diplomalarının işle ilgisiz olduklarını belirttikleri gözlemlendi (bak tablo 21, grafik 21).



Grafik 21: Diploma türüne göre ilgi düzeyi ($P<0.01$).

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş öncesi sahip oldukları diplomaların işle ilgisi ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde iki yönlü varyans analizi uygulandı (anova twoway).

1. ULKE

Dependent Variable: ILGIPUAN

		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
ULKE	TURKIYE	4,333 ^a	,679	2,994	5,671
	INGiltere	7,312 ^a	,627	6,078	8,547

^a Based on modified population marginal mean.**Tablo 22:** Ülke ve diploma ilgisi

2. OKUL_ON

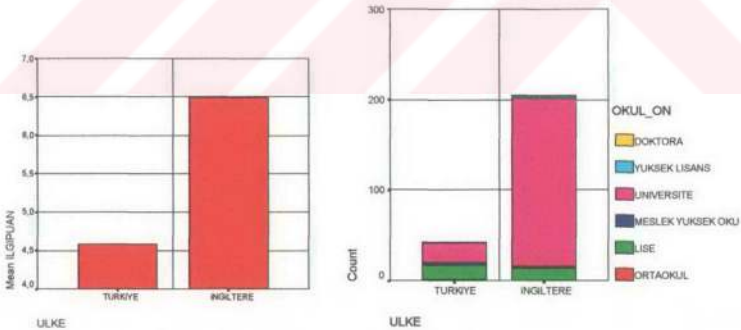
Dependent Variable: ILGIPUAN

	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
ORTAKUL	2,000 ^a	2,174	-2,284	6,284
LISE	4,973 ^a	,398	4,189	5,757
MESLEK YUKSEK OKULU	4,667 ^a	,992	2,712	6,622
UNIVERSITE	5,972 ^a	,243	5,489	6,455
YUKSEK LISANS	8,000 ^a	1,538	4,971	11,029
DOKTORA	8,500 ^a	1,338	5,471	11,529

^a Based on modified population marginal mean.**Tablo 23:** Diploma türüne göre ilgi düzeyi.

Anova testi sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş öncesi sahip oldukları diploma türü ve diplomanın işle ilgisi bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($F_{1,248} = 5.548$; $P < 0,02$).

İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri diplomalarının işle ilgisini ($x_i=7.312$) Türk rekreasyon ve spor yöneticilerinden ($x_t=4.333$) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu belirttiler (bak tablo 22, grafik 22).

**Grafik 22:** Ülke ve diplomanın ilgi düzeyi ($P < 0.01$).

Yine varyans testinde diploma türüne göre ilgi düzeyi bakımından farklılıklar gözlenmiş de bu farklılıklar istatistiki bakımdan anlamlı bulunmadı ($F_{5,248} = 2.112$; $P > 0,065$).

Ülke – diploma türüne göre diplomanın ilgi düzeyi $\alpha=0.05$ anlamlılık seviyesinde yapılan iki yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı bir ilişkinin olduğu saptandı ($F_{3,248}=3.032$; $P < 0,03$).

Dependent Variable: ILGIPUAN

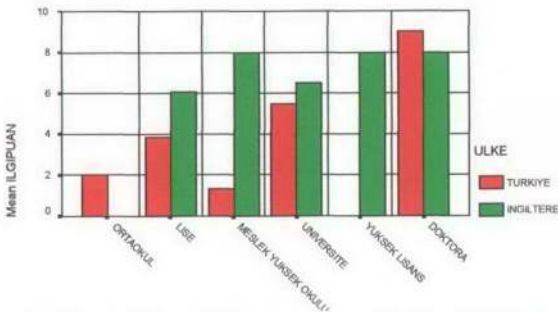
			Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
TÜRKİYE	ORTAOKUL		2,000 ^a	2,174	-2,284	6,284
	LİSE		3,875	,544	2,804	4,946
	MESLEK YÜKSEK OKULU		1,333	1,255	-1,140	3,806
	ÜNİVERSİTE		5,455	,464	4,541	6,368
	YÜKSEK LİSANS		a	.	.	.
	DOKTORA		9,000 ^b	2,174	4,716	13,284
İNGİLTERE	ORTAOKUL		a	.	.	.
	LİSE		6,071 ^b	,581	4,927	7,216
	MESLEK YÜKSEK OKULU		8,000 ^b	1,538	4,971	11,029
	ÜNİVERSİTE		6,489 ^b	,159	6,173	6,803
	YÜKSEK LİSANS		8,000 ^b	1,538	4,971	11,029
	DOKTORA		8,000 ^b	2,174	3,716	12,284

a. This level combination of factors is not observed, thus the corresponding population marginal mean is not estimable.

b. Based on modified population marginal mean.

Tablo 24: Ülke ve diploma türüne göre ilgi düzeyi.

Bulunan farklılığın hangi ülke ve diploma düzeyinde olduğunu belirlemek için ikinci seviye testi olarak Tukey's testi uygulandı. Tukey's testinde elde edilen sonuçlara göre her iki ülke rekreasyon ve spor yöneticilerinden doktora, yüksek lisans ve üniversite diplomasına sahip olanlar diplomasının işle ilgisi en yüksek düzeyde olduğu belirlenirken meslek yüksek okulu diploması çıkışlılarda Türk spor yöneticileri ($x_t=1.333$) İngiliz'lere göre ($x_i=8$) diplomalarının anlamlı bir şekilde işleri ile ilgisi olmadığı gözlemlendi (tablo 24 grafik 23).



Grafik 23: Ülke ve diploma türüne göre ilgi düzeyi ($P < 0.01$).

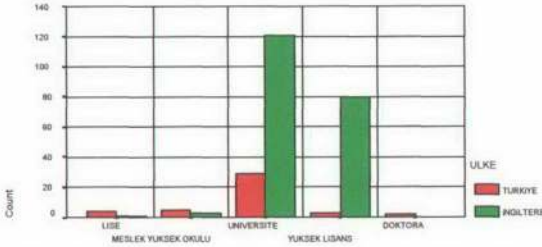
İş sonrası sahip olduğu diploma

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş sonrası sahip oldukları diplomalar ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin iş sonrası sahip oldukları diplomalar ve ülke bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 346.345$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
OKUL SON	LISE	Count	4	3	7
		Column %	9.3%	.5%	2.0%
		Total %	1.6%	.4%	2.0%
	MESLEK YUKSEK OKULU	Count	5	3	8
		Column %	11.6%	1.5%	3.2%
		Total %	2.0%	1.2%	3.2%
	UNIVERSITE	Count	29	121	150
		Column %	67.4%	59.0%	60.5%
		Total %	11.7%	48.5%	60.5%
	YUKSEK LISANS	Count	3	30	33
		Column %	7.0%	19.0%	31.5%
		Total %	1.2%	12.3%	31.5%
	DOKTORA	Count	2		2
		Column %	4.7%		.8%
		Total %	.5%		.8%
Total	Count	43	203	246	
	Column %	100.0%	100.0%	100.0%	
	Total %	17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 25: İş sonrası sahip olunan diplomalar.

Test sonuçları iş öncesi sahip oldukları diploma bakımından en yüksek oranda üniversite diploması (%60.6) ve yüksek lisans diploması (%33.5) olduğunu gösterirken, en düşük diploma oranında ise lise (%0.2) diploması olduğunu gösterdi.

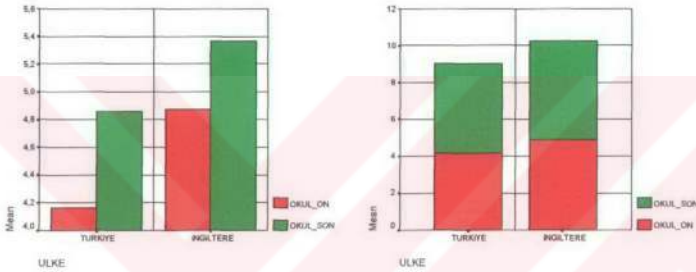


Grafik 24: İş sonrası sahip olunan diploma türü ($P<0.01$).

Ülkeler bazında Türk'lerde üniversite diploması en yüksek oranda bulunurken (%67.4), doktora diploması en düşük bulundu (%4.7). İngiliz'lerde de benzer şekilde en yüksek diploma oranı üniversite diploması (%59) olarak saptanırken en düşük diploma oranı ise lise (%0.5) olarak saptandı (bak tablo 25, grafik 24). Her iki ülkenin iş öncesi ve sonrası sahip oldukları diplomalar tablo 26, grafik 25 ve 26 da sunulmuştur.

	ULKE							
	TÜRKİYE				İNGİLTERE			
	OKUL ÖN		OKUL SON		OKUL ÖN		OKUL SON	
	Count	%	Count	%	Count	%	Count	%
ORTAOKUL	1	2,3%						
LİSE	16	37,2%	4	9,3%	14	6,8%	1	,5%
MESLEK YÜKSEK OKULU	3	7,0%	5	11,6%	2	1,0%	3	1,5%
ÜNİVERSİTE	22	51,2%	29	67,4%	186	90,7%	121	59,0%
YÜKSEK LİSANS			3	7,0%	2	1,0%	80	39,0%
DOKTORA	1	2,3%	2	4,7%	1	,5%		
Total	43	100,0%	43	100,0%	205	100,0%	205	100,0%

Tablo 26; İş öncesi ve sonrası sahip olunan diplomalar.



Grafik 25 - 26; İş öncesi ve sonrası sahip olunan diplomalar.

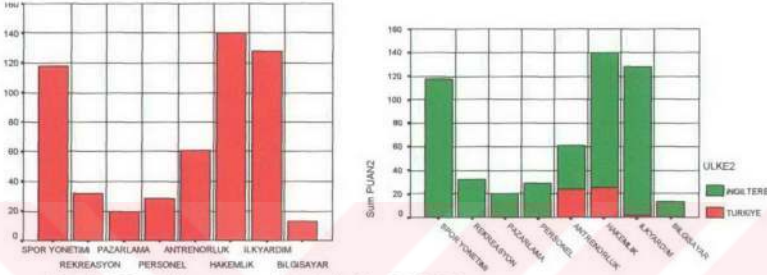
Sahip olduğu diğer belgeler

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin sahip oldukları diğer belgeler bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı.

				Sum	Col Sum %
TÜRKİYE		SPOR YÖNETİMİ		0	,0%
		REKREASYON		0	,0%
		PAZARLAMA		0	,0%
		PERSONEL		0	,0%
		ANTRENÖRLÜK		24	4,4%
		HAKEMLİK		25	4,6%
		ILKYARDIM		2	,4%
		BİLGİSAYAR		0	,0%
İNGİLTERE		SPOR YÖNETİMİ		118	21,8%
		REKREASYON		32	5,9%
		PAZARLAMA		20	3,7%
		PERSONEL		29	5,4%
		ANTRENÖRLÜK		37	6,8%
		HAKEMLİK		115	21,3%
		ILKYARDIM		126	23,3%
		BİLGİSAYAR		13	2,4%

Tablo 27; Sahip olduğu diğer belgeler.

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin sahip oldukları diğer belgeler olarak rekreasyon ($\chi^2_{.05}(1) = 136.516$; $P<0.01$), pazarlama ($\chi^2_{.05}(1) = 174.452$; $P<0.01$), personel ($\chi^2_{.05}(1) = 145.565$; $P<0.01$), antrenörlük ($\chi^2_{.05}(1) = 64.016$; $P<0.01$), hakemlik ($\chi^2_{.05}(1) = 4.661$; $P<0.03$) ve bilgisayar ($\chi^2_{.05}(1) = 198.726$; $P<0.01$) bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi (bak tablo27 grafik 27).



Grafik 27; Sahip olunan diğer belgeler ($P<0.01$).

Sahip olunan diğer belgeler bakımından hakemlik en yüksek oranda bulunurken (%25.9), ilk yardım (%23.7) ve spor yönetimi (%21.8) yüksek oranda sahip olunan diğer belgeler olarak saptandı. En düşük düzeyde belge oranı olarak da bilgisayar (%2.4) saptandı. Ülke düzeyinde Türk'ler arasında en yüksek belge oranına hakemlik (%4.6) ve antrenörlük de (4.4) rastlanırken, en düşük oranlara spor yönetimi, rekreasyon, pazarlama, personel ve bilgisayar (%) olarak tespit edildi. İngiliz'lerde en yüksek oranda belge olarak ilkyardım (%23.3) ve spor yönetimi (%21.8) olduğu saptanırken, en düşük oran olarak da bilgisayar (%2.4) saptandı (bak tablo 27, grafik 27).

Meslek eğitimi ile ilgili görüşler

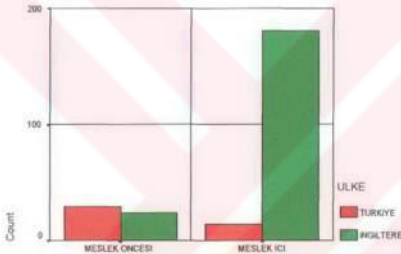
Meslek içi ve meslek öncesi eğitim karşılaştırması

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek öncesi ve meslek içi eğitimin daha önemli olması bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin meslek öncesi ve meslek içi eğitimin daha önemli olması bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(1) = 81.306$; $P<0.01$). Rekreasyon ve spor yöneticilerinin ankete verdikleri cevaplar meslek içi eğitimin ($n_1=195$) meslek öncesi eğitimden ($n_2=53$) daha önemli olduğunu gösterdi.

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
MES_EGT	MESLEK ÖNCESİ	Count	29	24	53
		Column %	67,4%	11,7%	21,4%
		Total %	11,7%	9,7%	21,4%
	MESLEK İÇİ	Count	14	181	195
		Column %	32,0%	88,3%	78,0%
		Total %	5,0%	73,0%	78,0%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 28: Meslek öncesi ve meslek içi eğitim karşılaştırması.

Ülkeler düzeyinde Türk'ler meslek öncesi eğitimin daha önemli olduğunu belirtirken (%67.4), İngiliz'ler ise aksine meslek içi eğitimi (%88.3) meslek öncesi eğitime göre (%11.7) daha önemli olduğunu belirtirler (bak tablo 28, grafik 28).



Grafik 28: Meslek öncesi ve meslek içi eğitim karşılaştırması ($P < 0.01$).

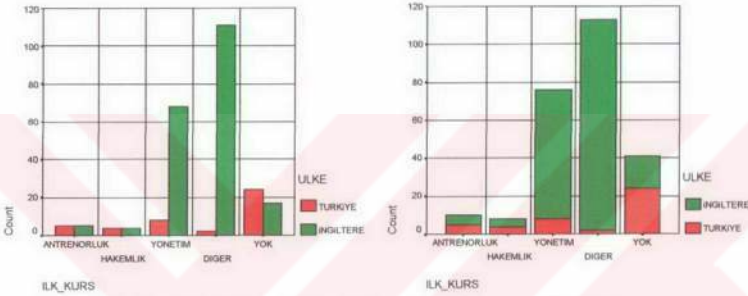
Son olarak katıldığı 2 kurs

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin son iki yılda katıldıkları ilk kurslar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları yöneticilerin son iki yılda katıldıkları ilk kurslar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 163.089$; $P < 0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
İLK KURS	ANTRENÖRLÜK	Count	3	3	6
		Column %	11,0%	2,4%	4,0%
		Total %	2,0%	2,0%	4,0%
	HANGİMLİK	Count	4	4	8
		Column %	8,0%	2,0%	2,5%
		Total %	2,0%	2,0%	2,5%
	YÖNETİM	Count	8	88	96
		Column %	18,0%	83,0%	81,0%
		Total %	3,0%	27,0%	30,0%
	DİĞER	Count	2	111	113
		Column %	4,7%	54,1%	43,0%
		Total %	0%	44,0%	43,0%
	YOK	Count	24	17	41
		Column %	55,0%	8,4%	14,0%
		Total %	9,0%	8,0%	16,0%
	Total	Count	43	205	248
		Total %	100,0%	100,0%	100,0%
			Total %	17,3%	82,7%

Tablo 29: Son iki yılda katıldıkları ilk kurs karşılaştırması.

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin katıldıkları ilk kurs karşılaştırmasında çoğunluk değişik (diğer %45.6) ve yönetim kursuna katıldığı belirlenirken (%30.6), en düşük düzeyde ise hakemlik kursuna katılma olarak saptanmıştır (%3.2). Ülkeler düzeyinde yapılan karşılaştırmada ise Türkler arasında en yüksek oran hiçbir kursa katılmayanlar (%55.8) ve yönetim (%18.6) olarak saptanırken, İngilizlerde ise en yüksek oranda değişik kurslara katılanlar (%54.1) ve yönetim (33.2) kursuna katılma olarak saptandı. İngilizler arasında en düşük oran ise hakemlik kursuna katılma (%2) olarak saptandı (bak tablo 29, grafik 29).



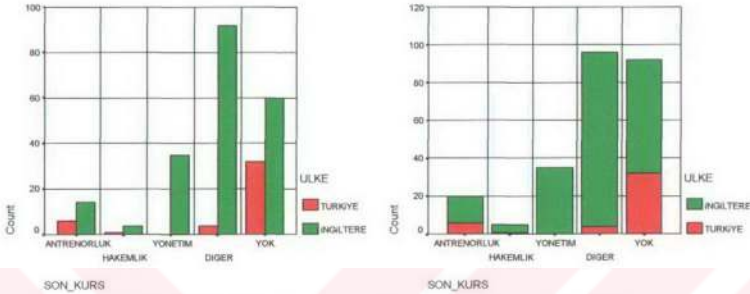
Grafik 29: Son iki yılda katıldıkları ilk kurs karşılaştırması ($P < 0.01$).

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin son katıldıkları kurslar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin son katıldıkları kurslar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 141.718$; $P < 0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
SON_KURS	ANTRENORLUK	Count	6	14	20
		Column %	14,0%	6,8%	8,1%
		Total %	2,4%	5,6%	8,1%
	HAKEMLIK	Count	1	4	5
		Column %	2,3%	2,0%	2,0%
		Total %	,4%	1,6%	2,0%
	YONETIM	Count		33	33
		Column %		17,1%	14,1%
		Total %		14,1%	14,1%
	DIGER	Count	4	92	96
		Column %	9,3%	44,9%	38,7%
		Total %	1,6%	37,1%	38,7%
	YOK	Count	32	60	92
		Column %	74,4%	29,3%	37,1%
		Total %	12,9%	24,2%	37,1%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 30: Son iki yılda katıldıkları son kurs karşılaştırması.

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin katıldıkları ilk kurs karşılaştırmasında en çok olarak diğer kurs türü (%38.7) ve katılmama (37.1) olarak bulunurken, en düşük düzeyde ise hakemlik kursuna katılma saptanmıştır (%2).



Grafik 30: Son iki yılda katıldıkları son kurs karşılaştırması ($P<0.01$).

Ülkeler düzeyinde yapılan karşılaştırmada ise Türkler arasında en yüksek oran hiçbir kursa katılmama (%74.4) ve antrenörlük (%14) olarak saptanırken, İngilizlerde ise en yüksek olarak diğer (44.9), hiçbir kursa katılmama (%29.3) ve yönetim kursuna katılma olarak saptandı (%17.1). İngilizler arasında en düşük oran ise hakemlik kursuna katılma (%2) olarak saptandı (bak tablo 30, grafik 30).

Son kursa katılma amacı

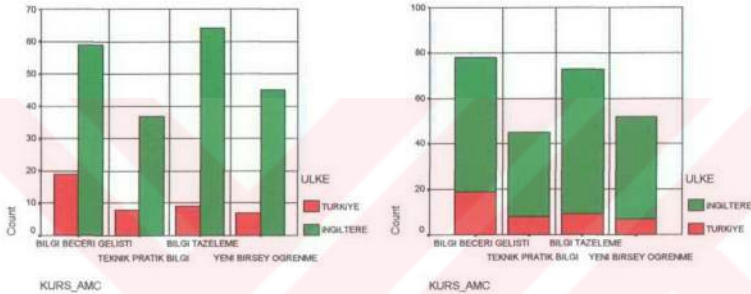
Rekreasyon ve spor yöneticilerinin kurslara katılma amaçları bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin kurslara katılma amaçları bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 12.355$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKYE	INGiltere	
KURSU_AMC	BİLGİ BECERİ GELİSTİRME	Count	19	19	38
		Column %	46.2%	25.8%	31.3%
		Total %	7.7%	21.8%	31.3%
	TEKNİK PRATİK BİLGİ EDİNME	Count	8	37	45
		Column %	18.6%	48.0%	31.1%
		Total %	3.2%	14.9%	18.1%
	BİLGİ TAĞİSİME	Count	9	64	73
		Column %	20.9%	81.2%	28.4%
		Total %	3.6%	23.8%	28.4%
	YENİ İHSEY ÖĞRENME	Count	7	43	50
		Column %	16.3%	56.0%	21.0%
		Total %	2.8%	18.1%	21.0%
Total	Count	43	203	246	
	Column %	100.0%	100.0%	100.0%	
	Total %	17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 31: Kursa katılma amacı.

Rekreasyon ve spor yöneticileri kursa katılma amacı olarak en fazla bilgi ve beceri geliştirme (%31.5) ve bilgi tazeleme (29.4) olduğunu belirtirken, en düşük neden olarak da teknik pratik bilgi edinme (18.1) olduğunu belirttiler.

Ülkeler düzeyinde yapılan karşılaştırmada ise Türkler arasında en yüksek oran bilgi ve beceri geliştirme (%44.2) olarak saptanırken, İngilizlerde ise en yüksek olarak bilgi tazeleme (%31.2) olarak saptandı. Türkler arasında en düşük oran ise yeni bir şey öğrenme (%16.3), İngilizlerde ise (%18) teknik pratik bilgi edinme olarak saptandı (bak tablo 31, grafik 31).



Grafik 31: Kursa katılma amacı ($P<0.01$).

İleriye dönük bir kursa katılmayı düşünme

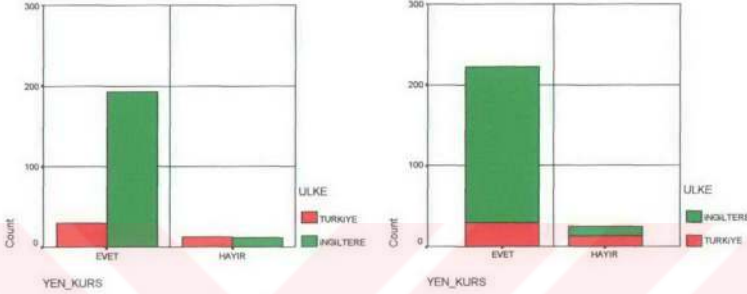
Rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük bir kursa katılmayı düşünüp düşünmedikleri bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı.

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük bir kursa katılmayı düşünüp düşünmedikleri bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(1) = 158.081$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGILTERE	
YEN KURS	EVET	Count	30	193	223
		Column %	69.8%	94.1%	89.9%
		Total %	12.1%	77.8%	89.9%
	HAYIR	Count	13	12	25
		Column %	30.2%	5.9%	10.1%
		Total %	5.2%	4.8%	10.1%
	Total	Count	43	205	248
		Column %	100.0%	100.0%	100.0%
Total %		17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 32: İleriye dönük kursa katılma.

Rekreasyon ve spor yöneticileri ileriye dönük bir kursa katılmayı amaçladıkları belirlendi (%89.9). Ülkeler arasında ileriye dönük kursa katılma Türkler (%69.8) ve İngilizlerde (%94.1) katılmamaya göre (%30.2, %5.9) çok daha yüksek bulundu (bak tablo 32, grafik 32).



Grafik 32: İleriye dönük kursa katılma ($P<0.01$).

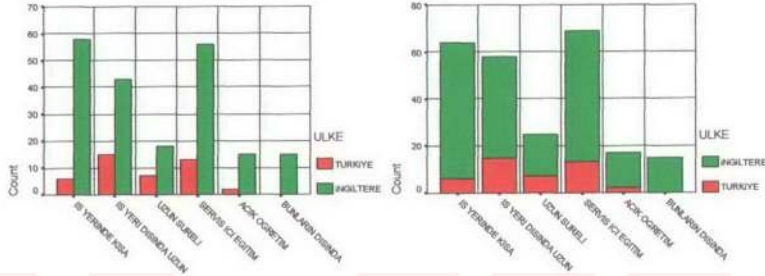
İleriye dönük bir kursa katılma türü

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük bir kursa katılma türleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük bir kursa katılma türleri arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{(5)} = 75.226$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
YKUR_TUR	İS YERİNDE KISA	Count	6	58	64
		Column %	14,0%	28,3%	23,8%
		Total %	2,4%	23,4%	25,8%
	İS YERİ DIŞINDA UZUN	Count	15	43	58
		Column %	34,9%	21,0%	23,4%
		Total %	6,0%	17,3%	23,4%
	UZUN SURELİ	Count	7	18	25
		Column %	16,3%	8,8%	10,1%
		Total %	2,8%	7,3%	10,1%
	SERVIS İÇİ EĞİTİM	Count	13	56	69
		Column %	30,2%	27,3%	27,8%
		Total %	5,2%	22,0%	27,8%
	AÇIK ÖĞRETİM	Count	2	15	17
		Column %	4,7%	7,3%	6,9%
		Total %	,8%	6,0%	6,9%
	BUNLARIN DIŞINDA	Count		13	13
		Column %		7,3%	6,0%
		Total %		6,0%	6,0%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 33: İleriye dönük kurs türü.

Rekreasyon ve spor yöneticileri yeni bir kursa katılma türü olarak en çok servis içi eğitimi (%27.8) ve iş yerinde kısa süreli kursu (%23.4) benimsedikleri saptandı. Açık öğretim ise en az düşünülen kurs türü olarak belirlendi (%6.9).



Grafik 33: İleriye dönük kurs türü ($P<0.01$).

Türk yöneticiler ileriye dönük olarak daha çok iş yeri dışında uzun (%34.9) ve servis içi eğitimi (%30.2) kursa katılmayı planlarken, İngiliz yöneticiler ileriye dönük olarak daha çok iş yerinde kısa süreli (%28.3) ve servis içi eğitimi (27.3) kursu planladıkları saptandı. Gerek Türkler gerekse İngilizler ileriye dönük olarak en az açık öğretim türü bir kursu (%4.7), %7.3) planladıkları saptandı (bak tablo 33, grafik 33).

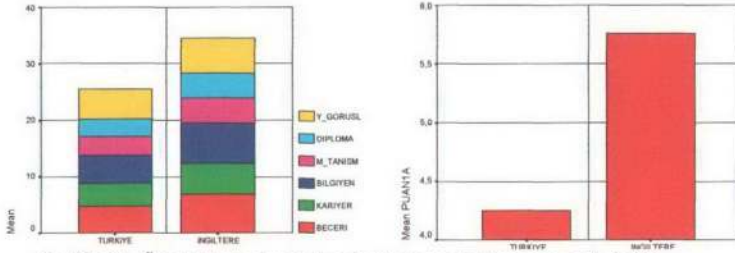
İleriye dönük bir kursa katılma amacı

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük kursa katılma amaçları [6] arasında farklılıklar olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tekrarlı varyans analizi uygulandı (repeated measure).

		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
ULKE	TÜRKİYE	4.252	.330	3.601	4.903
	İNGİLTERE	5.763	.151	5.464	6.061

Tablo 34: Ülke bakımından ileriye dönük kursa katılma amacı.

Anova testi sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin ileriye dönük kursa katılma amaçları arasında ülke bakımından anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($F_{2,246}=17.274$; $P<0.001$). Türk yöneticilerin katılma amaçları ortalama puanı ($x_1=4.252$) İngiliz yöneticilerinden ($x_2=5.763$) anlamlı bir şekilde daha düşük bulunmuştur (bak tablo 34, grafik 34).



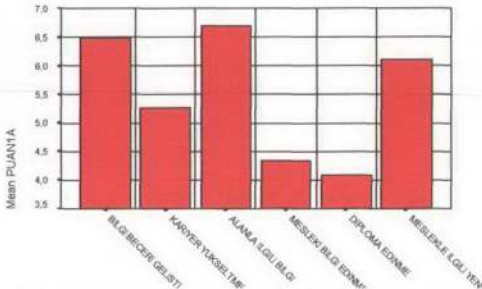
Grafik 34: Ülke bakımından ileriye dönük kursa katılma amacı ($P<0.01$).

Amaçlar [6] arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde yapılan tekrarlı varyans analizi sonucunda amaçlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptandı ($F_{5,1230}= 44.184$; $P < 0,001$).

		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
SEBEP				Lower Bound	Upper Bound
	BİLGİ BECERİ GELİŞTİRME	5,820	,228	5,372	6,267
	KARIYER YÜKSELTME	4,793	,228	4,346	5,241
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	6,002	,228	5,554	6,449
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME	3,934	,228	3,487	4,382
	DİPLOMA EDİNME	3,732	,228	3,285	4,180
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	5,763	,228	5,315	6,210

Tablo 35: Amaçlar bakımından kursa katılma.

Bulunan anlamlı farklılığın hangi amaçlar arasında olduğunu tespit etmek için daha sonra ikinci seviye testi olarak Tukey's testi uygulandı. Tukey's testi sonuçları alanla ilgili bilgi edinme amacının ($x_3=6.002$) sırası ile diploma edinme ($x_5=3.732$), mesleki bilgi edinme ($x_4=3.934$) ve kariyer yükseltme ($x_2=4.793$) amacından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu gösterdi. Yine bilgi beceri geliştirme amacı ($x_1=5.820$) sırası ile diploma edinme ($x_5=3.732$), mesleki bilgi edinme ($x_4=3.934$) ve kariyer yükseltme ($x_2=4.793$) amacından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu gösterdi.



Grafik 35: Amaçlar bakımından kursa katılma ($P<0.01$).

Mesleki yeni görüşler edinme amacı ($x_6=5.763$) sırası ile diploma edinme ($x_5=3.732$), mesleki bilgi edinme ($x_4=3.934$) ve kariyer yükseltme ($x_2=4.793$) amacından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu gösterdi.

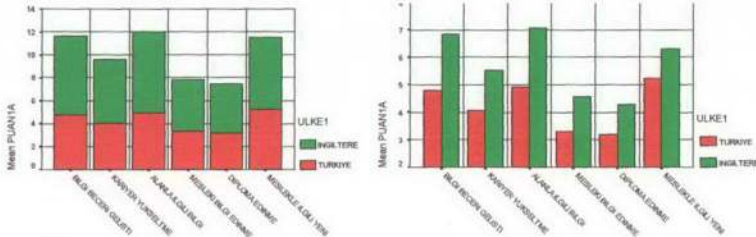
Kariyer yükseltme amacı da ($x_2=4.793$) sırası ile diploma edinme ($x_5=3.732$) ve mesleki bilgi edinme ($x_4=3.934$) amaçlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek bulundu. Her ne kadar mesleki bilgi edinme amacı ($x_4=3.934$) diploma edinme amacından ($x_5=3.732$) daha yüksek olduğu tespit edilmişse de bu fark istatistiki bakımdan anlamlı bulunmadı (bak tablo 35, grafik 35).

Ülke [2] ve amaçlar [6] arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tekrarlı varyans analizi yapıldı. Varyans analizi sonuçları ülke ve amaçlar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($F_{5,1230}= 44.184$; $P < 0,001$).

			Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
TÜRKİYE	BİLGİ BECERİ GELİŞTİRME		4,791	,415	3,977	5,604
	KARİYER YÜKSELTEME		4,670	,415	3,256	4,884
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME		4,930	,415	4,116	5,744
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME		3,302	,415	2,489	4,116
	DİPLOMA EDİNME		3,186	,415	2,372	4,000
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER		3,233	,415	4,419	6,046
İNGİLTERE	BİLGİ BECERİ GELİŞTİRME		6,849	,190	6,476	7,221
	KARİYER YÜKSELTEME		5,517	,190	5,144	5,890
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME		7,073	,190	6,700	7,446
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME		4,566	,190	4,193	4,939
	DİPLOMA EDİNME		4,278	,190	3,905	4,651
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER		6,293	,190	5,920	6,665

Tablo 36: Ülke ve amaçlar bakımından kursa katılma.

Daha sonra bulunan anlamlı farklılığın hangi ülke ve amaçlar arasında olduğunu tespit etmek için ikinci seviye testi olarak Tukey's testi uygulandı. Tukey's testi sonucunda İngiliz yöneticilerinin alanla ilgili bilgi edinme ($x_{i3}=7.073$), bilgi beceri geliştirme ($x_{i1}=6.849$) ve meslekle ilgili yeni görüşler edinme amaçları ($x_{i6}=6.293$) Türk yöneticilerinin tüm amaçlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek bulundu.



Türk yöneticileri ileriye dönük bir kursa katılma amacı olarak meslekle ilgili yeni görüşler edinme ($x_6=5.233$) ve alanla ilgili bilgi edinmeyi ($x_3=4.930$) en yüksek amaçlar olarak belirtirken, İngiliz yöneticilerin alanla ilgili bilgi edinme ($x_3=7.073$), bilgi beceri geliştirme ($x_1=6.849$) ve meslekle ilgili yeni görüşler edinme ($x_6=6.293$) amaçları en yüksek amaçlar olarak belirlendi. Yeni bir kursa katılmada en düşük amaçlar olarak Türk ve İngiliz idarecilerin diploma edinme amacı ($x_5=3.186$, $x_5=4.278$) olduğu saptandı (bak tablo 36, grafik 36).

Rekreasyonla ilgili görüşler

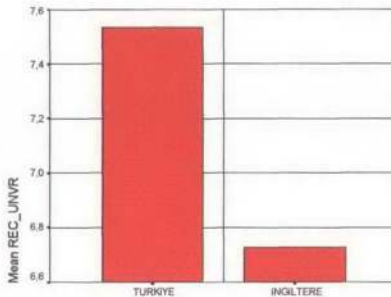
Üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde etkisi

Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde etkisi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde t-testi uygulandı. T-testi sonuçları iki ülke rekreasyon ve spor yöneticilerinin üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerindeki etkisi bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($t_{0.05}(246) \pm 2.672$; $P<0.008$).

			N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
REC_UNVR	ULKE	TURKIYE	43	7,5349	2,2714	,3464
		INGiltere	205	6,7268	1,6901	,1180

Tablo 37: Rekreasyon eğitiminde üniversitelerin rolü.

Test sonuçları Türk rekreasyon ve spor yöneticilerinin ($x_1=7.5349$) üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerindeki rolünün İngilizlerden ($x_2=6.7268$) daha fazla olması gerektiğini düşündüklerini gösterdi (bak tablo 37, grafik 37).



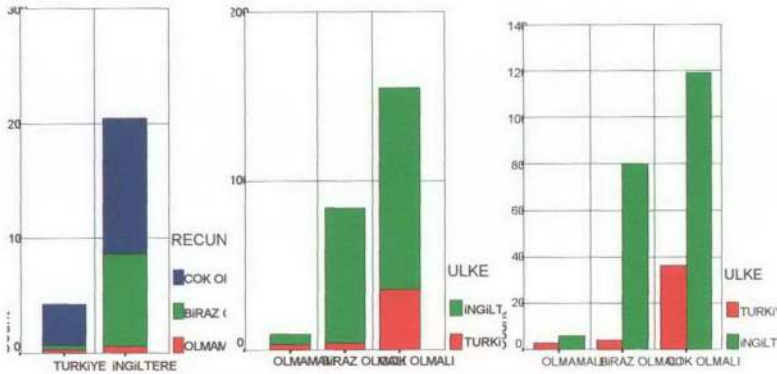
Grafik 37: Rekreasyon eğitiminde üniversitelerin rolü ($P<0.01$).

Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticileri üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde etkisi çok olmalı, olmalı ve hiç olmamalı şeklindeki aynı soruya verdikleri cevaplarda benzer görüşler belirttiler. Üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde etki derecesi hakkındaki ülke görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) uygulandı. Test sonuçları Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde etki derecesi bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05} (2) = 128.960$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
REC_UNGR	OLMAMALI	Count	3	6	9
		Column %	7.0%	2.9%	3.6%
		Total %	1.2%	2.4%	3.6%
	BIRAZ OLMALI	Count	4	80	84
		Column %	9.3%	39.0%	33.9%
		Total %	1.6%	32.3%	33.9%
	COK OLMALI	Count	36	119	155
		Column %	63.7%	58.0%	62.5%
		Total %	14.5%	48.0%	62.5%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100.0%	100.0%	100.0%	
	Total %	17.3%	82.7%	100.0%	

Tablo 38: Rekreasyon eğitiminde üniversitelerin rolü.

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin büyük çoğunluğunun (%62.5) üniversitelerin rekreasyon eğitimi üzerinde rolünün çok fazla olması gerektiğine inanırken, çok az kısmı (%3.6) olmaması gerektiğine inandığını gösterdi. Ülke düzeyinde Türkler (%83.7) ve İngilizlerin (%58) büyük çoğunluğu üniversitelerin rolünün çok fazla olması gerektiğine inanırken, üniversitelerin rolü olmamalı diyenler Türkler (%) ve İngilizlerde (%2.9) çok düşük düzeyde olduğu saptandı (bak tablo 38, grafik 38).



Grafik 38: Rekreasyon eğitiminde üniversitelerin rolü ($P<0.01$).

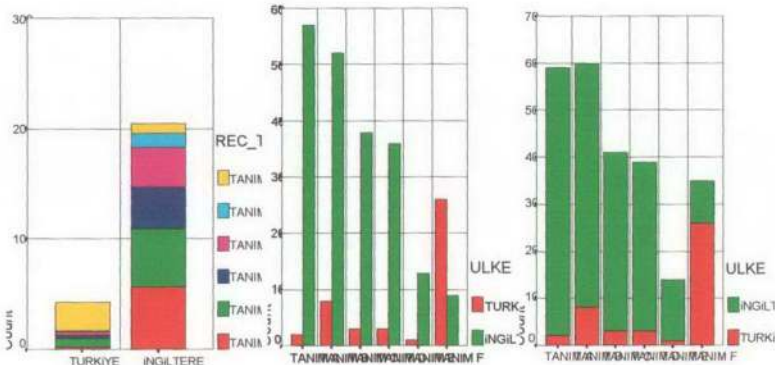
Rekreasyonun tanımı

Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu tanımlama [6] bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) yapıldı. Test sonuçları Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu tanımlama bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(5) = 35.161$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
REC. TANI	TANIM A	Count	2	57	59
		Column %	4,7%	27,8%	23,8%
		Total %	,8%	23,0%	23,8%
	TANIM B	Count	8	52	60
		Column %	18,0%	25,4%	24,2%
		Total %	3,2%	21,0%	24,2%
	TANIM C	Count	3	38	41
		Column %	7,0%	18,5%	16,5%
		Total %	1,2%	13,3%	16,5%
	TANIM D	Count	3	36	39
		Column %	7,0%	17,0%	15,7%
		Total %	1,2%	14,3%	15,7%
	TANIM E	Count	1	13	14
		Column %	2,3%	6,3%	5,6%
		Total %	,4%	3,2%	5,6%
	TANIM F	Count	26	9	35
		Column %	60,3%	4,4%	14,1%
		Total %	10,3%	3,6%	14,1%
Total	Count	43	203	246	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 39: Rekreasyonu tanımlama.

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyonu tanımlamada b (%24.2) ve a (%23.8) tanımlarını en üst düzeyde benimsediklerini gösterirken, e tanımını en düşük düzeyde benimsediklerini gösterdi (%5.6).



Grafik 39a: Rekreasyonu tanımlama ($P<0.01$).

Ülkeler düzeyinde ise Türk rekreasyon ve spor yöneticileri rekreasyonu tanımlamada en fazla tanım f (%60.5) ve tanım b yi (%18.6) benimserken, İngiliz yöneticiler en fazla tanım a (%27.8) ve tanım b yi (%25.4) benimsedikleri belirlendi (bak tablo 39, grafik 39).

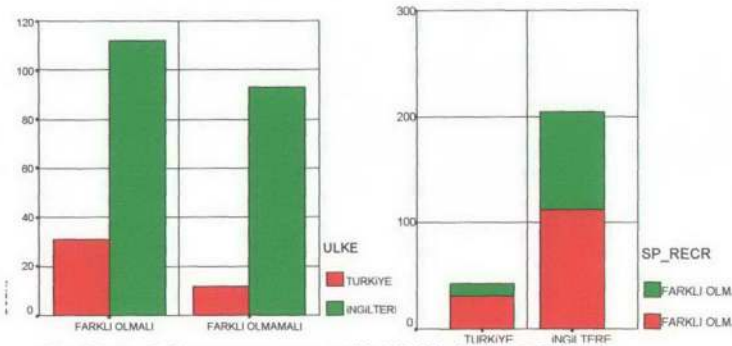
Rekreasyon ve spor eğitimi farklı olmalı mı?

Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon ve spor eğitimi farkına bakış açıları bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) yapıldı. Test sonuçları Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon ve spor eğitimi farkına bakış açıları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(1) = 5.823$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGILTERE	
SP_RECR	FARKLI OLMALI	Count	31	112	143
		Column %	72,1%	54,6%	57,7%
		Total %	12,5%	45,2%	57,7%
	FARKLI OLMAMALI	Count	12	93	105
		Column %	27,9%	45,4%	42,3%
		Total %	4,8%	37,5%	42,3%
Total		Count	43	205	248
		Column %	100,0%	100,0%	100,0%
		Total %	17,3%	82,7%	100,0%

Tablo 40: Rekreasyonu ve spor eğitimi farklı olmalı mı?

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin çoğunluğu rekreasyon ve spor eğitiminin farklı olması gerektiğini belirtirken (%57.7), az kısmı (%42.3) söz konusu eğitimin farklı olmaması gerektiğini belirttiler.



Ülke düzeyinde Türk yöneticiler büyük çoğunlukla (%72.1) farklı olması gerektiğini, daha düşük düzeyde ise farklı olmaması gerektiğini belirttiler (%27.9). İngiliz yöneticiler Türk yöneticilere benzer şekilde büyük çoğunlukla (%54.6) farklı olması gerektiğini düşünürken, çok az kısmı olmaması gerektiğini (%45.4) belirttiler (bak tablo 40, grafik 40).

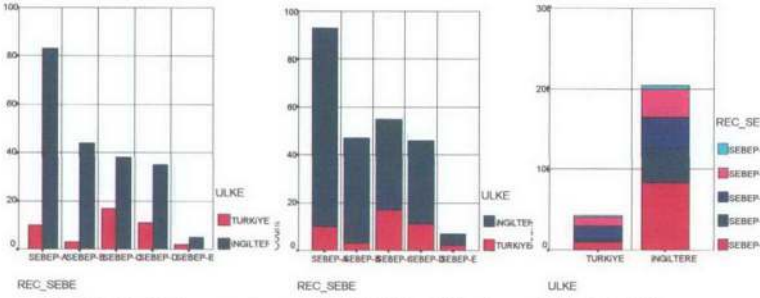
Rekreasyon ve spor eğitiminin farklı olma sebebi

Rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon eğitiminin spor eğitiminden farklı olma sebepleri [5] bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) yapıldı. Test sonuçları Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon ve spor eğitiminin farklılık sebepleri bakımından aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 75.548$; $P < 0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
REC_SEBE	SEBEP-A	Count	10	83	93
		Column %	23,3%	40,5%	37,5%
		Total %	4,0%	33,5%	37,5%
	SEBEP-B	Count	3	44	47
		Column %	7,0%	21,5%	19,0%
		Total %	1,2%	17,7%	19,0%
	SEBEP-C	Count	17	38	55
		Column %	39,5%	18,5%	22,2%
		Total %	6,9%	15,3%	22,2%
	SEBEP-D	Count	11	35	46
		Column %	25,6%	17,1%	18,5%
		Total %	4,4%	14,1%	18,5%
	SEBEP-E	Count	2	5	7
		Column %	4,7%	2,4%	2,8%
		Total %	,8%	2,0%	2,8%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 41: Rekreasyonu ve spor eğitiminin farklı olma sebebi.

Yöneticilerin rekreasyon eğitiminin spor eğitiminden farklı olma nedenini büyük oranda A sebebi olarak düşünürken (%37.5), sebep C (%22.2) ve sebep B (%19) diğer önemli nedenler arasında gösterildi. En düşük neden olarak sebep E gösterildi (%2.8). Ülke düzeyinde Türk yöneticiler eğitimin farklı olma nedenleri arasında sebep C (%39.5), sebep D yi (%25.6) gösterirlerken en düşük neden olarak sebep E gösterildi (%4.7). İngiliz yöneticiler ise en başta sebep A (%40.5), sebep B yi gösterirlerken (%21.5), en düşük neden olarak sebep E yi (%2.4) gösterdiler (bak tablo 41, grafik 41).



Grafik 41: Rekreasyonu ve spor eğitiminin farklı olma sebebi ($P<0.01$).

Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olmalı mı?

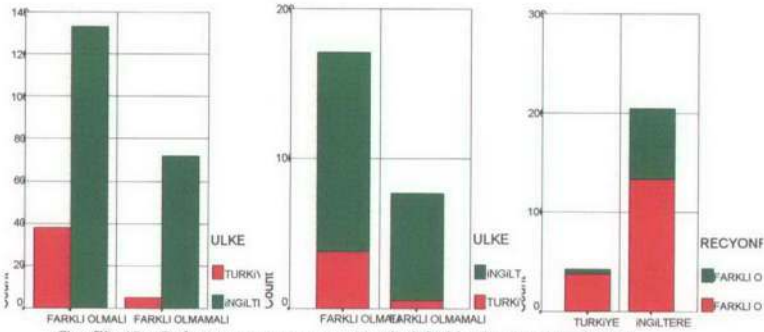
Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon ve spor yönetimi farkına bakış açıları bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) yapıldı. Test sonuçları Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon ve spor yönetimi farkına bakış açıları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(1) = 35.629$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
RECYONFR	FARKLI OLMALI	Count	38	133	171
		Column %	88,4%	64,9%	69,0%
		Total %	15,3%	53,6%	69,0%
	FARKLI OLMAMALI	Count	5	72	77
		Column %	11,6%	35,1%	31,0%
		Total %	2,0%	29,0%	31,0%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 42: Rekreasyonu ve spor yönetimi farklı olmalı mı?

Test sonuçları rekreasyon ve spor yöneticilerinin çoğunluğu rekreasyon ve spor eğitiminin farklı olması gerektiğini belirtirken (%69), az kısmı (%31) söz konusu eğitim farklı olmaması gerektiğini belirttiler.

Ülke düzeyinde Türk yöneticiler büyük çoğunlukla (%88.4) farklı olması gerektiğini, daha düşük düzeyde ise farklı olmaması gerektiğini belirttiler (%11.6). İngiliz yöneticiler Türk yöneticilere benzer şekilde büyük çoğunlukla (%64.9) farklı olması gerektiğini düşünürken, çok az kısmı olmaması gerektiğini (%35.1) belirttiler (bak tablo 43, grafik 43).



Grafik 42: Rekreasyonu ve spor yönetimi farklı olmalı mı? ($P<0.01$).

Rekreasyonu ve spor yönetimi farklı olma sebebi

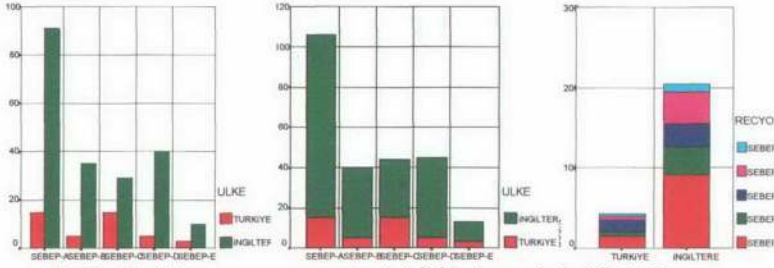
Rekreasyonu ve spor yöneticilerinin rekreasyon yönetiminin spor yönetiminden farklı olma sebepleri [5] bakımından aralarında bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Ki-kare uygunluk testi (*chi square*) yapıldı. Test sonuçları Türk ve İngiliz rekreasyon ve spor yöneticilerinin rekreasyon yönetiminin spor yönetiminden farklılık sebepleri arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($\chi^2_{.05}(4) = 94.056$; $P<0.01$).

			ULKE		Total
			TURKIYE	INGiltere	
REKREYON	SEBEP-A	Count	13	91	106
		Column %	34,9%	44,4%	42,4%
		Total %	6,0%	36,7%	42,7%
	SEBEP-B	Count	3	33	40
		Column %	11,0%	17,7%	16,7%
		Total %	2,0%	14,7%	16,7%
	SEBEP-C	Count	13	29	44
		Column %	34,9%	14,7%	17,7%
		Total %	6,0%	11,7%	17,7%
	SEBEP-D	Count	3	40	43
		Column %	11,0%	19,3%	18,7%
		Total %	2,0%	16,7%	18,7%
	SEBEP-E	Count	3	10	13
		Column %	7,0%	4,9%	5,2%
		Total %	1,2%	4,0%	5,2%
Total	Count	43	205	248	
	Column %	100,0%	100,0%	100,0%	
	Total %	17,3%	82,7%	100,0%	

Tablo 43: Rekreasyonu ve spor yönetimi farklı olma nedenleri.

Yöneticilerin rekreasyon yönetiminin spor yönetiminden farklı olma nedenini büyük oranda A sebebi olarak düşünürken (%42.7), sebep D (%18.1) ve sebep C (%17.7) diğer önemli nedenler arasında gösterildi. En düşük neden olarak sebep E gösterildi (%5.2). Ülke düzeyinde, Türk yöneticiler eğitimin farklı olma nedenleri arasında sebep A ve C'yi (%34.9) gösterirken en düşük neden olarak sebep E'yi gösterdiler (%). İngiliz yöneticiler ise en

başta sebep A (44.4) ve D yi gösterirlerken (19.5), en düşük neden olarak sebep E yi (%4.9) gösterdiler (bak tablo 43, grafik 43).



Grafik 43: Rekreasyonu ve spor yönetimi farklı olma nedenleri ($P<0.01$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye'den ankete cevap verenlerin yarısından fazlası (% 58) herhangi bir profesyonel kurum veya enstitüye üye değildir. Cevap verenlerin % 42'lık kısmı ise çok değişik enstitülerin ve profesyonel kurumların üyesidirler; bunların % 23'ü spor kulüplerine, % 9 u Futbol Antrenörler Derneğine, % 2 si işçi sendikalarına, % 2 si Judo Hakemleri Derneğine, % 2 si herhangi bir spor kuruluşuna, % 2 si Spor Hekimleri Derneğine, % 2 si ise Cimnastik Hakemleri Derneğine üyedirler.

Türkiye'de spor ve boş zamanları değerlendirme yöneticilerinin üye olabilecekleri profesyonel kurum veya kuruluşlar olmadığından, cevaplayıcılardan hiçbirisinin böyle bir kuruluşa üye olmadıkları yanıtını almak sürpriz olmamaktadır. Bu çalışmanın ana önerilerinden biri profesyonel kurumlara ilişkin Spor ve Boş zamanları Değerlendirme Yönetiminin, Türkiye de daha çok işlerlik kazanması ve önemsenmesidir. "Spor ve Boş zamanları Değerlendirme Yönetiminin" yeterince ele alınmamış olması, bu görevlerde bulunan kişilerin katılabilecekleri dernek veya birliklerin mesleki açıdan ne kadar önemli olduklarının farkına varılmamış olduğunun bir göstergesidir. Bunun asıl nedenlerinden bir tanesi, bu kadrolarda bulunan kişilerin farklı meslek gruplarından geliyor olmasıdır. Böyle olunca da kişinin asıl mesleği ne ise onunla ilgili bir birlik veya kuruluşa katılmayı öncelikle düşünmektedir. Çünkü, spor veya boş zamanları değerlendirme yönetimi o kişinin o andaki görevi, fakat asıl mesleği değildir. Bundan dolayı spor yöneticileri herhangi bir profesyonel kurum veya enstitüye üye olmayı düşünmemektedirler. Onlar daha çok asıl meslekleri ile ilgili kurum veya kuruluşlara üye olmayı tercih etmektedirler.

Yöneticiler görev sorumluluklarının önem sırasına göre sıraladığında; en önemli beş sorumluluk alanı olarak; planlama/organizasyon, programlama ve müşteriye servis, sporu geliştirme ve tesisler belirtilmişlerdir.

Yöneticilerin büyük çoğunluğu (% 91) 37 ay ve daha fazla, çok azı (% 2) 25-36 ay arasında çalıştıkları ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'deki yöneticilerin % 63 ü kamu sektöründe, üst yönetim seviyesinde, % 16 si yardımcı yönetici seviyesinde, % 12 si özel sektörde ve % 9 u ise Üniversitelerde görev yapmaktadırlar. Bu araştırmaya katılanların çoğunluğunu kamu sektörü çalışanları oluşturmaktadır. Cevaplayıcıların % 81 i kamu sektöründe, % 10 u üniversitelerde ve % 9 u ise gönüllü olarak yani bir karşılığı olmaksızın bir spor kulübünde veya herhangi bir organizasyonda görev yapmaktadırlar. Bu çalışma kamu sektörü yöneticilerinin üstünlüğü ile karakterize edilmektedir, tıpkı *Yates Report* (1984) ve *Celt Report* (1990) da olduğu gibi.

Sorumlu oldukları tesis yönünden yöneticilerin yarısından fazlası (% 51) açık spor tesislerini ve kapalı spor tesislerini (% 49) sorumluluk alanlarına girdiğini belirtmektedirler. Ayrıca cevaplayıcıların % 26 si kapalı yüzme havuzlarını, % 16 sı sağlıklı yaşam için spor merkezlerini, % 16 sı ise spor kulüplerinde yöneticilik yapmaktadırlar.

Bu sonuçlardan anlaşılmaktadır ki, Türk spor yöneticileri de İngiliz spor yöneticileri gibi birden fazla spor tesisinin yöneticiliğini yapmaktadırlar. İngiliz spor yöneticilerine ait

olan sonuçlar, yine aynı çalışmanın kapsamında ve çalışmamın bir başka bölümünü oluşturan araştırmada ortaya çıkmıştır.

Ülkemiz spor yöneticilerinin çalışma statüsü bakımından çoğunluğu sürekli kadroda (%92), pek azı ise sözleşmeli (%6) ve sadece geçici statüde (%2) görev yapmaktadırlar. Veriler göstermektedir ki, yöneticilerin % 30 u Gençlik ve Spor İl Teşkilatlarında şube müdürü, %23 ü Gençlik ve Spor İlçe Müdürü, %12 si spor kuruluşlarında memur, %11 i tesisler amiri, %9 u spor kuruluşlarında şef ve sadece %4 ü Gençlik ve Spor İl Müdürü, geriye kalan %11 i ise spor kurumlarında diğer görevlileridir.

Yöneticilerin görevlerine başlamadan önce üniversite diplomasına sahip olanların oranı %51 dir. Üniversite diplomasına sahip olanların sadece % 17 si beden eğitimi ve spor diplomasına sahip olmasına rağmen, tüm cevaplandırılanların ancak % 7 gibi çok az bir kısmı beden eğitimi ve spor diplomasına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bir başka tanımla ifade edildiğinde, üniversite diplomasına sahip olanların % 34 ünün diplomasının beden eğitimi ve sporla hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Buda göstermektedir ki Türkiye deki sporu yönetenlerin çok büyük bir bölümü neredeyse tümü spor veya boş zamanları değerlendirme yönetimine ilişkin hiçbir yeterliliğe sahip değildirler.

Karaküçük (1988) ülkemizde daha önce yaptığı bir araştırmada devlet sektöründe çalışan spor yöneticilerinin % 90 i spor yönetiminin dışındaki farklı meslek gruplarından olduğunu tespit etmişti. Yine Özmaden (1993) tarafından ülkemizde üst düzeyde sporu yöneten kişiler arasında yapılan bir başka araştırmada sadece % 18 inin beden eğitimi ve spor diplomasına sahip oldukları anlaşılmıştır. Geriye kalan % 82 gibi çok büyük bölümünün ise başka meslek gruplarından geldiği ortaya çıkmıştır. Özmaden'in (1993) diğer bir çalışmasında ise Gençlik ve Spor İl Müdürlerinin sadece % 24 ünün beden eğitimi ve spor diplomasına sahip oldukları, geriye kalan % 76 gibi çok büyük bir kısmının spor yönetimi ile ilgili hiçbir diploma veya yeterliliğe sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Ayrıca Türkiye deki 25 Federasyon Genel Sekreterleri üzerinde yapılan araştırmada ise şu sonuçlar elde edilmiştir ; 25 federasyon genel sekreterinden sadece 7'si (%28) spor akademisi veya beden eğitimi ve spor bölümünden mezundur. Geriye kalan 18 (%72) si değişik meslek gruplarından, hatta bunların % 16 si sadece lise mezunu oldukları araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır (Özmaden,1993).

Bu çalışmanın sonuçları da göstermektedir ki Türk spor yöneticilerinin hiçbirisi bu görevlerine başladıktan sonra, meslekleriyle ilgili herhangi bir diploma veya sertifikaya sahip

Bu çalışma sonuçları göstermektedir ki ülkemizde spor yöneticilerinin birinci derecede mutlu olmadıkları nokta % 58 ile aylık gelirleri. İkinci mutlu olmadıkları nokta % 44 ile kıdemlilik yönünden ve üçüncü tatmin olmadıkları nokta ise % 42 ile yeteneklerini kullanma yönündendir.İngiliz spor yöneticileri ile karşılaştırıldığında, İngiliz spor yöneticilerinin yapmakta oldukları işin koşulları açısından daha mutlu oldukları ortaya çıkmaktadır.

Ülkemiz yöneticileri mezun oldukları okul bakımından sadece % 7 sinin Beden Eğitimi ve Spor bölümlerinden mezun olduklarını belirttikleri halde, cevaplayanların % 21 i sahip

oldukları diplomanın yapmakta oldukları işle çok ilgili, % 42 si ise çok ilgili olduğunu belirtmektedirler. Böylece sonuçlara bakıldığında bir çelişkinin var olduğu açıkça ortadadır. Ancak ortada olan gerçek şudur ki; hem ekonomik hem de sosyal yönden kalkınmış ülkelerde spor ve boş zamanları değerlendirme yönetiminin apayrı bir yönetim biçimi olup olmadığı tartışılırken, hatta bir çoğunda ayrı bir yönetim biçimi olarak kabul edildiği, hatta beden eğitimi ve spor diplomalarının bile, spor ve boş zamanları değerlendirme yönetimi için bir yeterlilik sayılmadığı gerçeği ortada iken, Türkiye de henüz spor ve boş zamanları değerlendirme yönetimi henüz bile gelmemiş bulunmaktadır. Elde edilen verilerin sonuçlarından da anlaşılabacağı gibi, değil beden eğitimi ve spor diplomasına sahip olanlar, her hangi bir diplomaya sahip olanlar (öğretmen, mühendis, hukukçu gibi) bile, diplomalarının spor yönetimi için yeterlilik olduğunu savunmaktadırlar. Bu durum da Türkiye de spor yönetiminin henüz profesyonel bir meslek olarak kabul edilmemiş olmasının bir göstergesidir.

Ülkemizde gerçek anlamda ilk spor yönetimi diploması 1978-1982 yılları arasında Spor akademilerinin, yönetim bilimleri dalından mezun olan ve sayıları ikiyüz/üçyüz kişiyi geçmeyecek kadar az olan bir grup teşkil etmiştir. Daha sonraki yıllarda bazı beden eğitimi ve spor yüksek okulları bünyesinde spor ve rekreasyon yöneticiliği dallarında lisans programlarına başlanmıştır.

Rekreasyon ve spor yöneticileri meslek öncesi veya meslek içi eğitimin önemi konusunda meslek öncesi eğitimin daha önemli olduğunu belirtmektedirler (%67). Ülkemizde meslek içi eğitimin hemen hemen yok denecek kadar yüzeysel olarak ele alınması oldukça önemlidir. Spor yönetimi, mesleki nitelikler ve meslek içi eğitim programlarının yokluğu, meslek öncesi eğitimin önemini ortaya çıkarmaktadır. Ancak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Eğitim Dairesi Başkanlığının, spor yöneticileri için düzenlediği meslek içi seminerler vardır. Bu seminerlerin süreleri 3 ile 7 gün arasında değişmektedir. Fakat bu seminerlerin amaçları incelendiğinde, her yıl bu amaçların tamamen aynı içerikten oluşuklarını (eğitim planı; 1990, 1991, 1992, 1993 ; p:26) görmek oldukça dikkate değer bir konu idi. Böylece, Türkiye de spor yöneticilerinin eğitim ve öğretiminin ele alınmadığını söylemenin ne kadar isabetli olduğunu görmekteyiz. Ülkemiz yöneticilerin son iki yıl içerisinde yapmakta olduğunuz işle ilgili herhangi bir kursa katıldınız mı sorusuna verdikleri cevapta önemli ve dikkati çeken diğer bir nokta cevaplayıcıların eğitim kurslarına değil de sadece seminerlere katıldıklarının belirtilmiş olmasıdır.

Yöneticiler daha önce sorulan; meslek öncesi veya meslek içi eğitimi daha önemlidir şeklindeki bir soruya, cevaplayıcıların % 67 si meslek öncesi eğitimin daha önemli olduğunu belirttikleri halde, yukarıdaki sorudan alınan sonuç oldukça ilginçtir. Soruda ankete katılanlara şu andaki görevinizle ilgili olarak ileriye dönük bir eğitim programına katılmayı düşünme sorusuna %70 i evet, %30 u ise hayır diye belirtmişlerdir. Bu iki sorunun sonuçları karşılaştırıldığında ortaya bir çelişki çıkmaktadır. Bu çelişki aslında spor yönetimi açısından Türkiye'nin bir gerçeğidir. Türk sporunu devlet sektörü düzeyinde yönetenlerin almış oldukları eğitim/öğretimin gerçek anlamda spor yönetimi ile bir ilgisinin olmamasından

kaynaklanmaktadır. Daha öncede değinildiği gibi spor yönetimi profesyonel bir iş veya meslek olarak henüz kabul edilmediği için cevaplayıcıların % 67 si meslek öncesi eğitimin, meslek içi eğitimden daha önemli olduğunu belirtirlerken, yine cevaplayanların, % 70 inin, yapmış oldukları işle ilgili olarak ileriye dönük bir eğitim programına katılmayı düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Bu da açıkça şunu göstermektedir; soruda kullanılan yapmakta olduğunuz işle ilgili olarak ileriye dönük bir eğitim programına ifadesi hem anlam bakımından hem de olması gereken bakımından, meslek içi eğitim ifadesinden daha kapsamlı ve ciddi olarak düşünüldüğü için böyle bir tercih yapılmıştır. Daha öncede belirtildiği gibi özellikle spor yönetiminde verilen kursların amaçtan uzak, sadece bir şeyler yapıyor gibi gösterilmekten başka bir amacının olmadığı, bu kursların (eğitim planları 1990, 1991, 1992, 1993) içerikleri incelendiğinde anlaşılabacaktır.

Yöneticilerin büyük bir çoğunluğu rekreasyon ve spor yönetimi için uygun niteliklere sahip olmadıkları halde, % 23 gibi yüksek sayılabilecek bir oranın diploma ve sertifika alabilmenin kendileri için hiç önemli olmadığını belirtmeleri düşündürücüdür. Bu durumda göstermektedir ki Türkiye de spor yöneticisi olabilmek için spor yönetimi ile ilgili bir eğitim kurumundan diplomaya sahip olmanın bir gereğinin olmadığı anlaşılmaktadır. Yöneticiler büyük oranda spor ve rekreasyon yönetimi ile ilgili bir geçmişe sahip olmadıkları halde, çok ilginçtir ki kısa süreli kursların kendileri için yeterli olacağını belirtmişlerdir. Yine burada verilerden anlaşılabacağı gibi servis içi eğitim Türk spor yöneticileri için hiç popüler sayılmamaktadır. Cevaplayanlardan sadece %5 gibi çok az bir bölümü servis içi eğitimi benimsedikleri anlaşılmaktadır.

Yöneticilere spor yönetimi eğitiminde üniversitelerin bir rolü olup olmadığı hakkındaki görüşleri sorulduğunda; %89 gibi büyük bir çoğunluğu üniversitelerin rolünün çok olması gerektiğini, %9 u üniversitelerin rolü biraz olmalıdır ve % 2 gibi çok az bir bölümü ise üniversitelerin bir rolü olmamalıdır diye belirtmişlerdir.

Rekreasyon ve spor yönetimi eğitimi diğer alanlarındaki eğitimden farklı olmalı mıdır? sorusuna; %72 si evet diye belirtirken sadece %19 u ise hayır demişlerdir. Çok ilginçtir ki yöneticiler büyük bir çoğunlukla (%72) spor yöneticisi eğitiminin diğer alanlardaki yönetici eğitiminden farklı olmalıdır derken sadece çok az bir kısmı beden eğitimi ve spor diplomasına sahiptirler (% 7).

Bu verilerden çok açıkça anlaşılmaktadır ki, çok az oranda rekreasyon ve spor yöneticisi beden eğitimi ve spor eğitiminden gelmiş olmalarına rağmen, yöneticilerin çok büyük bir bölümü spor yönetiminin eğitim ve öğrenimini, yönetimin diğer alanlarındaki eğitim/öğretim biçiminden ayırt etmektedirler. Özellikle spor yöneticisi için mutlaka farklı bir öğrenim olması gerektiğini belirten % 72 ye karşılık, cevaplayıcıların % 84 ü ise spor yöneticileri için mutlaka farklı ve özel bir eğitim biçimi gereklidir diye belirtmişlerdir.

Bu bölümü içeren sonuçlardan anlaşılmaktadır ki; büyük bir çoğunluk "spor ve boş zamanları değerlendirme yönetiminin" öğreniminin genel yönetim biçiminden farklı olmaması gerektiğini belirtenlerin % 86 gibi büyük bir çoğunluğu neden belirtmezken, sadece % 14 ü beş değişik neden belirtmişlerdir. Bu nedenler incelendiğinde, bütün farklı alanlardaki

yönetim ihtiyacı genel yönetimin uygulanması ile giderilebilir. Spor ve boş zamanları değerlendirme yönetimi veya herhangi bir alan yönetimi, ayrı bir yönetim biçimi olarak ele alınıp ona yönelik bir yönetim biçiminin öğrenimi verilmemelidir görüşündeler. Oysaki spor ve boş zamanları değerlendirme, tüm dünyada özelliklede kalkınmış ülkelerde en büyük sektör, hatta bir endüstri durumuna gelmiştir.

Spor yönetiminin eğitimi diğer yönetim biçimlerinden farklı olmalı şeklinde cevap veren cevaplayıcılara nedenlerini belirtmeleri istendiğinde, % 9 una göre spor ve boş zamanları değerlendirme konusu insana yöneliktir ve insanın özellikle ihtiyaç ve taleplerine karşılık uzman bir yaklaşım gerektirir. Spor ve boş zamanları değerlendirme yönetimi, eğitim ve öğretiminin, genel yönetimin eğitim ve öğretiminden ayırmak için bazı nedenler verilmesine rağmen, cevabı destekleyici bir neden sağlayan cevaplayıcı yoktur.

Cevaplayanlara, spor yönetiminin kendilerine göre anlamı sorulduğunda, yöneticilerin % 12 si basit olarak spor faaliyetlerinin yönetimi olarak belirtirken, %9 u tarafından ruhen ve bedenen sağlıklı gelişim için aktif ve pasif boş zaman aktivitelerinde katılımı teşvik eden hizmetlerin etkili gelişimini güçlendirmek olarak tanımlanmaktadır. % 2 si ise devlet tarafından sağlanan tesislerin kontrolü ve organizasyonu olarak tanımlarken, yöneticilerin % 2 si ise spor yapan kişilerin yönetimi olarak tanımlamaktadırlar. Cevaplayanların % 7 si ise spor yönetimini; planlama yeteneği, boş zaman fırsatlarının teşvikini organize ve kontrol etmek, katılımcılara hizmet vermek, katılım anında katılımcıların beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılamak olarak tanımlamaktadırlar. Cevaplayanların % 5 ine göre katılımcıların yaşam kalitelerini geliştirmek için aktif veya pasif spor veya boş zamanları değerlendirme tesis ve kaynaklarının sağlanması veya yönetimi olarak kabul edilmektedir. % 7 si tarafından toplum için sportif şartları sağlamak için kaynakların yönetiminin koordinasyonu olarak tanımlanmaktadır. % 2 si katılımcılara etkili, yeterli ve ekonomik hizmetleri sağlamak için beşeri ve finansal kaynakların organizasyonu ve koordinasyonu olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte ankete katılan yöneticilerin yarısından biraz fazlası (%54) bu soruya cevap vermemişlerdir. Buradan da anlaşılmaktadır ki, Türkiye de sporu yöneten, yönetici pozisyonundaki kişilerin spor ve boş zamanları değerlendirme yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahip değillerdir.

Bu araştırmanın sonuçlarından anlaşılmaktadır ki Türkiye’de henüz spor/rekreasyon yöneticiliği profesyonel anlamda bir meslek olarak kabul edilmemiştir. Bu anketi cevaplayanların sadece %7 sinin spor/rekreasyon yöneticiliği ile ilgili en yakın diplomaya sahip (beden eğitimi ve spor) olmalarına karşılık, cevaplayanların büyük bir çoğunluğu yöneticilik görevleri öncesi sahip oldukları diplomaların yapmış oldukları iş için yeterli olduğu inancını taşımaktadırlar. Bu yöneticilerin, sahip oldukları ve spor/rekreasyon yönetimiyle ilgisi olmayan eğitimlerini, spor/rekreasyon yöneticiliği için yeterli olarak düşünmeleri oldukça ilginçtir. Belki de onlar hızla gelişen ve patlamaya hazır bir potansiyeli olan bu endüstri içindeki rollerinin önemini anlayamadıkları için sahip oldukları diplomanın yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Türk spor/rekreasyon yöneticilerinin meslek içi eğitim programlarını gerekli görme oranının oldukça yüksek olması sürpriz değildir. Asıl ilginç olanı bu anketi cevaplayanların hiçbirinin spor/rekreasyon yöneticiliği eğitimi almamış olmalarına rağmen, spor/rekreasyon yönetimi eğitim (% 72) ve öğretiminin (% 87), diğer yönetim tiplerinin eğitim ve öğretiminden farklı olması gerektiği yönünde görüş bildirmeleridir. Bu konuyla ilgili olarak İngiliz spor/rekreasyon yöneticileri ile yapılan karşılaştırmada, İngiliz spor/rekreasyon yöneticilerinin hem meslek öncesi ve hem de meslek içi yeterliliğe sahip olmalarına ve hatta gelecek için daha fazla eğitime ihtiyaç duymalarına rağmen, gelişmekte olan ve halka daha iyi hizmet etmek amacını taşıyan bu endüstrinin ihtiyaçlarını karşılamak için meslek öncesi ve meslek içi eğitime daha fazla önem verdikleri anlaşılmaktadır.

Spor ve boş zamanları değerlendirmenin sosyal ve ekonomik alanda ulusal bir karaktere sahip olması ve gittikçe çok hızlı bir şekilde büyüyen bir endüstri durumuna dönüşmesi, spor/rekreasyon yönetiminin profesyonelleşmesine yol açmaktadır (Torkildsen, 1990). Türkiye'nin değişen sosyal ve ekonomik koşullarında 'boş zamanları değerlendirme kavramı' henüz yeterince kullanılmaya başlanmamıştır. Bazı önemli göstergeler (hızla büyüyen turizm ve artan boş zamanlara bağlı olarak kısalan çalışma saatleri) rekreasyonun yakın gelecekte hızla büyüyeceğini göstermektedir.

Türkiye de ulusal ve uluslararası alanda yetersiz spor başarısı ve genel katılım yetersizliği ekonomik, politik ve sosyal faktörler ve bu açıklayıcı faktörlerden en önemlilerinden birisi olan spor/rekreasyon yönetiminin, sporla ilgisi olmayan kişilere verilmesi faktörleriyle açıklanabilir. Karaküçü'ge (1988) göre, Türkiye'de spor/rekreasyonun gelişmemesinin en önemli nedeni spor yönetiminin henüz profesyonel bir meslek olarak görülmemiş olmasındandır.

Yönetim, spor ve boş zamanları değerlendirme şartlarının sağlanmasında ana unsurlardan birisidir. Bu nedenle genişleyen ve taleplerin arttığı bir endüstride iyi bir yönetici eğitiminin geliştirilmesi ve şartları, ekonomik ve sosyal gelişme için büyük fırsatların kaçırılmaması açısından büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'de spor/rekreasyon eğitiminin ilk amaçlarından birisi öğrencilerin ve yöneticilerin bu alandaki olasılıklar üzerindeki görüş açılarını genişletmelerini teşvik etmektir. Bugüne kadar, spor/rekreasyon yöneticisinin eğitimi için Türkiye'de karşılaştırmalı olarak yeterli çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmanın başlıca amacı; elde edilen bulgularla, Türk ve İngiliz spor/rekreasyon yöneticileri arasında bir mukayese yapabilme şansına sahip olmaktır.

Torkildsen'e (1990) göre eğlence, ortaya çıkan eğlence yönetimi mesleğine ilerleyen, milli önem taşıyan, sosyal ve ekonomik şartlarda büyüyen bir sanayidir. Türkiye'nin değişen sosyal ve ekonomik ortamında eğlence henüz yayılmaya başlamıştır. Hızla gelişen turizm ve daha az çalışma zamanları buna bağlı olarak da daha çok eğlence gibi belirtiler eğlencenin gelecekte hızla büyüyeceğini gösterir.

Ülkemizdeki yetersiz hem ulusal hem de uluslararası spor başarısı ve genel katılma yetersizliği, ekonomik, politik ve sosyal faktörlerden açıklanabilirse de en açıklayıcı faktörlerden biride spor idaresinin sporla hiç bir ilişkisi olmayan insanlara verilmesidir.

Karaküçük (1998) Türkiye’de sporun gelişmemesinin nedeni olarak spor idaresinin bir meslek olarak görülmemesini belirtmektedir.

İdare, eğlencede bir temeldir. Bu nedenle, gelişen bir sanayide, idareciler için eğitimin gelişmesi ve korunması ekonomik ve sosyal gelişmelerde önemli fırsatların kaçırılmaması için çok önemlidir. Bazı araştırmacılar spor/eğlence idaresi eğitimi konusunda çalışmalar yapmışlarsa da bu çalışmaların yeterli olduğu söylenemez. Bu çalışmada spor/eğlence eğitimini Türkiye’deki spor/eğlence idarecilerine tavsiye amaçlanmakta, bu nedenle İngiliz rekreasyon spor yöneticileri üzerinde yapılan çalışmalar eksikliklerin teşhisinde iyi bir örnek teşkil edecektir. Bununla beraber ben bu çalışmanın İngiltere’de spor/eğlence idaresinin eğitimi hakkında bazı tavsiyelerde bulunacağı şüphesizdir.

Kalkınmış ülkelerin gelmiş oldukları noktayı ülkemizin de yakalaması mümkündür. Bu konularla ilgili ülkemizde teorik bilgi birikimi olmakla beraber, uygulama veya rekreasyon eğitimi bakımından bunların hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Rekreasyon eğitimi ile ilgili önemli görülen bazı noktalar aşağıda maddeler halinde önerilmiştir;

- Sporun en kısa zamanda geniş halk kesimine yaygınlaştırılabilmesi için devlet politikalar üreterek hayata geçirmelidir.
- Yapılan çalışmalar sadece rapor niteliği taşımayıp, uygulama aşamasına geçirilmelidir.
- Bütün yöntemler ve olanaklar kullanılarak spor kültürünün ve serbest zamanları değerlendirme kültürünün halka, daha da önemlisi gençliğe anlatılması sağlanmalıdır.
- Bunu yapabilmek için gerekli, yönetici ve teknik kadronun yukarıda örneklerini verdiğimiz ülkelerin sistemleri doğrultusunda eğitilerek mevcut sistemimize monte edilmelidir.
- Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri ile işbirliğine gidilmelidir.
- Boş zamanları değerlendirmede asıl olan aktif etkinliklerdir düşüncesinden hareketle, mevcut olanaklar en iyi ve verimli bir şekilde kullanılarak, özellikle Gençlik Merkezleri, Halk Eğitim Merkezleri, Belediyeler ve diğer ilgili kurumlar pasif etkinliklerden aktif etkinliklere doğru geçiş için gerekli olan tesis, araç-gereç, malzeme ve diğer gereksinimlerle ilgili çalışmaları çok hızlı bir şekilde yapılmalıdırlar.

KAYNAKLAR

- Altınok, K. (1991).** Atatürkçü Düşünce Sisteminde Gençlik ve Spor, Ankara.
- Anderson, N. (1961).** Çalışma ve Boş Zaman 'da aktarılmıştır, *Londra, Routledge*, s. 33.
- Bagrit, S. (1965).** The Age of Automation, *London, Weidenfeld & Nicolsan*, 48.
- Basini, A. (1975).** Education for Leisure: A Sociological Critique, in J.T. Haworth and M.A. Smith, eds, *Work and Leisure*, London, Kimton
- Bennington, J. And White, J. (1986).** The Future Role and Organisation of local Government: Functional Study No. 4. *University of Birmingham*.
- Berton, P (1968).** The Smung Minority, Toronto, McClelland and Stewart, 77.
- Blakelok, E. (1961).** A Durkheimian Approach to Some Temporal problems of Leisure, Social Problems, *Summer*
- Blum, F. (1953).** Toward a Democratic Work Process, *New York, Herper* 109-10.
- Borret, N. (1991).** Leisure Services UK: An introduction to leisure, entertainment and tourism services. *Macmillan*.
- Botterill, I. (1984).** Leisure Study, *Roudge*, London.
- Brighthill, C. K. (1960).** Boş Zaman Çağrısı, Eds.Englewood Cliffs, N. J., *Prentice-Hall*, 7
- Bromhead, P. (1964).** Devlet ve Boş Zaman, Üç Aylık Politika Dergisi. Mart 1964.
- Bromley, P. (1990).** Countryside Management. *London. E and F.N. SPON*
- Burdge, R. (1969).** Levels of Occupational Prestige and Lisure Activity, *Journal of Leisure Research*, Summer Issue.
- Burns, T. (1973).** Leisere in Industri Society, Ed. M. A. Smith, Leisure in United Kindom, *Londra, Allen Lane*, 43.
- Carbm & Tait, (1973).** Education for Leisure , Englewood Cliffs, N.J., *Prentice-Hall*, 61.
- Carlson, R. (1972).** Amerikan Hayatında Eğlence, Belmond, *Wardworth*, 24.
- Centre of Leisure (1989).** Lisure Studies Association. UK
- Chelladurai, P. (1985).** Sport management, macro perspectives. Canada, *Pear Creative*
- Clarke, J. (1975).** Framing the Arts: The Role of Cultural Institutions, paper presented to the Symposium on Sport and Culture in Contemporary Society, London, January.
- Clayre, A. (1974).** Work and Play, Londra, *Weindenfeld&Nicolson Ltd*.
- Coalter F. Et al. (1986.)** Rationale for Public Sector Investment in Leisure. Eastbourne; Brighton Polytechnic; *Leisure and Social Change*.

- Coalter, F. Et al. (1988).** Recreational Welfare: The Rationale for Public Leisure Policy. *Averbury*, Aldershot.
- Coalter, F., Potter, T. & McNulty, T. (1990).** Recreation Management Training Needs, *The Sport Council*.
- Cohen, E. (1974).** Who is a Tourist? A Conceptual Clarification, *Sociological Review*, November.
- Cole, G. A. (1984).** Management Theory and Practice. *D.P. Publications Ltd*.
- Constable, J. and McCormik R. (1987).** The Making of British Managers. A report for the BIM and CBI into management training, education and development, *Stanley I. Hunt Ltd*.
- Corwin, R. (1965).** A Sociology of Education, New York, *Appleton-Century-Crofts*, 88-94
- Council for National Academic Awards (1991).** Review of sport, recreation and leisure degree courses. London.
- Crawford, M. (1972).** Retirement and Role-Playing, *Sociology*, May
- Dahl, G. J. (1971).** Zaman, Çalışma ve Boş Zaman, *Cristian Century Foundation*, 187.
- DeGrazia, S. (1962).** Working time and Leisure Time, *New York*, 13.14.
- Demirci, N. (1986)** Sporda Yönetim - Teşkilatlanma ve Organizasyon, Ankara.
- Doggett, R. And O' Mahoney, R. (1991).** The Leisure Environment. *Stanley Thornes Ltd*.
- Dougherty, N.J. and Bonanno, D. (1985).** Management Principles in sport and leisure services. *Burgess Publishing Services*, USA.
- Dubin, R. (1956).** Industrial Workers, Worlds, Social Problems
- Dumazeider, J. (1960).** Boş Zaman Sosyolojisinin Şu Anki Problemleri, *Uluslararası Sosyal Bilim Gazetesi*, No:4.
- Dumazeider, J. (1967).** Boş Zaman Toplumuna Doğru, Londra, *Collier-McMillan*, 16-17.
- Elvin, I. (1993).** Sport and Physical Recreation, *Longman Group Ltd*. UK.
- Etzkorn, K. (1964).** Leisure and Camping : The Social Meaning of a Form of Public Recreation, *Sociology and Social Research*, October
- European Association for Sport Management (1993).** *The Netherlands*.
- Fairchild, H.P. (1944).** Sosyoloji, New York, *Felsefe Kitaplığı*.
- Faunce, W. (1959).** Automation and Leisure, in H.B. Jacobson and J.S. Roucek, eds, *Automation and Society*, New York, *Philosophical Library*, 305.
- Final Report to the Recreation Management Local Collaborative Project, (1985).** North West Provincial Councils.
- Fişek, K. (1980).** Spor Yönetimi, *Siyasal Bilgiler Basımevi*, Ankara.

- Fişek, K. (1985).** Türkiye Spor Tarihi, *Gerçek Yayınevi*, İstanbul.
- Fletcher, R. (1966).** The Family and Marriage in Britain, Harmondsworth, *Penguin Books*, 194.
- Fraser, M. (1991).** Review of Sport, Recreation and Leisure Degree Course, *CNA*.
- Frederick, R. (1959).** The 3rd Curriculum: Student Activities in American Education, New York, *Appleton-Century-Crofts*.
- Gists, N. P. & Fava S. F. (1964).** Şehir Toplumu, New York, *Crowell*, 411.
- Glasser, R (1982).** Leisure and the Search for a Satisfying Identity, *Smith et al., eds, op.cit.*, 60.
- Graham, S. (1959).** Social Correlates of Adult Leisure-Time Behaviour, in M.B. Susman, ed., Community Structure and Analysis, *Crowell*. New York,
- Graefe A. And Parker, S. (1987).** Recreation and Leisure: An introductory handbook. *E and FN Spon Ltd*.
- Gregory S. et al. (1981).** Managing urban sports facilities. *University of Birmingham*.
- Gross, E. (1961).** Boş Zaman Analizine Fonksiyonel Bir Yaklaşım, Sosyal Problemler.
- Haralambos, M. and Holborn, M. 19.** Sociology, themes and perspectives. *Collins Educational*. London
- Hargreaves, J. (1979).** The Political Economy of Mass Sport, in Parker et al. 60.
- Havighurst, R. J. (1957).** Orta Çağda Boş Zaman Aktiviteleri, *Amerikan Sosyoloji Gazetesi*, Eylül.
- Henry, I. (1990)** Management and Planning in the Leisure Industries. *Macmillan*.
- Henry, I. P. (1993).** The Politics of Leisure Policy, *Macmillan*, UK.
- Huizinga, J. (1970).** Homo Ludens, Londra, *Routledge*.
- İller ve Belediyeler, (1996).** Sayı: 610, Ankara.
- İller ve Belediyeler, (1996).** Sayı: 614, Ankara.
- James, E.M., (1985).** Recreation and Leisure Management - A Report on Education and Training Needs, *Local Government Training Board*.
- Jary, D. (xxxx).** Evenings at the Ivory Tower: Liberal Adult Education, in *Smith et al., eds op, cit.*, 263
- Johnson, J. T. (1986).** Professions and Power. *Macmillan Education Ltd*. London.
- Johnstone, J. (1994).** Leisure and Education in Contemporary American Life, Boston University, Centre for the of Liberal Education for Adults Notes and Essays on Education for Adults No. 43

- Jubenville, A. (1978).** Outdoor Recreation Management. *W. B. Saunders Company*. London
- Kalkavan, A. (1990).** Leisure and Recreation, Unpublished Essey, *University of Manchester*.
- Kalkavan, A. (1998).** Serbes Zamanları değerlendirme Ders notlar.
- Kamphorst T.J. (1989).** Trends in Sports, Quick Service, *Enschede*.
- Kaplan, (M. (1960).** Amerika'da Boş Zaman, New York, *Wiley*, 21.
- Karaküçük, S. (1995).** Rekreasyon, Ankara
- Karaküçük, S., (1988).** Türkiyede Spor Yöneticilerinin Eğitimi, *Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ankara.
- Karlis, G. (1989).** MBO, A sustainable process of operation for the future management of volunteer organisations. *Recreation Canada*.
- Klapp, O. (1969).** Collective Search for Identity, New York, Holt, *Rinehart*.
- Koontz, H. And Weihrich, H. (1988).** Management. New York, *McGraw-Hill Book Company*.
- Köknel, Ö. (1979).** Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Istanbul.
- Linegar, B.V., (1988).** The Education Reform Act 1988 and its Effects on the Leisure Industry.
- Long, A. (1969).** The New School-Vancouver, in B.and R. Gross, eds, Redical School Reform, New York, *Simon & Schuster*, 292.
- Macmillan, C. (1975).** Administration of Sports, London, *Routledge*
- Marcuse, H. (1964).** One-Dimensional Man, London, *Routledge*, 74.
- Marsland, D. (1975).**Sport and Leisure in Contemorary Society, *London Polytechnic of Central London*
- Maslow, T. (1970).** Planning of a Leisure and Recreation Model, *London, Routledge*.
- Maw, R. (1969).**Construction of a Leisure Model, Official Architecture and Planning, August.
- McGregor, T. (1971).** Politika ve Boş Zaman, Uluslararası Karşılaştırmalı *Sosyoloji Gazetesi*, Eylül 1971.
- McIntosh, P.C. (1963).** Toplumda Spor, London, *Watts*, 23.
- McKinney, G. (1984).** Yates and After; The Management of Recreation Management Training, England; *Leisure Studies Association*.
- Meissner, M. (1971).** The Long Arm of the Job, *Industrial Relations*, October.

- Meyersohn, R. (1963).** Changing Work and Leisure Routines, in E.O.Smigel, ed., Work and Lisure, New Hawen, *College and University Press*.
- Mills. P. (1992).** Quality in the leisure industry, *Longman Group Ltd. Uk*.
- Minister of Supply and Services of Canada (1992).** Sport: The Way Ahead.
- Mott, J. (1967).** Madenciler, Örücüler ve Güvercin Yarışları, M. A. Smith.
- Murphy, W. (1979).** Recreation Managers; Current Practitioners in Local Government and Industry, *The Centre for Leisure Studies*, 1.
- Myerscough, J. (1974).** Boş Zaman Vaktinin Kullanımının Yakın Tarihi, I. Appleton, *Boş Zaman Araştırması ve Yönetimi*, Edinburg, İskoç Akademi Yayını.
- Nakhooda, Z. (1961).** Toplumda Boş Zaman ve Eğlence, Hindistan, Katabmahal, 4.
- Orzack, L. (1959).** Work as a 'Central Life Interest' of Professionals, *Social Problems*, Autumn
- Özmaden, H. (1993).** Türkiye'de Spor Yöneticisi ve Eğitimi, *MÜSB Enstitüsü Bed. Eğt. ve Spor Anabilim Dalı*, İstanbul.
- Özmen, Ö. (1976).** Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni
- Parker, S.R. (1972).** Leisure and Work, Londra, *Paladin*, 20-25.
- Parkhouse, B.L.(1991)** The management of sport. *Mosby Year Book*. London.
- Peterson, A.C.D. (1968).** The Future of Education, london, *Cresset*, 18.
- Pieper, J. (1952).** Boş Zaman, Kültürün Temeli, New York, *Pantheon Kitapları*.
- Poor, R. (1970).** 4 Day, 40 Hours Cambridge, Mass., *Bursk & Poor*.
- Prowdermaker, H. (1962).** Bakır Kasaba: Değişen Afrika, New York, *Harper*, 225.
- Rapoport, R. (1975).** Et al., Leisure and the Family Life Cycle, London, *Routledge*.
- Reisman, L. (1954).** Class, Leisure and Social Participation, American Sociological Review, February
- Roberts, K. (1970).** Leisure, London, 45
- Salz, B. R. (1955).** Endüstrileşmede İnsan Unsuru, Ekonomik Gelişme ve Kültürel Değişim, Ekim 1955.
- Saperstein, H. and Veal, T. (1977).** RecreatYon Managers in Britain. A survey. Working paper. *University of Birmingham*.
- Sayers, P. (1991).** Managing sport and leisure facilities: a guide to competitive tendering. *E and FN SPON*, London.
- Schafer & Armer (1971).** On Scholarship and Interscholastic Athletics, in E. Dunning, ed., The Sociology of Sport London, *Cass*

- Simpson, J. (1973).** Education for Leisure, in M.A: Smith et all., eds, Leisure and Society in Britain, London, *Allen Lne*
- Smith, M. (1973).** Introduction to Leisure and Society in Britain, London, *Allen lane*, 7.
- Smith, M.E. (1986).** Evaluation of management education, training, and development. *Gower*
- Sport and Recreation Industry Lead Body, (1992).** A guide to the qualification framework: Leading the way in vocational qualifications.
- Sports Council's National Seminar and Exhibition, (1989).** Recreation management, *Wembly Conference Centre*.
- Stewart, R.(1985).** The reality of management. *Redwood burn Ltd.* Great Britain.
- Stumpf, F. & Cozens, F. W. (1947).** Modern İlkel İnsanlar Kültüründe Oyunların, Sporun ve Eğlence Aktivitelerinin Rolünün Bazı Durumları, Üç Aylık *A.A.H.P.E.R* Araştırması, Ekim 1947.
- Suiçmez, H. (1993).** Sport Management and Development in the Turkish Context,
- Suiçmez, H. (1993).** First European Congress on Sport Management, *The Nedherland*
- Sümer, R. (1989).** Sporda Demokrasi, *Şafak Matbaası*, Ankara.
- Tancred, B. & E. (1992)** Leisure Management, *Hodder & Stoughton*, London.
- Taylor, S. (1911).** Leisure and Work Stanley Parker'de zikredildi.
- Thomas, K. (1964).** Endüstri-Öncesi Toplumda Çalışma ve Boş Zaman, *Geçmiş ve Bugün*, Aralık 1964.
- Thompson, E.P. (1967).** Zaman, Çalışma Disiplini ve Endüstriyel Kapitalizm, *Geçmiş ve Bugün*, No:38.
- Tomlinson, A. (1989).**Tehe Leisure Industry. Vol 10. Cnference Papers no. 41, *Leisure studies Association*.
- Tomlinson, A. (1990).** Sport in Society: policy, *politics and culture*. *School Research*
- Torkildsen, G, (1993).** Leisure and Recreation Management, *E & FN Spon*, London.
- Torkildsen, G. (1992)** Leisure and Recreation Management, *E & FN Spon*, London.
- Touraine, A. (1974).** Post-Endüstriyel Toplum Rekreatyon, Londra, *Wilwood House*, 212.
- Veal, T. and Saperstein, H. (1977)** Working Paper; Centre for Urban and Regional Studies, *University of Birmingham*.
- Vincent, C. (1967).** Mental Health and the Family, *Marriage and the Family*, February.
- Vogel, E. (1963).** Japan's New Middle Class (Berkeley, *University of California Press*, 21.
- Vogt, E. Z. (1955).** Modern Evhali, Cambridge, Mass, *Harward Üniversitesi Yayınları*, 114.

- Vontobel, K. (1961).** Alman Protestanlığında Çalışma, Londra, *Routledge*, 33.
- Wax, R.H. (1958).** Kùltürlerimizde Boş Zaman, Sonraki Olgunluğa Çağrı, Ed. Ann Arbor, *Michigan Üniv. Yayını*, 4.
- Wilders, M. (1983).** Some Preliminary Discussions on the Sociology of the Public House, in *Parker et al., eds, op.cit.*
- Wilenski, H. (1960).** Work, Careers and Social Integration, *International Social Science Journal*, No 4.
- Wilensky, H. L. (1961).** Boş Zamanın Dağılımı, *Sosyal Problemler*, Yaz 1961.
- Wirth, L. (1938).** Bir Hayat Şekli Olarak Şehirlilik, *Amerikan Sosyoloji Gazetesi*, Temmuz 1938.
- Yates, A. (1984).** Recreation Management Training Committee Final Report, *Department of Environment*, London.
- Young & Willmott (1973).** The Symmetrical Family, London, *Routledge* 232-3.
- Zurcher & Mealeov, (1971).** On Bullfights and Baseball: An Example of Interaction of Social Institutions, *International Journal of Social Institutions, International Journal of Comparative Sociology*, March.

EKLER

Anket formu A (Türk rekreasyon Yön)

Anket Formu B (İngiliz rekreasyon Yön)

Veriler

İstatistik sonuçlar



Anket formu A

TÜRK SPOR YÖNETİCİSİNİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ ANKET FORMU

Sayın yönetici / ilgili,

1979 yılında İstanbul Spor Akademisinin "Spor Yönetimi" bölümünden mezun oldum. 1980 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Spor Müdürlüğünde antrenör olarak göreve başladım ve daha sonra açılan sınavı kazanarak Beden Eğitimi Bölümüne, Beden Eğitimi Okutmanı olarak atandım. 1988 yılında doktora yapmak üzere üniversite tarafından İngiltere'ye gönderildim. Halen Brighton Üniversitesinde "Spor Yöneticisinin Eğitim-öğretiminin geliştirilmesi konusunda Doktora çalışmamı sürdürmekteyim.

Bu çalışma İngiltere, Kanada ve Türkiye arasında karşılaştırmalı bir çalışma olup, bu ülkelerin spor yöneticisi eğitim sistemlerinin, spor politikalarının, spor organizasyonlarının ve spor yapılarının incelenerek, bunlardan Türkiye için en uygun olabilecek bir program oluşturulmaya çalışılacaktır. Bu çalışmamla ilgili olarak önce İngiltere'de sonrada Kanada'da değişik araştırmalarda bulundum. Doktora programımın son aşamasını oluşturacak olan bu anket spor yöneticisinin Türkiye'de nasıl yetiştirildiğine dair bilgi toplamama yardımcı olacaktır.

Ayrıca anketin asıl amacı, Türkiye'deki spor yöneticilerinin karakteristik özelliklerini araştırmaktır. Şöyle ki; spor yöneticilerinin geçmişteki mesleki deneyimleri nedir? Eğitim-öğretim durumları nedir? Onlar şimdiki ve gelecekteki kariyerleri ile ilgili ne şekil bir eğitim-öğretimin gerekli olduğunu düşünüyorlar? Yöneticilerin yapmış oldukları öğrenimle ilgili düşünceleri nelerdir? İşleri ile ilgili beklentileri nelerdir? Spor yöneticisinin eğitim-öğretiminde, spor yöneticilerinin rolünün ne olduğu hakkındaki görüşleri nelerdir?

Sizin yardımlarınızla spor yöneticisinin yetiştirilmesi ile ilgili bilgiler edinmeyi amaçlamaktayım. Bunu söylerken sizin zamanınızın ne kadar değerli olduğunu bilmekle beraber bu çalışmamı faydalı ve ilginç bularak bu anketi dolduracağınızı ümit etmekteyim.

Lütfen sizin cevabınıza en yakın olan cevabın yanındaki numarayı daire içine alarak belirtiniz. Yazıyla cevap verilmesi gereken açık soruların cevaplarını ise soruların altında ayrılan yere yazınız. Bu anketi cevaplandıranların kimlikleri sorulmayıp, verilen bilgiler gizli tutulacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Halit SUIÇMEZ

BÖLÜM - A: KİŞİSEL BİLGİLER

- 1)- Cinsiyetiniz: Bay 1 Bayan 2
- 2) Aşağıdaki yaş gruplarından hangisine dahilsiniz?
- | | |
|------------------|---|
| 25 yaşın altında | 1 |
| 25 – 30 | 2 |
| 31 – 35 | 3 |
| 36 – 40 | 4 |
| 41 – 45 | 5 |
| 46 yaşın üstü | 6 |
- 3)- Görevinizle ilgili üyesi olduğunuz kuruluş veya dernek.
- | | |
|-------------------------|---|
| Spor veya rekreasyon | 1 |
| Spor kulübü | 2 |
| Beden eğitimi öğretmeni | 3 |
| Antrenör | 4 |
| Hakem | 5 |
| Spor basını | 6 |
| Hiçbiri | 7 |

BÖLÜM - B: GÖREVINİZLE İLGİLİ BİLGİLER

- 4)- Çalıştığınız kurum veya kuruluşun adı
- | | |
|---------------------------------|---|
| Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü | 1 |
| Milli Eğitim Bakanlığı | 2 |
| Spor Kulübü | 3 |
| Üniversite | 4 |
| Özel Sektör | 5 |
| Belediye | 6 |
| Hiçbiri | 7 |
- 5)- Sorumlu olduğunuz tesisin adı
- | | |
|---------------------|---|
| Salon | 1 |
| Yüzme havuzu | 2 |
| Açık spor tesisi | 3 |
| Sağlık spor merkezi | 4 |
| Spor kulübü | 5 |
| Park veya müze | 6 |
- 6)- Toplam görev süreniz
- | | |
|----------------|---|
| 0- 6 ay | 1 |
| 7-12 ay | 2 |
| 13-18 ay | 3 |
| 19-24 ay | 4 |
| 25-36 ay | 5 |
| 37 aydan fazla | 6 |
- 7)- Çalışma statünüz
- | | |
|------------------|---|
| Kadrolu | 1 |
| Sözleşmeli | 2 |
| Geçici | 3 |
| Geçici yarım gün | 4 |
- 8)- Göreviniz:
- | | |
|-----------------|---|
| Müdür | 1 |
| Müdür yrd. | 2 |
| İlçe müd. | 3 |
| Şef-tesis amiri | 4 |

9)- Sorumluluk alanınız

Plan ve organizasyon	1
Programlama	2
Pazarlama	3
Tesisler	4
Mali konular	5
Halkla ilişkiler	6
Sporu geliştirme	7
Eğitim-öğretim	8
Personel sorumlusu	9
Büro hizmetleri	10
Takımlar sorumlusu	11
Araştırma	12
Bunlardan başka	13

10)- Bu alanda çalışma süreniz

0- 6 ay	1
7-12 ay	2
13-18 ay	3
19-24 ay	4
25-36 ay	5
37 aydan fazla	6

11)- Bu alanda çalışma sebebi

Sporu sevdiğim için	1
Halkla ilişkili olabilmek için	2
Değişiklik olsun diye	3
Antrenörlük/eğitcilik yapmak için	4
Hızla gelişmekte olan bir alan olduğu için	5
İyi bir mevki elde edebilmek için	6
İnsanlarla çalışmayı sevdiğim için	7
Kendimi çalışmak zorunda hissettiğim için	8
Bunlardan başka	9

12)- En önemli görülen 5 sorumluluk alanı (11. sorudaki maddeleri önem sırasına göre yazınız).

PUAN (0-9)

En önemlisi	()
İkinci önemli	()
Üçüncü önemli	()
Dördüncü önemli	()
Beşinci önemli	()

13)- Çalışmaktan tatmin olma düzeyleri

tatminkar değil (1,2,3), tatminkar (4,5,6) çok tatminkar (7,8,9)

Sorumluluk seviyeniz açısından	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Aylık geliriniz açısından	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Kıdemlilik açısından	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Yeteneklerinizi kullanabilmede	1 2 3	4 5 6	7 8 9
İş den hoşlanma, değişiklik, ilginçlik	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Bunların dışında	1 2 3	4 5 6	7 8 9

14a)- İşe girerken sahip olduğunuz diploma

İlkokul	1
Ortaokul	2
Lise	3
Meslek Yüksek okulu	4
Üniversite	5
Yüksek Lisans	6

- Doktora 7
- 14b)- *Diplomanın işle ilgi düzeyi (1 – 9)*
- | | | |
|----------------|------------------|-------------------|
| <i>İlgisiz</i> | <i>Az ilgili</i> | <i>Çok ilgili</i> |
| 1 2 3 | 4 5 6 | 7 8 9 |
- 14c)- *İşe girdikten sonra sahip olduğunuz diploma*
- | | |
|---------------------|---|
| İlkokul | 1 |
| Ortaokul | 2 |
| Lise | 3 |
| Meslek Yüksek okulu | 4 |
| Üniversite | 5 |
| Yüksek Lisans | 6 |
| Doktora | 7 |
- 15)- *Sahip olduğunuz diğer belgeler (her bir belge için ayrı ayrı işaretleyiniz)*
- | | |
|---------------------------------|---|
| Yok | 0 |
| Spor yöneticiliği | 1 |
| Rekreasyon ve boş zamanlar | 2 |
| Pazarlama | 3 |
| Personel yönetimi ve idarecilik | 4 |
| Antrenörlük | 5 |
| Hakemlik | 6 |
| İlkyardım | 7 |
| Bilgisayar – istatistik | 8 |

BÖLÜM - C: MESLEK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- 16)- *Spor – rekreasyon yönetiminde;*
- | | |
|---------------------------------|---|
| Meslek öncesi eğitim önemlidir | 1 |
| Meslek sonrası eğitim önemlidir | 2 |
- 17a)- *Son olarak katıldığınız kurslardan ilki*
- | | |
|----------------------|---|
| Antrenörlükle ilgili | 1 |
| Hakemlikle ilgili | 2 |
| Yönetimle ilgili | 3 |
| Bunların dışında | 4 |
| Yok | 5 |
- 17b)- *Son olarak katıldığınız kurs*
- | | |
|----------------------|---|
| Antrenörlükle ilgili | 1 |
| Hakemlikle ilgili | 2 |
| Yönetimle ilgili | 3 |
| Bunların dışında | 4 |
| Yok | 5 |
- 17c)- *Kursa katılma amacınız*
- | | |
|----------------------------|---|
| Bilgi ve beceri geliştirme | 1 |
| Teknik pratik bilgi edinme | 2 |
| Bilgileri tazeleme | 3 |
| Yeni bilgiler edinmek | 4 |
- 18a)- *İleriye dönük bir kursa katılma*
- | | |
|-------|---|
| Evet | 1 |
| Hayır | 2 |
- 18b)- *İleriye dönük bir kursa katılma türü (sadece bir numara belirtiniz)*
- | | |
|------------------------------|---|
| İş yerinde kısa kurslar | 1 |
| İş yeri dışında kısa kurslar | 2 |
| Uzun süreli kurslarla | 3 |
| Servis içi eğitimle | 4 |

Açık öğretimle	5
Bunların dışında	6

18c)- İleriye dönük bir kursa katılma sebebi

	Önemli değil (1,2,3)	Önemli (4,5,6)	Çok önemli (7,8,9)
Bilgi beceri geliştirme	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Kariyer yükseltme	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Alanla ilgili bilgileri yenileme	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Meslektaşlarla buluşma tanışma	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Diploma veya sertifika için	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Meslekle ilgili yeni görüşler edinme	1 2 3	4 5 6	7 8 9

BÖLÜM - D : REKREASYONLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

19)- Rekreasyon eğitiminde üniversitenin rolü

Olmalı (1,2,3)	Biraz olmalı (4,5,6)	Çok olmalı (7,8,9)
1 2 3	4 5 6	7 8 9

20)- Rekreasyon yönetimi tanımı (lütfe bir tane işaretleyiniz)

- 1- Rekreasyon faaliyetlerinin yönetiminde kaliteli ve ucuz bir hizmet vermek için gerekli olan parasal ve insani kaynakları sağlayarak gerekli koordinasyon ve organizasyonu yapmak.
- 2- Rekreasyonla ilgili tüm alanlarda yönetim ve kontrolü düzenleyerek ticari gelişimi sağlamak
- 3- Spor ve rekreasyonla ilgili tesislerin organizasyonunu, yönetimi ve tahsisini yaparak müşterilerin güvenilir, sağlıklı ve hoş vakit geçirebilecekleri bir hizmeti sunmak.
- 4- Rekreasyon ihtiyacı olan insanların bu ihtiyaçlarını gidermek yönünde gerekli olan en etkili ve yararlı yonteme karar vererek o yönde tesisleri düzenleyip spor ve rekreasyon imkanlarını en mükemmel şekilde daha fazla kişinin hizmetine sunmak
- 5- Yukarıdaki maddelerin hepsi
- 6- Yukarıdaki maddelerin dışında

21a)- Spor veya rekreasyon eğitimi farklı olmalı mı?

Evet	1
Hayır	2

21b)- Spor veya rekreasyon eğitimi farklı olma nedenleri (lütfe bir tane işaretleyiniz)

Ayrı bir daldır	1
Kendine özgü kuralları vardır	2
Eğitim ve uygulama iç içedir	3
Yukarıdakilerin tümü	4
Bunların dışında	5

22a)- Spor veya rekreasyon yönetimi farklı olmalı mı?

Evet	1
Hayır	2

22b)- Spor veya rekreasyon yönetiminin farklı olma nedenleri (lütfe bir tane işaretleyiniz)

Ayrı bir çalışma alanıdır	1
Kendine özgü kuralları vardır	2
Yönetim ve eğitim iç içedir	3
Yukarıdakilerin tümü	4
Bunların dışında	5

Anket formu B

İNGİLİZ SPOR YÖNETİCİSİNİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ ANKET FORMU

SPORTS - MANAGEMENT EDUCATION SURVEY OF RECREATION MANAGERS

DEAR MANAGER,

I am a lecturer at the Karadeniz Technical University in Turkey. At the moment, I am a PhD student at the University of Brighton. My research subject is "Characteristic Pecularity of Sports and Recreation Management in Turkey and England" and my particular interest is in a cross-cultural study. I will be seeking to find out how sport / recreation management is organised in Turkey and England; I will then propose a sports- management education programme for Turkey, drawing upon elements of good practice identified in the British contexts.

To help me to understand sport / recreation management education in Britain, I have designed two questionnaires; one of them is for sport / recreation managers, the other one is for sport / recreation management students. These questionnaire surveys will be an important part of my PhD project.

The purpose of this questionnaire is to identify the main characteristics of sport / recreation facility managers in Britain. I want to find out for example, What is the background of managers? What qualifications do they have? What kind of qualifications and training do they think is important or relevant their present and future career / job? What is the manager's view of the appropriateness of the education/training they received? What are their expectations with their job? What do they think about the role of the recreation / sport manager in sport / recreation management training?

With your help I hope to be able find out which are the most effective aspects of sport / recreation management education / training in Britain.

As a lecturer, I understand how valuable your time is. However, I hope that you will find my survey interesting and spare the time to complete it. My research depends on collecting this type of information. I really would value your full response which I think will take you between 20 minutes and half an hour.

None of the respondents to the questionnaire will be identified and all information given will be treated in strict confidence.

Thank you very much for your assistance!

Halit SUIÇMEZ

SPORT-RECREATION MANAGERS SURVEY INSTRUCTIONS FOR COMPLETING THE QUESTIONNAIRE

Could you please complete the following set of questions by CIRCLING the number(s) most appropriate to your situation or by WRITING your response in the space provided where requested.

ALL INFORMATION WILL BE TREATED AS COMPLETELY CONFIDENTIAL

SECTION - A : PERSONAL INFORMATION

1)- Gender Male 1 Female 2

2)- Which of the following age groups applies to you ?

Under 25	1
25 – 30	2
31 – 35	3
36 – 40	4
41 – 45	5
over 46	6

3)- Please indicate which professional foundation or association are a member of ?

Sports and recreation	1
Sports club	2
Physical Education Teacher	3
Trainer	4
Referee	5
Journalist of sports	6
None of them	7

SECTION – B: INFORMATION CONCERNED WITH JOB

4)- What is the name of your employing organisation?

General Sports and Youth Organisation	1
Ministry of Education	2
Sports club	3
University	4
Private sector	5
Municipality	6
None of them	7

5)- Please indicate that your responsibility of establishment

Sports hall	1
Swimming pool	2
Open sport foundation	3
Health and sports centre	4
Sports club	5
Park and museum	6

6)- Total period of service

0- 6 months	1
7-12 months	2
13-18 months	3
19-24 months	4
25-36 months	5
Over 37 months	6

7)- Regulation of your present job

Full - time permanent	1
Contractual	2
Temporary	3
Part - time temporary	4

8)- Your present job title

Director	1
Deputy director	2
District director	3
Chief	4

9)- Please indicate job responsibility you have.

Planning / Organising	1
Programming events	2
Marketing	3
Foundations of sports	4
Financial management	5
Committee work	6
Developing of sports	7
Education and learning	8
Personnel / Staffing	9
Office administration	10
Responsibility of teams	11
Research	12
Other	13

10)- How long have you been working in this area

0- 6 months	1
7-12 months	2
13-18 months	3
19-24 months	4
25-36 months	5
Over 37 months	6

11)- Why have chosen to work in this area (please ring one number only)

Interest in sport and recreation	1
Dealing with people	2
Variety	3
Coaching and teaching	4
Expanding industry	5
Good career opportunities	6
Enjoy working with people	7
I have to work	8
Any other	9

12)- Please indicate the responsibilities that mentioned above (point 0 – 9)

Most important job responsibility	()
Second important job responsibility	()
Third important job responsibility	()
Fourth important job responsibility	()
Fifth important job responsibility	()

13)- How satisfied are you with the following aspects of your present job ? (Please ring one number Per line)

	<u>Dissatisfied</u>	<u>Satisfied</u>	<u>Very satisfied</u>
Degree of responsibility	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Level of salary	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Level of seniority	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Opportunity to use skills	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Interest and enjoyment of job	1 2 3	4 5 6	7 8 9
Any other (please specify)	1 2 3	4 5 6	7 8 9

14a)- Please indicate any academic/professional qualifications you have achieved before and after starting your present job.

	Before starting present job	After starting present job
Primary school	1	1
Secondary school	2	2
High school	3	3
Occupational High school	4	4
Graduate certificate	5	5
Master degree	6	6
PhD	7	7

14b)- Do you think that your qualifications that you had before starting your present post were relevant to your current job ? (please ring your answer)

<u>Not at all</u>	<u>Somewhat</u>	<u>Very much</u>
1 2 3	4 5 6	7 8 9

15)-Have you got any coaching, refereeing, teaching or other relevant qualifications? (tick each of them)

None	0
Sports managements	1
Leisure and recreation	2
Marketing	3
Personnel management and administration	4
Coaching	5
Refereeing	6
First aid qualifications	7
Computer and statistics	8

SECTION - D: VIEWS ABOUT OCCUPATIPNAL EDUCATION

16)- In terms of coping with the changing objectives of recreation management which training is most important for recreation managers in your opinion?

Pre-career training	1
In-career training	2

17a)- If you attended any course in one year, please indicate next most recent one.

Coaching	1
Referee	2
Managements	3
Any other	4
None	5

17b)- If you attended any course in one year, please indicate most recent one.

Coaching	1
Referee	2
Managements	3
Any other	4
None	5

17c)- Why did you attend the course (Please tick one only)

To develop knowledge and personal skills	1
To develop technical and practical skills	2
To gain up-to-date knowledge	3
New area of knowledge	4

18a)- Do you wish to undertake further training

Yes	1
No	2

18b)- Way do you wish to extend your training? (Please tick one only)

Short courses in work	1
Short courses out of work	2
Long courses	3
In-service training	4
Open learning	5
Any other	6

18c)- What makes you want to undertake further training ? (1 please tick all of them)

	<u>Not important</u>	<u>Important</u>	<u>Most important</u>
To improve knowledge and skills	1 2 3	4 5 6	7 8 9
To improve career Opportunities	1 2 3	4 5 6	7 8 9
To remain up-to date in my fields	1 2 3	4 5 6	7 8 9
To meet colleagues working in the same job	1 2 3	4 5 6	7 8 9
To gain a qualification	1 2 3	4 5 6	7 8 9
To gain new ideas about my occupation	1 2 3	4 5 6	7 8 9

SECTION – D: RECREATION INVOLVED OPINIONS

19)- Do you think that universities / polytechnics / colleges should take a role in providing knowledge for managers to keep up to date with the changing recreation management aspects? (please tick one).

<u>Not at all</u>	<u>Somewhat</u>	<u>Very much</u>
1 2 3	4 5 6	7 8 9

20)- Please choose most relevant description of recreation

1- Recreation activity is that to arrange the necessity of coordination and organisation for giving quality and cheap recreation service at recreational management activity

2- Recreation activity is that to supply commercial development at the entire relevant recreation field by organizing administration and control.

3- Recreation activity is that to provide service for reliable, healthy and to pass the pleasant time for costumers by doing organization, administration and appropriation at relevant foundations of sports and recreation.

4- Recreation activity is that to arrange monetary and humane resources for providing recreational requirement of human necessity. Recreation activity is to provide opportunity of sports and recreation and offer most perfect manner by deciding necessity of most effective and beneficial method for serving more people.

5- All of them (above)

6- None of them (above)

21a)- Do you think that sport and physical recreation education should be different from education for specialist area?

Yes 1

No 2

21b)- If sport and physical recreation education are different from education for specialist areas.

It is different branch 1

It has own peculiar regulations 2

Education and practice are one within the other 3

All of them (above) 4

None of them (above) 5

22a)- Do you think that sport and physical recreation management should be different from training for other specialist areas of management?

Yes 1

No 2

22b)- If sport and physical recreation education are different from education for specialist areas.

It is different a different working area 1

It has own peculiar regulations 2

Education and practice are one within the other 3

All of them (above) 4

None of them (above) 5

I would like to thank you very much for your assistance. Your cooperation is really appreciated. Please place the completed questionnaire in the envelope provided and the address quoted below. If you could to discuss anything about this survey please do not hesitate to contact me at the address below. Many thanks!

Halit SUIÇMEZ

7 Bowes House, Enys Road
Eastbourne BN21 2DX, E.Sussex, ENGLAND,

TEL : 0323 - 738162

EK IV

Veri formu

A - KİŞİSEL BİLGİLER				B - GÖREVLİ İLGİLİ BİLGİLER										C - GÖREVLİ İLGİLİ BİLGİLER			
SIRA	ÜLKE	CİNSİYET	YAŞ GRUBU	ÖYE OLDUĞU KURULUŞ	ÇALIŞTIĞI KURULUŞ	SORUMLU OLDUĞU TESİS	GÖREV SÜRESİ	ÇALIŞMA DURUMU	GÖREVLİLİK	SORUMLULUK ALANINIZ	BU ALANDA ÇALIŞMA SÜRESİ	BU ALANDA ÇALIŞMA SEBEBİ	EN ÖNEMLİ GÖRÜLEN 5 SORUMLULUK ALANI	ÇALIŞMAKTAN NEKADAR TATMİNKARSINIZ	SAHİP OLDUĞU DİPLOMALAR		
1	Ülk-1	Erkek-1	1-00-24	1-Spor ve Rekabetsi	1-SSSB	1-Salon	1-00-08 ay	1-Hoculu	1-Müdür	1-Fen-Organizasyon	1-0-8 ay	1-Sporu avaru ligi	1-Fen-Organizasyon	1-Sporu avaru ligi	1-Sporu avaru ligi		
2	Ülk-2	Bayan-2	25-30	2-Spor kulübü	2-MEB	2-Yazma hanızı	2-07-18 ay	2-Sicilmen	2-Müdür Yrd	2-Programlama	2-7-12 ay	2-İnsanlar İstedi kul	2-Programlama	2-İnsanlar İstedi kul	2-İnsanlar İstedi kul		
3			30-35	3-Beden Eğitimi	3-Spor Kulübü	3-Okul spor tesisi	3-10-18 ay	3-Savetli yarmışın	3-Okul Yrd	3-Programlama	3-10-18 ay	3-Dışişleri avaru ligi	3-Programlama	3-Dışişleri avaru ligi	3-Dışişleri avaru ligi		
4			40-45	4-İnventar	4-İnventar	4-Spor spor mek	4-10-24 ay	4-Spori yarmışın	4-Tesiler	4-İnventar	4-10-24 ay	4-İnventar avaru ligi	4-İnventar	4-İnventar avaru ligi	4-İnventar avaru ligi		
5			5-6-80	5-Spor tesisi	5-Okul Sektör	5-Spor kulübü	5-08-08 ay	5-Spori yarmışın	5-Okul Yrd	5-Okul durum	5-08-08 ay	5-Okul bir avaru	5-Okul durum	5-Okul bir avaru	5-Okul bir avaru		
6				6-Spor tesisi	6-Spor Sektör	6-Spor kulübü	6-08-08 ay	6-Spori yarmışın	6-Okul Yrd	6-Okul durum	6-08-08 ay	6-Okul bir avaru	6-Okul durum	6-Okul bir avaru	6-Okul bir avaru		
7				7-Spor tesisi	7-Spor Sektör	7-Spor kulübü	7-08-08 ay	7-Spori yarmışın	7-Okul Yrd	7-Okul durum	7-08-08 ay	7-Okul bir avaru	7-Okul durum	7-Okul bir avaru	7-Okul bir avaru		
8				8-Spor tesisi	8-Spor Sektör	8-Spor kulübü	8-08-08 ay	8-Spori yarmışın	8-Okul Yrd	8-Okul durum	8-08-08 ay	8-Okul bir avaru	8-Okul durum	8-Okul bir avaru	8-Okul bir avaru		
9				9-Spor tesisi	9-Spor Sektör	9-Spor kulübü	9-08-08 ay	9-Spori yarmışın	9-Okul Yrd	9-Okul durum	9-08-08 ay	9-Okul bir avaru	9-Okul durum	9-Okul bir avaru	9-Okul bir avaru		
10				10-Spor tesisi	10-Spor Sektör	10-Spor kulübü	10-08-08 ay	10-Spori yarmışın	10-Okul Yrd	10-Okul durum	10-08-08 ay	10-Okul bir avaru	10-Okul durum	10-Okul bir avaru	10-Okul bir avaru		
11				11-Spor tesisi	11-Spor Sektör	11-Spor kulübü	11-08-08 ay	11-Spori yarmışın	11-Okul Yrd	11-Okul durum	11-08-08 ay	11-Okul bir avaru	11-Okul durum	11-Okul bir avaru	11-Okul bir avaru		
12				12-Spor tesisi	12-Spor Sektör	12-Spor kulübü	12-08-08 ay	12-Spori yarmışın	12-Okul Yrd	12-Okul durum	12-08-08 ay	12-Okul bir avaru	12-Okul durum	12-Okul bir avaru	12-Okul bir avaru		
13				13-Spor tesisi	13-Spor Sektör	13-Spor kulübü	13-08-08 ay	13-Spori yarmışın	13-Okul Yrd	13-Okul durum	13-08-08 ay	13-Okul bir avaru	13-Okul durum	13-Okul bir avaru	13-Okul bir avaru		
14				14-Spor tesisi	14-Spor Sektör	14-Spor kulübü	14-08-08 ay	14-Spori yarmışın	14-Okul Yrd	14-Okul durum	14-08-08 ay	14-Okul bir avaru	14-Okul durum	14-Okul bir avaru	14-Okul bir avaru		
15				15-Spor tesisi	15-Spor Sektör	15-Spor kulübü	15-08-08 ay	15-Spori yarmışın	15-Okul Yrd	15-Okul durum	15-08-08 ay	15-Okul bir avaru	15-Okul durum	15-Okul bir avaru	15-Okul bir avaru		
16				16-Spor tesisi	16-Spor Sektör	16-Spor kulübü	16-08-08 ay	16-Spori yarmışın	16-Okul Yrd	16-Okul durum	16-08-08 ay	16-Okul bir avaru	16-Okul durum	16-Okul bir avaru	16-Okul bir avaru		
17				17-Spor tesisi	17-Spor Sektör	17-Spor kulübü	17-08-08 ay	17-Spori yarmışın	17-Okul Yrd	17-Okul durum	17-08-08 ay	17-Okul bir avaru	17-Okul durum	17-Okul bir avaru	17-Okul bir avaru		
18				18-Spor tesisi	18-Spor Sektör	18-Spor kulübü	18-08-08 ay	18-Spori yarmışın	18-Okul Yrd	18-Okul durum	18-08-08 ay	18-Okul bir avaru	18-Okul durum	18-Okul bir avaru	18-Okul bir avaru		
19				19-Spor tesisi	19-Spor Sektör	19-Spor kulübü	19-08-08 ay	19-Spori yarmışın	19-Okul Yrd	19-Okul durum	19-08-08 ay	19-Okul bir avaru	19-Okul durum	19-Okul bir avaru	19-Okul bir avaru		
20				20-Spor tesisi	20-Spor Sektör	20-Spor kulübü	20-08-08 ay	20-Spori yarmışın	20-Okul Yrd	20-Okul durum	20-08-08 ay	20-Okul bir avaru	20-Okul durum	20-Okul bir avaru	20-Okul bir avaru		
21				21-Spor tesisi	21-Spor Sektör	21-Spor kulübü	21-08-08 ay	21-Spori yarmışın	21-Okul Yrd	21-Okul durum	21-08-08 ay	21-Okul bir avaru	21-Okul durum	21-Okul bir avaru	21-Okul bir avaru		
22				22-Spor tesisi	22-Spor Sektör	22-Spor kulübü	22-08-08 ay	22-Spori yarmışın	22-Okul Yrd	22-Okul durum	22-08-08 ay	22-Okul bir avaru	22-Okul durum	22-Okul bir avaru	22-Okul bir avaru		
23				23-Spor tesisi	23-Spor Sektör	23-Spor kulübü	23-08-08 ay	23-Spori yarmışın	23-Okul Yrd	23-Okul durum	23-08-08 ay	23-Okul bir avaru	23-Okul durum	23-Okul bir avaru	23-Okul bir avaru		
24				24-Spor tesisi	24-Spor Sektör	24-Spor kulübü	24-08-08 ay	24-Spori yarmışın	24-Okul Yrd	24-Okul durum	24-08-08 ay	24-Okul bir avaru	24-Okul durum	24-Okul bir avaru	24-Okul bir avaru		
25				25-Spor tesisi	25-Spor Sektör	25-Spor kulübü	25-08-08 ay	25-Spori yarmışın	25-Okul Yrd	25-Okul durum	25-08-08 ay	25-Okul bir avaru	25-Okul durum	25-Okul bir avaru	25-Okul bir avaru		
26				26-Spor tesisi	26-Spor Sektör	26-Spor kulübü	26-08-08 ay	26-Spori yarmışın	26-Okul Yrd	26-Okul durum	26-08-08 ay	26-Okul bir avaru	26-Okul durum	26-Okul bir avaru	26-Okul bir avaru		
27				27-Spor tesisi	27-Spor Sektör	27-Spor kulübü	27-08-08 ay	27-Spori yarmışın	27-Okul Yrd	27-Okul durum	27-08-08 ay	27-Okul bir avaru	27-Okul durum	27-Okul bir avaru	27-Okul bir avaru		

Veri formu

[illegible]

İstatistik sonuçlar

Kişisel bilgiler

Grup

	Observe	Expecte	Resid
TURKI	43	124,	-
INGİLİT	20	124,	81,
Tot	24		

Yaş grubu

	Observed N	Expected N	Residual
0 - 24 YAS GRUBU	3	41,3	-38,3
25 - 30 YAS GRUBU	30	41,3	-11,3
31 - 35 YAS GRUBU	66	41,3	24,7
36 - 40 YAS GRUBU	59	41,3	17,7
41 - 45 YAS GRUBU	49	41,3	7,7
46 - YUKARI YAS GRUBU	41	41,3	-,3
Total	248		

Test Statistics

	ULKE	YAS GRUB
Chi-Square ^{a,b}	105,823	62,355
df	1	5
Asymp. Sig.	,000	,000

Test Statistics

	ULKE	UYELIK
Chi-Square ^{a,b}	105,823	616,113
df	1	4
Asymp. Sig.	,000	,000

Üye olduğu kuruluşlar

	Observed N	Expected N	Residual
SPOR VE REKREASYON	205	49,6	155,4
SPOR KLUBU	9	49,6	-40,6
ANTRENORLUKLE İLGİLİ	3	49,6	-46,6
HAKEMLIKLE İLGİLİ	4	49,6	-45,6
HİCBİR KURULUSA ÜYE DEĞİL	27	49,6	-22,6
Total	248		

Görevle ilgili bilgiler

Çalıştığı kurum

	Observed N	Expected N	Residual
GENCLİK SPOR GENEL MUDUR	43	35,4	7,6
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	10	35,4	-25,4
SPOR KLUBU	12	35,4	-23,4
UNİVERSİTE	12	35,4	-23,4
OZEL SEKTÖR	12	35,4	-23,4
BELEDİYE	157	35,4	121,6
HİCBİRİ	2	35,4	-33,4
Total	248		

Test Statistics

	ULKE	KURUMU
Chi-Square ^{a,b}	105,823	515,056
df	1	6
Asymp. Sig.	,000	,000

Sorumlu olduğu tesis

	Observed N	Expected N	Residual
SPOR SALONU	94	41,3	52,7
YUZME HAVUZU	57	41,3	15,7
ACIK SPOR TESİSİ	55	41,3	13,7
SAGLIK SPOR MERKEZİ	21	41,3	-20,3
SPOR KLUBU	16	41,3	-25,3
PARK VEYA MUZE	5	41,3	-36,3
Total	248		

Test Statistics

	ULKE	CAL_YERI
Chi-Square ^{a,b}	105,823	135,032
df	1	5
Asymp. Sig.	,000	,000

Görev süresi

	Observed N	Expected N	Residual
0 - 6 AY	16	41,3	-25,3
7 - 12 AY	24	41,3	-17,3
13 - 18 AY	32	41,3	-9,3
19 - 24 AY	24	41,3	-17,3
25 - 36 AY	35	41,3	-6,3
37 AYDAN DAHA FAZLA	117	41,3	75,7
Total	248		

Test Statistics

	ULKE	CAL_SURE
Chi-Square ^{a,b}	105,823	171,661
df	1	5
Asymp. Sig.	,000	,000

Çalışma durumu

	Observed N	Expected N	Residual
KADROLU	237	62,0	175,0
SOZLESMELİ	3	62,0	-59,0
SUREKLİ YARIM GÜÇLÜ	4	62,0	-58,0
GECİCİ YARIM GÜÇLÜ	4	62,0	-58,0
Total	248		

Test Statistics

	ULKE	CAL_STAT
Chi-Square ^{a,b}	105,823	658,613
df	1	3
Asymp. Sig.	,000	,000

Görevi

	Observed N	Expected N	Residual
MUDUR	124	62,0	62,0
MUDUR YARDIMCI	82	62,0	20,0
İLCE MUDURU	19	62,0	-43,0
ŞEF VEYA TESIS	23	62,0	-39,0
Total	248		

Test Statistics

	GOREVI
Chi-Square ^a	122,806
df	3
Asymp. Sig.	,000

Sorumluluk alanı

	Observed N	Expected N	Residual
PLAN ORG	59	20,7	38,3
PROGRAM	4	20,7	-16,7
PAZARLAMA	5	20,7	-15,7
TESİS	7	20,7	-13,7
MALİ	36	20,7	15,3
HALKLA İLİSKİ	38	20,7	17,3
SPORU GELİSTİRME	8	20,7	-12,7
EGİTİM	34	20,7	13,3
PERSONEL	22	20,7	1,3
BURO	8	20,7	-12,7
TAKİM SORUMLUSU	25	20,7	4,3
ARASTIRMA	2	20,7	-18,7
Total	248		

Test Statistics

	GOR. SORM
Chi-Square ^a	173,355
df	11
Asymp. Sig.	,000

Sorumluluk alanında görev süreleri

	Observed N	Expected N	Residual
0 - 6 AY	1	41,3	-40,3
7 - 12 AY	2	41,3	-39,3
13 - 18 AY	3	41,3	-38,3
19 - 24 AY	1	41,3	-40,3
25 - 36 AY	4	41,3	-37,3
37 AYDAN	237	41,3	195,7
Total	248		

Test Statistics

	BUR. CALI
Chi-Square ^a	1111,677
df	5
Asymp. Sig.	,000

Alanında çalışma sebebi

	Observed N	Expected N	Residual
SPORU SEVME	137	31,0	106,0
İNSANLARLA İLİŞKİ KURMA	35	31,0	4,0
DEĞİŞİKLİK OLSUN	24	31,0	-7,0
EGİTİCİLİK	9	31,0	-22,0
GELİSEN BİR SEKTÖR OLDUĞUNDAN	17	31,0	-14,0
İYİ BİR NEVKE İÇİN	17	31,0	-14,0
GECİMİNİ TEMİN ETMEK İÇİN	8	31,0	-23,0
HİCBİRİ	1	31,0	-30,0
Total	248		

Test Statistics

	CAL_SBEP
Chi-Square ^a	438,903
df	7
Asymp. Sig.	,000

En önemli görülen 5 sorumluluk alanı

Test Statistics

	ALAN1
Chi-Square ^a	184,484
df	11
Asymp. Sig.	,000

Test Statistics

	ALAN2
Chi-Square ^a	143,161
df	11
Asymp. Sig.	,000

Test Statistics

	ALAN3
Chi-Square ^a	57,419
df	11
Asymp. Sig.	,000

Test Statistics

	ALAN4
Chi-Square ^a	33,129
df	11
Asymp. Sig.	,001

Test Statistics

	ALAN5
Chi-Square ^a	25,000
df	11
Asymp. Sig.	,009

Çalışmanın tatminkarlığı

Transformed Variable: Average

		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Source	Intercept	17888,505	1	17888,505	1703,281	,000
	ULKE	710,468	1	710,468	67,648	,000
	Error	2583,585	246	10,502		

Sphericity Assumed

		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Source	SEBEP	3343,459	5	668,692	265,165	,000
	SEBEP * ULKE	73,012	5	14,602	5,791	,000
	Error(SEBEP)	3101,810	1230	2,522		

Multiple Comparisons

Dependent Variable: PUANI

Tukey HSD

			Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
YETKI	YETKI	YETKI					
	GELIR		1,18*	,18	,000	,68	1,68
	KIDEM		,54*	,18	,028	3,40E-02	1,04
	YETENEK KULLANMA		,29	,18	,552	-,21	,80
	IS CAZIBESİ		-,44	,18	,126	-,94	6,27E-02
	DİGER		5,82*	,18	,000	5,32	6,32
GELİR	YETKI		-1,18*	,18	,000	-1,68	-,68
	GELİR						
	KIDEM		-,64*	,18	,004	-1,14	-,14
	YETENEK KULLANMA		-,88*	,18	,000	-1,39	-,38
	IS CAZIBESİ		-1,62*	,18	,000	-2,12	-1,11
	DİGER		4,65*	,18	,000	4,14	5,15
KIDEM	YETKI		-,54*	,18	,028	-1,04	-3,40E-02
	GELİR		,64*	,18	,004	,14	1,14
	KIDEM						
	YETENEK KULLANMA		-,24	,18	,744	-,74	,26
	IS CAZIBESİ		-,98*	,18	,000	-1,48	-,47
	DİGER		5,29*	,18	,000	4,78	5,79
YETENEK KULLANMA	YETKI		-,29	,18	,552	-,80	,21
	GELİR		,88*	,18	,000	,38	1,39
	KIDEM		,24	,18	,744	-,26	,74
	YETENEK KULLANMA						
	IS CAZIBESİ		-,73*	,18	,000	-1,24	-,23
	DİGER		5,53*	,18	,000	5,03	6,03
IS CAZIBESİ	YETKI		,44	,18	,126	-6,27E-02	,94
	GELİR		1,62*	,18	,000	1,11	2,12
	KIDEM		,98*	,18	,000	,47	1,48
	YETENEK KULLANMA		,73*	,18	,000	,23	1,24
	IS CAZIBESİ						
	DİGER		6,26*	,18	,000	5,76	6,76
DİGER	YETKI		-5,82*	,18	,000	-6,32	-5,32
	GELİR		-4,65*	,18	,000	-5,15	-4,14
	KIDEM		-5,29*	,18	,000	-5,79	-4,78
	YETENEK KULLANMA		-5,53*	,18	,000	-6,03	-5,03
	IS CAZIBESİ		-6,26*	,18	,000	-6,76	-5,76
	DİGER						

Based on observed means.

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Independent Samples T-test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
YETKI	Equal variances	2,109	,148	-5,207	246	,000	-1,7024	,3270	-2,3465	-1,0584
	Unequal variances			-4,533	54,091	,000	-1,7024	,3755	-2,4553	-,9496
GELİR	Equal variances	,116	,734	-7,976	246	,000	-2,5850	,3241	-3,2234	-1,9467
	Unequal variances			-7,767	59,361	,000	-2,5850	,3328	-3,2509	-1,9191
KIDEM	Equal variances	3,336	,069	-6,349	246	,000	-2,2071	,3476	-2,8919	-1,5224
	Unequal variances			-5,596	54,585	,000	-2,2071	,3944	-2,9977	-1,4166
YETENKUL	Equal variances	7,719	,006	-5,933	246	,000	-2,0497	,3455	-2,7301	-1,3693
	Unequal variances			-4,981	52,731	,000	-2,0497	,4115	-2,8751	-1,2243
CAZIPLIK	Equal variances	2,261	,134	-5,628	246	,000	-1,6996	,3020	-2,2944	-1,1048
	Unequal variances			-5,064	55,459	,000	-1,6996	,3356	-2,3721	-1,0271
DİGER	Equal variances	22,194	,000	-2,164	246	,031	-,7073	,3269	-1,3512	-6,34E-02
	Unequal variances			-4,732	204,000	,000	-,7073	,1495	-1,0020	-,4126

İş öncesi sahip olduğu diplomalar

	Observed N	Expected N	Residual
ORTAOKUL	1	41,3	-40,3
LİSE	30	41,3	-11,3
MESLEK YÜKSEK OKULU	5	41,3	-36,3
ÜNİVERSİTE	208	41,3	166,7
YÜKSEK LİSANS	2	41,3	-39,3
DOKTORA	2	41,3	-39,3
Total	248		

Test Statistics

	OKUL_ON
Chi-Square ^a	821,307
df	5
Asymp. Sig.	,000

İş öncesi sahip olduğu diplomanın ilgi düzeyi

	Observed N	Expected N	Residual
İLGİSİZ	33	82,7	-49,7
BİRAZ İLGİLİ	90	82,7	7,3
ÇOK İLGİLİ	125	82,7	42,3
Total	248		

Test Statistics

	İLG
Chi-Square ^a	52,169
df	2
Asymp. Sig.	,000

	Observed N	Expected N	Residual
ORTAOKUL	1	41,3	-40,3
LİSE	30	41,3	-11,3
MESLEK YÜKSEK OKULU	5	41,3	-36,3
ÜNİVERSİTE	208	41,3	166,7
YÜKSEK LİSANS	2	41,3	-39,3
DOKTORA	2	41,3	-39,3
Total	248		

Test Statistics

	OKUL_ON
Chi-Square ^a	821,307
df	5
Asymp. Sig.	,000

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: İLGİPUAN

		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Source	Corrected Model	226,943 ^a	9	25,216	5,333	,000
	Intercept	625,240	1	625,240	132,240	,000
	ULKE	26,232	1	26,232	5,548	,019
	OKUL_ON	49,927	5	9,985	2,112	,065
	ULKE * OKUL_ON	43,005	3	14,335	3,032	,030
	Error	1125,278	238	4,728		
	Total	10779,000	248			
	Corrected Total	1352,222	247			

a. R Squared = ,168 (Adjusted R Squared = ,136)

İş sonrası sahip olduğu diploma

	Observed N	Expected N	Residual
LİSE	5	49,6	-44,6
MESLEK YUKSEK OKULU	8	49,6	-41,6
UNİVERSİTE	150	49,6	100,4
YUKSEK LİSANS	83	49,6	33,4
DOKTORA	2	49,6	-47,6
Total	248		

Test Statistics

	OKUL_SON
Chi-Square ^a	346,395
df	4
Asymp. Sig.	,000

Sahip olduğu diğer belgeler

	SPORYON	REKREAS	PAZARLAM	PERSONEL	ANTRENOR	HAKEMLIK	ILKYARDIM	BILGISAY
Chi-Square ^a	,581	136,516	174,452	145,563	64,016	4,661	,145	198,726
df	1	1	1	1	1	1	1	1
Asymp. Sig.	,446	,000	,000	,000	,000	,031	,703	,000

a. 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 124,0.

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
SPORYON * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
REKREAS * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
PAZARLAM * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
PERSONEL * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
ANTRENOR * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
HAKEMLIK * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
ILKYARDIM * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%
BILGISAY * ULKE	248	100,0%	0	,0%	248	100,0%

SPORYON

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	130	124,0	6,0
VAR	118	124,0	-6,0
Total	248		

REKREAS

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	216	124,0	92,0
VAR	32	124,0	-92,0
Total	248		

PAZARLAM

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	228	124,0	104,0
VAR	20	124,0	-104,0
Total	248		

PERSONEL

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	219	124,0	95,0
VAR	29	124,0	-95,0
Total	248		

ANTRENOR

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	187	124,0	63,0
VAR	61	124,0	-63,0
Total	248		

HAKEMLIK

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	107	124,0	-17,0
VAR	141	124,0	17,0
Total	248		

ILKYARDM

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	121	124,0	-3,0
VAR	127	124,0	3,0
Total	248		

BILGISAY

	Observed N	Expected N	Residual
YOK	235	124,0	111,0
VAR	13	124,0	-111,0
Total	248		

Meslek eğitimi ile ilgili görüşler**Meslek içi ve meslek öncesi eğitim karşılaştırması**

	Observed N	Expected N	Residual
MESLEK ÖNCESİ	53	124,0	-71,0
MESLEK İÇİ	195	124,0	71,0
Total	248		

Test Statistics

	MES_EGT
Chi-Square ^a	81,306
df	1
Asymp. Sig.	,000

Son olarak katıldığı 2 kurs**ILK_KURS**

	Observed N	Expected N	Residual
ANTRENORLUK	10	49,6	-39,6
HAKEMLIK	8	49,6	-41,6
YONETIM	76	49,6	26,4
DİĞER	113	49,6	63,4
YOK	41	49,6	-8,6
Total	248		

Test Statistics

	ILK_KURS
Chi-Square ^a	163,089
df	4
Asymp. Sig.	,000

SON_KURS

	Observed N	Expected N	Residual
ANTRENORLUK	20	49,6	-29,6
HAKEMLIK	5	49,6	-44,6
YONETIM	35	49,6	-14,6
DİĞER	96	49,6	46,4
YOK	92	49,6	42,4
Total	248		

Test Statistics

	SON_KURS
Chi-Square ^a	141,718
df	4
Asymp. Sig.	,000

Son kursa katılma amacı**KURS_AMC**

	Observed N	Expected N	Residual
BİLGİ BECERİ GELİSTİRME	78	62,0	16,0
TEKNİK PRATİK BİLGİ EDİNME	45	62,0	-17,0
BİLGİ TAZELEME	73	62,0	11,0
YENİ BİRŞEY ÖĞRENME	52	62,0	-10,0
Total	248		

Test Statistics

	KURS_AMC
Chi-Square ^a	12,355
df	3
Asymp. Sig.	,006

İleriye dönük bir kursa katılmayı düşünme

	Observed N	Expected N	Residual
EVET	223	124,0	99,0
HAYIR	25	124,0	-99,0
Total	248		

	YEN_KURS
Chi-Square ^a	158,081
df	1
Asymp. Sig.	,000

İleriye dönük bir kursa katılma türü

	Observed N	Expected N	Residual
IS YERİNDE KISA	64	41,3	22,7
IS YERİ DIŞINDA UZUN	58	41,3	16,7
UZUN SURELİ	25	41,3	-16,3
SERVİS İÇİ EĞİTİM	69	41,3	27,7
ACIK ÖĞRETİM	17	41,3	-24,3
BUNLARIN DIŞINDA	15	41,3	-26,3
Total	248		

Test Statistics

	YKUR_TUR
Chi-Square ^a	75,226
df	5
Asymp. Sig.	,000

İleriye dönük bir kursa katılma amacı

	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Source					
Intercept	388,674	1	388,674	759,127	,000
ULKE	486,696	1	486,696	17,274	,000
Error	931,137	246	28,175		

	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Source					
KURSAMAC	717,028	5	143,406	44,184	,000
KURSAMAC * ULKE	40,620	5	8,124	2,503	,029
Error(KURSAMAC)	3992,173	1230	3,246		

Multiple Comparisons

Dependent Variable: PUANIA

Tukey HSD

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
BILGI BECERİ GELİSTİRME	BILGI BECERİ GELİSTİRME					
	KARIYER YUKSELTME	1,23 ^a	,24	,000	,53	1,92
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	-,21	,24	,956	-,91	,49
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME	2,15 ^a	,24	,000	1,45	2,84
	DIPLOMA EDİNME	2,40 ^a	,24	,000	1,71	3,10
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	,38	,24	,620	-,31	1,08
KARIYER YUKSELTME	BILGI BECERİ GELİSTİRME	-1,23 ^a	,24	,000	-1,92	-,53
	KARIYER YUKSELTME					
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	-1,44 ^a	,24	,000	-2,13	-,74
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME	,92 ^a	,24	,002	,22	1,62
	DIPLOMA EDİNME	1,18 ^a	,24	,000	,48	1,87
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	-,84 ^a	,24	,007	-1,54	-,15
ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	BILGI BECERİ GELİSTİRME	,21	,24	,956	-,49	,91
	KARIYER YUKSELTME	1,44 ^a	,24	,000	,74	2,13
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME					
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME	2,35 ^a	,24	,000	1,66	3,05
	DIPLOMA EDİNME	2,61 ^a	,24	,000	1,92	3,31
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	,59	,24	,147	-,10	1,29
MESLEKİ BİLGİ EDİNME	BILGI BECERİ GELİSTİRME	-2,15 ^a	,24	,000	-2,84	-1,45
	KARIYER YUKSELTME	-,92 ^a	,24	,002	-1,62	-,22
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	-2,35 ^a	,24	,000	-3,05	-1,66
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME					
	DIPLOMA EDİNME	,26	,24	,899	-,44	,95
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	-1,76 ^a	,24	,000	-2,46	-1,07
DIPLOMA EDİNME	BILGI BECERİ GELİSTİRME	-2,40 ^a	,24	,000	-3,10	-1,71
	KARIYER YUKSELTME	-1,18 ^a	,24	,000	-1,87	-,48
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	-2,61 ^a	,24	,000	-3,31	-1,92
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME	-,26	,24	,899	-,95	,44
	DIPLOMA EDİNME					
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	-2,02 ^a	,24	,000	-2,72	-1,32
MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER	BILGI BECERİ GELİSTİRME	-,38	,24	,620	-1,08	,31
	KARIYER YUKSELTME	,84 ^a	,24	,007	,15	1,54
	ALANLA İLGİLİ BİLGİ EDİNME	-,59	,24	,147	-1,29	,10
	MESLEKİ BİLGİ EDİNME	1,76 ^a	,24	,000	1,07	2,46
	DIPLOMA EDİNME	2,02 ^a	,24	,000	1,32	2,72
	MESLEKLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER					

Based on observed means.

^a. The mean difference is significant at the ,05 level.

Rekreasyonla ilgili görüşler

Üniversitelerin rolü

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Equal variances assumed	1,093	,297	2,672	246	,008	,8081	,3024	,2125	1,4036
Equal variances not assumed			2,208	52,176	,032	,8081	,3660	7,378E-02	1,5423

	Observed N	Expected N	Residual
OLMAMALI	9	82,7	-73,7
BİRAZ OLMALI	84	82,7	1,3
COK OLMALI	155	82,7	72,3
Total	248		

Test Statistics

	RECUNROL
Chi-Square ^a	128,960
df	2
Asymp. Sig.	,000

Rekreasyonun tanımı

	Observed N	Expected N	Residual
TANIM A	59	41,3	17,7
TANIM B	60	41,3	18,7
TANIM C	41	41,3	-,3
TANIM D	39	41,3	-2,3
TANIM E	14	41,3	-27,3
TANIM F	35	41,3	-6,3
Total	248		

Test Statistics

	REC TANI
Chi-Square ^a	35,161
df	5
Asymp. Sig.	,000

Rekreasyon ve spor eğitimi farklı olmalı mı?

	Observed N	Expected N	Residual
FARKLI OLMALI	143	124,0	19,0
FARKLI OLMAMALI	105	124,0	-19,0
Total	248		

Test Statistics

	SP_REC
Chi-Square ^a	5,823
df	1
Asymp. Sig.	,016

Rekreasyon ve spor eğitiminin farklı olma sebebi

	Observed N	Expected N	Residual
SEBEP-A	93	49,6	43,4
SEBEP-B	47	49,6	-2,6
SEBEP-C	55	49,6	5,4
SEBEP-D	46	49,6	-3,6
SEBEP-E	7	49,6	-42,6
Total	248		

Test Statistics

	REC SEBE
Chi-Square ^a	75,548
df	4
Asymp. Sig.	,000

Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olmalı mı?

	Observed N	Expected N	Residual
FARKLI OLMALI	171	124,0	47,0
FARKLI OLMAMALI	77	124,0	-47,0
Total	248		

Test Statistics

	RECYONFR
Chi-Square ^a	35,629
df	1
Asymp. Sig.	,000

Rekreasyon ve spor yönetimi farklı olma sebebi

RECYONS

	Observed N	Expected N	Residual
SEBEP-A	106	49,6	56,4
SEBEP-B	40	49,6	-9,6
SEBEP-C	44	49,6	-5,6
SEBEP-D	45	49,6	-4,6
SEBEP-E	13	49,6	-36,6
Total	248		

Test Statistics

	RECYONS
Chi-Square ^a	94,056
df	4
Asymp. Sig.	,000

ÖZGEÇMİŞ

1956 yılında Trabzon'un Araklı İlçesinde doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Araklı'da, liseyi Sürmene'de tamamladım. 1975 yılında başladığım İstanbul Anadolu Hisarı Gençlik ve Spor Akademisini Yönetim Bilimleri bölümünden 1979 yılında mezun oldum. Bir süre Kredi ve Yurtlar Müdürlüğünde çalıştıktan sonra, Karadeniz Teknik Üniversitesine naklen geçiş yaptım, memurluk ve antrenörlük görevinde bulundum. 1983 yılında KTÜ de Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde açılan okutmanlık sınavını kazanarak bu kadroya atandım.

1988 yılında KTÜ Rektörlüğü tarafından mastır ve doktora çalışması için İngiltere'ye gönderildim. 1994 yılı sonlarında doktora tezimi yayma aşamasında bursumun kesilmesi nedeniyle Türkiye'ye dönmek zorunda kaldım.

İngiltere'de bulunduğum süre içerisinde spor yönetimiyle ilgili araştırma ve incelemelerde bulundum. İngiltere Kanada ve Hollanda'da uluslararası bir çok konferansa konuşmacı olarak katıldım. Hollanda da düzenlenen I. Avrupa Spor Yöneticileri Konferansına Türkiye'yi temsilen konuşmacı olarak katıldım.

1995 yılında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde tekrar başladığım öğretim görevlisi görevime aralık 1999 tarihine kadar devam ettim. Burada Rekreasyon, Spor Yönetimi, Spor Sosyolojisi, Karşılaştırmalı Beden Eğitimi ve Spor, Beden Eğitimi ve Spor Organizasyon Teknikleri, Spor Tesisleri Bakım-Onarım ve İşletmeciliği ve Tenis derslerini yürütüm.

Türkiye'ye döndüğüm 1995 yılından bu yana Araklıspor kulübü yöneticiliği ve başkanlığı görevlerini sürdürdüm. Aralık 1999 tarihinden itibaren Üniversitemin izni ile Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde müdür olarak başladığım görevime devam etmekteyim.

İngilizce bilirim. Evli ve iki çocuk babasıyım.

Halit SUIÇMEZ

TRT YÖNETİMİ VE SPOR
DOKÜMANTEYAN